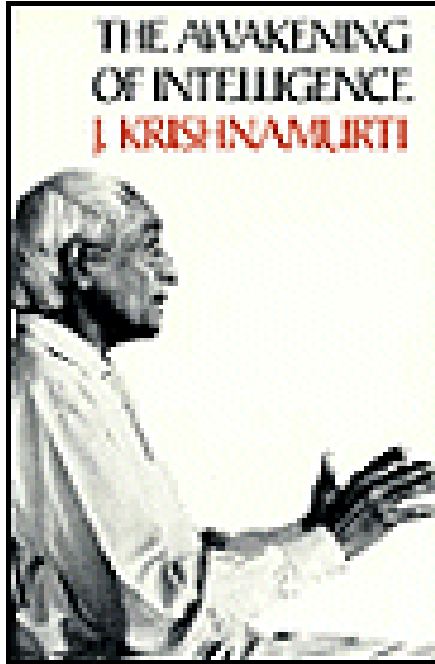

J. KRISHNAMURTI

SỰ THỨC DẬY CỦA THÔNG MINH

THE AWAKENING OF INTELLIGENCE

Lời dịch: ÔNG KHÔNG

Tập I/II

Dịch 2009 – Sửa 2013

www.jkrishnamurtiongkhong.com

– Tháng 2-2013 –

*Chân thành cảm ơn Ni sư Tịnh Thường – California – đã
gửi tặng nguyên tác tiếng Anh:*

The Awakening Of Intelligence

J. KRISHNAMURTI

THE AWAKENING OF
INTELLIGENCE

HarperSanfrancisco
A Division of HarperCollinsPublishers

TRÍCH DẪN

“Thông minh không riêng tư, không là kết quả của tranh cãi, tin tưởng, quan điểm hay lý luận. Thông minh hiện diện khi bộ não phát giác tánh gây sai lầm của nó, khi nó khám phá được điều gì nó có thể và điều gì nó không thể. Lúc này, sự liên quan của thông minh với kích thích mới mẻ này là gì? . . . Kích thích mới mẻ chỉ có thể vận hành qua thông minh: nếu không có thông minh, nó không thể vận hành. Vì vậy, trong sống hàng ngày nó chỉ có thể vận hành nơi nào thông minh đang vận hành” – *Phần VIII*.

“Khi (suy nghĩ) thấy nó không thể khám phá cái gì đó mới mẻ, chính nhận biết đó là hạt giống của thông minh, đúng chứ? Đó là thông minh: “Tôi không thể làm được”. Tôi đã nghĩ rằng tôi có thể làm được nhiều việc, và tôi có thể làm được trong một phương hướng nào đó, nhưng trong một phương hướng hoàn toàn mới mẻ tôi không thể làm được bất kỳ việc gì. Khám phá điều đó là thông minh” – *Phần VIII*.

“Suy nghĩ thuộc thời gian, thông minh không thuộc thời gian. Thông minh là vô hạn” – *Phần VII*.

“Thông minh hiện diện khi cái trí, quả tim và cơ thể hiệp thông thực sự” – *Phần VIII*.

“Liệu có sự thức dậy của thông minh đó? Nếu có . . . vậy thì nó sẽ vận hành, vậy thì bạn không phải nói rằng, ‘Tôi sẽ làm gì đây?’ Trong suốt ba tuần lễ này có lẽ đã có hàng

ngàn người ở đây đã lắng nghe. Nếu họ thực sự sống cùng cái đó, liệu bạn biết điều gì xảy ra? Chúng ta sẽ thay đổi thế giới”
– Phần VIII.

“Khi có năng lượng lạ thường đó, mà là thông minh, có chết hay không?” – Phần VII.

GHI CHÚ CỦA NGƯỜI BIÊN TẬP

Trong nhiều năm Krishnamurti nói chuyện cùng khán giả thuộc mọi tầng lớp cũng như nói chuyện cùng những cá nhân và những nhóm nhỏ hơn, ở Mỹ, Châu Âu và Ấn Độ. Quyển sách này được thực hiện để trình bày vô số chủ đề của những bài luận và giảng dạy của ông. Vì “Những nói chuyện” luôn luôn bằng ứng khẩu, với những câu hỏi và trả lời trao đổi lẫn nhau, những ghi chép được in ở đây được rút ra từ những băng từ, để cho những cụm từ và từ ngữ chính xác được ghi chép lại không thay đổi. Chúng đã được biên tập vừa đủ để trình bày thành một trang đọc cho dễ hiểu, kèm theo vài loại bỏ những từ ngữ dư thừa.

Nhiều đề mục trong những chương này được bắt đầu khác hẳn trong “Đối thoại” với bốn người nổi tiếng mà quan tâm đến những ý tưởng của Krishnamurti. Những phỏng vấn cá nhân này cũng được ghi lại từ những băng từ được thâu tại ngay thời điểm đó.

Một từ ngữ nên được nói về những “Đối thoại” và “Bàn luận” trong nhóm nhỏ ở Chương 10. “Những “Đối thoại” này không là những bài luận trong ý nghĩa những biện bác hay những tranh luận, nhưng là những trao đổi tự do giữa những con người có một mục đích chung là quan tâm đến sự hiểu rõ cùng nhau về những vấn đề căn bản của Krishnamurti. Ví dụ, năm “Đối thoại” tại Saanen theo sau một loạt bảy “Nói chuyện” và tiếp tục những đề mục đã được bắt đầu từ đó, và thêm nhập những đề mục sâu thêm. Chính tại Saanen,

Thầy sĩ, trong nhiều năm, từ khắp thế giới, những con người đã tập hợp lại để chia sẻ vài tuần lễ cùng Krishnamurti.

“Bàn luận” trong nhóm nhỏ (Chương 10) xảy ra tại Brockwood Park ở Hampshire, nước Anh, nơi có một trung tâm giáo dục và trường học dành cho những người trẻ được thành lập bởi Krishna murti. Bàn luận này cùng những con người trong suốt một phần sống đã liên kết với Krishna murti trong công việc của ông.

Chúng tôi rất biết ơn những người đã giúp đỡ trong việc ghi âm, trình bày và biên tập quyển sách này.

George và Cornelia Wingfield Digby

NỘI DUNG

TẬP I

MỸ

Phần I

Hai nói chuyện: J. Krishnamurti và Giáo sư Jacob Needleman

- 1- VAI TRÒ CỦA NGƯỜI THẦY
- 2-VỀ KHÔNG GIAN BÊN TRONG; VỀ TRUYỀN THỐNG VÀ SỰ LỆ THUỘC

Phần II

Ba nói chuyện ở thành phố New York

- 1 – CÁCH MẠNG BÊN TRONG

Sự cần thiết phải thay đổi. Một tiến hành trong thời gian hay tức khắc? Tầng ý thức bên ngoài và tầng ý thức bên trong; những giấc mộng. Qui trình phân tích. Thấy nội dung của ý thức mà không có sự tách rời của người quan sát và vật được quan sát. Nhiều loạn và kháng cự. “Khi có kết thúc hoàn toàn của sự phân chia giữa người quan sát và vật được quan sát, lúc đó ‘cái gì là’ không còn là cái gì là.”

NHỮNG CÂU HỎI: Người quan sát và vật được quan sát; sự phân chia; sự kháng cự.

2 – SỰ LIÊN HỆ

Sự liên hệ. “Bạn là thế giới”. Cái tôi tách rời; sự thoái hóa. Thấy “cái gì là” thực sự. Cái gì tình yêu không là. “Chúng ta không có đam mê; chúng ta có đợc vọng, chúng ta có vui thú.” Hiểu rõ chết là gì? Tình yêu là vĩnh cửu riêng của nó.

NHỮNG CÂU HỎI: Ý tưởng của tốt lành và xấu xa; chia sẻ; đau khổ và sợ hãi; làm thế nào được tự do khỏi quạ khứ?

3 – TRẢI NGHIỆM TÔN GIÁO. THIÊN ĐỊNH

Liệu có một trải nghiệm tôn giáo? Tìm kiếm sự thật; ý nghĩa của sự tìm kiếm. “Một cái trí tôn giáo là gì?” “Chấ lượng của cái trí không còn đang trải nghiệm là gì?” Kỷ luật; đạo đức; trật tự. Thiên định h không là một tẩu thoát. Chức năng của hiểu biết và sự tự do khỏi cái đã được biết. “Thiên định là khám phá liệu có sẵn một cánh đồng không bị ô ướ bởi cái đã được biết.” “Bước đầu tiên là bước cuối cùng.”

NHỮNG CÂU HỎI: Sự tương đồng của bản thủ; nhận biết; ý thức; tình yêu; thời gian tâm lý.

Phần III

Hai nói chuyện: J. Krishnamurti và Alain Naudé

1 – GÁNH XIẾC CỦA SỰ ĐẤU TRANH CỦA CON NGƯỜI

2 – VỀ TỐT LÀNH VÀ XẤU XA

ẤN ĐỘ

Phần IV

Hai nói chuyện: J. Krishnamurti và Swami Venkatesananda

1 – Đạo sư và sự tìm kiếm. Bốn trường phái Yoga được thâm nhập cẩn thận (Karma, Bhakti, Raja, Gnana Yoga).
2 – Bốn “mahavakya” từ kinh Upanishads được bàn luận. Chuyển tải và lý tưởng Bodhisattva. Vedanta và sự kết thúc của hiểu biết.

Phần V

Ba nói chuyện ở Madras

1 – NGHỆ THUẬT THẤY

Thấy, không trng phần nhưng tổng thể. “Động thái thấy là sự thật duy nhất.” Chỉ một mảnh của cái trí vô hạn được sử dụng. Ảnh hưởng gây tách rời của văn hóa, truyền thống. “Sống trong một góc nhỏ xíu của một cánh đồng đã bị biến dạng.” “Bạn không thể hiểu rõ qua một mảnh.” Tự do khỏi “cái góc nhỏ xíu”. Vẻ đẹp của *thấy*.

2 – TỰ DO

Chìa khóa một cái trí tự do. “Nếu chúng ta có thể bắt chợt bắt gặp cái này, nó thực sự là một bông hoa huyền bí.” Tại sao con người không có được cái này? Sợ hãi. “Sống” không là sống. Những từ ngữ thay thế ý nghĩa căn bản. Lãng phí năng lượng. “Cái trí chín chắn không so sánh . . . không đo lường.” Giá trị của “sống mà bạn sống hàng ngày . . . nếu không hiểu rõ nó bạn sẽ không bao giờ hiểu rõ tình yêu, vẻ đẹp, hay chết”. Qua phủ nhận, cái đó mà tự nó là cái tích cực, hiện diện.

3 – THIÊNG LIÊNG

Cày xới, không bao giờ gieo hạt. Hình thành ý tưởng. Nhảy cảm không còn trong sống hàng ngày. Chú ý và thông minh. Vô trật tự trong chính chúng ta và thế giới: trách nhiệm của chúng ta. Vấn đề của *thấy*. Những hình ảnh và sự hiệp thông trực tiếp. Thiêng liêng. “Khi bạn có tình yêu đó bạn có thể vất đi tất cả những quyển sách thiêng liêng của bạn.”

Phần VI *Bốn đối thoại ở Madras*

1– XUNG ĐỘT

Những hình ảnh: liệu chúng ta nhận biết rằng chúng ta thấy qua những hình ảnh? Những ý tưởng; khoảng trống giữa những ý tưởng và đang sống hàng ngày; xung đột nảy ra. “Muốn nhận được sự khai sáng bạn phải có thể *thấy*”. “Sống không xung đột, nhưng không ngủ quên.”

2 – THEO ĐUỔI VUI THÚ

Quan tâm đến mình và hy sinh vì mình. Cần sự thỏa mãn. Những mức độ của sự thỏa mãn. Liệu sự thỏa mãn tâm lý có bất kỳ ý nghĩa nào? “Một vũng xoáy của tổn thương và đau khổ bên trong.” Sự hung hăng. Theo đuổi vui thú. “Không có gốc rễ của thiên đàng trong vui thú – chỉ có gốc rễ của sự dửng dưng và đau khổ.” Quan sát là kỷ luật riêng của nó.

3 – THỜI GIAN, KHÔNG GIAN VÀ CÁI TRUNG TÂM

Lý tưởng, ý tưởng, và “cái gì là”. Cần hiểu rõ sự cam chịu đau khổ: phẫn muộn, cô độc, sợ hãi, ganh tị. Cái trung tâm vị kỷ. Không gian và thời gian của cái trung tâm. Liệu có thể không có một trung tâm vị kỷ nhưng vẫn sống trong thế giới này? “Chúng ta sống trong nhà tù của suy nghĩ riêng của

chúng ta.” Thấy cấu trúc của cái trung tâm. Nhìn không có cái trung tâm.

4 – MỘT NGHI VẤN CƠ BẢN

Suy nghĩ rõ ràng liên quan với sống hàng ngày là gì? Gặp gỡ hiện tại bằng quá khứ. Làm thế nào sống cùng ký ức và hiểu biết công nghệ nhưng vẫn được tự do khỏi quá khứ? Sống hai mặt: đền chùa, văn phòng. Làm thế nào sống không tách rời? Trả lời từ một ý tưởng là tách rời thêm nữa. Bất động trước sự vô hạn của một nghi vấn căn bản. “Liệu bạn có thể sống trọn vẹn đến độ chỉ có hiện tại đang sống ngay lúc này?”

TẬP II

CHÂU ÂU

Phần VII

Bảy nói chuyện ở Saanen, Switzerland

1- QUAN TÂM MÃNH LIỆT CỦA BẠN LÀ GÌ?

Đam mê và sự mãnh liệt được cần đến. Bên trong và bên ngoài: liệu chúng có thể bị phân chia?

NHỮNG CÂU HỎI: Vui thú và quan tâm; Thượng đế; trẻ em và giáo dục; nhiều quan tâm khác nhau; ý nghĩa của những biểu lộ; về tình yêu, sự thật và trật tự.

2 – TRẬT TỰ.

Cái trí chỉ biết vô trật tự. Trạng thái “không biết”. “Cái tôi” là bộ phận của văn hóa, mà là vô trật tự.

NHỮNG CÂU HỎI: Liệu cái trí có thể quan sát? Phân tích; đạo sư; sự liên hệ với Krishnamurti; liệu bạn có thể quan sát được chính bạn?

3 – LIỆU CHÚNG TA CÓ THỂ HIỂU RÕ VỀ CHÍNH MÌNH?

Vấn đề của hiểu rõ về chính mình là vấn đề của quan sát. Quan sát không tác động không “cái tôi”. Phân tích, những giấc mộng và giấc ngủ. Vấn đề của “người quan sát” và của thời gian. “Khi bạn quan sát về chính bạn mà không có hai mắt của thời gian, còn ai ở đó để quan sát?”

NHỮNG CÂU HỎI: Liệu cần có những hình ảnh nào đó? Liệu sự đánh giá có thể bị biến dạng bởi trạng thái rối loạn của chúng ta? Xung đột.

4 – CÔ ĐỘC

Luôn luôn suy nghĩ về chính mình. Sự liên hệ. Hành động trong sự liên hệ và sống hàng ngày. Những hình ảnh gây tách rời: hiểu rõ về sự dựng lên hình ảnh. “Quan tâm về chính mình là hình ảnh chính của tôi.” Sự liên hệ không xung đột là tình yêu.

NHỮNG CÂU HỎI: Liệu cái tôi có thể có đam mê không động cơ? Những hình ảnh. Thuốc men và những chất kích thích.

5 – SUY NGHĨ VÀ CÁI VÔ HẠN

Liệu suy nghĩ có thể giải quyết những vấn đề của chúng ta? Chức năng của suy nghĩ. Cánh đồng của suy nghĩ và những chiều rộng của nó. Liệu cái trí có thể thâm nhập cái vô hạn? Yếu tố của ảo tưởng là gì? Sự hãi và những tẩu thoát thuộc tinh thần và cơ thể. Cái trí đang liên tục học hành.

NHỮNG CÂU HỎI: Liệu người ta có thể quan sát mà không nhận xét và không đánh giá? Liệu nhận biết là thấy tổng thể cái gì đó? Liệu những từ ngữ có thể được sử dụng để diễn tả một tình trạng không từ ngữ?

6 – HÀNH ĐỘNG CỦA Ý MUỐN VÀ NĂNG LƯỢNG ĐƯỢC CẦN ĐẾN CHO SỰ THAY ĐỔI CƠ BẢN.

Năng lượng vô hạn được cần đến; sự lãng phí của nó. Ý muốn là kháng cự. Ý muốn như sự khẳng định “cái tôi”. Liệu có hành động không chọn lựa, không động cơ? “Thấy bằng hai mắt không bị quy định.” Nhận biết không chọn lựa về tình trạng bị quy định. Thấy và phủ nhận cái giả dối. Điều gì tình yêu không là. Đối diện nghi vấn chết. “Sự kết thúc của năng lượng như ‘cái tôi’ là khả năng để thấy chết.” Năng

lượng để thấy cái không biết được: năng lượng tốt đỉnh là thông minh.

NHỮNG CÂU HỎI: Chúng ta hiểu rõ theo trí năng, nhưng không thể sống cùng nó; một con người có thể? Làm thế nào để lắng nghe? Những cảm thấy và những cảm xúc không là nguyên nhân của bạo lực, hay sao?

7 – SUY NGHĨ, THÔNG MINH VÀ CÁI VÔ HẠN.

Những ý nghĩa khác nhau của không gian. Không gian từ đó chúng ta suy nghĩ và hành động; không gian mà suy nghĩ đã dựng lên. Làm thế nào người ta có được không gian vô hạn? “Vác theo gánh nặng của chúng ta để tìm kiếm sự tự do.” Suy nghĩ mà không tự phân chia chính nó đang chuyển động trong đang trải nghiệm. Ý nghĩa của thông minh. Hiệp thông: cái trí, quả tim và các cơ quan cơ thể. “Suy nghĩ thuộc thời gian, thông minh không thuộc thời gian.” Thông minh và cái vô hạn.

NHỮNG CÂU HỎI:

Hatha Yoga. Liệu có sự tách rời của người quan sát và vật được quan sát trong công việc thuộc công nghệ? Nhận biết và mê muội giấc ngủ.

Phần VIII ***Năm đôi thoại ở Saanen***

1– SỰ PHÂN CHIA CỦA Ý THỨC.

Liệu chúng ta nhận biết rằng chúng ta quan sát sống một cách phân chia? Tình trạng bị quy định của ý thức. Liệu chúng ta thực sự nhận biết nội dung của nó? Liệu có một phân chia thành ý thức bên ngoài và ý thức bên trong? Người quan sát là bộ phận của nội dung của ý thức. Liệu có bất kỳ tác nhân nào bên ngoài nội dung bị quy định này? “Những trò

ranh mãnh mà tôi đùa gờn vào chính tôi.” Hành động là gì? Vì cái tôi bị phân chia, “Tôi” không thể thấy sống như một tổng thể.

2 – LIỆU THÔNG MINH CÓ THỨC DẬY?

Sự liên quan giữa thông minh và suy nghĩ là gì? Những giới hạn của suy nghĩ bị quy định. Không chuyển động mới mẻ nào có thể xảy ra nếu “bộ não cũ kỹ” liên tục đang vận hành. “Tôi đang đi về hướng Nam, đang nghĩ rằng tôi đang đi về hướng Bắc.” Nhận biết những giới hạn của cái cũ kỹ là hạt giống của thông minh. Liệu “cái mới mẻ” có thể được công nhận? Kích thích khác hẳn chỉ có thể vận hành qua thông minh.

3 – SỢ HÃI

Sự liên kết giữa vui thú và sợ hãi; vai trò của suy nghĩ. Suy nghĩ không thể thâm nhập cái không biết được nào đó vào hiểu biết. Sự cần thiết phải nhìn thấy cấu trúc của sợ hãi. Theo tâm lý, ngày mai sẽ không tồn tại. Điều gì được hàm ý trong “Sống nguyên vẹn trong hiện tại”?

4 – SỢ HÃI, THỜI GIAN VÀ CÁI HÌNH ẢNH.

Thời gian theo tâm lý và theo tuần tự. Vấn đề nan giải của hiểu biết. Vấn đề nan giải của suy nghĩ và cái hình ảnh. Liệu người ta có thể khám phá gốc rễ của sợ hãi? “Cái trí mà không bao giờ có thể bị tổn thương.”

5 – THÔNG MINH VÀ SỐNG TÔN GIÁO.

Một sống tôn giáo là gì? Sự liên quan giữa thiền định và cái trí bất động. Suy nghĩ như đo lường; hành động của đo lường. Làm thế nào cái vô hạn có thể được hiểu rõ? Thông minh như sự liên hệ giữa cái giới hạn và cái vô hạn. Sự thức dậy của thông minh. Nhận biết không chọn lựa. Đang học hành, không phải đang tích lũy hiểu biết.

ANH QUỐC

Phần IX

Hai nói chuyện tại Brockwood

1 – SỰ LIÊN HỆ GIỮA TRẠNG THÁI NHẬN BIẾT ĐƯỢC SUY NGHĨ VÀ CÁI HÌNH ẢNH

Những sử dụng và những giới hạn của suy nghĩ. Những hình ảnh: uy quyền của cái hình ảnh. “Người ta càng nhạy cảm bao nhiêu, gánh nặng của những hình ảnh càng to tát bấy nhiêu.” Phân tích và những hình ảnh. Trật tự tâm lý; những nguyên nhân của vô trật tự: quan điểm, so sánh, những hình ảnh. Có thể xóa sạch những hình ảnh. Sự hình thành của những hình ảnh. Chú ý và không chú ý. “Chỉ khi nào cái trí không chú ý, hình ảnh được hình thành.” Chú ý và hiệp thông: cái trí, quả tim, cơ thể.

2 – CÁI TRÍ THIỀN ĐỊNH VÀ NGHI VẤN KHÔNG ĐÁP ÁN

“Thiền định là sự giải phóng toàn năng lượng.” Thế giới phương Tây được xây dựng dựa vào sự đo lường, mà là *maya* ở phương Đông. Sự vô ích của những trường phái thiền định. Năng lượng phụ thuộc hiểu rõ về chính mình. Vấn đề của quan sát về chính mình. Thấy “không có hai mắt của quá khứ.” Đặt tên. Những giấu giếm bên trong chính mình. Thuốc men. Nội dung giấu giếm và nghi vấn không đáp án. “Thiền định là một cách xóa sạch hoàn toàn mọi thứ mà con người đã tưởng tượng về chính anh ấy và thế giới.” Một cách mạng căn bản trong một người gây ảnh hưởng toàn thế giới. Điều gì xảy ra khi cái trí bất động? “Thiền định là . . . thấy cái đo lường và vượt khỏi cái đo lường.” Hiệp thông và một “sống hoàn toàn khác hẳn”.

NHỮNG CÂU HỎI: Trục giác; nhận biết; nhận biết và mê muội; người thầy và người đệ tử.

Phần X

Một bàn luận cùng một nhóm nhỏ tại Brockwood

BAO LỰC VÀ “CÁI TÔI”

Liệu thay đổi hàm ý bạo lực? Chúng ta khước từ bạo lực đến mức độ nào? Bạo lực và năng lượng: quan sát bạo lực. Gốc rễ của bạo lực là gì? Hiểu rõ “cái tôi”; “cái tôi” mà muốn thay đổi là bạo lực. Liệu “cái tôi” hay thông minh thấy? Những hàm ý của *thấy*.

Phần XI

Đối thoại: J. Krishnamurti và Giáo sư David Bohm

VỀ THÔNG MINH

Suy nghĩ thuộc về trật tự của thời gian; thông minh thuộc về một trật tự khác hẳn, một chất lượng khác hẳn. Liệu thông minh có liên quan với suy nghĩ? Bộ não, dụng cụ của thông minh; suy nghĩ như một mũi tên chỉ đường. Suy nghĩ, không phải thông minh, thông trị thế giới.

Vấn đề của suy nghĩ và sự thức dậy của thông minh. Thông minh đang vận hành trong một cái khung bị giới hạn có thể phục vụ những mục đích rất không thông minh.

Vật chất, suy nghĩ, thông minh có một nguồn chung, là một năng lượng; tại sao nó đã tách rời? An toàn và sự sống còn: suy nghĩ không thể nhận xét đúng đắn về chết.

“Liệu cái trí có giữ được sự tinh khiết của cái nguồn khởi đầu?” Vấn đề của làm yên lặng suy nghĩ. Thấu

triệt, nhận biết cái tổng thể, là cốt lõi. Chuyển tải không có sự can thiệp của cái trí có ý thức.

NUỚC MỸ

I

Hai nói chuyện:

J. Krishnamurti và Giáo sư Jacob Needleman

- 1– Vai trò của người thầy.
- 2– Về không gian bên trong; về truyền thống và lệ thuộc.

VAI TRÒ CỦA NGƯỜI THẦY

Nói chuyện giữa Krishnamurti và giáo sư J. Needleman

Needleman: * Có nhiều bàn luận về một cách mạng tinh thần giữa những người trẻ, đặc biệt ở đây tại California. Trong hiện tượng hỗn loạn này, liệu anh thấy bất kỳ hy vọng nào của một nở hoa mới mẽ cho văn minh hiện đại, một khả năng mới mẽ của sự phát triển?

KRISHNAMURTI: Về một khả năng mới mẽ của sự phát triển, bạn không nghĩ sao, thưa bạn, rằng người ta phải khá nghiêm túc, và không chnhảy từ một vui thú choáng ngợp sang một vui thú khác? Nếu người ta đã quan sát tất cả những tôn giáo của thế giới và đã thấy những kết quả vô ích được tổ chức của họ, và từ sự nhận biết đó đã thấy được một cái gì đó thực sự và rõ ràng, vậy thì có lẽ có thể có một cái gì đó mới mẽ ở California, hay trong thế giới. Nhưng như tôi đã thấy, tôi e rằng không có chất lượng của nghiêm túc trong tất cả việc này. Tôi có lẽ sai lầm, bởi vì tôi chỉ thấy những người tạm gọi là trẻ tuổi này ở khá xa, lần trong số khán giả đông đảo, và thỉnh thoảng ở đây; và qua những câu hỏi của họ, qua tiếng cười của họ, qua tràng vỗ tay của họ, họ không gây ấn tượng cho tôi như những con người rất nghiêm túc, chín chắn, có ý định lớn lao. Dĩ nhiên, tôi có lẽ sai lầm.

* Jacob Needleman là giáo sư triết học tại trường Đại học San Francisco; tác giả quyển sách *Những Tôn Giáo Mới*, và biên tập viên của thư viện Penguin Metaphysical Library.

Needleman: Tôi hiểu rõ điều gì anh đang nói. Câu hỏi của tôi chỉ là: có lẽ chúng ta không mong đợi sự nghiêm túc nơi những người trẻ nhiều lắm.

KRISHNAMURTI: Đó là lý do tại sao tôi không nghĩ điều đó phù hợp cho những người trẻ. Tôi không hiểu tại sao người ta đã tạo ra sự việc lạ thường như thế nơi những người trẻ, tại sao nó đã trở thành một sự việc quan trọng như thế. Trong vài năm nữa đến phiên họ sẽ trở thành những người lớn tuổi.

Needleman: Như một hiện tượng, ngoại trừ điều gì ẩn ý trong nó, sự quan tâm trong trải nghiệm thăng hoa này – hay bất kỳ từ ngữ gì người ta muốn gọi nó – dường như là một loại hạt giống mà từ đó những con người lạ thường nào đó vượt khỏi tất cả những giả dối và tất cả những người lường gạt, những người thầy nào đó, có lẽ xuất hiện.

KRISHNAMURTI: Nhưng thưa bạn, tôi không chắc rằng tất cả những người lừa gạt và những người trục lợi không đang che đậy tất cả điều này. “Ý thức của Krishnamurti” và Thiền Định Thăng Hoa và tất cả sự vô lý đang xảy ra này – họ bị trói buộc trong tất cả việc đó. Nó là một hình thức của chủ nghĩa phô trương, một dạng vui chơi và giải trí. Muốn cho cái gì đó mới mẻ xảy ra cần phải có một hạt nhân của những con người thực sự hiến dâng, thực sự nghiêm túc, mà theo đuổi đến tận cùng. Sau khi trải qua tất cả những việc này, họ nói rằng, “Đây là cái gì đó mà tôi sẽ theo đuổi đến tận cùng.”

Needleman: Một con người nghiêm túc sẽ là một người nào đó phải không còn bị ảo tưởng bởi bất kỳ điều gì khác.

KRISHNAMURTI: Tôi sẽ không gọi nó là không còn bị ảo tưởng nhưng một hình thức của nghiêm túc.

Needleman: Nhưng một điều kiện tiên quyết cho sự khám phá?

KRISHNAMURTI: Không, tôi muốn không gọi nó là không còn bị ảo tưởng, điều đó chỉ dẫn đến thất vọng và bi quan. Tôi có ý, tìm **hầu** tất cả những sự việc tạm gọi là tôn giáo, tạm gọi là tinh thần: để thâm nhập, để khám phá điều gì là sự thật trong tất cả việc này, liệu có bất kỳ sự thật nào trong nó hay không; hoặc xóa sạch toàn sự việc đó và khởi đầu mới mẻ lại, và không trải qua tất cả những gài bẫy, tất cả những hỗn tạp của nó.

Needleman: Tôi nghĩ đó là điều gì tôi đã cố gắng đưa ra, nhưng câu này diễn tả nó tốt hơn. Những con người mà đã cố gắng điều gì đó và nó đã gây thất vọng cho họ.

KRISHNAMURTI: Không phải “những người khác”. Tôi có ý nói người ta phải gạt đi tất cả những hứa hẹn, tất cả những trải nghiệm, tất cả những khẳng định huyền bí. Tôi nghĩ người ta phải khởi đầu như thể người ta tuyệt đối không biết gì cả.

Needleman: Điều đó khó khăn quá.

KRISHNAMURTI: Không, thưa bạn, tôi nghĩ điều đó không khó khăn. Tôi nghĩ nó chỉ khó khăn cho những người đã nhét đầy vào chính họ những hiểu biết của những người khác.

Needleman: Điều đó không dành cho hầu hết chúng ta hay sao? Tôi đã nói với lớp học của tôi ngày hôm qua ở San Francisco, và tôi đã nói rằng tôi sẽ đi phỏng vấn Krishnamurti và các bạn muốn tôi đưa ra câu hỏi nào cho ông ta. Họ đã có nhiều câu hỏi, nhưng một câu gây xúc động nhất cho tôi là điều gì một người trẻ đã nói: “Tôi đã đọc đi đọc lại những quyển sách của ông ta và tôi không thể thực

hiện điều gì ông ta trình bày.” Có cái gì đó quá rõ ràng về điều này, nó giống lên *lật hồi chuông*. Trong một ý nghĩa thâm sâu nào đó, dường như nó khởi đầu theo lối này. Là một người khởi đầu, trong sáng!

KRISHNAMURTI: Tôi nghĩ chúng ta không nghi vấn mãnh liệt. Liệu bạn hiểu rõ tôi có ý gì?

Needleman: Vâng.

KRISHNAMURTI: Chúng ta chấp nhận, chúng ta rất dễ bị lừa dối, chúng ta thèm khát những trải nghiệm mới mẻ. Người ta nuốt chửng những gì được nói bởi bất kỳ ai đó có bộ râu quai nón, ối những hứa hẹn, nói rằng bạn sẽ có một trải nghiệm tuyệt vời nếu bạn thực hiện những việc nào đó! Tôi nghĩ người ta phải nói rằng: “Tôi không biết gì cả.” Rõ ràng tôi không *tả* dựa dẫm những người khác. Nếu không có những quyển sách, không có những đạo sư, bạn sẽ làm gì đây?

Needleman: Nhưng con người rất dễ bị lừa dối.

KRISHNAMURTI: Bạn bị lừa dối khi bạn khao khát cái gì đó.

Needleman: Vâng, tôi hiểu rõ điều đó.

KRISHNAMURTI: Thế là bạn nói, “Tôi sẽ khám phá, tôi sẽ thâm nhập từng chút một. Tôi không muốn tự lừa dối chính tôi.” Sự lừa dối nảy sinh khi tôi khao khát, khi tôi tham lam, khi tôi nói, “Tất cả trải nghiệm đều nông cạn, tôi muốn cái gì đó huyền bí” – thế là tôi bị trói buộc rồi.

Needleman: Đối với tôi anh đang nói về một trạng thái, một thái độ, một tiếp cận, mà chính nó rất xa vời để cho một con người có thể hiểu rõ. Chính tôi cảm thấy rất xa vời với tiếp cận đó, và tôi biết những sinh viên của tôi cũng thế. Và vì vậy họ cảm thấy, đúng đắn hay sai lầm, một nhu cầu cho sự trợ giúp. Họ có thể hiểu sai lầm sự trợ giúp là gì, nhưng liệu có một sự việc như sự trợ giúp?

KRISHNAMURTI: Bạn muốn nói rằng: “Tại sao bạn yêu cầu sự trợ giúp?”

Needleman: Cho phép tôi gửi thích nó như thế này. Trong cách nào đó anh phát giác anh đang lừa dối chính anh, anh không biết chính xác . . .

KRISHNAMURTI: Điều đó đơn giản mà. Tôi không muốn tự lừa dối mình nữa – đúng chứ? Vì vậy tôi khám phá cái gì là chuyển động, cái gì là sự việc mà tạo ra sự lừa dối. Rõ ràng sự lừa dối hiện diện khi tôi tham lam, khi tôi khao khát một sự việc nào đó, khi tôi không thỏa mãn. Vì vậy thay vì tấn công vào sự tham lam, khao khát, không thỏa mãn, tôi ao ước cái gì đó còn hơn nữa.

Needleman: Vâng.

KRISHNAMURTI: Vì vậy tôi phải hiểu rõ sự tham lam của tôi. Tôi tham lam vì cái gì? Đó có phải bởi vì tôi chán ngấy thế giới này, tôi đã có những người phụ nữ, tôi đã có những chiếc xe hơi, tôi đã có tiền bạc và tôi thêm khát cái gì đó hơn nữa?

Needleman: Tôi nghĩ người ta tham lam bởi vì người ta thêm khát sự phấn khích, để được mang ra khỏi chính bản thân họ, để cho người ta không thấy sự nghèo khó của chính bản thân

họ. Nhưng điều gì tôi đang cố gắng hỏi – tôi biết anh đã trả lời câu hỏi này nhiều lần trong những nói chuyện của anh, nhưng nó cứ nảy ra hoài, hầu như không thể tránh khỏi – những truyền thống chính của thế giới, ngoại trừ những thứ gì đã trở thành của họ (chúng đã bị biến dạng và diễn giải sai lầm và dối gạt), luôn luôn nói về sự trợ giúp một cách trực tiếp hay gián tiếp. Họ nói rằng “đạo sư cũng là chính bạn”, nhưng cùng lúc lại có sự trợ giúp.

KRISHNAMURTI: Thưa bạn, liệu bạn biết từ ngữ “đạo sư” có nghĩa gì?

Needleman: Không, không chính xác lắm.

KRISHNAMURTI: Người chỉ rõ. Đó là một ý nghĩa. Một ý nghĩa khác là người mang lại sự khai sáng, cất đi gánh nặng của bạn. Nhưng thay vì cất đi gánh nặng của bạn họ lại đặt gánh nặng của họ vào bạn.

Needleman: Tôi nghĩ như thế.

KRISHNAMURTI: Đạo sư cũng có nghĩa người giúp bạn vượt khỏi – và vân vân, có những ý nghĩa khác nhau. Khoản khác vị đạo sư nói rằng ông ấy biết, vậy thì bạn có thể chắc chắn rằng ông ấy không biết. Bởi vì rõ ràng, điều gì ông ấy biết là điều gì đó thuộc quá khứ. Hiểu biết là quá khứ. Và khi ông ấy nói rằng ông ấy biết, ông ấy đang nghĩ về trải nghiệm nào đó mà ông ấy đã có, mà ông ấy đã có thể công nhận như cái gì đó vĩ đại, và sự công nhận đó được sinh ra từ hiểu biết có trước của ông ấy, nếu không ông ấy không thể công nhận nó, vì vậy trải nghiệm của ông ấy có gốc rễ của nó trong quá khứ. Thế là, nó không là sự thật.

Needleman: Ô, tôi nghĩ rằng hầu hết hiểu biết đều như thế.

KRISHNAMURTI: Vậy thì, tại sao chúng ta lại cần đến bất kỳ loại truyền thống cổ xưa hay hện đại nào trong tất cả khám phá này. Hãy nhìn, ~~ta~~ ~~lạ~~, tôi không đọc bất kỳ quyển sách nào về tôn giáo, tâm lý, triết học: người ta có thể thâm nhập vào chính mình tại một chiều sâu thăm thẳm và khám phá mọi thứ. Thâm nhập vào chính mình là vấn đề, làm thế nào thực hiện nó. Vì không thể thực hiện nó người ta yêu cầu, “Ông làm ơn giúp tôi nhé?”

Needleman: Vâng.

KRISHNAMURTI: Và người còn lại nói rằng: “Tôi sẽ giúp bạn” rồi đẩy bạn đến nơi nào khác.

Needleman: Ô, trong chừng mực nào đó nó giải đáp cho câu hỏi. Vào một ngày trước tôi đã đọc một quyển sách nói về một điều gì đó được gọi là “Sat-san”.

KRISHNAMURTI: Bạn biết nó có nghĩa gì?

Needleman: Kết giao với những người thông thái.

KRISHNAMURTI: Không, với những người tốt lành.

Needleman: À. Với những người tốt lành!

KRISHNAMURTI: Bởi vì tốt lành, bạn thông thái. Không phải, bởi vì thông thái bạn tốt lành.

Needleman: Tôi hiểu rõ điều đó.

KRISHNAMURTI: Bởi vì bạn tốt lành, bạn thông thái.

Needleman: Tôi không cố gắng đưa vấn đề này vào cái gì đó nhưng tôi thấy rằng chính tôi và những sinh viên của tôi đều nói với tôi, khi chúng tôi đọc, khi chúng tôi nghe anh, chúng tôi nói rằng, “A! tôi không cần ai cả, tôi không cần kết giao với ai cả” – và cũng có một lừa dối khủng khiếp trong việc này nữa.

KRISHNAMURTI: Dĩ nhiên, bởi vì bạn đang bị ảnh hưởng bởi người nói.

Needleman: Vâng. Điều đó đúng. (Tiếng cười)

KRISHNAMURTI: Thưa bạn, hãy nhìn đi, chúng ta hãy rất đơn giản đi. Giả sử rằng, nếu không có những quyển sách, không đạo sư, không người thầy, bạn sẽ làm gì? Người ta bị rối loạn, hoang mang, khốn khổ, bạn sẽ làm gì? Không ai giúp đỡ bạn, không thuốc men, không thứ gì làm vui bớt cơn đau, không những tôn giáo có tổ chức, bạn sẽ làm gì?

Needleman: Tôi không thể tưởng tượng được tôi sẽ làm gì.

KRISHNAMURTI: Đó là nó.

Needleman: Có lẽ có một khoảnh khắc khẩn cấp ở đó.

KRISHNAMURTI: Đó là nó. Chúng ta đã không có sự khẩn cấp bởi vì chúng ta nói, “Ồ, người nào đó sẽ giúp tôi.”

Needleman: Nhưng hầu hết mọi người sẽ bị dồn vào trạng thái điên cuồng bởi tình huống đó.

KRISHNAMURTI: Tôi không chắc như vậy, thưa bạn.

Needleman: Tôi cũng không chắc lắm.

KRISHNAMURTI: Không, tôi không chắc chút nào cả. Bởi vì từ trước đến nay chúng ta đã làm gì? Những con người mà chúng ta đã tin cậy, những tôn giáo, những nhà thờ, giáo dục, họ đã dẫn chúng ta đến sự hỗn loạn kinh tởm này. Chúng ta không được tự do khỏi sự đau khổ, chúng ta không được tự do khỏi sự tầm thường của chúng ta, sự xấu xa của chúng ta, những hão huyền của chúng ta.

Needleman: Người ta có thể nói điều đó về tất cả họ hay sao? Có những người khác biệt. Trong hàng ngàn người lừa dối có một đức Phật.

KRISHNAMURTI: Nhưng đó không là quan tâm của tôi, thưa bạn, nếu chúng ta nói rằng nó dẫn đến một lừa dối như thế. Không, không.

Needleman: Vậy thì hãy cho phép tôi được hỏi anh điều này. Chúng ta biết rằng nếu không làm việc tích cực cơ thể có lẽ bị bệnh tật, và làm việc tích cực này là điều gì chúng ta gọi là nỗ lực. Liệu có một nỗ lực nào khác mà chúng ta có thể gọi là tinh thần? Anh phản đối nỗ lực, nhưng sự tăng trưởng và sự thịnh vượng thuộc mọi khía cạnh của con người không đòi hỏi cái gì đó như làm việc tích cực thuộc một loại này hay một loại khác hay sao?

KRISHNAMURTI: Tôi không biết bạn có ý gì qua từ ngữ làm việc tích cực? Làm việc tích cực thuộc vật chất phải không?

Needleman: Đó là điều gì chúng ta thường có ý qua từ ngữ làm việc tích cực. Hay kháng cự những ham muốn.

KRISHNAMURTI: Bạn thấy không, chúng ta đó kìa! Tình trạng bị quy định của chúng ta, văn hóa của chúng ta, được

xây dựng quanh “kháng cự” này. Dựng lên một bức tường kháng cự. Vì vậy khi chúng ta nói “làm việc tích cực”, chúng ta có ý gì? Lười biếng phải không? Tại sao tôi phải tạo ra một nỗ lực cho bất kỳ việc gì? Tại sao vậy?

Needleman: Bởi vì tôi ao ước một cái gì đó.

KRISHNAMURTI: Không. Tại sao có lối sống của nỗ lực này? Tại sao tôi phải tạo ra một nỗ lực để đến được Thượng đế, sự khai sáng, chân lý?

Needleman: Có nhiều câu trả lời lắm, nhưng tôi chỉ có thể tự trả lời cho chính tôi.

KRISHNAMURTI: Nó có lẽ ở ngay đó, chỉ vì tôi không biết quan sát như thế nào mà thôi.

Needleman: Nhưng vậy thì phải có một chương ngại.

KRISHNAMURTI: Quan sát như thế nào à! Nó có lẽ ở ngay góc đường, dưới bông hoa, nó có lẽ ở bất kỳ nơi nào. Vì vậy trước tiên tôi phải học hành quan sát như thế nào, không phải tạo ra một nỗ lực để quan sát. Tôi phải khám phá quan sát có nghĩa gì.

Needleman: Vâng, nhưng anh không chấp nhận rằng có lẽ có một kháng cự đối với đang quan sát đó?

KRISHNAMURTI: Vậy thì đừng bận tâm gì với quan sát! Nếu người nào đó đến và nói rằng, “Tôi không muốn quan sát”. Làm thế nào bạn sẽ bắt buộc anh ấy quan sát được?

Needleman: Không. Lúc này tôi đang nói về chính tôi. Tôi muốn quan sát.

KRISHNAMURTI: Nếu bạn muốn quan sát, bạn có ý gì qua từ ngữ quan sát? Bạn phải khám phá quan sát có nghĩa gì trước khi bạn tạo một nỗ lực để quan sát. Đúng chứ, thưa bạn?

Needleman: Đối với tôi, điều đó sẽ là một nỗ lực.

KRISHNAMURTI: Không.

Needleman: Thực hiện nó một cách tinh tế và nhạy bén. Tôi muốn quan sát, nhưng tôi không muốn khám phá quan sát có nghĩa gì. Đối với tôi, tôi đồng ý rằng đây là sự việc căn bản. Nhưng mong muốn thực hiện nó mau lẹ, vượt khỏi nó này, đây không là sự kháng cự hay sao?

KRISHNAMURTI: Loại thuốc điều trị mau lẹ để vượt khỏi nó.

Needleman: Liệu có cái gì đó trong tôi mà tôi phải học hành, cái đó kháng cự cái sự việc tinh tế và nhỏ nhiệm hơn mà anh đang trình bày này? Đây không là làm việc, điều gì anh đang nói hay sao? Nó không là làm việc khi đưa ra câu hỏi một cách yên lặng, một cách tinh tế hay sao? Dường như đối với tôi nó là làm việc khi không lắng nghe cái phần muốn làm nó đó . . .

KRISHNAMURTI: Mau lẹ.

Needleman: Đối với chúng tôi đặc biệt ở phương Tây, hay có lẽ đối với tất cả con người.

KRISHNAMURTI: Tôi e rằng khắp thế giới đều như vậy. “Hãy nói cho tôi làm cách nào đến được đó thật mau lẹ.”

Needleman: Và tuy nhiên anh lại nói nó ở trong một tích tắc.

KRISHNAMURTI: Đúng như vậy, chắc chắn.

Needleman: Vâng, tôi hiểu rõ.

KRISHNAMURTI: Thưa bạn, nỗ lực là gì? Ra khỏi giường vào buổi sáng, khi bạn không muốn thức dậy, là một nỗ lực. Cái gì tạo ra sự lười biếng đó? Théo ngủ, ăn uống vô độ, buông thả quá mức và mọi chuyện như thế; và sáng hôm sau bạn nói rằng, “Ồ, chán quá, tôi phải thức dậy!” Lúc này hãy chờ một chút, thưa bạn, hãy theo sát điều này. Lười biếng là gì? Nó là sự lười biếng phần cơ thể, hay chính suy nghĩ lười biếng?

Needleman: Tôi không hiểu rõ điều đó. Tôi cần một từ ngữ khác. “Suy nghĩ lười biếng?” Tôi thấy rằng suy nghĩ luôn luôn giống nhau.

KRISHNAMURTI: Không thưa bạn, tôi lười biếng, tôi không muốn thức dậy và vì vậy tôi ép buộc mình phải thức dậy. Trong đó có sự việc tạm gọi là nỗ lực.

Needleman: Vâng.

KRISHNAMURTI: Tôi muốn việc đó, nhưng tôi không nên có nó, tôi kháng cự nó. Sự kháng cự là nỗ lực. Tôi tức giận và tôi không được tức giận: kháng cự, nỗ lực. Điều gì đã làm cho tôi lười biếng?

Needleman: Sự suy nghĩ rằng tôi nên thức dậy.

KRISHNAMURTI: Đó là nó.

Needleman: Đúng rồi.

KRISHNAMURTI: Vì vậy tôi phải thực sự thâm nhập toàn nghi vấn của suy nghĩ này. Không phải khẳng định rằng suy nghĩ lười biếng, ép buộc cơ thể ra khỏi giường, bởi vì cơ thể có thông minh riêng của nó, nó biết khi nào nó bị mệt và nên nghỉ ngơi. Sáng nay tôi bị mệt; tôi đã chuẩn bị cái mền và mọi thứ để luyện tập những bài yoga và cơ thể nói “Không, xin lỗi”. Và tôi nói. “Được rồi”. Đó không là lười biếng. Cơ thể nói, “Hãy để tôi một mình bởi vì bạn đã nói chuyện ngày hôm qua, bạn đã gặp quá nhiều người, bạn bị mệt.” Sau đó suy nghĩ nói, “Bạn phải dậy sớm và thực hiện những bài tập bởi vì nó tốt cho bạn, bạn đã làm nó hàng ngày, nó đã trở thành một thói quen, đừng nghỉ ngơi, bạn sẽ lười biếng, hãy thực hiện nó.” Mà có nghĩa: suy nghĩ đang khêu cho tôi lười biếng, không phải cơ thể đang khiến cho tôi lười biếng.

Needleman: Tôi hiểu điều đó. Vì vậy có một nỗ lực liên quan đến suy nghĩ.

KRISHNAMURTI: Vì vậy không có nỗ lực! Tại sao suy nghĩ lại máy móc như thế? Và liệu tất cả suy nghĩ đều máy móc?

Needleman: Vâng, đúng rồi, người ta đặt ra câu hỏi đó.

KRISHNAMURTI: Đúng chứ?

Needleman: Tôi không thể nói rằng tôi đã khẳng định điều đó.

KRISHNAMURTI: Nhưng chúng ta có thể, thưa bạn. Hiểu rõ điều đó khá đơn giản. Tất cả suy nghĩ không là máy móc hay sao? Tạng thái không máy móc là sự vắng mặt của suy

nghĩ; không phải sự xao nhãng của suy nghĩ nhưng sự vắng mặt của nó.

Needleman: Làm thế nào tôi có thể khám phá điều đó?

KRISHNAMURTI: Hãy thực hiện nó ngay lúc này đi, nó đơn giản lắm. Bạn có thể thực hiện nó ngay lúc này nếu bạn muốn. Suy nghĩ là máy móc.

Needleman: Chúng ta hãy giả sử điều đó.

KRISHNAMURTI: Không phải giả sử. Đừng giả sử bất kỳ điều gì cả.

Needleman: Đúng rồi.

KRISHNAMURTI: Suy nghĩ là máy móc, đúng chứ ? – bởi vì nó có tánh lặp lại, tuân phục, so sánh.

Needleman: Phần đó tôi hiểu được, đang so sánh. Nhưng trải nghiệm của tôi là rằng không phải mọi suy nghĩ đều thuộc cùng chất lượng. Có những chất lượng của suy nghĩ.

KRISHNAMURTI: Có à?

Needleman: Trong trải nghiệm của tôi có.

KRISHNAMURTI: Chúng ta hãy khám phá. Suy nghĩ, đang suy nghĩ là gì?

Needleman: Dường như có suy nghĩ mà rất nông cạn, rất lặp lại, rất máy móc. Nó có một vận dụng nào đó. Dường như có một loại suy nghĩ khác mà liên quan nhiều đến cơ thể của tôi, đến toàn cái tôi của tôi, nó vận dụng một cách khác.

KRISHNAMURTI: Đó là gì vậy, thưa bạn? Suy nghĩ là sự phản hồi của ký ức.

Needleman: Đúng rồi, đây là một định nghĩa.

KRISHNAMURTI: Không, không, tôi có thể thấy nó trong chính tôi. Tôi phải đi đến ngôi nhà đó tối nay – kỷ niệm, khoảng cách, hoạch định – tất cả điều đó là ký ức, đúng chứ?

Needleman: Vâng, đó là ký ức.

KRISHNAMURTI: Trước kia tôi đã ở đó và vì vậy ký ức được ghi lại rõ ràng và từ ký ức đó có hoặc suy nghĩ tức khắc, hoặc suy nghĩ tốn chút ít thời gian. Vì vậy tôi đang hỏi chính tôi: tất cả suy nghĩ đều giống nhau, đều máy móc, hay có suy nghĩ mà không máy móc, không từ ngữ?

Needleman: Vâng, điều đó đúng.

KRISHNAMURTI: Liệu có suy nghĩ nếu không có từ ngữ hay sao?

Needleman: Có hiểu rõ.

KRISHNAMURTI: Chờ đã, thưa bạn. Làm thế nào hiểu rõ này xảy ra được? Nó xảy ra khi suy nghĩ đang vận hành mau lẹ, hay khi suy nghĩ đứng yên?

Needleman: Vâng, khi suy nghĩ đứng yên.

KRISHNAMURTI: Hiểu rõ không liên quan gì với suy nghĩ. Bạn có lẽ lý luận, mà là sự tiến hành của suy nghĩ, chuỗi lý luận, cho đến khi bạn nói rằng, “Tôi không hiểu nó”; sau đó

bạn trở nên yên lặng, và bạn nói rằng, “A! Tôi thấy nó, tôi hiểu nó rồi.” Hiểu rõ đó không là một kết quả của suy nghĩ.

Needleman: Anh nói về một năng lượng mà dường như không có nguyên nhân. Chúng tôi trải nghiệm năng lượng của nguyên nhân và kết quả, mà định hình sống của chúng tôi, nhưng sự liên quan của năng lượng khác lạ này với năng lượng mà chúng tôi quen thuộc là gì? Năng lượng là gì?

KRISHNAMURTI: Trước hết: năng lượng có thể được phân chia hay không?

Needleman: Tôi không biết. Làm ơn tiếp tục.

KRISHNAMURTI: Nó có thể được phân chia. Năng lượng vật chất, năng lượng của sự tức giận và vân vân, năng lượng vũ trụ, năng lượng con người, nó có thể được phân chia ra tất cả, đúng chứ? Nhưng tất cả năng lượng đều là một năng lượng, đúng chứ?

Needleman: Hợp lý, tôi nói đúng. Tôi không hiểu rõ năng lượng. Thỉnh thoảng tôi trải nghiệm cái sự việc mà tôi gọi là năng lượng.

KRISHNAMURTI: Tại sao chúng ta lại phân chia năng lượng, đó là điều gì tôi muốn hiểu rõ; sau đó chúng ta có thể tiếp cận nó một cách khác hẳn. Năng lượng tình dục, năng lượng cơ thể, năng lượng tinh thần, năng lượng vũ trụ, năng lượng của người kinh doanh mà đi đến văn phòng và vân vân – tại sao chúng ta phân chia nó? Lý do cho sự phân chia này là gì?

Needleman: Dường như có nhiều bộ phận của một con người bị tách rời; và đối với tôi có vẻ, chúng ta phân chia và sống bởi vì sự tách rời đó.

KRISHNAMURTI: Tại sao vậy? Chúng ta đã phân chia thế giới thành Chủ nghĩa Cộng sản, Chủ nghĩa Xã hội, Chủ nghĩa Đế quốc, và Thiên chúa giáo, Tin lành giáo, Ấn giáo, Phật giáo, và những quốc tịch, những phân chia ngôn ngữ, toàn sự việc đó là phân chia. Tại sao cái trí đã phân chia tổng thể của sự sống?

Needleman: Tôi không biết câu trả lời. Tôi thấy biển cả và tôi thấy một cái cây: có một phân chia.

KRISHNAMURTI: Không. Có một khác biệt giữa biển cả và cái cây – tôi hy vọng như thế! Nhưng đó không là một phân chia.

Needleman: Không. Nó là một khác biệt, không phải một phân chia.

KRISHNAMURTI: Nhưng chúng ta đang ở tại sao sự phân chia hiện diện, không những bên ngoài nhưng còn cả bên trong chúng ta.

Needleman: Nó ở bên trong chúng ta, đó là vấn đề thú vị nhất.

KRISHNAMURTI: Bởi vì nó ở bên trong chúng ta, chúng ta vượt nó ra bên ngoài. Lúc này tại sao có sự phân chia này trong tôi? “Cái tôi” và “cái không tôi”. Bạn theo kịp chứ? Cái cao hơn và cái thấp hơn, cái Đại ngã và cái tôi thấp hèn. Tại sao có sự phân chia này?

Needleman: Có lẽ nó đã được thực hiện, ít nhất từ khởi đầu, để giúp đỡ con người tự thâm nhập chính họ. Để bắt buộc họ thâm nhập liệu họ có thực sự biết điều gì họ nghĩ là họ biết.

KRISHNAMURTI: Qua sự phân chia họ sẽ khám phá à?

Needleman: Có lẽ qua ý tưởng rằng có cái gì đó mà tôi không hiểu rõ.

KRISHNAMURTI: Trong một con người có một phân chia – tại sao? “Lý do hiện diện của nó” là gì, cấu trúc của phân chia này là gì? Tôi thấy có một người suy nghĩ và suy nghĩ – đúng chứ?

Needleman: Tôi không thấy điều đó.

KRISHNAMURTI: Có một người suy nghĩ nói rằng, “Tôi phải kiểm soát suy nghĩ đó, tôi không được suy nghĩ như thế này, tôi phải suy nghĩ như thế kia”. Vì vậy có một người suy nghĩ mà nói rằng, “Tôi phải”, hay “Tôi không được”.

Needleman: Đúng.

KRISHNAMURTI: Có sự phân chia. “Tôi nên là thế này”, và “Tôi không nên là thế kia”. Nếu tôi có thể hiểu rõ tại sao có sự phân chia này hiện diện trong tôi –Ồ, hãy nhìn kia, hãy nhìn kia! Hãy nhìn những quả đồi kia! Tuyệt vời, đúng chứ?

Needleman: Đẹp!

KRISHNAMURTI: Lúc này, thưa bạn, liệu bạn nhìn nó bằng một phân chia?

Needleman: Không.

KRISHNAMURTI: Tại sao không?

Needleman: Đã không có “cái tôi” làm bất kỳ điều gì về nó.

KRISHNAMURTI: Đó là tất cả. Bạn không thể làm bất kỳ điều gì về nó cả. Ở đây, với suy nghĩ, tôi nghĩ rằng tôi có thể làm điều gì đó.

Needleman: Vâng.

KRISHNAMURTI: Vì vậy tôi muốn thay đổi “cái gì là”. Tôi không thể thay đổi “cái gì là” ở đó, nhưng tôi nghĩ tôi có thể thay đổi “cái gì là” trong tôi. Không biết làm thế nào để thay đổi nó tôi đã bị thất vọng, bị hụt hẫng, bị tuyệt vọng. Tôi nói, “Tôi không thể thay đổi”, và thế là tôi không có năng lượng để thay đổi.

Needleman: Đó là điều gì người ta nói.

KRISHNAMURTI: Vì vậy đầu tiên, trước khi tôi thay đổi “cái gì là”, tôi phải biết người thay đổi là ai, ai thay đổi.

Needleman: Có những khoảnh khắc người ta biết điều đó, trong một khoảnh khắc. Những khoảnh khắc đó mất đi. Có những khoảnh khắc khi người ta biết ai thấy “cái gì là” trong chính người ta.

KRISHNAMURTI: Không thừa bạn. Xin lỗi. Chỉ thấy “cái gì là” là đủ rồi, không phải thay đổi nó.

Needleman: Tôi đồng ý. Tôi đồng ý điều đó.

KRISHNAMURTI: Tôi có thể thấy “cái gì là” chỉ khi nào người quan sát không còn. Khi bạn nhìn những quả đồi kia, người quan sát không còn.

Needleman: Vâng, tôi đồng ý.

KRISHNAMURTI: Người quan sát chỉ hiện diện khi bạn muốn thay đổi “cái gì là”. Bạn nói: tôi không thích “cái gì là”, nó phải được thay đổi, thế là ngay lập tức có một phân hai. Liệu cái trí có thể quan sát “cái gì là” mà không có người quan sát? Nó đã xảy ra khi bạn nhìn những quả đồi kia cùng ánh sáng kỳ diệu đó trên chúng.

Needleman: Sự thật này là sự thật tuyệt đối. Khoảnh khắc người ta trải nghiệm nó người ta nói, “Vâng!” Nhưng trải nghiệm của người ta cũng là rằng người ta quên việc này.

KRISHNAMURTI: Quên!

Needleman: Qua câu đó tôi có ý nói rằng người ta liên tục cố gắng thay đổi nó.

KRISHNAMURTI: Quên nó, và nhớ lại nó.

Needleman: Nhưng trong bàn luận này – dù anh dự tính thế nào chăng nữa – có sự trợ giúp đang nảy sinh từ bàn luận này. Tôi biết, rõ ràng như tôi có thể biết bất kỳ điều gì, nó không thể xảy ra nếu không có sự trợ giúp giữa chúng ta. Tôi có thể nhìn những quả đồi kia và có lẽ có không-đang nhận xét này, nhưng nó sẽ không quan trọng đối với tôi; tôi sẽ không biết rằng đó là phương cách mà tôi phải nhìn nếu muốn có sự cứu vớt tinh thần. Và tôi nghĩ, đây là một nghi vấn mà người ta luôn luôn muốn áp ủ. Có lẽ đây là cái trí lại

đang muốn nắm bắt và bám chặt cái gì đó, nhưng đâu vậy đường như đó là sự quy định của con người . . .

KRISHNAMURTI: Thưa bạn, chúng ta đã nhìn những quả đồi kia, bạn không thể thay đổi nó, bạn chỉ nhìn; sau đó bạn nhìn phía bên trong và tận chiến bắt đầu. Trong một khoảnh khắc bạn đã nhìn mà không có trận chiến đó, không có sự nỗ lực đó, và tất cả những việc như thế. Sau đó bạn nhớ lại về đẹp của khoảnh khắc đó, của giây phút đó, và bạn muốn nắm bắt về đẹp đó lần nữa. Chờ một chút, thưa bạn! Tiếp tục. Vì vậy điều gì xảy ra? Nó dựng lên một xung đột khác: sự việc mà bạn đã trải qua và bạn muốn có nó lại, và bạn không biết làm thế nào để có nó lại. Bạn biết không, nếu bạn suy nghĩ về nó, nó không gồng y hết, nó không phải sự việc đó. Vì vậy bạn gắng sức, đấu tranh. “Tôi phải kiểm soát, tôi không được ham muốn” – đúng không? Trái lại nếu bạn nói rằng, “Được rồi, nó qua rồi, đã kết thúc”, khoảnh khắc đó đã qua rồi.

Needleman: Tôi phải học hành điều đó.

KRISHNAMURTI: Không, không.

Needleman: Tôi phải học hành, đúng chứ?

KRISHNAMURTI: Có điều gì phải học hành?

Needleman: Tôi phải học hành sự vô ích của xung đột này.

KRISHNAMURTI: Không. Có điều gì phải học hành? Chính bạn thấy rằng khoảnh khắc của vẻ đẹp đó trở thành một ký ức, tiếp theo ký ức đó nói, “Nó quá đẹp tôi phải có nó lại.” Bạn không quan tâm đến vẻ đẹp, bạn quan tâm đến sự theo đuổi vui thú. Vui thú và vẻ đẹp không theo cùng nhau. Vậy là

nếu bạn thấy điều đó, nó kết thúc. Giống như một con rắn độc, bạn sẽ không đến gần nó nữa.

Needleman: (Cười) Có lẽ tôi đã không thấy nó, vì vậy tôi không thể nói được.

KRISHNAMURTI: Đó là vấn đề.

Needleman: Vâng, tôi nghĩ điều đó phải như vậy, bởi vì người ta cứ quay lại và quay lại.

KRISHNAMURTI: Không. Đây là sự kiện thực sự. Nếu tôi thấy vẻ đẹp của ánh sáng đó, và thực sự nó đẹp lạ thường, tôi chỉ thấy nó. Lúc này cùng chất lượng của chú ý đó tôi muốn thấy chính tôi. Có một khoảnh khắc của nhận biết mà cũng đẹp lạ thường như ánh sáng đó. Vậy thì sau đó điều gì xảy ra?

Needleman: Sau đó tôi ao ước có nó.

KRISHNAMURTI: Sau đó tôi muốn nắm bắt nó, tôi muốn vun quén nó, tôi muốn theo đuổi nó.

Needleman: Và làm thế nào thấy được sự kiện đó?

KRISHNAMURTI: Chỉ thấy sự kiện đó đang xảy ra là đủ rồi.

Needleman: Đó là điều gì tôi quên!

KRISHNAMURTI: Nó không là một vấn đề của quên.

Needleman: Ô, đó là điều gì tôi không hiểu rõ kỹ càng. Rằng chỉ đang thấy là đủ rồi.

KRISHNAMURTI: Hãy nhìn kìa, ~~thưa~~ bạn. Khi bạn thấy một con rắn chuy~~ên~~ gì xảy ra?

Needleman: Tôi sợ hãi.

KRISHNAMURTI: Không. Chuyện gì xảy ra? Bạn chạy đi, giết nó, làm một việc gì đó. Tại sao vậy? Bởi vì bạn biết nó nguy hiểm. Bạn nhận biết sự nguy hiểm của nó. Một vực thẳm, tốt hơn nên lấy ví dụ một vực thẳm, một vách đứng sâu. Bạn biết sự nguy hiểm của nó. Không ai phải bảo cho bạn biết. Bạn thấy một cách hiệp thông việc gì sẽ xảy ra.

Needleman: Đúng.

KRISHNAMURTI: Lúc này, nếu bạn thấy một cách hiệp thông rằng vẻ đẹp của khoảnh khắc nhận biết đó không thể lặp lại được, nó đã qua rồi. Nhưng suy nghĩ lại nói rằng, “Không, nó không qua rồi, ký ức của nó còn nguyên.” Vì vậy bạn đang làm gì lúc này? Bạn đang theo đuổi cái ký ức chết rồi của nó, không phải vẻ đẹp đang sống của nó – đúng chứ? Lúc này nếu bạn thấy điều đó, sự thật của nó – nó kết thúc.

Needleman: Vậy thì đang thấy này còn hiểm hơn chúng ta nghĩ.

KRISHNAMURTI: Nếu tôi thấy được vẻ đẹp của phút đó, nó qua rồi. Tôi không muốn theo đuổi nó. Nếu tôi theo đuổi nó, nó trở thành một vui thú. Sau đó nếu tôi không thể có được nó, nó mang lại thất vọng, đau khổ và mọi chuyện như thế. Vì vậy tôi nói, “Được rồi, kết thúc.” Vậy thì điều gì xảy ra?

Needleman: Theo trải nghiệm của tôi, tôi nghĩ điều gì xảy ra là điều quái quỷ đó được sinh ra lại. Nó có một ngàn sống. (Tiếng cười.)

KRISHNAMURTI: Không thừa bạn. Về đẹp đó đã xảy ra lúc nào?

Needleman: Lúc tôi thấy mà không cố gắng thay đổi.

KRISHNAMURTI: Khi cái trí hoàn toàn bất động.

Needleman: Vâng.

KRISHNAMURTI: Đúng chứ? Đúng chứ?

Needleman: Vâng.

KRISHNAMURTI: Khi bạn đã thấy việc đó, cái trí của bạn bất động, nó đã không nói, “Tôi ước rằng tôi có thể thay đổi nó, sao chép nó và chụp ảnh nó, cái này, cái kia, và cái khác” – bạn chỉ thấy. Cái trí không đang vận hành. Hay nói khác hơn, suy nghĩ không đang vận hành. Nhưng suy nghĩ xuất hiện ngay lập tức để vận hành. Lúc này người ta đã hỏi, “Làm thế nào suy nghĩ có thể yên lặng được? Làm thế nào người ta có thể vận dụng suy nghĩ khi cần thiết, và không vận dụng nó khi không cần thiết?”

Needleman: Vâng, câu hỏi đó gây hứng thú cực kỳ cho tôi, thưa anh.

KRISHNAMURTI: Đó là, tại sao chúng ta lại tôn thờ suy nghĩ? Tại sao suy nghĩ đã trở thành quan trọng lạ lùng như thế?

Needleman: Dường như nó có thể gây thỏa mãn cho những ham muốn của chúng ta; qua suy nghĩ chúng ta tin rằng chúng ta có thể thỏa mãn.

KRISHNAMURTI: Không, không phải từ sự thỏa mãn. Với hầu hết mọi người trong mọi văn hóa tại sao suy nghĩ đã trở thành mỗi quan tâm sống còn như thế?

Needleman: Thông thường, người ta tự đồng hóa chính mình cùng suy nghĩ, cùng những suy nghĩ của người ta. Nếu tôi nghĩ về chính tôi tôi nghĩ về điều gì tôi suy nghĩ, loại ý tưởng nào tôi có, tôi tin tưởng cái gì. Liệu đây là điều gì anh có ý?

KRISHNAMURTI: Không hoàn toàn như thế. Ngoài trừ sự đồng hóa cùng “cái tôi”, hay cùng cái “không tôi”, tại sao suy nghĩ luôn luôn hoạt động?

Needleman: À, tôi hiểu rồi.

KRISHNAMURTI: Suy nghĩ luôn luôn đang vận hành trong hiểu biết, đúng chứ? Nếu không có hiểu biết, suy nghĩ không hiện diện. Suy nghĩ luôn luôn đang vận hành trong cánh đồng của cái đã được biết. Dù máy móc, không từ ngữ và vân vân, nó luôn luôn đang làm việc trong quá khứ. Vì vậy sống của tôi là quá khứ, bởi vì nó được đặt nên tảng trên hiểu biết quá khứ, trải nghiệm quá khứ, những kỷ niệm, vui thú, đau khổ, sợ hãi quá khứ và vân vân – tất cả đều là quá khứ. Và tương lai tôi chiếu rọi từ quá khứ, suy nghĩ chiếu rọi từ quá khứ. Vì vậy suy nghĩ bập bênh giữa quá khứ và tương lai. Nó luôn luôn nói rằng, “Tôi nên làm việc này, tôi không nên làm việc kia, đáng ra tôi đã phải cư xử như thế này.” Tại sao nó đang làm tất cả việc này?

Needleman: Tôi không biết. Thói quen?

KRISHNAMURTI: Thói quen. Được rồi. Tiếp tục đi. Chúng ta hãy khám phá. Thói quen à?

Needleman: Thói quen mang lại điều gì tôi gọi là vui thú.

KRISHNAMURTI: Thói quen, vui thú, đau khổ.

Needleman: Để bảo vệ tôi. Đau khổ, vắng đau khổ.

KRISHNAMURTI: Nó luôn luôn đang làm việc trong cánh đồng đó. Tại sao vậy?

Needleman: Bởi vì nó không biết cái gì tốt lành hơn.

KRISHNAMURTI: Không. Không. Liệu suy nghĩ có thể làm việc trong bất kỳ cánh đồng nào khác?

Needleman: Loại suy nghĩ đó, không.

KRISHNAMURTI: Không, không phải bất kỳ loại suy nghĩ nào. Liệu suy nghĩ có thể làm việc trong bất kỳ cánh đồng nào khác ngoại trừ cánh đồng của cái đã được biết?

Needleman: Không.

KRISHNAMURTI: Chắc chắn không. Nó không thể làm việc trong cái gì đó mà tôi không biết; nó chỉ có thể làm việc trong cánh đồng này. Lúc này tại sao nó làm việc trong cánh đồng này? Kia kia nớ đó, thưa bạn – tại sao? Nó là vật duy nhất mà tôi biết. Trong đó có sự an toàn, có sự bảo vệ, có sự vĩnh cửu. Đó là tất cả cái gì tôi biết được. Vì vậy suy nghĩ chỉ có thể vận hành trong cánh đồng của cái đã được biết. Và khi nó chán ngán cánh đồng đó, như nó thường trải qua, vậy là nó tìm kiếm cái gì đó phía bên ngoài. Vậy thì cái gì nó tìm kiếm

vẫn còn là cái đã được biết. Những thần thánh của nó, những ảo tưởng của nó, những trạng thái tinh thần của nó – tất cả được chiếu rọi từ đã được biết của quá khứ thành đã được biết của tương lai. Vì vậy suy nghĩ luôn luôn làm việc trong cánh đồng này.

Needleman: Vâng, tôi hiểu rõ.

KRISHNAMURTI: Vì vậy suy nghĩ luôn luôn đang làm việc trong một nhà tù. Nó có thể gọi đó là tự do, nó có thể gọi đó là vẻ đẹp, nó có thể gọi đó là cái gì nó thích! Nhưng nó luôn luôn ở trong những giới hạn của hàng rào kẽm gai. Lúc này tôi muốn khám phá liệu suy nghĩ có bất kỳ nơi nào khác ngoài trừ nơi đó không? Suy nghĩ không có nơi nào khi tôi nói rằng, “Tôi không biết.” “Tôi thực sự không biết.” Đúng chứ?

Needleman: Trong chốc lát.

KRISHNAMURTI: Tôi thực sự không biết. Tôi chỉ biết cánh đồng này và tôi thực sự không biết liệu suy nghĩ có thể vận hành trong bất kỳ cánh đồng nào khác, ngoài trừ cánh đồng này hay không. Tôi thực sự không biết. Khi tôi nói rằng, “Tôi không biết”, mà không có nghĩa rằng tôi đang chờ đợi để biết, khi tôi nói rằng tôi thực sự không biết – chuyện gì xảy ra? Tôi leo xuống cái thang. Tôi trở nên, cái trí trở nên, hoàn toàn khiêm tốn.

Lúc này, trạng thái của “không biết” đó là thông minh. Sau đó nó có thể vận hành trong cánh đồng của cái đã được biết và được tự do để làm việc nơi nào đó nếu nó muốn.

MALIBU, CALIFORNIA
Ngày 26 tháng ba năm 1971

VỀ KHÔNG GIAN BÊN TRONG, VỀ TRUYỀN THỐNG VÀ LỆ THUỘC

*Nói chuyện giữa J. Krishnamurti
và giáo sư J. Needleman*

Needleman: Trong những nói chuyện của anh, anh đã trao tặng một ý nghĩa mới mẻ: con người cần phải trở thành uy quyền riêng của anh ấy. Tuy vậy sự khẳng định này không thể dễ dàng được biến thành một trạng thái tâm lý của con người nếu không liên quan đến kích thích thăng hoa và thiêng liêng của sự sống con người trên trái đất giữa một Vũ trụ thông minh và mệnh mang? Chúng ta không **ừ**ng phải cố gắng thấy chính chúng ta trong khoảnh khắc, mà còn như những sinh vật của Vũ trụ? Điều gì tôi đang cố gắng đưa ra là nghi vấn của kích thích vũ trụ này.

KRISHNAMURTI: Ngay khi chúng ta sử dụng từ ngữ “kích thích” đó nó hàm ý không gian, ngược lại không có kích thích, không có không gian. Liệu chúng ta đang nói về không gian, không gian phía bên ngoài, không gian vô tận?

Needleman: Không.

KRISHNAMURTI: Hay kích thích của không gian trong chúng ta?

Needleman: Tôi nghĩ, nó phải là cái sau, nhưng không hoàn toàn không có cái trước.

KRISHNAMURTI: Liệu có một khác biệt giữa không gian bên ngoài, mà vô giới hạn, và không gian bên trong chúng ta? Hay không có không gian bên trong chúng ta và chúng ta chỉ biết không gian bên ngoài? Chúng ta biết không gian bên trong chúng ta như một trung tâm và chu vi của nó. Kích thước của trung tâm đó, và bán kính của trung tâm đó, là điều gì thông thường chúng ta gọi không gian đó.

Needleman: Không gian bên trong, vâng.

KRISHNAMURTI: Vâng, không gian bên trong. Lúc này nếu có một trung tâm, không gian phải luôn luôn bị giới hạn và vậy là chúng ta tách rời không gian bên trong khỏi không gian bên ngoài.

Needleman: Vâng.

KRISHNAMURTI: Chúng ta chỉ biết được không gian rất giới hạn này nhưng chúng ta nghĩ rằng chúng ta muốn vươn đến không gian khác, muốn có không gian vô giới hạn. Ngôi nhà này hiện diện trong không gian, ngược lại không thể có ngôi nhà, và bốn bức tường của căn phòng này đã tạo ra không gian của nó. Và không gian trong tôi là không gian mà trung tâm đã tạo ra quanh chính nó. Giống như cái micrô đó.

Needleman: Vâng, trung tâm của tự cho mình là trung tâm.

KRISHNAMURTI: Không chỉ trung tâm của tự cho mình là trung tâm, nó có không gian riêng của nó, nếu không nó không thể hiện diện.

Needleman: Vâng, đúng rồi.

KRISHNAMURTI: Trong cùng cách như vậy, những con người có lẽ có một trung tâm và từ trung tâm đó họ tạo ra một không gian, trung tâm tạo ra một không gian quanh chính nó. Và không gian đó luôn luôn bị giới hạn, nó phải bị giới hạn; bởi vì trung tâm, không gian bị giới hạn.

Needleman: Nó được định nghĩa, nó là một không gian được định nghĩa, vâng đúng rồi.

KRISHNAMURTI: Khi bạn sử dụng những từ ngữ “không gian vũ trụ” . . .

Needleman: Tôi đã không sử dụng những từ ngữ “không gian vũ trụ”; tôi đã nói vũ trụ, kích thước của vũ trụ. Tôi không đang hỏi về không gian bên ngoài và những chuyến đi đến những hành tinh.

KRISHNAMURTI: Vậy là chúng ta đang nói về không gian mà trung tâm tạo ra quanh nó, và cũng về không gian giữa hai suy nghĩ; có một không gian, một khoảng ngừng giữa hai suy nghĩ.

Needleman: Vâng.

KRISHNAMURTI: Và trung tâm mà đã tạo ra không gian đó quanh chính nó, có không gian bên ngoài cái giới hạn. Có một không gian giữa suy nghĩ, giữa những suy nghĩ; và cũng có một không gian quanh chính trung tâm, và không gian vượt khỏi cái hàng rào kềm gai. Lúc này câu hỏi là gì, thưa bạn? Làm thế nào mở rộng không gian được? Làm thế nào thâm nhập một kích thước khác hẳn của không gian?

Needleman: Không phải làm thế nào nhưng . . .

KRISHNAMURTI: . . . không phải làm thế nào? Liệu có một kích thước khác hẳn của không gian ngoại trừ không gian bao quanh trung tâm?

Needleman: Hay một kích thước khác hẳn của sự thật?

KRISHNAMURTI: Không gian, lúc này chúng ta đang nói về không gian, chúng ta có thể dùng từ ngữ đó. Đầu tiên tôi phải hiểu rất rõ ràng không gian giữa hai suy nghĩ.

Needleman: Khoảng ngừng.

KRISHNAMURTI: Khoảng ngừng này giữa hai suy nghĩ. Khoảng ngừng có nghĩa không gian. Và cái gì xảy ra trong khoảng ngừng này?

Needleman: Ô, tôi thú nhận rằng tôi không biết bởi vì những suy nghĩ của tôi luôn luôn phủ chồng lên nhau. Tôi biết có những khoảng ngừng, có những khoảnh khắc khi khoảng ngừng này xuất hiện, và tôi thấy nó, và có được tự do ở đó trong chốc lát.

KRISHNAMURTI: Chúng ta hãy thâm nhập điều này một chút xíu, đồng ý chứ? Có không gian giữa hai suy nghĩ. Có không gian mà trung tâm tạo ra quanh chính nó, mà là không gian của sự cô lập.

Needleman: Đúng rồi, vâng. Đó là một từ ngữ lạnh lùng.

KRISHNAMURTI: Nó đang tự tách rời nó ra. Tôi nghĩ rằng chính bản thân tôi, cùng những thất vọng của tôi, cùng sự giận dữ của tôi, cùng dục vọng của tôi, cùng tăng trưởng của tôi, thiên định của tôi, đạt đến hạnh phúc tuyệt đối của tôi.

Needleman: Vâng, đó là sự cô lập.

KRISHNAMURTI: Nó là sự cô lập. Sự liên hệ của tôi với bạn là hình ảnh của sự cô lập đó, mà là không gian đó. Rồi thì đã tạo ra không gian đó và lại có một không gian phía ngoài hàng rào kẽm gai. Lúc này liệu có một không gian của một kích thước hoàn toàn khác hẳn? Đó là nghi vấn.

Needleman: Vâng, điều đó ôm trọn nghi vấn rồi.

KRISHNAMURTI: Làm thế nào chúng ta sẽ khám phá liệu không gian quanh tôi, quanh trung tâm có hiện diện? Và làm thế nào tôi có thể khám phá không gian còn lại? Tôi có thể giả thiết không gian còn lại, tôi có thể sáng chế bất kỳ không gian nào tôi thích – nhưng điều đó quá trừu tượng, quá xuân ngọc!

Needleman: Vâng.

KRISHNAMURTI: Vì vậy liệu có thể được tự do khỏi trung tâm, để cho trung tâm không tạo ra không gian quanh chính nó, dựng lên một bức tường quanh chính nó, cô lập, một nhà tù – và gọi đó là không gian? Liệu trung tâm đó có thể không còn hiện diện? Ngược lại, tôi không thể vượt khỏi nó; cái trí không thể vượt khỏi giới hạn đó.

Needleman: Vâng, tôi hiểu điều gì ông muốn nói. Nó hợp lý, chính xác.

KRISHNAMURTI: Đó là, trung tâm đó là gì? Trung tâm đó là “cái tôi” và cái “không tôi”, trung tâm đó là người quan sát, người suy nghĩ, người trải nghiệm, và trong trung tâm đó cũng là vật được quan sát. Trung tâm nói, “Đó là hàng rào kẽm gai tôi đã tạo ra quanh chính bản thân tôi.”

Needleman: Vậy là trung tâm đó cũng bị giới hạn ở đó nữa.

KRISHNAMURTI: Đúng rồi. Vì vậy nó tách rời chính nó khỏi hàng rào kẽm gai. Vì vậy hàng rào kẽm gai đó trở thành vật được quan sát. Trung tâm là người quan sát. Vì vậy có không gian giữa người quan sát và vật được quan sát – đúng chứ thưa bạn?

Needleman: Vâng, tôi hiểu rõ điều đó.

KRISHNAMURTI: Và nó cố gắng bắc cầu qua không gian đó. Đó là điều gì chúng ta đang làm.

Needleman: Nó cố gắng bắc cầu qua nó.

KRISHNAMURTI: Nó nói, “Điều này phải được thay đổi, điều đó không được hiện diện, điều này là hạn hẹp, điều đó là rộng rãi, tôi phải tốt hơn điều đó.” Tất cả việc đó là chuyển động trong không gian giữa người quan sát và vật được quan sát.

Needleman: Tôi theo sát điều đó, vâng.

KRISHNAMURTI: Và vì vậy có xung đột giữa người quan sát và vật được quan sát. Bởi vì vật được quan sát là hàng rào kẽm gai mà phải được nhảy qua, và thế là trận chiến bắt đầu. Lúc này liệu người quan sát có thể – mà là trung tâm, mà là người suy nghĩ mà là người biết, mà là trải nghiệm, mà là hiểu biết – liệu trung tâm đó có thể yên lặng?

Needleman: Tại sao nó phải ao ước như vậy?

KRISHNAMURTI: Nếu nó không yên lặng, không gian luôn luôn bị giới hạn.

Needleman: Nhưng trung tâm, người quan sát, không biết rằng nó bị giới hạn trong cách này.

KRISHNAMURTI: Nhưng bạn có thể thấy nó, hãy quan sát. Trung tâm là người quan sát, chúng ta hãy gọi anh ấy là người quan sát trong lúc này – người suy nghĩ, người trải nghiệm, người biết, người đấu tranh, người tìm kiếm, người mà nói rằng, “Tôi biết, và bạn không biết.” Đúng chứ? Nơi nào có một trung tâm, nó phải có một không gian quanh chính nó.

Needleman: Vâng, tôi theo kịp.

KRISHNAMURTI: Và khi nó quan sát, nó quan sát qua không gian đó. Khi tôi quan sát những hòn núi kia, có không gian giữa tôi và những hòn núi. Và khi tôi quan sát chính tôi có không gian giữa tôi và sự việc tôi quan sát trong chính tôi. Khi tôi quan sát người vợ của tôi, tôi quan sát cô ấy từ trung tâm của hình ảnh về cô ấy của tôi, và cô ấy quan sát tôi bằng hình ảnh mà cô ấy có về tôi. Vì vậy luôn luôn có sự phân chia và không gian này.

Needleman: Do bởi thay đổi hoàn toàn sự tiếp cận đến chủ thể, có cái gì đó được gọi là thiêng liêng. Những lời giảng thiêng liêng, những ý tưởng thiêng liêng, cái thiêng liêng, mà trong lúc này dường như bộc lộ cho tôi rằng trung tâm này và không gian này mà anh nói là một ảo tưởng.

KRISHNAMURTI: Chờ một tí. Người ta đã hiểu rõ điều này từ người nào đó. Vậy thì liệu chúng ta áp sửa khám phá thiêng liêng là gì? Chúng ta đang thấy bởi vì người nào đó đã bảo tôi, “Đó là thiêng liêng”, hay rằng có một sự việc thiêng liêng? Hay nó là sự tưởng tượng của tôi, bởi vì tôi ham muốn cái gì đó thiêng liêng?

Needleman: Rất thường xuyên nó là việc đó nhưng có . . .

KRISHNAMURTI: Lúc này nó là cái gì? Hamó để khám phá cái gì đó thiêng liêng? Sự áp đặt vào cái trí của tôi bởi những người khác mà đã nói, “Đây là thiêng liêng?” Hay ham muốn riêng của tôi, bởi vì mọi thứ đều không thiêng liêng và tôi muốn cái gì đó thiêng liêng, thánh thiện? Tất cả những việc này nảy sinh từ trung tâm.

Needleman: Vâng. Dẫu vậy . . .

KRISHNAMURTI: Hãy chờ một tí. Chúng ta sẽ khám phá điều này, thiêng liêng là gì? Nhưng tôi không muốn chấp nhận truyền thống, hay điều gì người nào đó đã nói về thiêng liêng. Thưa bạn, tôi không biết liệu bạn đã trải nghiệm chưa? Cách đây vài năm, chỉ vì vui vẻ mà thôi, tôi nhặt một hòn đá từ ngôi vườn và đặt nó trên bàn thờ và vui đùa với nó, mang những bông hoa cho nó mỗi ngày. Vào cuối tháng nó trở thành thiêng liêng khủng khiếp!

Needleman: Tôi biết điều gì anh có ý.

KRISHNAMURTI: Tôi không muốn loại thiêng liêng giả dối đó.

Needleman: Nó là một tôn thờ quá đáng.

KRISHNAMURTI: Thiêng liêng là một tôn thờ quá đáng.

Needleman: Đúng thế. Hầu hết nó đều như vậy.

KRISHNAMURTI: Vì vậy tôi sẽ không chấp nhận bất kỳ điều gì mà người nào đó gài thích thiêng liêng là gì. Truyền thống! Là một người Bà la môn giáo người ta được nu ã

dưỡng trong một truyền thống mà sẽ hát văng truyền thống của bất kỳ ai, tôi bảo đảm với bạn!

Điều gì tôi đang nói là: tôi muốn khám phá thiêng liêng là gì, không phải thiêng liêng do con người sáng chế. Tôi chỉ có thể khám phá khi cái trí của tôi có không gian bao la. Và nó không thể có không gian bao la nếu có một trung tâm. Khi trung tâm không vận hành, có không gian bao la. Trong không gian đó, mà là bộ phận của thiên định, có cái gì đó thực sự thiêng liêng, không phải được sáng chế bởi trung tâm nhỏ xíu dốt nát của tôi. Có cái gì đó thiêng liêng không thể tưởng tượng, và bạn không bao giờ có thể khám phá nếu có một trung tâm. Và quả là dốt nát khi tưởng tượng thiêng liêng đó – bạn theo kịp điều gì tôi có ý?

Liệu cái trí có thể được tự do khỏi trung tâm này – với những mét không gian bị giới hạn kinh khủng của nó – mà có thể đo lường được, mở rộng được và thu hẹp được và tất cả những việc như thế? Liệu nó có thể? Con người đã nói nó không thể, và thế là Thượng đế đã trở thành một trung tâm khác. Vì vậy quan tâm thực sự của tôi là thế này: liệu trung tâm đó có thể hoàn toàn trống không. Trung tâm đó là ý thức. Trung tâm đó là nội dung của ý thức, nội dung là ý thức; không có ý thức nếu không có nội dung. Bạn phải vận dụng để khám phá điều này . . .

Needleman: Vâng, chắc chắn thông thường nó là điều gì chúng ta có ý qua từ ngữ đó.

KRISHNAMURTI: Không có ngôi nhà nếu không có những bức tường và không có mái nhà. Nội dung là ý thức nhưng chúng ta ưa thích tách rời chúng, lý luận nó, đo lường kích cỡ ý thức của chúng ta. Trái lại trung tâm là ý thức, nội dung của ý thức, và nội dung là ý thức. Nếu không có nội dung, ý thức ở đâu? Và đó là không gian.

Needleman: Tôi theo được một chút xíu điều gì anh nói. Tôi phát giác chính mình muốn nói: ồ, ở đây anh coi trọng vấn đề gì? Ở đây vấn đề quan trọng là gì?

KRISHNAMURTI: Tôi sẽ đặt ra câu hỏi đó sau khi tôi đã khám phá liệu cái trí có thể làm trống không tất cả nội dung?

Needleman: Được rồi.

KRISHNAMURTI: Vậy thì có cái gì đó mà sẽ làm việc, mà sẽ vận hành trong cánh đồng của cái đã được biết. Nhưng nếu không khám phá cái đó mà chỉ nói rằng . . .

Needleman: Không, không, điều này là như thế.

KRISHNAMURTI: Chúng ta hãy tiếp tục. Không gian giữa hai suy nghĩ, giữa hai yếu tố của thời gian, hai chu kỳ của thời gian, bởi vì suy nghĩ là thời gian. Đúng chứ?

Needleman: Vâng, đúng rồi.

KRISHNAMURTI: Bạn có thể có hàng tá chu kỳ của thời gian nhưng nó vẫn còn là suy nghĩ, có không gian đó. Vậy thì có không gian quanh trung tâm, và không gian ngoài cái tôi, ngoài hàng rào đẫm gai, ngoài bức tường của trung tâm. Không gian giữa người quan sát và vật được quan sát là không gian mà suy nghĩ đã tạo ra như hình ảnh người vợ của tôi và hình ảnh mà cô ấy có về tôi. Bạn theo kịp chứ, thưa bạn?

Needleman: Vâng.

KRISHNAMURTI: Tất cả điều đó được sáng chế bởi trung tâm. Phỏng đoán cái gì vượt khỏi tất cả điều đó không có ý

nghĩa gì với tôi theo cá nhân, nó là trò vui chơi của một người triết lý.

Needleman: Trò vui chơi của một người triết lý . . .

KRISHNAMURTI: Tôi không quan tâm.

Needleman: Tôi đồng ý. Thỉnh thoảng tôi không quan tâm, vào những khoảnh khắc tốt lành của tôi, nhưng đâu vậy . . .

KRISHNAMURTI: Tôi xin lỗi, bởi vì bạn là một triết gia!

Needleman: Không, không, tại sao anh phải nhớ lại điều đó, làm ơn.

KRISHNAMURTI: Vì vậy câu hỏi của tôi là: “Liệu trung tâm có thể bất động, hay liệu trung tâm có thể chết đi?” Bởi vì nếu không có chết đi, hay ở trạng thái rất yên lặng, bất động, lúc đó nội dung của ý thức sẽ tạo ra không gian trong ý thức và gọi nó là không gian bao la. Trong đó tiềm ẩn sự lừa dối và tôi không muốn tự lừa dối chính tôi. Tôi không nói rằng tôi không là người da màu khi tôi là người da màu. Vì vậy liệu trung tâm đó có thể được xóa sạch? Mà có nghĩa, liệu có thể không có hình ảnh, bởi vì chính hình ảnh gây tách rời?

Needleman: Vâng, đó là không gian.

KRISHNAMURTI: Hình ảnh đó nói về tình yêu, nhưng tình yêu của hình ảnh đó không là tình yêu. Vì vậy tôi phải khám phá liệu trung tâm có thể được xóa sạch hoàn toàn, được kết thúc, hay lưu lại đó như một mảnh mang máng ở xa xa. Nếu không thể thực hiện được điều đó, vậy thì tôi phải chấp nhận cái nhà tù.

Needleman: Tôi đồng ý.

KRISHNAMURTI: Tôi phải chấp nhận không có tự do. Vậy thì tôi có thể mãi mãi trang trí cái nhà tù của tôi.

Needleman: Nhưng lúc này anh đang nói về điều có thể thực hiện được này, mà không tìm kiếm nó một cách cố ý . . .

KRISHNAMURTI: Không, đừng tìm kiếm nó!

Needleman: Tôi nói không tìm kiếm nó một cách cố ý, sống hay cái gì đó đột ngột bộc lộ cho tôi rằng điều có thể thực hiện được này.

KRISHNAMURTI: Nó ở đó! Sống đã không bộc lộ cho tôi. Khi tôi nhìn hòn núi kia, ~~nó~~ bộc lộ cho tôi rằng có một hình ảnh trong tôi; khi tôi nhìn người vợ của tôi tôi thấy rằng có một hình ảnh trong tôi. Đó là một sự kiện. Không phải rằng tôi phải chờ đợi mười năm để khám phá cái hình ảnh! Tôi biết nó ở đó, vì vậy tôi nói: “Liệu có thể nhìn mà không có hình ảnh?” Hình ảnh là trung tâm, người quan sát, người suy nghĩ, và mọi chuyện như thế.

Needleman: Tôi đang bắt đầu thấy đáp án cho nghi vấn của tôi. Tôi bắt đầu thấy – tôi đang nói với chính tôi – tôi bắt đầu thấy rằng không có sự khác biệt giữa hệ thống lý luận của con người và những lời giảng thiêng liêng. Chỉ có sự thật, hay không-sự thật.

KRISHNAMURTI: Đó là tất cả. Giả dối và sự thật.

Needleman: Quá nhiều cho điều đó rồi. (Tiếng cười)

KRISHNAMURTI: Chúng ta đang hỏi: “Liệu ý thức có thể tự làm trống không chính nó khỏi nội dung của nó?” Không nhờ người nào khác thực hiện nó.

Needleman: Vâng, đó là nghi vấn.

KRISHNAMURTI: Không có một on lành thần thánh, siêu ngã, một tác nhân bên ngoài tương tượng nào đó. Liệu ý thức có thể tự làm trống không chính nó khỏi tất cả nội dung này? Đầu tiên hãy thấy vẻ đẹp của nó, thưa bạn.

Needleman: Tôi thấy nó.

KRISHNAMURTI: Bởi vì nó phải tự làm trống không chính nó mà không có một nỗ lực. Khoảnh khắc có một nỗ lực, có người quan sát đang tạo nỗ lực để thay đổi nội dung, mà là bộ phận của ý thức. Tôi không biết liệu bạn có hiểu điều đó hay không?

Needleman: Tôi theo kịp. Hành động làm trống không này phải là không nỗ lực, ngay tức khắc.

KRISHNAMURTI: Nó phải thực hiện mà không có một tác nhân đang vận hành vào nó, dù đó là một tác nhân bên ngoài, hay một tác nhân bên trong. Lúc này liệu việc này có thể thực hiện được mà không có bất kỳ nỗ lực nào, không có bất kỳ hướng dẫn nào – mà nói, “Tôi sẽ thay đổi nội dung”? Điều này có nghĩa đang làm trống không ý thức khỏi tất cả ý muốn, “là” hay “không là”. Thưa bạn, hãy thấy điều gì xảy ra.

Needleman: Tôi đang thấy.

KRISHNAMURTI: Tôi đã tự đặt ra nghi vấn đó cho chính tôi. Không một ai đã đặt ra nó cho tôi. Bởi vì nó là một vấn đề

của sống, một vấn đề của sự hiện diện trong thế giới này. Nó là một vấn đề mà cái trí của tôi phải giải quyết. Liệu cái trí, với tất cả nội dung của nó, có thể tự làm trống không chính nó và tuy nhiên vẫn còn là cái trí – không phải trôi nổi bồng bồng?

Needleman: Nó không là tự tử.

KRISHNAMURTI: Không.

Needleman: Có một loại tình tế nào đó . . .

KRISHNAMURTI: Không, thưa bạn, điều đó quá thiếu chín chắn. Tôi đã đặt câu hỏi. Câu trả lời của tôi là: thực sự tôi không biết.

Needleman: Đó là sự thật.

KRISHNAMURTI: Tôi thực sự không biết. Nhưng tôi sẽ khám phá, theo ý nghĩa của không chờ đợi để khám phá. Nội dung ý thức của tôi là bất hạnh của tôi, đau khổ của tôi, những đấu tranh của tôi, những phiền muộn của tôi, những hình ảnh mà tôi đã thấm ươm qua sống, những thần thánh của tôi, những thất vọng, những vui thú, những sợ hãi, những thương ghét, những căm hận – đó là ý thức của tôi. Liệu tất cả việc đó có thể hoàn toàn được làm trống không? Không chỉ ở mức độ hơi hợt mà còn xuyên suốt? – cái tạm gọi là tầng ý thức bên trong. Nếu nó không thể thực hiện được vậy thì tôi phải sống một sống của đau khổ, tôi phải sống trong phiền muộn vô tận, mãi mãi. Không có hy vọng, cũng không có thất vọng, tôi đang ở trong ngục tù. Vì vậy cái trí phải khám phá làm thế nào để tự làm trống không chính nó khỏi tất cả nội dung của chính nó, và tuy nhiên vẫn sống trong thế giới này, không phải trở thành một kẻ ngơ ngê, nhưng có một bộ não mà vận

hành hiệu quả. Lúc này làm thế nào việc này có thể thực hiện được? Có khi nào nó thực hiện được? Hay không có gì giải thoát nào cho con người?

Needleman: Tôi theo kịp.

KRISHNAMURTI: Do tôi không biết làm thế nào vượt khỏi điều này, tôi sáng chế ra mọi thần thánh, đền chùa, những triết thuyết, những nghi lễ – bạn hiểu chứ?

Needleman: Tôi hiểu.

KRISHNAMURTI: Đây là thần định, thiên định thực sự, không phải tất cả cái máy dối kia. Hiểu rõ liệu cái trí cùng bộ não mà đã tiến hóa qua thời gian, mà là kết quả của hàng ngàn trải nghiệm, bộ não mà vận hành hiệu quả chỉ trong sự an toàn hoàn toàn – liệu cái trí có thể tự làm trống không chính nó và tuy nhiên lại có một bộ não mà vận hành như một cái máy tuột vơi. Cũng vậy, nó thấy tình yêu không là vui thú; tình yêu không là ham muốn. Khi có tình yêu không có hình ảnh; nhưng tôi không biết tình yêu đó là gì. Tôi chỉ muốn tình yêu như vui thú, tình dục và tất cả mọi việc như thế. Phải có một liên quan giữa đang làm trống không cái trí và sự việc được gọi là tình yêu; giữa cái không biết được và cái đã được biết, mà là nội dung của ý thức.

Needleman: Tôi đang theo kịp anh. Phải có sự liên quan này.

KRISHNAMURTI: Hai cái phải hiệp thông. Đang làm trống không và tình yêu phải hiệp thông. Và có lẽ chỉ tình yêu là cốt lõi và không còn gì khác.

Needleman: Đang làm trống không này là một từ ngữ khác cho từ ngữ tình yêu, liệu đó là điều gì anh đang nói?

KRISHNAMURTI: Tôi chỉ đang hỏi tình yêu là gì. Liệu tình yêu ở trong cánh đồng của ý thức?

Needleman: Không, nó không thể.

KRISHNAMURTI: Đừng đặt điều kiện. Đừng bao giờ nói có hay không; hãy khám phá! Tình yêu trong nội dung của ý thức là vui thú, tham vọng và tất cả điều đó. Vậy thì tình yêu là gì? Tôi thực sự không biết. Tôi sẽ không giả vờ về bất kỳ điều gì nữa. Tôi không biết. Có một yếu tố nào đó trong việc này mà tôi phải khám phá. Liệu làm trống không ý thức cùng nội dung của nó là tình yêu, mà là cái không biết được? Sự liên quan giữa cái không biết được và cái đã được biết là gì? – không phải là cái không biết huyền bí, Thượng đế hay bất kỳ danh tính nào ban trao cho nó. Chúng ta sẽ đến được Thượng đế nếu chúng ta qua được điều này. Sự liên quan giữa cái không biết được, mà tôi không biết, mà có lẽ được gọi là tình yêu, và nội dung của ý thức, mà tôi biết (nó có lẽ là tầng ý thức bên trong nhưng tôi có thể mở toang nó và khám phá nó) – sự liên quan giữa cái đã được biết và cái không biết được là gì? Chuyển động trong cả cái đã được biết và cái không biết được là hiệp thông, là thông minh, đúng chứ?

Needleman: Tuyệt đối.

KRISHNAMURTI: Vì vậy tôi phải khám phá, cái trí phải khám phá, làm thế nào làm trống không nội dung của nó. Đó là, không có hình ảnh, thế là không có người quan sát. Hình ảnh có nghĩa quá khứ, hay hình ảnh mà đang xảy ra lúc này, hay hình ảnh mà tôi sẽ chiếu rọi vào tương lai. Vì vậy, không hình ảnh – không công thức, không ý tưởng, không lý tưởng, không nguyên tắc – tất cả điều đó hàm ý hình ảnh. Liệu có thể không có sự hình thành của hình ảnh? Bạn gây tổn thương tôi hay bạn cho tôi vui thú và thế là tôi có một hình ảnh về bạn.

Vì vậy không hình thành của hình ảnh khi bạn gây tổn thương tôi hay cho tôi vui thú.

Needleman: Liệu có thể được?

KRISHNAMURTI: Dĩ nhiên có thể được. Nếu không tôi sẽ bị hủy hoại.

Needleman: Anh bị hủy hoại. Nói cách khác tôi bị hủy hoại.

KRISHNAMURTI: Chúng ta đều bị hủy hoại. Liệu có thể khi bạn chửi mắng tôi mà tôi hoàn toàn nhận biết, chú ý, để cho nó không để lại một dấu vết?

Needleman: Tôi biết anh có ý gì.

KRISHNAMURTI: Khi bạn nịnh nọt tôi – không dấu vết. Vậy thì không có hình ảnh. Thế là tôi đã thực hiện nó, cái trí đã thực hiện nó: đó là, không hình thành hình ảnh gì cả. Nếu bạn không hình thành một hình ảnh ngay lúc này, những hình ảnh của quá khứ không có nơi chỗ.

Needleman: Tôi không theo kịp điều đó. “Nếu tôi không hình thành một hình ảnh ngay lúc này . . .?”

KRISHNAMURTI: Những hình ảnh quá khứ không có nơi chỗ. Nếu bạn hình thành một hình ảnh, vậy thì bạn có liên quan đến quá khứ.

Needleman: Anh đang kết nối những hình ảnh của quá khứ. Điều đó đúng.

KRISHNAMURTI: Nhưng nếu bạn không hình thành bất kỳ hình ảnh nào thì sao?

Needleman: Vậy thì anh được tự do khỏi quá khứ.

KRISHNAMURTI: Thấy nó! Thấy nó!

Needleman: Rất rõ ràng.

KRISHNAMURTI: Vì vậy cái trí có thể tự làm trống không chính nó khỏi những hình ảnh bằng cách không hình thành một hình ảnh ngay lúc này. Nếu tôi hình thành một hình ảnh ngay lúc này, vậy thì tôi liên quan nó với những hình ảnh quá khứ. Vì vậy ý thức, cái trí có thể tự làm trống không chính nó khỏi tất cả những hình ảnh bằng cách không hình thành một hình ảnh ngay lúc này. Vậy thì có không gian, không phải không gian quanh trung tâm. Và nếu người ta thâm nhập, đào sâu nó xa thêm nữa, vậy thì có cái gì đó thiêng liêng, không bị sáng chế bởi suy nghĩ, không liên quan đến bất kỳ tôn giáo nào.

Needleman: Cảm ơn anh.

Needleman: Tôi có một câu hỏi khác mà tôi muốn đặt ra cho anh. Chúng ta thấy được sự xuẩn ngốc của quá nhiều truyền thống mà hiện nay con người đã biến thành thiêng liêng, nhưng liệu không có truyền thống nào được truyền lại từ thế hệ sang thế hệ mà có giá trị và cần thiết, và nếu không có truyền thống đó chúng ta sẽ mất đi một chút tánh người mà hiện nay chúng ta có hay sao? Liệu không có những truyền thống được đặt nền tảng trên cái gì đó thực sự, được truyền xuống hay sao?

KRISHNAMURTI: Được truyền xuống . . .

Needleman: Những cách sống, thậm chí chỉ trong một ý nghĩa bên ngoài.

KRISHNAMURTI: Nếu tôi không được dạy từ thời n ền thiếu không nên chạy trước một chiếc xe hơi . . .

Needleman: Đó sẽ là một ví dụ đơn giản nhất.

KRISHNAMURTI: Hay hãy cẩn thận với lửa, hãy cẩn thận khi chọc con chó mà có lẽ cắn bạn, và vân vân. Đó cũng là truyền thống.

Needleman: Vâng, điều đó chắc chắn như vậy.

KRISHNAMURTI: Loại truyền thống khác là bạn phải thương yêu.

Needleman: Đó là ví dụ khác.

KRISHNAMURTI: Và truyền thống của những người thợ dệt ở Ấn độ và những nơi khác. Bạn biết không, họ có thể dệt mà không cần một khuôn mẫu và tuy nhiên họ vẫn dệt trong một truyền thống đã bám rễ thật sâu đến độ thậm chí họ không cần suy nghĩ về nó. Nó thể hiện từ bàn tay của họ. Tôi không hiểu có khi giờ bạn nhìn thấy việc đó? Ở Ấn độ họ có một truyền thống sâu đậm và họ làm ra những vật tuyệt vời. Cũng có truyền thống của người khoa học, người sinh vật học, người nhân chủng học, mà là truyền thống như sự tích lũy của hiểu biết, được truyền từ một người khoa học này qua một người khoa học khác, bởi một bác sĩ qua một bác sĩ khác, học hành. Rõ ràng loại truyền thống đó là cần thiết. Tôi muốn không gọi nó là truyền thống, bạn đồng ý chứ?

Needleman: Không, đó không là điều gì tôi suy nghĩ trong đầu. Qua từ ngữ truyền thống điều gì tôi có ý là một cách sống.

KRISHNAMURTI: Tôi sẽ không gọi nó là truyền thống. Qua từ ngữ truyền thống chúng ta không có ý yếu tố khác nào đó hay sao? Liệu tốt lành là một yếu tố của truyền thống?

Needleman: Không, nhưng có lẽ có những truyền thống tốt lành.

KRISHNAMURTI: Những truyền thống tốt lành, bị quy định bởi văn hóa mà người ta sống trong đó. Truyền thống tốt lành của những người Bà la môn giáo thường không giết bắt kỳ con người hay thú vật nào. Họ đã chấp nhận điều đó và vận hành. Chúng ta đang hỏi: “Liệu tốt lành là truyền thống? Liệu tốt lành có thể vận hành, nở hoa trong truyền thống?”

Needleman: Vậy thì điều gì tôi đang hỏi là: liệu có những truyền thống được hình thành bởi một thông minh hoặc cá thể, hoặc tập thể, mà hiểu rõ bản chất của con người?

KRISHNAMURTI: Thông minh là truyền thống hay sao?

Needleman: Không. Nhưng elli thông minh có thể hình thành, hay ảnh hưởng một cách sống mà có thể giúp đỡ những người khác sẵn sàng nhiều hơn để khám phá về chính họ? Tôi hiểu rằng đây là một tự-khởi đầu mà anh nói, nhưng liệu không có những con người thông minh tột đỉnh mà có thể định hình những điều kiện bên ngoài cho tôi, giúp đỡ tôi không trải qua một thời gian thật khó khăn để đạt được điều gì anh đã thấy hay sao?

KRISHNAMURTI: Điều đó có nghĩa gì, thưa bạn? Bạn nói rằng bạn hiểu rõ.

Needleman: Tôi không nói rằng tôi hiểu rõ.

KRISHNAMURTI: Tôi đang ắm điếm này. Giả sử rằng bạn là một con người vĩ đại có thông minh tột đỉnh và bạn nói rằng, “Người con thương yêu của ta, hãy sống theo cách này.”

Needleman: Ô, tôi không phải nói như thế.

KRISHNAMURTI: Bạn tỏa ra một chất lượng lạ thường quanh bạn, hào quang của bạn, và sau đó tôi nói rằng, “Tôi sẽ cố gắng nó – ông ta đã đạt được nó, tôi chưa đạt được nó.” Liệu tốt lành có thể nở hoa trong môi trường chung quanh của bạn? Liệu tốt lành có thể nở hoa dưới bóng mát của bạn?

Needleman: Không, nhưng lúc đó tôi không thông minh nếu tôi chuyển những sự việc đó thành những quy định của tôi.

KRISHNAMURTI: Thế là, bạn đang phát biểu rằng tốt lành không thể vận hành, làm việc, nở hoa trong bất kỳ môi trường nào.

Needleman: Không, tôi đã không nói như thế. Tôi đang hỏi, liệu có những môi trường sống mà có thể góp phần vào sự giải thoát?

KRISHNAMURTI: Chúng ta sẽ thâm nhập điều này. Một con người đi đến nhà máy mỗi ngày, ngày này qua ngày khác, và kiếm được sự giải thoát trong nhậu nhẹt cùng tất cả những chuyện như thế...

Needleman: Đây là một ví dụ về một môi trường xấu xa, một truyền thống thấp kém.

KRISHNAMURTI: Vì vậy con người thông minh, mà quan tâm đến sự thay đổi môi trường sống, làm việc gì để giúp ích cho người đàn ông đó?

Needleman: Có lẽ con người thông minh đang thay đổi môi trường sống cho chính ông ta. Nhưng ông ta hiểu rõ cái gì đó về con người chung chung. Lúc này tôi đang nói về một người thầy vĩ đại, dù đó là gì chẳng nữa. Ông ta giúp đỡ, ông ta đưa ra một lối sống cho chúng tôi mà chúng tôi không hiểu rõ, mà chúng tôi không thực hiện được cho chính mình, nhưng trong chừng mực nào đó hành động vào một cái gì đó trong chúng tôi để mang chúng tôi lại cùng nhau thêm một chút.

KRISHNAMURTI: Đó là *satsun*, đồng hành cùng những người tốt lành. Thật là hạnh phúc khi đồng hành cùng những người tốt lành bởi vì lúc đó chúng ta sẽ không cãi nhau, chúng ta sẽ không đánh nhau, chúng ta sẽ không bạo lực; nó là tốt lành.

Needleman: Đúng rồi. Nhưng có lẽ đồng hành cùng những người tốt lành có nghĩa rằng tôi sẽ cãi cọ, nhưng tôi sẽ thấy nó sâu sắc hơn, tôi sẽ chịu đựng nó vững vàng hơn, tôi sẽ hiểu nó rõ ràng hơn.

KRISHNAMURTI: Vậy là bạn muốn đồng hành cùng những người tốt lành với mục đích thấy chính mình rõ ràng hơn?

Needleman: Vâng.

KRISHNAMURTI: Mà có nghĩa bạn lệ thuộc vào môi trường để hiểu rõ về chính mình.

Needleman: Ô, có lẽ ở bước khởi đầu.

KRISHNAMURTI: Khởi đầu là bước đầu tiên và là bước cuối cùng.

Needleman: Tôi không đồng ý.

KRISHNAMURTI: Chúng ta hãy thâm nhập thêm một chút. Hãy thấy điều gì đã xảy ra. Tôi đi cùng những người tốt lành bởi vì trong chất lượng đó, trong môi trường đó tôi thấy chính tôi rõ ràng nhiều hơn, do bởi họ tốt lành nên tôi thấy những xấu xa của tôi.

Needleman: Thỉnh thoảng nó xảy ra theo cách đó.

KRISHNAMURTI: Tôi đang nắm bắt điều này.

Needleman: Đó là một ví dụ, đúng chứ?

KRISHNAMURTI: Hay tôi cũng tốt lành, vì vậy tôi sống cùng họ. Vậy thì, tôi không cần họ.

Needleman: Không, vậy thì chúng tôi không cần họ. Đúng rồi.

KRISHNAMURTI: Nếu tôi tốt lành tôi không cần họ. Nhưng nếu khi tôi không tốt lành và tìm kiếm nó trong sự hiện diện của họ, sau đó tôi có thể thấy chính tôi rõ ràng. Vậy là, muốn thấy chính tôi rõ ràng tôi phải cần họ. Đó là điều gì thông thường xảy ra. Họ trở thành quan trọng, không phải sự tốt lành của tôi. Điều này xảy ra hàng ngày.

Needleman: Nhưng liệu không có một sự việc như cai sữa em bé bằng cách bôi đen núm vú hay sao? Nó xảy ra rằng tôi có cần những con người này, có lẽ ở bước khởi đầu.

KRISHNAMURTI: Tôi sẽ thâm nhập nó, tôi muốn khám phá. Trước tiên, nếu tôi tốt lành tôi không cần họ. Tôi giống như những quả đồi và những con chim kia mà không cần gì cả.

Needleman: Đúng rồi. Chúng ta có thể loại trừ điều đó.

KRISHNAMURTI: Khi tôi không ốt lành tôi cần sự đồng hành của họ, bởi vì trong sự đồng hành của họ tôi thấy chính tôi rõ ràng; tôi cảm thấy một hơi thở của trong sáng, tốt lành.

Needleman: Hay tôi cảm thấy xấu xa làm sao.

KRISHNAMURTI: Khoảnh khắc tôi có một kinh hãi về chính mình, trong ý nghĩa rõ ràng nhất của từ ngữ đó, tôi chỉ đang so sánh chính tôi với họ.

Needleman: Không, không phải luôn luôn như vậy. Tôi có thể phơi bày cái hình ảnh mà tôi có như một người lừa dối.

KRISHNAMURTI: Lúc này tôi đang hỏi liệu bạn cần họ để phơi bày chính bạn như một người lừa dối.

Needleman: Thông thường, không.

KRISHNAMURTI: Không, không phải thông thường. Hoặc nó như thế, hoặc nó không.

Needleman: Đó là vấn đề.

KRISHNAMURTI: Mà có nghĩa nếu tôi cần họ, vậy thì tôi bị lạc lối. Vậy thì mãi mãi tôi sẽ bám vào họ. Thưa bạn, điều này đã xảy ra từ khi những liên hệ của con người bắt đầu.

Needleman: Vâng, nó đã xảy ra. Nhưng nó cũng xảy ra rằng tôi dựa vào một chốc lát rồi sau đó tôi chỉnh đốn nó.

KRISHNAMURTI: Vậy là tại sao bạn, con người tốt lành, lại không bảo với tôi rằng: “Hãy nhìn, hãy bắt đầu, bạn không cần tôi. Bạn có thể tự thấy rõ về chính bản thân bạn ngay lúc này.”

Needleman: Có lẽ nếu tôi nói với anh như thế, anh sẽ thấu nhận một cách sai trái và hiểu lầm tôi hoàn toàn!

KRISHNAMURTI: Vậy thì tôi sẽ làm gì đây? Cứ bám vào bạn, chạy theo bạn à?

Needleman: Không phải anh sẽ làm gì, nhưng anh làm gì?

KRISHNAMURTI: Thông thường điều gì họ làm là chạy theo ông ta.

Needleman: Thông thường họ làm, đúng rồi.

KRISHNAMURTI: Và bám vào gấu áo ông ta.

Needleman: Nhưng có lẽ đó là bởi vì người thầy không thông minh.

KRISHNAMURTI: Không. Ông ta nói, “Nhìn kìa, tôi không thể dạy bạn, người bạn của tôi ơi, tôi không có gì để dạy cả. Nếu tôi thực sự tốt lành tôi không có gì để dạy cả. Tôi chỉ có thể phơi bày mà thôi.”

Needleman: Nhưng ông ta không nói nó, ông ta thực hiện nó.

KRISHNAMURTI: Tôi nói, “Hãy nhìn kìa, tôi không muốn dạy bạn, bạn có thể học hành từ chính bản thân bạn.”

Needleman: Vâng, được rồi. Giả sử ông ta nói như thế.

KRISHNAMURTI: Vâng, ông ta nói hãy học hành từ chính bản thân bạn. Đừng lệ thuộc. Điều đó có nghĩa bạn, bởi vì tốt lành, đang giúp đỡ tôi thấy chính tôi.

Needleman: Thu hút anh.

KRISHNAMURTI: Không. Bạn đang đẩy tôi vào một góc tường đến độ tôi không thể tẩu thoát.

Needleman: Tôi hiểu điều gì anh đang nói. Nhưng tẩu thoát lại là điều dễ dàng nhất trong thế giới này.

KRISHNAMURTI: Tôi không muốn như vậy. Thưa bạn, bạn bảo tôi, “Đừng lệ thuộc, vì tốt lành không có sự lệ thuộc.” Nếu bạn muốn tốt lành bạn không thể lệ thuộc vào bất kỳ cái gì cả.

Needleman: Bất kỳ cái gì phía bên ngoài, vâng đúng rồi.

KRISHNAMURTI: Vào bất kỳ cái gì, bên ngoài hay bên trong. Đừng lệ thuộc vào bất kỳ cái gì. Nó không có nghĩa đừng lệ thuộc vào người đưa thư, nó có nghĩa phía bên trong đừng lệ thuộc.

Needleman: Đúng rồi.

KRISHNAMURTI: Điều đó có nghĩa gì? Tôi lệ thuộc. Ông ta đã bảo tôi một điều: “Đừng lệ thuộc vào tôi hay bất kỳ ai, người vợ, người chồng, người con gái, người chính trị, đừng

lệ thuộc.” Đó là tất cả. Ông ta đi mất. Ông ta để tôi lại với điều đó. Tôi sẽ làm gì đây?

Needleman: Hãy khám phá liệu ông ta nói đúng?

KRISHNAMURTI: Nhưng tôi có lệ thuộc.

Needleman: Đó là điều gì tôi muốn nói.

KRISHNAMURTI: Tôi có lệ thuộc vào người vợ của tôi, vào vị giáo sĩ, vào một người phân tích tâm lý nào đó – tôi có lệ thuộc. Sau đó tôi bắt đầu. Bởi vì ông ta bảo cho tôi sự thật – bạn theo kịp chứ, thưa bạn? Nó ở đó. Tôi phải khám phá nó. Tôi phải khám phá liệu nó là sự thật, hay liệu nó là giả dối. Mà có nghĩa tôi phải vận dụng lý luận của tôi, khả năng của tôi, thông minh của tôi. Tôi phải làm việc. Tôi không thể chỉ nói rằng, “Ồ, ông ta đi mất rồi”. Tôi lệ thuộc vào người nấu nướng của tôi! Vì vậy tôi phải khám phá, tôi phải thấy sự thật và giả dối. Tôi đã thấy nó. Thấy đó không lệ thuộc vào bất kỳ ai cả.

Needleman: Đúng.

KRISHNAMURTI: Thậm chí đồng hành cùng những người tốt lành không dạy tôi điều gì là tốt lành, điều gì là giả dối, hay điều gì là sự thật. Tôi phải thấy nó.

Needleman: Đúng tuyệt đối.

KRISHNAMURTI: Vậy là, tôi không lệ thuộc vào bất kỳ ai để khám phá điều gì là sự thật và điều gì là giả dối.

MALIBU CALIFORNIA
Ngày 26 tháng 3 năm 1971

MỸ

II

Ba nói chuyện ở thành phố New York

- 1 – Cách mạng bên trong
- 2 – Liên hệ
- 3 – Trải nghiệm tôn giáo. Thiên định

CÁCH MẠNG BÊN TRONG

Sự cần thiết phải thay đổi. Một tiến hành trong thời gian hay tức khắc? Tầng ý thức bên ngoài và tầng ý thức bên trong; những giấc mộng. Qui trình phân tích. Thấy nội dung của ý thức mà không có sự tách rời của người quan sát và vật được quan sát. Nhiều loạn và kháng cự. “Khi có kết thúc hoàn toàn sự phân chia giữa người quan sát và vật được quan sát, lúc đó ‘cái gì là’ không còn là cái gì là.”

Những câu hỏi: Người quan sát và vật được quan sát; phân chia; kháng cự.

Krishnamurti: Chúng ta sẽ thâm nhập nghi vấn của cái gì được giấu giếm, trong ý thức, trong những tầng sâu thẳm hơn của cái trí – mà thông thường được gọi là tầng ý thức bên trong. Chúng ta quan tâm sự sáng tạo một cách mạng căn bản trong chính chúng ta và vì ở trong xã hội. Cách mạng vật chất mà được cổ vũ khắp thế giới vào thời điểm hiện nay không tạo ra một thay đổi căn bản trong con người.

Trong một xã hội thoái hóa, như xã hội này, ở Châu Âu, Ấn Độ và nơi nào khác, phải có những thay đổi căn bản trong chính cấu trúc của xã hội. Và nếu con người vẫn còn bị thoái hóa trong chính anh ấy, trong hoạt động của anh ấy, anh ấy sẽ tìm cách vượt qua bất kỳ cấu trúc đó là gì, hoàn hảo như thế nào; vì vậy anh ấy phải thay đổi là điều tối thiết và khẩn cấp.

Thay đổi này phải được tạo ra qua qui trình của thời gian, qua thành tựu dần dần, qua thay đổi từ từ? Hay thay đổi này xảy ra chỉ trong tức khắc? Đó là điều gì chúng ta sẽ cùng nhau thâm nhập.

Người ta thấy rằng phải có thay đổi trong chính người ta – người ta càng nhạy cảm bao nhiêu, người ta càng nhận biết và thông minh bao nhiêu, người ta càng ý thức rằng phải có một thay đổi sinh động, bền vững và sâu thẳm. Nội dung của ý thức là ý thức – hai cái này không khác biệt. Điều gì khác sâu trong ý thức tạo ra ý thức. Và muốn tạo ra một thay đổi trong ý thức – cả tầng ý thức hiển lộ hay che giấu – nó lệ thuộc vào phân tích, vào thời gian, vào áp lực môi trường sống hay sao? Hay sự thay đổi này phải xảy ra hoàn toàn độc lập khỏi bất kỳ áp lực, khỏi bất kỳ cưỡng bách nào?

Bạn biết, thâm nhập nghi vấn này sẽ khá khó khăn, bởi vì nó quá phức tạp và tôi hy vọng chúng ta sẽ có thể chia sẻ điều gì đang được nói. Nếu người ta không thâm nhập nghi vấn này rất nghiêm túc, thực sự dùng mọi nỗ lực, bằng quan tâm sâu thẳm, lắng đăm mê, tôi sợ người ta sẽ không thể thâm nhập sâu lắng; sâu trong ý nghĩa không thuộc thời gian hay không gian, nhưng ắt thăm thẳm bên trong chính người ta. Người ta cần nhiều đăm mê, nhiều năng lượng và hầu hết chúng ta đều lãng phí năng lượng của chúng ta trong xung đột. Và khi chúng ta đang thâm nhập toàn vấn đề của sự hiện diện này, chúng ta cần năng lượng. Năng lượng theo cùng khả năng của thay đổi; nếu không có khả năng của thay đổi, vậy thì năng lượng bị lãng phí.

Chúng ta nghĩ rằng chúng ta không thể thay đổi. Chúng ta chấp nhận những sự việc như chúng là và vì vậy trở nên khá nản chí, buồn bực, hoang mang và ôi loạn. Liệu có thể thay đổi căn bản và đó là điều gì chúng ta sắp sửa thâm nhập. Nếu bạn muốn thâm nhập – đừng theo sau chính xác điều gì người nói đang nói, nhưng sử dụng những từ ngữ của ông ta như một cái gương để quan sát chính bạn và thâm nhập

đầy đam mê, đầy quan tâm, đầy sinh lực cùng nhiều năng lượng. Vậy thì có lẽ chúng ta có thể đến được một mấu chốt nơi nó sẽ chắc chắn rằng nếu chúng ta không có bất kỳ loại nỗ lực nào, không có bất kỳ loại động cơ nào, sự thay đổi căn bản xảy ra.

Không chỉ có hiểu biết hời hợt của chúng ta, nhưng cũng còn có nội dung che giấu, sâu thẳm của ý thức chúng ta. Làm thế nào người ta sẽ thâm nhập nó, làm thế nào người ta sẽ phơi bày toàn nội dung của nó? Nó phải được thực hiện từng chút một, từ từ tiến triển? – hay nó phải được phơi bày trọn vẹn và được hiểu rõ ngay tức khắc, và nhờ vậy toàn qui trình phân tích kết thúc?

Lúc này chúng ta sẽ thâm nhập nghi vấn của phân tích này. Đối với người nói, phân tích là sự phủ nhận của hành động; hành động luôn luôn trong *lặn* tại đang sống. Hành động không có nghĩa “đã làm” hay “sẽ làm”, nhưng “*đang làm*”. Phân tích ngăn cản hành động đó trong hiện tại, bởi vì trong phân tích có bao hàm thời gian, một loạt bỏ dần dần như nó đã là, tầng này sau tầng khác, và thâm nhập mỗi tầng, phân tích nội dung của mỗi tầng. Và nếu sự phân tích không hoàn hảo, trọn vẹn, trung thực, vậy thì phân tích đó là không trọn vẹn, phải để lại một hiểu biết mà không là tổng thể. Và phân tích kế tiếp bắt nguồn từ hiểu biết đó mà không trọn vẹn.

Hãy nhìn, tôi thâm nhập chính bản thân tôi, phân tích chính mình và nếu phân tích của tôi là không trọn vẹn, vậy thì điều gì tôi đã phân tích trở thành hiểu biết dựa vào đó tôi tiếp tục phân tích tầng kế tiếp. Vậy là trong tiến hành đó mỗi phân tích trở thành không trọn vẹn và dẫn đến xung đột thêm nữa, và thế là đến không-hành động. Và trong sự phân tích có người phân tích và vật được phân tích, dù người phân tích là người chuyên nghiệp, hay chính bạn, người không chuyên nghiệp; có phân hai này, người phân tích đang phân tích điều gì đó mà anh ấy nghĩ rằng khác biệt chính anh ấy. Nhưng người phân tích, anh ấy là gì? Anh ấy là quá khứ, anh ấy là

hiểu biết được tích lũy của mọi sự việc anh ấy đã phân tích. Và với hiểu biết đó – mà là quá khứ – anh ấy phân tích hiện tại.

Vì vậy trong tiến hành đó có xung đột, có đấu tranh để tuân phục, hay để cưỡng bách sự việc mà anh ấy phân tích. Cũng vậy có toàn tiến hành của mơ mộng này. Tôi không biết liệu bạn đã thâm nhập tất cả điều này cho chính bạn, hay có thể bạn đã đọc những quyển sách của những người khác, mà là điều bất hạnh nhất; bởi vì lúc đó bạn chỉ lặp lại điều gì những người khác đã nói, dù họ nổi tiếng bao nhiêu. Nhưng nếu bạn không đọc tất cả những quyển sách đó – cũng như người nói không đọc – vậy thì bạn phải thâm nhập chính bạn, vậy thì nó trở thành cuốn hút hơn nhiều, khởi đầu hơn nhiều, trực tiếp hơn nhiều và trung thực hơn nhiều.

Trong sự tiến hành của phân tích có thể giới của những giấc mộng này. Chúng ta chấp nhận những giấc mộng như điều cần thiết, bởi vì những người chuyên nghề nói rằng, “Bạn phải nằm mơ, nếu không bạn sẽ bị điên khùng”, và có sự thật nào đó trong giấc mộng. Chúng ta đang thâm nhập tất cả điều này bởi vì chúng ta đang cố gắng khám phá liệu có thể thay đổi một cách căn bản, khi có quá nhiều hoang mang, quá nhiều đau khổ, hận thù và bạo lực như thế trong thế giới; không có từ bi. Người ta phải, nếu người ta nghiêm túc, thâm nhập tất cả điều này. Chúng ta đang thâm nhập không chỉ dành cho sự giải trí thuộc trí năng nhưng thực sự cố gắng khám phá liệu có thể thay đổi? Và khi chúng ta thấy khả năng có thể thay đổi, dù chúng ta là gì, dù nông cạn, dù hời hợt, lặp lại, bất chước, nếu chúng ta thấy rằng có một khả năng của thay đổi căn bản, vậy thì chúng ta có năng lượng để làm như thế. Nếu chúng ta nói rằng điều đó không thể được, vậy thì năng lượng đó bị biến mất.

Vì vậy chúng ta đang thâm nhập vấn đề này, liệu sự phân tích có sản sinh một thay đổi căn bản, hay liệu nó chỉ là một giải trí thuộc trí năng, một hành động tẩu thoát. Như

chúng ta đang nói, phân tích hàm ý thâm **ấp** thế giới của những giấc mộng. Những giấc mộng là gì, làm thế nào chúng hiện diện được? Tôi không hiểu liệu bạn đã thâm nhập điều này chưa; nếu bạn đã làm bạn sẽ thấy rằng những giấc mộng là sự tiếp tục của sống hàng ngày của chúng ta. Điều gì bạn đang làm trong suốt ban ngày, tất cả sự ranh mãnh, sự thoái hóa, **căm lặn**, những vui thú trôi qua, tham vọng, tội lỗi và vân vân, tất cả điều đó được tiếp tục trong thế giới của những giấc mộng, chỉ trong những biểu tượng, trong những bức tranh và những hình ảnh. Những bức tranh và hình ảnh này phải được diễn giải và tất cả huyền não lẫn dối trá của tất cả sự việc đó hiện diện.

Người ta không bao giờ hỏi tại sao người ta phải nằm mơ. Người ta đã chấp nhận những giấc mộng như thiết yếu, như bộ phận của sống. Lúc này, chúng ta đang tự hỏi chính chúng ta (nếu bạn theo cùng tôi) tại sao chúng ta lại nằm mơ. Liệu có thể khi bạn đi ngủ có một cái trí hoàn toàn yên lặng? Bởi vì chỉ trong trạng thái yên lặng đó nó mới tự làm mới mẻ lại chính nó, làm trống không chính nó khỏi tất cả những chứa đựng, để cho nó được làm trong sáng, tươi trẻ, dứt khat, không bị rối loạn.

Nếu những giấc mộng là sự tiếp tục của sống hàng ngày của chúng ta, của p hiên muộn, lo âu hàng ngày của chúng ta, sự ham muốn an toàn, quyền luyến, vậy thì rõ ràng, những giấc mộng trong những hình thức biểu tượng của chúng phải xảy ra. Điều đó rõ ràng rồi, đúng chứ? Vậy là người ta hỏi: “Tại sao người ta phải nằm mơ?” Liệu những tế bào não có thể không bị nhiễu loạn, không tiếp tục mọi công việc của ban ngày?

Người ta phải khám phá điều đó bằng thể nghiệm, không phải chấp nhận điều gì người nói trình bày – và vì chúa đừng bao giờ làm điều đó, bởi vì chúng ta đang chia sẻ cùng nhau, đang thâm nhập cùng nhau. Bạn có thể thể nghiệm nó bằng cách hoàn toàn nhận biết suốt ban ngày, nhìn ngắm

những suy nghĩ của bạn, những động cơ của bạn, lời nói của bạn, cách bạn bước đi và nói chuyện. Khi bạn nhận biết như thế, có những bộc lộ của tầng ý thức bên trong, của những tầng sâu thẳm hơn, bởi vì lúc đó bạn đang phơi bày, đang mời mọc những động cơ giấu giếm, những lo âu, những nội dung của tầng ý thức bên trong hiển hiện ra bên ngoài. Vậy là khi bạn đi ngủ, bạn sẽ thấy rằng cái trí của bạn, gồm cả bộ não, tĩnh lặng lạ thường. Nó thực sự đang nghỉ ngơi, bởi vì bạn đã kết thúc điều gì bạn đã làm trong suốt ban ngày.

Lúc bạn đi đến giường và nằm xuống, nếu bạn suy xét kỹ càng và giải quyết xong tất cả mọi việc đã xảy ra ban ngày, – bạn không làm việc này hay sao? – nói rằng, “Đúng ra tôi nên làm điều này, đúng ra tôi không nên làm điều kia”, “Đáng lẽ nó sẽ tốt hơn theo cách kia, tôi ước rằng tôi đã không nói điều này” – khi bạn suy xét kỹ càng và giải quyết xong tất cả mọi việc đã xảy ra suốt ngày, vậy là bạn đang cố gắng mang lại trật tự trước khi bạn ngủ. Và nếu bạn không tạo được trật tự trước khi bạn ngủ, bộ não cố gắng làm việc đó trong khi bạn đang ngủ. Bởi vì bộ não vận hành hoàn hảo chỉ trong trật tự, không trong vô trật tự. Nó vận hành hiệu quả nhất khi có trật tự trọn vẹn, dù trật tự đó thuộc loạn thần kinh hay có lý luận; bởi vì trong loạn thần kinh, trong mất thăng bằng, có trật tự, và bộ não chấp nhận trật tự đó.

Vì vậy, nếu bạn suy xét kỹ càng và giải quyết xong tất cả những sự việc đã xảy ra suốt ngày trước khi bạn ngủ, lúc đó bạn đang cố gắng mang lại trật tự, và thế là bộ não không phải tạo ra trật tự trong khi bạn đang ngủ: bạn đã thực hiện nó trong suốt ban ngày. Bạn có thể tạo ra trật tự đó từng giây phút một trong suốt ban ngày, đó là nếu bạn nhận biết mọi sự việc đang xảy ra, cả bên ngoài lẫn bên trong. Bên ngoài trong ý nghĩa của nhận biết sự vô trật tự quanh bạn, sự hung tợn, sự dửng dưng, sự lãnh đạm, sự bần thiêu, sự nghèo khổ, những cãi cọ, những người chính tị và những ranh mãnh của họ – tất cả việc đó đang xảy ra. Và liên hệ của bạn với người chồng của

bạn hay người vợ của bạn, với người bạn gái hay người bạn trai của bạn, nhận biết điều đó trong suốt ban ngày, mà không sửa đổi nó, chỉ nhận biết nó. Khoảnh khắc bạn cố gắng sửa đổi nó, bạn đang tạo ra vô trật tự. Nhưng nếu bạn chỉ quan sát thực sự cái gì là, vậy thì cái gì là, là trật tự.

Chỉ khi nào bạn cố gắng thay đổi “cái gì là” thì mới có vô trật tự; bởi vì bạn muốn thay đổi tùy theo hiểu biết mà bạn đã thu lượm. Hiểu biết đó là quá khứ và bạn đang cố gắng thay đổi “cái gì là” – mà không thuộc quá khứ – tùy theo cái gì bạn đã thu lượm được. Vì vậy có một mâu thuẫn, vì vậy có một biến dạng, vì vậy đây là vô trật tự.

Vậy là trong suốt ban ngày, nếu bạn nhận biết những phương cách của những suy nghĩ của bạn, những động cơ của bạn, đạo đức giả của bạn, nói chuyện nước đôi của bạn – làm việc này, nói việc khác, suy nghĩ việc khác – cái mặt nạ bạn mang vào, vô số những lừa dối mà người ta có sẵn trong tầm tay, nếu bạn nhận biết tất cả việc đó trong suốt ban ngày, bạn không phải ôm tất cả việc đó khi bạn đi ngủ, bạn đang mang lại trật tự từng giây phút một. Thế là khi bạn đi ngủ, bạn sẽ thấy rằng những tế bào não của bạn, mà đã ghi lại và bám vào quá khứ, trở nên yên lặng hoàn toàn, và lúc đó giấc ngủ của bạn trở thành cái gì đó hoàn toàn khác hẳn. Khi chúng ta sử dụng từ ngữ “cái trí”, chúng ta bao gồm trong đó bộ não, toàn cơ quan thần kinh, những thương yêu, tất cả cấu trúc con người; chúng ta có ý nói *tất cả* thứ đó, không phải cái gì đó tách rời. Trong đó được bao gồm trí năng, quả tim, toàn cơ quan thần kinh. Vậy là khi bạn đi ngủ, qui trình đã hoàn toàn kết thúc, và khi bạn thức dậy bạn thấy những sự việc chính xác như chúng là, không phải sự diễn giải của bạn về chúng hay sự ham muốn thay đổi chúng.

Vì vậy đối với người nói, sự phân tích ngăn cản hành động. Và hành động là tuyệt đối cần thiết cho mục đích sáng tạo trật tự căn bản này. Vì vậy sự phân tích không là phương cách đúng. Đừng chấp nhận, làm ơn, điều gì người nói đang

trình bày, nhưng hãy tự quan sát cho chính bạn, học hành về nó, không phải từ tôi, nhưng học hành bằng cách quan sát tất cả những hàm ý này của sự phân tích: thời gian, người phân tích và vật được phân tích – người phân tích là vật được phân tích – và mỗi phân tích phải được trọn vẹn, nếu không nó gây biến dạng sự phân tích kế tiếp. Vì vậy phải thấy rằng toàn tiến hành của những phân tích, dù rằng nó là phân tích thuộc trí năng, là hoàn toàn sai lầm! Nó không là phương cách dẫn đến sự vượt khỏi – có lẽ nó cần thiết cho những người mà trong chừng mực nào đó, hay toàn bộ, bị mất thăng bằng; và có lẽ hầu hết chúng ta đều bị mất thăng bằng.

Chúng ta phải khám phá một phương cách để quan sát toàn nội dung của ý thức mà không có người phân tích. Nó rất vui khi bạn thâm nhập điều này, bởi vì lúc đó bạn phủ nhận toàn bộ mọi sự việc mà con người đã nói. Bởi vì lúc đó bạn đứng một mình; khi bạn tự khám phá cho chính bạn, nó sẽ là trung thực, thực sự, chân thật, không lệ thuộc vào bất kỳ vị giáo sư, bất kỳ người tâm lý học, bất kỳ người phân tích nào và vân vân.

Vì vậy người ta phải khám phá một cách quan sát không phân tích. Tôi sắp sửa thâm nhập điều đó – tôi hy vọng các bạn không phiền khi tôi thực hiện việc này, được chứ? Đây không là sự điều trị theo nhóm! (*Tiếng cười*) Đây không là một thú tội cởi mở, không phải rằng người nói đang phân tích các bạn, hay đang khiến cho các bạn thay đổi và trở thành những con người tuyệt vời! Bạn phải làm điều này cho chính bạn, và do bởi hầu hết chúng ta đều là những con người phó bản, thứ hai hay thứ ba, rất khó khăn khi gạt đi toàn bộ tất cả những điều mà đã bị áp đặt vào những cái trí của bạn bởi những người chuyên nghiệp, dù là những người chuyên nghiệp thuộc tôn giáo hay khoa học. Chúng ta phải tự khám phá cho chính chúng ta.

Nếu sự phân tích không là phương cách – và nó đúng là như vậy, như người nói hiểu được, vì ông ta đã giải thích –

vậy thì làm thế nào người ta thâm nhập hay quan sát toàn nội dung của ý thức? Nội dung của ý thức là gì? Làm ơn đừng lặp lại điều gì một ai đó đã nói. Toàn nội dung của bạn là gì? Liệu có khi nào bạn đã quan sát nó, suy xét nó? Nếu bạn đã thực hiện, nó chính là vô vàn những biến cố, những việc xảy ra, vui thú và không vui thú, vô vàn những niềm tin, những truyền thống, vô vàn những hồi tưởng và những kỷ niệm thuộc cá nhân, những kỷ niệm thuộc gia đình và chủng tộc, văn hóa mà trong đó người ta đã được nuôi dưỡng – tất cả những thứ đó là nội dung, đúng chứ? Và những biến cố xảy ra mỗi ngày, những kỷ niệm, vô vàn những đau khổ, những bất hạnh, những sỉ nhục, tất cả những thứ đó đều được ghi lại. Và nội dung đó là ý thức của bạn – bạn, như một người Thiên chúa giáo, hay ột người Tin lành, sống trong thế giới phương Tây này với sự tìm kiếm nhiều hơn và nhiều hơn và nhiều hơn, thế giới của vui thú, giải trí, giàu có to tát, sự huyền ảo không ngừng nghỉ của truyền hình, bạo lực – tất cả những thứ đó là bạn, nó là nội dung của bạn.

Làm thế nào tất cả những thứ đó được phơi bày? – và khi phơi bày nó, liệu mỗi biến cố, mỗi việc xảy ra, mỗi truyền thống, mỗi tổn thương, mỗi đau khổ, phải được thâm nhập từng vấn đề một? Hay nó phải được thâm nhập tổng thể? Nếu nó phải được thâm nhập từng vấn đề một, từ từ, bạn đang thâm nhập vào thế giới của phân tích và không có kết thúc cho nó, bạn sẽ chết khi phân tích – và biểu nhiều tiền bạc cho người phân tích, nếu đó là vui thú của bạn.

Lúc này chúng ta sẽ khám phá làm thế nào để quan sát những mảnh vỡ này, mà là nội dung của ý thức, một cách tổng thể – không phải phân tích. Chúng ta sẽ khám phá làm thế nào quan sát mà không có bất kỳ phân tích nào cả. Đó là, chúng ta đã quan sát mọi thứ – cái cây, đám mây, người vợ và người chồng, người con gái và người con trai – như người quan sát và ột được quan sát. Làm ơn hãy chú ý điều này một tí. Bạn đã quan sát sự tức giận của bạn, tham lam của bạn

hay ghen tuông của bạn, bất kỳ cái gì là nào, như một người quan sát đang quan sát tham lam. Người quan sát là tham lam, nhưng bạn đã tách rời người quan sát bởi vì cái trí của bạn bị quy định vào qui trình phân tích; vì vậy bạn đang luôn luôn nhìn cái cây, đám mây, mọi thứ trong sống như một người quan sát và vật được quan sát. Liệu bạn thấy điều đó? Bạn nhìn người vợ của bạn qua hình ảnh mà bạn đã có về cô ấy; hình ảnh đó là người quan sát, nó là quá khứ, hình ảnh đó đã được sắp xếp vào nhau qua thời gian. Và người quan sát là thời gian, là quá khứ, là hiểu biết được tích lũy của vô vàn những biến cố, những tai nạn, những xảy ra, những trải nghiệm và vân vân. Người quan sát đó là quá khứ, và anh ấy quan sát vật được quan sát như thể anh ấy không thuộc về nó, nhưng tách khỏi nó.

Lúc này, liệu bạn có thể quan sát mà không có người quan sát? Bạn có thể quan sát cái cây mà không có quá khứ như người quan sát? Đó là, khi có người quan sát, vậy thì có không gian giữa người quan sát và vật được quan sát – cái cây. Không gian đó là thời gian, bởi vì có một khoảng cách. Thời gian đó là phẩm chất của người quan sát, mà là quá khứ, mà là hiểu biết được tích lũy, mà nói, “Đó là cái cây”, hay “Đó là hình ảnh vợ tôi”.

Liệu bạn có thể quan sát, không chỉ cái cây, nhưng còn cả người vợ của bạn hay người chồng của bạn, mà không có hình ảnh? Bạn biết không, điều này đòi hỏi kỷ luật vô cùng. Tôi sẽ trình bày cho bạn điều gì đó: thông thường kỷ luật hàm ý tuân phục, luyện tập, bắt chước, xung đột giữa cái gì là và cái gì nên là. Và tất cả là trong kỷ luật có xung đột: kiềm chế, khuất phục, vận dụng ý muốn và vân vân – tất cả điều đó được hàm ý trong từ ngữ đó. Nhưng từ ngữ đó có nghĩa học hành – không phải tuân phục, không phải kiềm chế, nhưng học hành. Và chất lượng của cái trí mà học hành có trật tự riêng của nó mà là kỷ luật. Lúc này chúng ta đang học hành để quan sát, không có người quan sát, không có quá khứ,

không có hình ảnh. Khi bạn quan sát như thế, “cá i gì là” thực sự, là một sự kiện đang sống, không phải một sự kiện được hiểu là chết rồi, có thể được công nhận bởi biến cố quá khứ, bởi hiểu biết quá khứ.

Hãy nhìn, thưa các bạn, chúng ta hãy trình bày nó đơn giản hơn chút xíu. Bạn nói điều gì đó với tôi mà gây tổn thương cho tôi, và sự đau khổ của tổn thương đó được ghi lại. Ký ức của điều đó tiếp tục và khi có đau khổ thêm nữa, nó được ghi lại nữa. Vì vậy tổn thương liên tục được củng cố từ thời niên thiếu. Trái lại, nếu tôi quan sát nó trọn vẹn, khi bạn nói một điều gì đó mà gây đau khổ cho tôi, vậy thì nó không ghi lại như một tổn thương. Khoảnh khắc bạn ghi lại nó như một tổn thương, ghi lại đó được tiếp tục và trong suốt sống của bạn bạn bị tổn thương, bởi vì bạn đang thêm vào tổn thương đó. Trái lại quan sát trọn vẹn đau khổ mà không ghi lại nó, là trao chú ý tổng thể của bạn vào ngay khoảnh khắc của đau khổ. Liệu bạn đang làm tất cả việc này?

Hãy nhìn, khi bạn ra ngoài, khi bạn dạo bộ trên những đường phố này, có mọi loại tiếng ồn, có mọi loại tiếng la hét, thô tục, hung bạo, ồn ào này đang trút vào bạn. Điều đó rất hủy hoại – bạn càng nhạy cảm bao nhiêu, bạn càng bị hủy hoại nhiều bấy nhiêu, nó gây tổn thương các cơ quan của bạn. Bạn kháng cự tổn thương đó và thế là bạn dựng lên một bức tường. Và khi bạn dựng lên một bức tường bạn đang tự tách rời chính bạn. Vậy là bạn đang củng cố sự cô lập, qua đó bạn sẽ thu nhận mỗi lúc một nhiều tổn thương thêm. Trái lại nếu bạn đang quan sát những tiếng ồn đó, chú ý vào sự ồn ào đó, lúc đó bạn sẽ thấy rằng các cơ quan của bạn không bị tổn thương.

Nếu bạn hiểu rõ một nguyên tắc căn bản này, bạn sẽ hiểu rõ điều gì đó lạ thường: nơi nào có một người quan sát đang tách rời chính anh ấy khỏi sự việc anh ấy quan sát, phải có xung đột. Dù làm bất kỳ điều gì bạn muốn, chừng nào còn có một phân chia giữa người quan sát và vật được quan sát,

phải có xung đột. Chùng nào còn có sự phân chia giữa người Hồi giáo và người Ấn giáo, giữa người Thiên chúa giáo và người Tin lành giáo, giữa người da đen và người da trắng, phải có xung đột; bạn có lẽ dung thứ lẫn nhau, mà là một che đậy thuộc trí năng của không-dung thứ.

Chùng nào còn có sự phân chia giữa bạn và người vợ của bạn, phải có xung đột. Phân chia này hiện diện từ căn bản, từ nền tảng, chùng nào còn có người quan sát tách khỏi vật được quan sát. Chùng nào tôi còn nói, “Tức giận khác biệt với tôi, tôi phải kiểm soát tức giận, tôi phải thay đổi, tôi phải kiểm soát những suy nghĩ của tôi”, trong đó có phân chia, vì vậy có xung đột. Xung đột hàm ý kiểm chế, tuân phục, bắt chước, tất cả điều đó được bao gồm trong nó. Nếu bạn thực sự thấy được vẻ đẹp của điều này, rằng người quan sát là vật được quan sát, rằng hai sự việc này không tách rời, vậy thì bạn có thể quan sát tổng thể của ý thức mà không phân tích. Vậy thì bạn thấy toàn nội dung của nó ngay tức khắc.

Người quan sát là người suy nghĩ. Chúng ta đã trao quá nhiều quan trọng cho người suy nghĩ, đúng chứ? Chúng ta sống dựa vào suy nghĩ, chúng ta làm những sự việc dựa vào suy nghĩ, chúng ta lên kế hoạch sống của chúng ta dựa vào suy nghĩ, hành động của chúng ta được thúc đẩy bởi suy nghĩ. Và suy nghĩ được tôn thờ khắp thế giới như vật quan trọng lạ kỳ nhất, mà là bộ phận của trí năng.

Và suy nghĩ đã tự tách rời chính nó như người suy nghĩ. Người suy nghĩ nói, “Những suy nghĩ này không tốt”, “Những suy nghĩ này tốt hơn”, anh ấy nói, “Lý tưởng này tốt hơn lý tưởng kia”. Tất cả việc đó đều là sản phẩm của suy nghĩ – suy nghĩ mà đã tách rời chính nó, phân chia chính nó như người suy nghĩ, như người trải nghiệm. Suy nghĩ đã tách rời chính nó như là cái tôi cao quý hơn và cái tôi thấp hèn hơn – ở Ấn độ nó được gọi là đại ngã, cái cao hơn. Ở đây bạn gọi nó là linh hồn, hoặc cái này hoặc cái kia. Nhưng nó vẫn còn là

suy nghĩ đang vận hành. Điều đó rõ ràng, đúng chứ? Tôi có ý, điều này hợp lý, điều này không vô lý.

Lúc này tôi sẽ chỉ cho bạn sự vô lý của nó. Tất cả những quyển sách của chúng ta, tất cả văn chương của chúng ta, mọi thứ là suy nghĩ. Và quan hệ của chúng ta được dựa vào suy nghĩ – chỉ cần suy nghĩ về nó! Người vợ của tôi là hình ảnh mà tôi đã tạo ra bằng suy nghĩ. Suy nghĩ đó đã được xếp đặt vào cùng nhau bởi những câu nhàu, bởi tất cả những sự việc xảy ra giữa người vợ và người chồng – vui thú tình dục, những bức dọc, những ngăn cấm, tất cả những bản năng tách rời đều xảy ra. Suy nghĩ của chúng ta là kết quả của sự liên hệ của chúng ta. Lúc này suy nghĩ là gì? Bạn được đặt cho câu hỏi đó, “Suy nghĩ là gì?” Làm ơn đừng lặp lại câu trả lời của ai đó – hãy khám phá cho chính bạn. Chắc chắn suy nghĩ là sự đáp trả của ký ức, đúng chứ? – ký ức như hiểu biết, ký ức như trải nghiệm đã được tích lũy, được lưu trữ trong những tế bào não. Vì vậy chính những tế bào não là những tế bào của ký ức. Nhưng nếu bạn không suy nghĩ gì cả, bạn sẽ ở trong một trạng thái quên lãng, bạn sẽ không thể đi đến nhà của bạn được.

Suy nghĩ là sự phản hồi của ký ức được tích lũy như hiểu biết, như trải nghiệm – dù nó là trải nghiệm của bạn hay trải nghiệm được thừa hưởng, trải nghiệm cộng đồng và vận vận. Vì vậy suy nghĩ là sự phản hồi của quá khứ, mà có lẽ tự chiếu rọi chính nó vào tương lai, trôi qua hiện tại, bổ sung nó như tương lai. Nhưng nó vẫn còn là quá khứ. Vì vậy suy nghĩ không bao giờ được tự do – làm thế nào nó có thể được tự do? Nó có thể tưởng tượng điều gì là tự do, nó có thể lý tưởng hóa tự do nên là gì, sáng chế một không tưởng về tự do. Nhưng suy nghĩ chính nó, trong chính nó, là quá khv và vì vậy nó không là tự do, nó luôn luôn cũ kỹ. Làm ơn, đây không là một vấn đề dành cho sự đồng ý với người nói của bạn, nó là một sự kiện. Suy nghĩ tổ chức sống của chúng ta, được đặt nền tảng trên quá khứ. Suy nghĩ đó, được đặt nền tảng trên quá

khứ, chiếu rọi cái gì ngày mai nó nên là và vì vậy có xung đột.

Từ đó nảy ra một vấn đề, đó là, đối với hầu hết chúng ta, suy nghĩ đã cho nhiều vui thú. Vui thú là một nguyên tắc hướng dẫn trong sống của chúng ta. Chúng ta không đang nói rằng nó sai hay đúng, chúng ta đang thâm nhập nó. Vui thú là sự việc mà chúng ta mong muốn nhiều nhất. Ở đây trong thế giới này và trong thế giới tinh thần, trong thiên đàng – nếu bạn có một thiên đàng – chúng ta ham muốn vui thú trong bất kỳ hình thức nào – giải trí tôn giáo, tham dự thánh lễ, tất cả gánh xiếc đang xảy ra nhân danh tôn giáo. Và vui thú của bất kỳ sự kiện nào, dù nó là của một cảnh mặt trời mọc, hay ái ân, hay bất kỳ vui thú thuộc giác quan nào, được ghi lại và suy nghĩ lại. Vì vậy suy nghĩ như vui thú đóng một vai trò quan trọng lạ kỳ trong sống của chúng ta. Một điều gì đó đã xảy ra ngày hôm qua mà là một sự việc dễ thương nhất, một biến cố vui vẻ nhất, nó được ghi lại; suy nghĩ bắt gặp nó, nghiền ngẫm nó và liên tục suy nghĩ về nó và muốn nó được lặp lại vào ngày mai, dù nó là tình dục hay điều gì khác. Vì vậy, suy nghĩ trao sức sống cho một biến cố đã qua rồi.

Chính qui trình của ghi lại là hiểu biết, mà là quá khứ, và suy nghĩ là quá khứ. Vì vậy suy nghĩ như vui thú, được duy trì. Nếu bạn đã nhận biết, vui thú luôn luôn trong quá khứ; hay vui thú được tưởng tượng của ngày mai vẫn còn là sự hồi tưởng được chiếu rọi vào tương lai, từ quá khứ.

Bạn cũng có thể quan sát rằng nơi nào có vui thú và sự theo đuổi vui thú, cũng có sự nuôi dưỡng sợ hãi. Bạn không thấy nó hay sao? Sợ hãi của sự việc tôi đã làm ngày hôm qua, sợ hãi của đau đớn cơ thể mà tôi đã gặp phải cách đây một tuần; suy nghĩ về nó duy trì sự sợ hãi. Không có kết thúc của đau đớn đó khi nó qua rồi. Nó qua rồi, nhưng tôi lại khiến cho nó tiếp tục đang sống bằng cách suy nghĩ về nó.

Vì vậy suy nghĩ kéo dài và trao chất dinh dưỡng cho vui thú ẩn sợ hãi. Suy nghĩ chịu trách nhiệm cho điều này.

Có sợ hãi hiện tại, tương lai, sợ hãi chết, sợ hãi cái không biết được, sợ hãi không thành tựu, sợ hãi không được thương yêu, muốn được thương yêu – có quá nhiều sợ hãi, tất cả đều được tạo ra bởi hệ thống máy móc của suy nghĩ. Vì vậy có sự hợp lý của suy nghĩ và sự vô lý của suy nghĩ.

Phải có sự vận dụng của suy nghĩ khi làm những sự việc. Thuộc công nghệ, trong văn phòng, khi bạn nấu nướng, khi bạn rửa chén đĩa – hiểu biết phải vận hành hoàn hảo. Có hợp lý, lý luận của suy nghĩ trong hành động, trong đang làm. Nhưng cũng vậy suy nghĩ trở thành hoàn toàn vô lý khi nó duy trì vui thú hay sợ hãi. Và vẫn vậy suy nghĩ nói, “Tôi không thể buông bỏ vui thú của tôi”; tuy nhiên suy nghĩ biết, nếu nó có nhạy cảm hay nhận biết, rằng có đau khổ theo cùng điều đó.

Vì vậy hãy nhận biết tất cả hệ thống máy móc của suy nghĩ, của chuyển động tinh tế, phức tạp của suy nghĩ! Điều này không khó khăn lắm khi bạn nói, “Tôi phải khám phá cách sống hoàn toàn khác hẳn, một cách sống không có xung đột.” Nếu đó là thực sự của bạn, đòi hỏi đầy đam mê và khẳng định của bạn – giống như đòi hỏi cho vui thú của bạn – phải sống một sống bên trong và bên ngoài mà không còn xung đột – vậy thì bạn sẽ thấy khả năng có thể thực hiện được nó. Bởi vì, như chúng ta đã giải thích, xung đột hiện diện chỉ khi nào có phân chia giữa “cái tôi” và “cái không tôi”. Vậy thì nếu bạn thấy điều đó, không phải bằng từ ngữ hay thuộc trí năng – bởi vì đó không là thấy gì cả – nhưng khi bạn thực sự nhận ra rằng không có phân chia giữa người quan sát và vật được quan sát, giữa người suy nghĩ và suy nghĩ, vậy thì bạn thấy, vậy thì bạn quan sát thực sự “cái gì là”. Và khi bạn thấy thực sự “cái gì là”, bạn vượt khỏi nó rồi. Bạn không ở cùng “cái gì là”, bạn ở cùng “cái gì là” chỉ khi nào người quan sát khác biệt “cái gì là”. Bạn đang nắm bắt điều này chứ? Vậy là khi có sự kết thúc hoàn toàn của phân chia giữa người quan sát và

vật được quan sát, vậy là “cái gì là” không còn là “cái gì là” nữa. Cái trí đã vượt khỏi nó.

Người hỏi: Làm thế nào tôi có thể thay đổi sự nhận dạng của người quan sát với vật được quan sát này? Tôi không thể chỉ đồng ý với ông và nói rằng “Vâng, điều đó đúng”, nhưng phải làm điều gì đó về nó.

KRISHNAMURTI: Hoàn toàn đúng, thưaạb, không có nhận dạng gì cả. Khi bạn nhận dạng chính bạn với vật được quan sát, nó vẫn còn là khuôn mẫu của suy nghĩ, đúng chứ?

Người hỏi: Chính xác, nhưng làm thế nào tôi vượt khỏi nó?

KRISHNAMURTI: Bạn không vượt khỏi nó, tôi sẽ giải thích nó cho bạn, thưa bạn. Liệu bạn thấy sự thật rằng người quan sát là vật được quan sát? – sự thật của nó, hợp lý của nó. Liệu bạn thấy điều đó? Hay bạn không thấy?

Người hỏi: Nó vẫn chỉ là một nhận định mà nảy ra; sự kiện không hiện diện.

KRISHNAMURTI: Sự kiện không hiện diện à?

Người hỏi: Không, một nhận định của sự đồng ý nảy ra.

KRISHNAMURTI: Nhưng bạn thấy sự kiện đó, đúng chứ? Đừng đồng ý, hay không đồng ý, đây là một vấn đề rất nghiêm túc; tôi mong muốn tôi có thể nói về thiên định, nhưng không phải lúc này, vì thiên định được hàm ý trong nó. Thưa bạn, hãy thấy sự quan trọng của điều này. Sự kiện là “tôi là sự tức giận” – không phải “tôi” khác biệt với sự tức giận. Đó là sự thật, đó là một sự kiện, đúng chứ? Tôi là sự tức giận; không phải “tôi” tách khỏi sự tức giận. Khi tôi ghen

tuông, tôi là sự ghen tuông; không phải tôi khác biệt sự ghen tuông. Tôi làm cho chính tôi tách khỏi sự ghen tuông bởi vì tôi muốn làm một điều gì đó về nó, kéo dài nó, hay loại bỏ nó hay lý luận nó, bất kỳ nó là gì. Nhưng sự kiện là, “cái tôi” là sự ghen tuông, đúng chứ?

Lúc này làm thế nào tôi hành động khi tôi ghen tuông, khi “cái tôi” là sự ghen tuông? Trước hết tôi đã nghĩ rằng “tôi” có thể hành động khi tôi tự tách rời chính tôi khỏi sự ghen tuông, tôi đã nghĩ tôi có thể làm điều gì đó về nó, kiểm chế nó, lý luận nó, hay chạy trốn nó – làm vô số sự việc. Tôi đã nghĩ tôi đang làm điều gì đó. Ở đây, tôi cảm thấy rằng tôi không đang làm bất kỳ điều gì. Đó là, khi tôi nói rằng “Tôi là sự ghen tuông”, tôi cảm thấy tôi không thể chuyển động. Điều đó không đúng sao, thưa bạn?

Hãy nhìn hai sự khác nhau của hoạt động, ở hành động mà xảy ra khi bạn khác biệt sự ghen tuông, đó là không kết thúc của ghen tuông. Bạn có lẽ chạy trốn nó, bạn có lẽ kiểm chế nó, bạn có lẽ chuyển đổi nó, bạn có lẽ tẩu thoát, nhưng nó sẽ quay lại, nó sẽ luôn luôn ở đó, bởi vì có sự phân chia giữa bạn và sự ghen tuông. Lúc này có một loại hành động hoàn toàn khác hẳn khi không có phân chia, bởi vì trong đó người quan sát là vật được quan sát, anh ấy không thể làm bất kỳ điều gì về nó. Trước kia, anh ấy đã có thể làm điều gì đó về nó, lúc này anh ấy cảm thấy anh ấy bất lực, anh ấy tuyệt vọng, anh ấy không thể làm bất kỳ điều gì. Nếu người quan sát là vật được quan sát, vậy thì không có đang nói, “Tôi có thể hay không thể làm bất kỳ điều gì về nó” – anh ấy là cái gì anh ấy là. Anh ấy là sự ghen tuông. Lúc này, khi anh ấy là sự ghen tuông, điều gì xảy ra? Tiếp tục đi, thưa bạn!

Người hỏi: Anh ấy hiểu rõ . . .

KRISHNAMURTI: Hãy nhìn nó, từ từ. Khi tôi nghĩ rằng tôi khác biệt sự ghen tuông của tôi, lúc đó tôi cảm thấy rằng tôi

có thể làm điều gì đó về nó và trong khi làm điều đó có xung đột. Ở đây trái lại, khi tôi nhận ra sự thật của nó, rằng tôi là sự ghen tuông, rằng “cái tôi”, người quan sát, là vật được quan sát, vậy thì điều gì xảy ra?

Người hỏi: Không có xung đột.

KRISHNAMURTI: Yếu tố của xung đột kết thúc. Ở đó xung đột hiện diện, ở đây xung đột không hiện diện. Thế là xung đột là sự ghen tuông. Bạn nắm bắt chứ? Đã có hành động toàn bộ, một hành động trong đó không còn nỗ lực, vì vậy nó trọn vẹn, tổng thể, nó sẽ không bao giờ quay lại.

Người hỏi: Ông đã nói rằng sự phân tích là dụng cụ gây chết người cho suy nghĩ hay ý thức. Tôi hoàn toàn đồng ý với ông và ông sắp sửa nói ông muốn khai triển sự bàn luận rằng có những mảnh vỡ trong bộ não hay trong suy nghĩ hay trong ý thức mà sẽ chống lại sự phân tích. Thưa ông, tôi sẽ rất cảm ơn nếu ông tiếp tục khai triển phần bàn luận đó.

KRISHNAMURTI: Về điều gì, thưa bạn?

Người hỏi: Ông đã đề cập đến những mảnh vỡ sẽ không cấu thành bất kỳ xung đột hay đấu tranh, chúng sẽ chống lại phân tích.

KRISHNAMURTI: Tôi chỉ giải thích, thưa bạn, phải có sự phân chia khi có người quan sát và vật được quan sát, như hai sự việc khác biệt. Thưa bạn, hãy nhìn, đây không là một bàn luận, không có gì để khai triển. Tôi đã trình bày nó khá thấu đáo, dĩ nhiên chúng ta có thể dành nhiều thời gian hơn nữa, bởi vì bạn càng thâm nhập nó nhiều bao nhiêu, bạn càng nhận được nó nhiều bấy nhiêu. Chúng ta đã phá vỡ sống chúng ta thành nhiều mảnh, đúng chứ? – người khoa học, người buôn

bán, họa sĩ, người nội trợ và vân vân. Căn bản là gì, gốc rễ của phân chia này là gì? Gốc rễ của phân chia này là người quan sát đang tách khỏi vật được quan sát. Anh ấy phá vỡ sống: tôi là một người Ấn giáo và bạn là một người Thiên chúa giáo, tôi là một người cộng sản, bạn là một người tư sản. Vì vậy luôn luôn có phân chia này đang xảy ra. Và tôi nói, “Tại sao có phân chia này, điều gì gây ra phân chia này?” – không chỉ trong cấu trúc xã hội, kinh tế phía bên ngoài mà còn sâu thẳm hơn nhiều. Phân chia này được tạo ra bởi “cái tôi” và “cái không tôi” – cái tôi mà môn cao quý hơn, nổi tiếng hơn, quan trọng hơn – trái lại “cái bạn” lại khác hẳn.

Vì vậy “cái tôi” là người quan sát, “cái tôi” là quá khứ, mà phân chia hiện tại như quá khứ và tương lai. Vì vậy chừng nào còn có người quan sát, người trải nghiệm, người suy nghĩ, phải có phân chia. Nơi nào người quan sát là vật được quan sát, xung đột kết thúc và vì vậy ghen tuông kết thúc. Bởi vì ghen tuông là xung đột, đúng chứ?

Người hỏi: Ghen tuông không là bản chất của con người hay sao?

KRISHNAMURTI: Bạo lực là bản chất của con người à? Tham lam là bản chất của con người à?

Người hỏi: Tôi muốn hỏi ông một câu khác, nếu tôi được phép. Không hiểu tôi đúng hay sai, theo điều gì ông đã cho chúng tôi biết, khi nói rằng vì một con người suy nghĩ trong quả tim của anh ấy, anh ấy là như thế phải không? Vì vậy chúng ta phải quan sát những suy nghĩ của chúng ta và hưởng lợi từ trải nghiệm.

KRISHNAMURTI: Chính xác như ~~th~~ Khi bạn suy nghĩ, điều gì bạn suy nghĩ, bạn là nó. Bạn nghĩ rằng bạn quan trọng hơn một người nào đó, rằng bạn thấp hèn hơn một ai đó, rằng

bạn hoàn hảo, rằng bạn đẹp đẽ hay không đẹp đẽ, rằng bạn tức giận – điều gì bạn suy nghĩ bạn là nó. Điều đó khá đơn giản, đúng chứ? Người ta phải khám phá liệu có thể sống một sống mà suy nghĩ có chức năng hợp lý của nó, và thấy khi nào suy nghĩ trở thành không hợp lý. Chúng ta sẽ thâm nhập điều đó vào ngày mai.

Người hỏi: Tiếp tục với ghen tuông: Khi sự ghen tuông là “tôi”, và “tôi” là sự ghen tuông, xung đột kết thúc, bởi vì tôi biết nó là sự ghen tuông và nó biến mất. Nhưng khi tôi lắng nghe những tiếng ồn ngoài đường phố, và tôi là tiếng ồn, và những tiếng ồn là “tôi”, làm thế nào xung đột có thể kết thúc khi tiếng ồn đó cứ tiếp tục hoài?

KRISHNAMURTI: Điều đó khá đơn giản, thưa bạn. Tôi đi xuống con đường và tiếng ồn đó khủng khiếp quá. Và khi tôi nói rằng tiếng ồn đó là “tôi”, tiếng ồn không kết thúc, nó tiếp tục. Đó là câu hỏi phải không? Nhưng tôi không nói rằng tiếng ồn là tôi, tôi không nói rằng đám mây là tôi, hay cái cây là tôi, tại sao tôi phải nói tiếng ồn là tôi? Chúng ta vừa vạch rõ, rằng nếu bạn quan sát, nếu bạn nói, “Tôi lắng nghe tiếng ồn đó”, lắng nghe tổng thể, không có kháng cự, vậy là tiếng ồn đó có lẽ tiếp tục mãi mãi, nó không ảnh hưởng đến bạn. Khoảnh khắc bạn kháng cự, bạn tách khỏi tiếng ồn – không đồng hóa chính bạn cùng tiếng ồn – tôi không hiểu liệu bạn thấy sự khác biệt. Tiếng ồn tiếp tục, tôi có thể ngăn chặn chính tôi khỏi nó bằng cách kháng cự nó, đang dựng lên một bức tường giữa chính tôi và tiếng ồn đó. Vậy thì điều gì xảy ra khi tôi kháng cự một điều gì đó? Có xung đột, đúng chứ? Lúc này liệu tôi có thể lắng nghe tiếng ồn đó mà không có bất kỳ kháng cự nào?

Người hỏi: Được, nếu ông biết rằng tiếng ồn có lẽ không còn trong một tiếng đồng hồ nữa.

KRISHNAMURTI: Không, đó ẫn còn là bộ phận của kháng cự của bạn.

Người hỏi: Điều đó có nghĩa tôi có thể lắng nghe tiếng ồn trên đường phố trong suốt sống còn lại của tôi kèm theo khả năng là tôi có lẽ trở nên điếc.

KRISHNAMURTI: Không, hãy ắng nghe, th ư ạn , tôi đang nói điều gì đó khác hẳn. Chúng ta đang nói, chừng nào còn có kháng cự, phải có xung đột. Dù tôi kháng cự người vợ của tôi hay người chồng của tôi, dù tôi kháng cự tiếng ồn của con chó đang sủa, hay tiếng ồn trên đường phố, phải có xung đột. Lúc này làm thế nào người ta có thể lắng nghe tiếng ồn mà không có xung đột – không phải liệu nó sẽ tiếp tục vô tận, hay hy vọng nó sẽ kết thúc – nhưng làm thế nào lắng nghe tiếng ồn mà không có bất kỳ xung đột nào? Đó là điều gì chúng ta đang trình bày. Bạn có thể lắng nghe tiếng ồn khi cái trí hoàn toàn được tự do khỏi bất kỳ hình thức kháng cự nào – không chỉ với tiếng ồn đó, nhưng với mọi thứ trong sống – với người chồng, với người vợ, với con cái, với người chính trị. Vì vậy điều gì xảy ra? Lắng nghe của bạn trở nên tinh tường nhiều hơn, bạn trở thành nhạy cảm nhiều hơn, và vì vậy tiếng ồn chỉ là một phần, nó không là tổng thể thế giới. Chính động thái lắng nghe quan trọng hơn tiếng ồn, vì vậy lắng nghe trở thành sự việc quan trọng chứ không phải tiếng ồn.

NEW YORK CITY

Ngày 18 tháng tư năm 1971

SỰ LIÊN HỆ

Sự liên hệ. “Bạn là thế giới.” Cái tôi tách rời; sự thoái hóa. Thấy “cái gì là” thực sự. Cái gì tình yêu không là. “Chúng ta không có đam mê; chúng ta có ước vọng, chúng ta có vui thú.” Hiểu rõ chết là gì. Tình yêu là vĩnh cửu riêng của nó.

Những câu hỏi: *Khái niệm về tốt lành và xấu xa; chia sẻ; đau khổ và sợ hãi; làm thế nào được tự do khỏi quá khứ?*

KRISHNAMURTI: Tôi muốn trình bày về sự liên hệ, về tình yêu là gì, về sự hiện diện của con người trong đó được bao hàm đang ở hàng ngày của chúng ta, những vấn đề người ta có, những xung đột, những vui thú và những sợ hãi, và sự việc lạ thường nhất mà con người gọi là chết.

Tôi nghĩ người ta phải hiểu rõ, không phải như một lý thuyết, không phải như một ý tưởng giải trí và phỏng đoán, nhưng như một sự kiện thực sự – rằng chúng ta là thế giới và thế giới là chúng ta. Thế giới là mỗi người chúng ta; cảm thấy điều đó, thực sự gắn kết cùng nó và không với điều gì khác, tạo ra một cảm thấy của trách nhiệm lớn lao và một hành động mà chắc chắn không là phân chia, nhưng tổng thể.

Tôi nghĩ chúng ta có khuynh hướng quên rằng xã hội của chúng ta, văn hóa trong đó chúng ta sống, mà đã quy định chúng ta, là kết quả của sự gắng sức, sự xung đột của con người, sự đau khổ và chịu đựng của con người. Mỗi người chúng ta là văn hóa đó; cộng đồng đó là mỗi người chúng ta – chúng ta không tách rời khỏi nó. Để cảm thấy điều này, không

phải như một ý tưởng thuộc trí năng hay một khái niệm, nhưng thực sự cảm thấy sự thật của điều này, người ta phải thâm nhập vấn đề của sự liên hệ là gì; bởi vì sống của chúng ta, sự hiện diện của chúng ta, được đặt nền tảng trên sự liên hệ. Sống là một chuyển động trong liên hệ. Nếu chúng ta không hiểu rõ điều gì được bao hàm trong liên hệ, rõ ràng chúng ta không chỉ cô lập chính chúng ta, mà còn tạo ra một xã hội trong đó những con người bị phân chia, không chỉ theo quốc gia, theo tôn giáo, mà còn trong chính họ và vì vậy họ chiếu rọi cái gì họ là vào thế giới bên ngoài.

Tôi không biết liệu bạn đã thâm nhập sâu sắc vấn đề này cho chính bạn chưa, để khám phá liệu người ta có thể sống cùng một người khác trong hiệp thông tổng thể, trong hiệp thông hoàn toàn, để cho không có rào chắn, không có phân chia, nhưng một cảm thấy của hợp nhất trọn vẹn. Bởi vì sự liên hệ nghĩa là có liên quan – không phải trong hành động, không phải trong dự án nào đó, không phải trong một học thuyết – nhưng hoàn toàn hợp nhất trong ý nghĩa rằng sự phân chia, từng mảnh giữa những cá thể, giữa hai con người, không hiện diện ở bất kỳ mức độ nào.

Nếu người ta không khám phá sự liên hệ này, dường như đối với tôi khi chúng ta cố gắng mang lại trật tự trong thế giới, thuộc lý thuyết hay công nghệ, chúng ta chắc chắn tạo ra không chỉ những phân chia sâu thẳm giữa con người và con người, mà chúng ta cũng sẽ không thể ngăn cản được sự thoái hóa. Thoái hóa bắt đầu trong không có liên hệ; tôi nghĩ đó là gốc rễ của thoái hóa. Liên hệ như hiện nay chúng ta biết là sự tiếp tục của phân chia giữa những cá thể. Ý nghĩa gốc của từ ngữ *cá thể* đó có nghĩa là “không thể phân chia”. Một con người trong chính anh ấy không bị phân chia, không bị phân từng mảnh, thực sự là một cá thể. Nhưng hầu hết chúng ta không là những cá thể; chúng ta nghĩ rằng chúng ta là, và vì vậy có sự đối nghịch của cá thể với cộng đồng. Người ta phải hiểu rõ không chỉ ý nghĩa của từ ngữ cá thể đó trong nghĩa lý

của quyền từ điển, nhưng còn trong ý nghĩa sâu thẳm mà trong đó không có phân chia gì cả. Điều đó có nghĩa sự hợp nhất trọn vẹn giữa cái trí, quả tim và các cơ quan cơ thể. Chỉ lúc đó một cá thể mới hiện diện.

Nếu chúng ta thâm nhập thật kỹ càng sự liên hệ lẫn nhau hiện nay của chúng ta, dù nó mật thiết hay hời hợt, sâu thẳm hay thoáng qua, chúng ta thấy nó bị phân chia. Người vợ hay người chồng, cậu trai hay cô gái, mỗi người đều sống trong tham vọng riêng của họ, trong theo đuổi ích kỷ và riêng tư của họ, trong cái bọc riêng của họ. Tất cả điều này góp phần vào yếu tố để tạo ra một hình ảnh trong chính họ và vì vậy liên hệ với người khác của họ là qua hình ảnh đó, vì vậy không có liên hệ thực sự.

Tôi không hiểu liệu bạn nhận biết cấu trúc và bản chất của hình ảnh này mà người ta đã xây dựng quanh chính người ta và trong chính người ta. Mỗi người luôn luôn đang làm việc này, và làm thế nào có thể có một liên hệ với một người khác, nếu có động cơ, ghen tị, ganh đua tham lam, riêng tư đó và mọi phần còn lại của những sự việc đó mà được duy trì và được phóng đại trong xã hội hiện đại? Làm thế nào có thể có được sự liên hệ với một người khác, nếu mỗi người chúng ta đang theo đuổi thành tựu riêng tư của mình, thành công riêng tư của mình.

Tôi không hiểu liệu người ta nhận biết tất cả điều này. Chúng ta quá bị quy định đến độ chúng ta chấp nhận nó như một qui tắc, như một khuôn mẫu của sống, rằng mỗi người phải theo đuổi khuynh hướng hay tánh khí riêng của anh ấy, và tuy nhiên lại cố gắng thiết lập sự liên hệ với người khác bất kể điều này. Đó không là điều gì tất cả chúng ta đều đang làm hay sao? Bạn có lẽ lập gia đình và bạn đi làm ở văn phòng hay nhà máy; dù bạn làm bất kỳ việc gì trong suốt một ngày, bạn theo đuổi điều đó. Và người vợ của bạn trong ngôi nhà của cô ấy, cùng những rắc rối riêng của cô ấy, cùng những hão huyền riêng của cô ấy, với tất cả điều đó xảy ra. Sự liên

hệ giữa hai con người này ở đâu? Nó ở trong giường ngủ, trong ái ân? Một liên hệ hời hợt như thế, giới hạn như thế, bị trói buộc như thế, trong chính nó không thoái hóa hay sao?

Người ta có lẽ hỏi: vậy thì làm thế nào bạn sẽ sống, nếu bạn không đi làm ở văn phòng, theo đuổi tham vọng đặc biệt riêng của bạn, ham muốn để thành tựu và đạt được riêng của bạn? Nếu người ta không làm được bất kỳ điều nào trong những điều này, người ta phải làm gì đây? Tôi nghĩ đó là một câu hỏi hoàn toàn sai lầm, đúng chứ? Bởi vì chúng ta quan tâm, đúng chứ, sáng tạo một thay đổi căn bản trong toàn cấu trúc của cái trí. Sự khủng hoảng không phải trong thế giới bên ngoài, nhưng trong chính ý thức. Và chừng nào chúng ta còn không hiểu rõ sự khủng hoảng này, không phải một cách hời hợt, không lệ thuộc một người triết lý nào, nhưng thực sự tự hiểu rõ sâu thẳm cho chính chúng ta bằng cách thâm nhập nó và lật tung nó, chúng ta sẽ không thể sáng tạo một thay đổi. Chúng ta quan tâm đến sự cách mạng tâm lý và cách mạng này chỉ có thể xảy ra khi có loại liên hệ đúng đắn giữa những con người.

Làm thế nào một liên hệ như thế được sáng tạo? Vấn đề rõ ràng, đúng chứ? Làm ơn, hãy chia sẻ vấn đề này cùng tôi, được chứ? Nó là vấn đề của bạn, không phải vấn đề của tôi; nó là ống của bạn, không phải ống của tôi; nó là đau khổ của bạn, phiền muộn của bạn, lo âu của bạn, tội lỗi của bạn. Trận chiến này là sống của người ta. Nếu bạn chỉ lắng nghe một diễn tả, vậy thì bạn sẽ phát giác rằng bạn chỉ đang bơi trên bề mặt và không đang giải quyết bất kỳ vấn đề nào cả. Nó thực sự là vấn đề của bạn, và người nói chỉ đang diễn tả nó – đang biết rằng sự diễn tả không là sự việc được diễn tả. Chúng ta hãy cùng nhau chia sẻ vấn đề này, đó là: làm thế nào những con người, bạn và tôi, có thể khám phá một liên hệ đúng đắn trong tất cả mọi hỗn loạn, căm hận, hủy diệt, đòi bại, và những sự việc khủng khiếp này đang xảy ra trong thế giới?

Muốn khám phá điều đó, dường như đối với tôi, người ta phải thâm nhập điều gì đang xảy ra, thấy được cái gì thực sự “là”. Không phải điều gì chúng ta thích nghĩ nó nên là, hay cố gắng thay đổi sự liên hệ của chúng ta đến một khái niệm tương lai, nhưng thực sự quan sát nó là gì ngay lúc này. Khi quan sát sự kiện, sự thật, thực tế của nó, có một khả năng thay đổi nó. Như chúng ta đã nói vào một ngày trước, khi có một khả năng lúc đó có một năng lượng vô cùng. Điều gì làm lãng phí năng lượng là ý tưởng rằng nó không thể thay đổi.

Vì vậy chúng ta phải nhìn sự liên hệ của chúng ta như nó thực sự là ngay lúc này; và quan sát nó là gì, chúng ta sẽ khám phá phương cách tạo ra một thay đổi trong thực tế đó. Vì vậy chúng ta đang diễn tả cái gì thực sự là, đó là: mỗi người sống trong thế giới riêng của anh ấy, trong thế giới của tham vọng, tham lam, sợ hãi của anh ấy, ham muốn thành công và mọi chuyện như thế – bạn biết điều gì đang xảy ra. Nếu tôi lập gia đình, tôi có những trách nhiệm, con cái, và mọi chuyện như thế. Tôi đi làm ở văn phòng, hay một nơi làm việc nào đó, và chúng tôi gặp gỡ nhau, người chồng và người vợ, cậu trai và cô gái, trong giường ngủ. Và đó là điều gì chúng ta gọi là tình yêu, đang sống những sống tách rời, bị cô lập, đang thiết lập một bức tường kháng cự quanh chúng ta, đang theo đuổi một hoạt động tự cho mình là trung tâm; mỗi người đang tìm kiếm an toàn theo tâm lý, mỗi người đang lệ thuộc vào người còn lại cho sự thanh thản, cho vui thú, cho tình bầu bạn; bởi vì trong sâu thẳm mỗi người đều bị cô độc, mỗi người cần được thương yêu, được ấp ủ, mỗi người đang cố gắng thống trị người khác.

Bạn có thể thấy điều này cho chính bạn, nếu bạn quan sát về chính bạn. Liệu có bất kỳ loại liên hệ nào? Không có liên hệ giữa hai con người, mặc dù họ có lẽ có con cái, một ngôi nhà, thực sự họ không có liên hệ gì cả. Nếu họ có một mục đích chung, mục đích đó duy trì họ, giữ họ lại cùng nhau, nhưng đó không là liên hệ.

Nhận ra tất cả việc này, người ta thấy rằng nếu không có liên hệ giữa hai con người, vậy thì thoái hóa bắt đầu – không những ở cấu trúc bên ngoài của xã hội, không những ở hiện tượng đời bại bên ngoài, mà còn cả đời bại, thoái hóa, hủy diệt bên trong bắt đầu, khi những con người thực sự không có liên hệ gì cả, giống như bạn không có. Bạn có lẽ cầm tay người khác, hôn nhau, ngủ chung, nhưng thực ra, khi bạn quan sát rất kỹ càng, liệu có liên hệ nào hay không? Có liên hệ có nghĩa không bị lệ thuộc lẫn nhau, không tẩu thoát khỏi sự cô độc của bạn qua một người khác, không cố gắng tìm sự thanh thản, bầu bạn qua một người khác. Khi bạn tìm kiếm thanh thản qua một người khác, là lệ thuộc và mọi việc còn lại của nó, liệu có thể có sự liên hệ nào? Hay lúc đó các bạn đang lợi dụng lẫn nhau?

Chúng ta không bị quan, nhưng thực sự đang quan sát cái gì là: đó không là sự bị quan. Vì vậy muốn khám phá sự liên hệ với người khác thực sự có nghĩa là gì, người ta phải hiểu rõ vấn đề của cô độc này, bởi vì hầu hết chúng ta đều bị cô độc khủng khiếp; chúng ta càng già nua bao nhiêu chúng ta càng trở nên cô độc nhiều bấy nhiêu, đặc biệt trong quốc gia này. Bạn có thấy những người già, trông họ như thế nào hay không? Bạn có thấy những tẩu thoát của họ, những vui chơi của họ hay không? Họ đã làm việc suốt sống của họ và họ muốn tẩu thoát vào một loại giải trí nào đó.

Khi thấy điều này, liệu chúng ta có thể khám phá một cách sống mà trong đó chúng ta không sử dụng một người khác? – theo tâm lý, theo âm xúc, không lệ thuộc vào một người khác, không sử dụng một người khác như một phương tiện tẩu thoát khỏi những hành hạ riêng của chúng ta, khỏi những thất vọng riêng của chúng ta, khỏi cô độc riêng của chúng ta.

Hiểu rõ điều này là hiểu rõ sự cô độc là gì. Bạn có khi nào bị cô độc chưa? Bạn biết nó có nghĩa gì không? – rằng bạn không có liên hệ với một người nào khác, hoàn toàn bị

tách rời. Bạn có lẽ ở cùng gia đình bạn, trong một đám đông, hay trong một văn phòng, bất kỳ bạn ở đâu, khi ý thức cô độc hoàn toàn này cùng tuyệt vọng của nó bỗng nhiên ập vào bạn. Nếu bạn không giải quyết việc đó trọn vẹn, sự liên hệ của bạn trở thành một phương tiện tẩu thoát và vì vậy nó dẫn đến thoái hóa, đến đau khổ. Làm thế nào người ta hiểu được cô độc này, ý thức của bị tách rời hoàn toàn này? Muốn hiểu rõ nó người ta phải nhìn vào sống riêng của người ta. Mọi hành động của bạn không là một hoạt động tự cho mình là trung tâm hay sao? Bạn có lẽ thỉnh thoảng từ tâm, rộng lượng, làm cái gì đó mà không có ~~ch~~ cơ – nó là ~~nh~~ những trường hợp hiếm hoi. Tuyệt vọng này không bao giờ có thể xóa sạch được qua tẩu thoát, nhưng chỉ bằng quan sát nó.

Vì vậy chúng ta đã quay lại câu hỏi này, đó là: làm thế nào để quan sát? Làm thế nào quan sát chính chúng ta, để cho trong quan sát đó không có xung đột gì cả? Bởi vì xung đột là thoái hóa, là sự lãng phí năng lượng, nó là trận chiến của sống chúng ta, từ khoảnh khắc chúng ta được sinh ra cho đến khi chúng ta chết. Liệu có thể sống mà không có một kho ảnh khắc của xung đột nào? Muốn thực hiện điều đó, muốn khám phá điều đó cho chính chúng ta, người ta phải học cách quan sát toàn chuyển động của chúng ta. Có quan sát mà trở thành hiệp thông, mà là ~~u~~ t hật, khi người quan sát không còn, nhưng chỉ quan sát. Chúng ta đã thâm nhập điều đó vào ngày hôm trước rồi.

Khi không có liên hệ liệu có thể có tình yêu? Chúng ta *nói* về nó, và tình yêu, như chúng ta biết nó, là liên quan đến ái ân và vui thú, đúng ~~ch~~ ? Một số người trong các bạn nói “Không”. Khi ~~ban~~ nói “Không”, vậy thì bạn phải không có tham vọng, vậy thì phải không có ganh đua, không có phân chia – như bạn và tôi, chúng tôi và chúng nó. Phải không có sự phân chia của quốc tịch, hay sự phân chia được tạo ra bởi niềm tin, bởi hiểu biết. Vậy thì, chỉ như vậy, bạn mới có thể nói bạn thương yêu. Nhưng với hầu hết mọi người tình yêu

đều liên quan đến ái ân và vui thú, và mọi khổ sở theo cùng nó: đố kỵ, thù địch, bạn biết điều gì xảy ra giữa người đàn ông và người phụ nữ. Khi liên hệ đó không là sự thật, trung thực, thăm thẳm, hoàn toàn hiệp thông, vậy thì làm thế nào bạn có thể có hòa bình trong thế giới? Làm thế nào có thể có chấm dứt chiến tranh?

Vì vậy liên hệ là một trong những, hay nói thêm nữa, một sự việc quan trọng nhất trong sống. Điều đó có nghĩa rằng người ta phải hiểu rõ tình yêu là gì. Chắc chắn, người ta bắt chợt bất gặp nó, thật lạ kỳ, mà không nài xin nó. Khi bạn khám phá cho chính mình tình yêu không là gậyv thì bạn biết tình yêu là gì – không phải thuộc lý thuyết, không phải thuộc từ ngữ – nhưng khi bạn thực sự nhận ra nó không là gì, đó là: không có một cái trí mà ganh đua, tham vọng, một cái trí mà đang gắng sức, đang so sánh, đang bắt chước; một cái trí như thế không thể thương yêu.

Vì vậy liệu bạn có thể, đang sống trong thế giới này, sống trọn vẹn không có tham vọng, hoàn toàn không bao giờ so sánh chính bạn với một người khác? Bởi vì khoảnh khắc bạn so sánh, vậy thì có xung đột, có ganh tị, có ham muốn thành tựu, vượt qua người khác.

Liệu một cái trí và một quả tim mà nhớ lại những tổn thương, những sỉ nhục, những sự việc đã làm cho nó vô cảm và đờ đẫn – liệu một cái trí và một quả tim như thế biết tình yêu là gì? Tình yêu là vui thú hay sao? Và tuy nhiên đó lại là điều gì chúng ta đang theo đuổi, có ý thức hay không ý thức. Thần thánh của chúng ta là kết quả của vui thú của chúng ta. Những niềm tin của chúng ta, cấu trúc xã hội của chúng ta, luân lý của xã hội – mà căn bản là vô luân lý – là kết quả của sự theo đuổi vui thú của chúng ta. Và khi đó nói, “Tôi thương yêu người nào đó”, đó là tình yêu hay sao? Tình yêu có nghĩa rằng: không tách rời, không thống trị, không hoạt động tự cho mình là trung tâm. Muốn khám phá tình yêu là gì, người ta phải phủ nhận tất cả việc này – phủ nhận nó trong ý

nghĩa thấy sự giả dối của nó. Khi một lần bạn thấy cái gì đó như là giả dối – mà bạn đã chấp nhận như là thực sự, như là tự nhiên, như là con người – vậy thì có thể bạn không bao giờ quay lại nó; khi bạn thấy một con rắn độc hại, hay một con thú nguy hiểm, bạn không bao giờ đùa giỡn với nó, bạn không bao giờ đến gần nó. Tương tự như vậy, khi bạn thực sự thấy rằng tình yêu không là những sự việc này, cảm thấy nó, quan sát nó, nắm nhấm nó, sống cùng nó, hoàn toàn gắn kết cùng nó, vậy thì bạn sẽ biết tình yêu là gì, từ bi là gì – mà có nghĩa đam mê vì mọi người.

Chúng ta không có đam mê; chúng ta ~~cực~~ ~~dụng~~, chúng ta có vui thú. Ý nghĩa gốc của từ ngữ đam mê là đau khổ. Tất cả chúng ta đều có đau khổ của một loại này hay loại khác, mất một ai đó, đau khổ của thương xót bản thân, đau khổ của chủng tộc con người, cả tập thể lẫn cá thể. Chúng ta biết đau khổ là gì, cái chết của một ai đó mà bạn nghĩ rằng bạn đã thương yêu. Khi chúng ta trọn vẹn ở cùng đau khổ đó, không cố gắng lý luận nó, không cố gắng tẩu thoát nó, trong bất kỳ hình thức nào qua những từ ngữ hay qua hành động, khi bạn trọn vẹn ở cùng nó, không có bất kỳ chuyển động nào của suy nghĩ, vậy thì bạn sẽ khám phá, từ đau khổ đó có đam mê. Đam mê đó có chất lượng của tình yêu, và tình yêu không có đau khổ.

Người ta phải hiểu rõ toàn vấn đề của sự hiện diện này, những xung đột, những trận chiến: bạn biết sống mà người ta sống, quá trống rỗng, quá vô nghĩa. Những người trí năng cố gắng cho nó một ý nghĩa và chúng ta cũng muốn khám phá ý nghĩa cho sống, bởi vì sống không có ý nghĩa như nó được sống. Đúng chứ? Đấu tranh liên tục, làm việc liên tục, đau khổ, phiền muộn, lao dịch mà người ta trải qua trong sống, tất cả việc đó thực sự không có ý nghĩa – chúng ta trải qua nó như một thói quen. Nhưng muốn khám phá ý nghĩa là gì, người ta cũng phải hiểu rõ ý nghĩa của chết; bởi vì sống và chết theo cùng nhau, chúng không là hai sự việc tách rời.

Vì vậy người ta phải thâm nhập chết là gì, bởi vì đó là bộ phận thuộc sống của chúng ta. Không phải cái gì đó trong tương lai xa xôi, để phải lẩn tránh, chỉ bị đối diện khi người ta bị bệnh tật không cứu chữa được, trong tuổi già hay trong một tai nạn, hay trong một trận chiến. Bởi vì nó là bộ phận thuộc sống hàng ngày của chúng ta để sống mà không có một hơi thở của xung đột, nên nó là bộ phận thuộc sống của chúng ta để khám phá tình yêu có ý nghĩa gì. Nó cũng là bộ phận thuộc sự hiện diện của chúng ta, và người ta phải hiểu rõ nó.

Làm thế nào chúng ta hiểu rõ được chết là gì? Khi bạn đang chết, tại khoảnh khắc cuối cùng, liệu bạn hiểu rõ cách bạn đã sống – những căng thẳng, những đấu tranh thuộc cảm xúc, những tham vọng, động cơ? Bạn có thể bị mê muội và điều đó làm cho bạn không thể nhận biết rõ ràng. Rồi thì, có sự thoái hóa của cái trí trong tuổi già và mọi chuyện như thế. Vì vậy người ta phải hiểu rõ chết là gì *ngay lúc này*, không phải ngày mai. Như bạn quan sát, suy nghĩ không muốn suy nghĩ về nó. Suy nghĩ suy nghĩ về tất cả sự việc nó sẽ làm ngày mai – làm thế nào có được những phá minh mới, những phòng tắm tốt hơn, mọi sự việc mà suy nghĩ có thể suy nghĩ. Nhưng nó không muốn suy nghĩ về chết, bởi vì nó không biết được chết có ý nghĩa gì.

Ý nghĩa của chết sẽ được khám phá qua sự tiến hành của suy nghĩ hay sao? Làm ơn hãy chia sẻ điều này. Khi chúng ta chia sẻ nó, vậy thì chúng ta sẽ bắt đầu thấy được vẻ đẹp của tất cả điều này, nhưng nếu bạn ngồi đó và để cho người nói tiếp tục, chỉ đang lắng nghe những từ ngữ của ông ta, vậy thì chúng ta không cùng nhau chia sẻ. Cùng nhau chia sẻ hàm ý một chất lượng nào đó, của ân cần, chú ý, thương yêu, tình yêu. Chết là một vấn đề quan trọng. Những người trẻ có lẽ nói rằng: tại sao ông phải thắc mắc về nó? Nhưng nó là bộ phận thuộc sống của họ, giống như nó là bộ phận thuộc sống của họ phải hiểu rõ sự trong trắng. Đừng chỉ nói rằng, “Tại sao ông lại nói về sự trong trắng, điều đó dành cho

những người cô hủ, điều đó dành cho những thầy tu đại dột.” Nó có nghĩa gì khi sống trong trắng cũng là một vấn đề cho những con người, nó cũng là bộ phận thuộc sống.

Liệu cái trí có thể hoàn toàn trong trắng? Bởi vì không thể khám phá làm thế nào sống một sống trong trắng, người ta bám vào những lời thề trong trắng và trải qua những hành hạ. Đó không là trong trắng. Trong trắng là cái gì đó hoàn toàn khác hẳn. Nó là một cái trí được tự do khỏi tất cả những hình ảnh, khỏi tất cả những hiểu biết; điều đó có nghĩa hiểu rõ hoàn toàn qui trình của vui thú, và sợ hãi.

Tương tự như vậy, người ta phải hiểu rõ sự việc được gọi là chết này. Làm thế nào bạn tiến tới để hiểu rõ một điều gì đó mà bạn quá kinh hãi? Chúng ta không kinh hãi chết hay sao? Hay chúng ta nói rằng, “Cám ơn Thượng đế tôi sẽ chết, tôi đã có đủ về sống này cùng tất cả đau khổ của nó, hoang mang, âm thường, hung tợn, những sự việc máy móc mà người ta bị trói buộc, cám ơn Thượng đế tất cả điều này sẽ kết thúc!” Đó không là một câu trả lời, nó cũng không là lý luận về chết, hay tin tưởng một sinh lại nào đó, như toàn thể giới Châu á đã tin tưởng. Muốn khám phá luân hồi có ý nghĩa gì mà là một sinh lại trong một hiện diện ở tương lai, bạn phải khám phá bạn là gì ngay lúc này. Nếu bạn tin vào luân hồi, bạn là gì ngay lúc này? – nhiều từ ngữ, nhiều trải nghiệm, nhiều hiểu biết; bạn bị quy định bởi nhiều văn hóa khác nhau, bạn là tất cả những nhận dạng của sống của bạn, đồ đạc của bạn, ngôi nhà của bạn, tài khoản ngân hàng của bạn, những trải nghiệm vui thú và đau khổ của bạn. Đó là cái gì bạn là, đúng chứ? Hồi tưởng của những thất bại, những hy vọng, những tuyệt vọng, tất cả điều đó là bạn ngay lúc này, và điều đó sẽ được sinh lại trong sống kế tiếp – một ý tưởng tuyệt vời, đúng chứ?

Hay bạn nghĩ rằng có một linh hồn vĩnh cửu, một thực thể vĩnh cửu. Liệu có bất kỳ thứ gì vĩnh cửu trong bạn? Khoảnh khắc bạn nói có một linh hồn vĩnh cửu, một thực thể

vĩnh cửu, thực thể đó là kết quả của suy nghĩ của bạn, hay kết quả của những hy vọng của bạn, bởi vì có quá nhiều không an toàn, mọi thứ trôi nhanh, trong một dòng chảy, trong một chuyển động. Vì vậy khi bạn nói có một cái gì đó vĩnh cửu, vĩnh cửu đó là kết quả thuộc suy nghĩ của bạn. Và suy nghĩ thuộc về quá khứ, suy nghĩ không bao giờ được tự do – nó có thể sáng chế bất kỳ điều gì nó thích!

Vì vậy nếu bạn tin tưởng vào một sinh lại ở tương lai, vậy thì bạn phải biết rằng tương lai bị quy định bởi cách bạn sống ngay lúc này, điều gì bạn suy nghĩ, những hành động của bạn là gì, những đức hạnh của bạn là gì? Vì vậy cái gì bạn là ngay lúc này, điều gì bạn làm ngay lúc này, có tầm quan trọng cực kỳ. Nhưng những người kia tin tưởng vào một sinh lại ở tương lai không thêm quan tâm về điều gì đang xảy ra ngay lúc này, vì vậy nó chỉ là một vấn đề của niềm tin.

Vì vậy, làm thế nào bạn khám phá chết có nghĩa gì, khi bạn đang sống đầy sinh lực, đầy năng lượng, đầy sức khỏe? Không phải khi bạn mất thăng bằng, hay bệnh tật, hay vào khoảnh khắc cuối cùng, nhưng ngay lúc này, biết rằng những cơ quan cơ thể phải cạn kiệt, giống như mọi bộ máy. Bất hạnh thay, chúng ta sử dụng bộ máy của chúng ta quá bất kính, đúng chứ? Biết rằng cơ quan cơ thể kết thúc, liệu có bao giờ bạn suy nghĩ chết có nghĩa gì? Bạn có thể suy nghĩ về nó. Bạn có khi nào thử nghiệm để khám phá nó có nghĩa gì khi chết phần tâm lý, phía bên trong? – không phải làm thế nào để khám phá vĩnh cửu, bởi vì vĩnh cửu không thời gian, là *ngay lúc này*, không ở trong tương lai xa xôi nào đó. Muốn thâm nhập điều đó, người ta phải hiểu rõ toàn vấn đề của thời gian; không phải thời gian tuần tự, bởi đồng hồ, nhưng thời gian mà suy nghĩ đã sáng chế như một tiến trình từ từ của thay đổi.

Làm thế nào người ta khám phá được cái sự việc lạ lùng này mà tất cả chúng ta phải gặp gỡ vào một ngày này hay một ngày khác? Liệu bạn có thể chết đi phần tâm lý ngày hôm nay, chết đi mọi thứ mà bạn đã biết? Ví dụ: chết đi vui

thú của bạn, quyền luyến của bạn, lệ thuộc của bạn, kết thúc nó mà không tranh cãi, không lý luận, không cố gắng khám phá những phương cách và những phương tiện lẫn tránh nó. Liệu bạn biết chết có nghĩa gì, không phải phần cơ thể, nhưng tâm lý, phía bên trong? Điều đó có nghĩa kết thúc cái mà có sự tiếp tục; kết thúc tham vọng của bạn, bởi vì đó là điều gì sẽ xảy ra khi bạn chết, đúng chứ? Bạn không thể đem nó theo cùng và ngồi cạnh Thượng đế được. (*Tiếng cười*) Khi bạn thực sự chết, bạn phải kết thúc quá nhiều việc mà không có bất kỳ tranh cãi nào. Bạn không thể nói với chết, “Hãy cho phép tôi làm xong công việc của tôi, hãy cho phép tôi viết xong quyển sách của tôi, tất cả những việc mà tôi chưa làm, hãy cho phép tôi chữa trị những tổn thương mà tôi đã gây ra cho những người khác” – bạn không có thời gian.

Vì vậy liệu bạn có thể khám phá làm thế nào sống một sống ngay lúc này, ngay hôm nay, mà trong đó luôn luôn có một kết thúc với mọi việc mà bạn đã bắt đầu? Dĩ nhiên không phải trong văn phòng của bạn, nhưng phía bên trong kết thúc tất cả những hiểu biết mà bạn đã thu lượm – hiểu biết là những trải nghiệm của bạn, những kỷ niệm của bạn, những tổn thương của bạn, lối sống so sánh, luôn luôn so sánh bạn với một ai đó. Kết thúc tất cả điều đó mỗi ngày, để cho ngày hôm sau cái trí của bạn được trong sáng và mới mẻ. Một cái trí như thế không bao giờ có thể bị tổn thương, và đó là hồn nhiên.

Người ta phải khám phá cho chính mình chết có nghĩa gì; vậy là không còn sợ hãi, vậy là mỗi ngày là một ngày mới mẻ – và tôi thực sự có ý nói điều này, người ta *có thể* thực hiện được điều này – để cho cái trí của bạn và hai mắt của bạn thấy sống như cái gì đó hoàn toàn mới mẻ. Đó là vĩnh cửu. Đó là chất lượng của cái trí mà đã bắt gặp tình trạng không thời gian này, bởi vì nó đã biết chết hàng ngày đối với mọi sự việc nó đã thu lượm trong suốt ngày có nghĩa gì. Chắc chắn, trong đó có tình yêu. Tình yêu là điều gì đó hoàn toàn mới mẻ

mỗi ngày, nhưng vui thú không phải, vui thú có sự tiếp tục. Tình yêu luôn luôn mới mẻ và vì vậy nó là vĩnh cửu riêng của nó.

Các bạn muốn đặt ra bất kỳ câu hỏi nào không?

Người hỏi: Thưa ông, giả sử rằng qua tự quan sát khách quan và tổng thể tôi thấy rằng tôi tham lam, ham muốn tình dục, ích kỷ và mọi việc như thế. Vậy thì làm thế nào tôi có thể biết liệu cách sống này là tốt lành hay xấu xa, nếu tôi không có khái niệm trước nào đó về tốt lành? Nếu tôi có trước những khái niệm này, chúng chỉ có thể được rút ra từ tự quan sát.

KRISHNAMURTI: Hoàn toàn đúng, thưa bạn.

Người hỏi: Tôi cũng thấy một khó khăn khác. Dường như ông tin tưởng vào sự chia sẻ, nhưng cùng lúc ông lại nói rằng hai người yêu nhau, hay người chồng và người vợ, không thể đặt nền tảng tình yêu của họ, không nên đặt nền tảng tình yêu của họ, vào sự gây thỏa mãn lẫn nhau. Tôi không thấy bất kỳ điều gì sai trái trong việc gây thỏa mãn lẫn nhau – đó là chia sẻ.

KRISHNAMURTI: Quý ông này nói, “Người ta phải có một khái niệm của tốt lành, nếu không, tại sao người ta phải từ bỏ tất cả tham vọng, ganh tị, tham lam này và mọi chuyện như thế?” Bạn có thể có một công thức hay một khái niệm của điều gì tốt hơn, nhưng liệu bạn có thể có một khái niệm của điều gì tốt lành hay sao?

Người hỏi: Vâng, tôi nghĩ là có thể có.

KRISHNAMURTI: Suy nghĩ có thể sinh ra điều gì là tốt lành à?

Người hỏi: Không, tôi có ý khái niệm của tốt lành đó.

KRISHNAMURTI: Vâng, thưa bạn. Khái niệm của tốt lành là sản phẩm của suy nghĩ; nếu không làm thế nào bạn có thể hình thành điều gì gọi là tốt lành?

Người hỏi: Những khái niệm chỉ có thể được rút ra từ tự quan sát của chúng ta.

KRISHNAMURTI: Tôi chỉ đang vạch rõ ra điều đó thôi, thưa bạn. Tại sao bạn lại nên có một khái niệm của tốt lành?

Người hỏi: Nếu không làm thế nào tôi biết được liệu sống của tôi là tốt lành hay xấu xa?

KRISHNAMURTI: Chỉ cần lắng nghe câu hỏi. Chúng ta không biết xung đột là gì hay sao? Tôi phải có một khái niệm của không-xung đột trước khi tôi nhận biết xung đột hay sao? Tôi biết xung đột là gì – đấu tranh, đau khổ. Tôi không biết điều đó, nếu không biết một trạng thái khi không có xung đột hay sao? Khi tôi hình thành điều gì là tốt lành, tôi sẽ hình thành nó tùy theo tình trạng bị quy định của tôi, tùy theo cách suy nghĩ của tôi, cảm thấy của tôi, những đặc điểm riêng biệt của tôi và tất cả những sự việc còn lại của tình trạng bị quy định văn hóa của tôi. Tốt lành phải được chiếu rọi bởi suy nghĩ hay sao? – và vậy thì suy nghĩ sẽ bảo cho tôi điều gì là tốt lành và xấu xa trong sống của tôi à? Hay tốt lành không liên quan gì với suy nghĩ, với một công thức? Tốt lành nở hoa ở đâu? – hãy nói cho tôi biết. Trong một ý niệm? Trong ý tưởng nào đó, trong lý tưởng nào đó ở tương lai? Một khái niệm có nghĩa một tương lai, một ngày mai. Nó có lẽ rất xa xôi, hay rất gần gũi, nhưng nó vẫn còn trong thời gian. Và khi bạn có một khái niệm, được chiếu rọi bởi suy nghĩ – suy nghĩ là sự phản hồi của ký ức, sự phản hồi của hiểu biết được tích

lũy mà lệ thuộc vào văn hóa trong đó bạn đã sống – bạn khám phá tốt lành trong tương lai, được tạo tác bởi suy nghĩ? Hay bạn khám phá nó khi bạn bắt đầu hiểu rõ xung đột, đau khổ và phiền muộn?

Vì vậy trong hiểu rõ “cái gì là” – không phải bằng so sánh “cái gì là” với “cái gì nên là” – trong hiểu rõ đó nở hoa tốt lành. Chắc chắn, tốt lành không liên quan gì với suy nghĩ – đúng chứ? Tình yêu liên quan với suy nghĩ hay sao? Bạn có thể vun quén tình yêu bằng cách hình thành nó và nói, “Lý tưởng tình yêu của tôi là *cái đó* hay sao?” Liệu bạn biết điều gì xảy ra khi bạn vun quén tình yêu? Bạn không đang thương yêu. Bạn nghĩ bạn sẽ có tình yêu vào một ngày tương lai nào đó; trong khi chờ đợi bạn lại hung bạo. Vì vậy tốt lành là sản phẩm của suy nghĩ hay sao? Tình yêu là sản phẩm của trải nghiệm, của hiểu biết à? Câu hỏi thứ hai là gì thưa bạn?

Người hỏi: Câu hỏi thứ hai nói về chia sẻ.

KRISHNAMURTI: Bạn chia sẻ cái gì? Chúng ta đang chia sẻ cái gì ngay lúc này? Chúng ta đã nói về chết, chúng ta đã nói về tình yêu, về sự cần thiết của cách mạng tổng thể, về sự thay đổi tâm lý trọn vẹn, không phải sống trong khuôn mẫu cũ kỹ của công thức, của đấu tranh, đau khổ, bất chước, tuân phục và tất cả những chuyện đó mà con người đã sống qua hàng thiên niên kỷ và đã sản sinh ra cái thế giới hỗn loạn và kỳ diệu này! Chúng ta đã nói về chết. Làm thế nào chúng ta chia sẻ điều đó cùng nhau – chia sẻ hiểu rõ về nó, không phải những câu nói bằng từ ngữ, không phải sự diễn tả, không phải sự giải thích về nó? Chia sẻ có nghĩa gì? – chia sẻ sự hiểu rõ, chia sẻ sự thật mà theo cùng hiểu rõ. Và hiểu rõ có nghĩa gì? Bạn bảo cho tôi điều gì đó mà nghiêm túc, sinh động, thích đáng, quan trọng và tôi lắng nghe nó trọn vẹn, bởi vì nó đầy sức sống đối với tôi. Muốn lắng nghe sinh động, cái trí của tôi phải yên lặng, đúng chứ? Nếu tôi đang huyền thuyên, nếu tôi

đang nhìn nơi nào khác, nếu tôi đang so sánh điều gì bạn nói với điều gì tôi biết, cái trí của tôi không yên lặng. Chỉ khi nào cái trí của tôi yên lặng và lắng nghe trọn vẹn, mới có hiểu rõ sự thật của sự kiện. *Cái đó* mà chúng ta chia sẻ cùng nhau, nếu không chúng ta không thể chia sẻ; chúng ta không thể chia sẻ những từ ngữ – chúng ta chỉ có thể chia sẻ sự thật của cái gì đó khi cái trí hoàn toàn cam kết đến sự quan sát.

Khi thấy vẻ đẹp của một hoàng hôn, những quả đồi dễ thương, những cái bóng và ánh trăng – làm thế nào bạn chia sẻ nó cùng một người bạn? Bằng cách nói cho anh ấy, “Hãy nhìn quả đồi tuyệt vời kia”? Bạn có lẽ nói như thế nhưng đó là chia sẻ hay sao? Khi bạn thực sự chia sẻ điều gì đó cùng một người khác, nó có nghĩa cả hai đều phải có cùng mãnh liệt, cùng thời điểm, cùng mức độ. Nếu không bạn không thể chia sẻ, đúng chứ? Cả hai phải có cùng chung một thích thú, ở cùng mức độ, cùng đam mê – nếu không làm thế nào bạn có thể chia sẻ điều gì đó? Các bạn có thể chia sẻ một miếng bánh mì – nhưng đó không là điều gì chúng ta đang nói.

Muốn thấy cùng nhau – mà là chia sẻ cùng nhau – cả hai chúng ta phải thấy; không phải đồng ý hay không đồng ý, nhưng cùng nhau thấy điều gì thực sự là; không phải diễn giải nó tùy theo tình trạng bị quy định của tôi hay tình trạng bị quy định của bạn, nhưng cùng nhau thấy nó là gì. Và vì vậy muốn cùng nhau thấy người ta phải được tự do để quan sát, phải được tự do để lắng nghe. Điều đó có nghĩa không có thành kiến. Rồi thì chỉ lúc đó, cùng chất lượng của tình yêu đó, có chia sẻ.

Người hỏi: Làm thế nào người ta có thể khiến cho cái trí yên lặng, hay làm tự do cái trí, khỏi những can thiệp của quá khứ?

KRISHNAMURTI: Bạn không thể khiến cho cái trí yên lặng; chấm hết! Đó là những lừa bịp. Bạn có thể dùng một

viên thuốc và khiến cho cái trí yên lặng – bạn tuyệt đối không thể khiến cho cái trí yên lặng, bởi vì bạn là cái trí. Bạn không thể nói rằng, “Tôi sẽ khiến cho cái trí của tôi yên lặng”. Vì vậy người ta phải hiểu rõ thiền định là gì – một cách thực sự, không phải điều gì người khác nói nó là. Người ta phải khám phá liệu cái trí có khi nào là yên lặng; chứ không phải: làm thế nào khiến cho cái trí yên lặng. Vì vậy người ta phải i thâm nhập toàn vấn đề của hiểu biết, và liệu cái trí, những tế bào não, mà bị chât nặng bởi những kỷ niệm của quá khứ, có thể tuyệt đối là yên lặng và chỉ vận hành khi cần thiết; và khi nó không cần thiết, hoàn toàn và trọn vẹn là yên lặng.

Người hỏi: Thưa ông, khi ông nói về những liên hệ, ông luôn luôn nói về một người đàn ông và một người đàn bà hay một cô gái và một cậu trai. Cùng sự việc ông nói về những liên hệ này cũng sẽ áp dụng cho một người đàn ông và một người đàn ông, hay một người đàn bà và một người đàn bà, đúng chứ?

KRISHNAMURTI: Đồng tính luyện ái à?

Người hỏi: Nếu ông muốn đưa ra từ ngữ đó, vâng, thưa ông.

KRISHNAMURTI: Bạn thấy không, khi chúng ta đang nói về tình yêu, dù nó là của người đàn ông và người đàn ông, người đàn bà và người đàn bà, hay người đàn ông và người đàn bà, chúng ta không đang nói về một loại liên hệ đặc biệt, chúng ta đang nói về toàn chuyển động, toàn ý nghĩa của liên hệ, không phải một liên hệ với một người, hay hai người. Bạn không biết nó có nghĩa gì khi có liên hệ với thế giới hay sao? – khi bạn cảm thấy bạn là thế giới. Không phải như một ý tưởng – điều đó kinh khủng lắm – nhưng thực sự cảm thấy rằng bạn có trách nhiệm, rằng bạn cam kết với trách nhiệm này. Đó là cam kết duy nhất; không phải cam kết qua những

quả bom, hay cam kết với một hoạt động đặc biệt, nhưng cảm thấy rằng bạn là thế giới và thế giới là bạn. Nếu bạn không thay đổi trọn vẹn, căn bản, và sáng tạo một thay đổi tổng thể trong chính bạn, dù bạn có làm gì phía bên ngoài, sẽ không có hòa bình cho con người. Nếu bạn cảm thấy cái đó trong máu huyết của bạn, vậy thì những câu hỏi của bạn sẽ liên quan toàn bộ đến hiện tại và sáng tạo một thay đổi trong hiện tại, không phải đến những lý tưởng phỏng đoán nào đó.

Người hỏi: Lần cuối chúng ta ở cùng nhau, ông nói ới chúng tôi rằng nếu một ai đó có một trải nghiệm đau đớn và nó không được đối diện trọn vẹn, hay bị lẩn tránh, nó chìm vào tầng ý thức bên trong như một mảnh. Làm thế nào chúng ta làm tự do chính chúng ta khỏi những mảnh của những trải nghiệm sợ hãi và đau khổ này để cho quá khứ không kiểm soát chặt chẽ chúng ta?

KRISHNAMURTI: Vâng, thưa bạn, đó là tình trạng bị quy định. Làm thế nào người ta làm tự do chính mình khỏi tình trạng bị quy định này? Làm thế nào tôi làm tự do chính tôi khỏi tình trạng bị quy định của văn hóa mà trong đó tôi được sinh ra? Trước hết, tôi phải nhận biết rằng tôi bị quy định – không phải một ai đó bảo cho tôi rằng tôi bị quy định. Bạn hiểu rõ sự khác biệt chứ? Nếu một ai đó bảo với tôi rằng tôi đối, đó là một điều gì hoàn toàn khác hẳn trạng thái đối thực sự. Vì vậy tôi phải nhận biết tình trạng bị quy định của tôi, mà có nghĩa, tôi phải nhận biết nó không chỉ hời hợt, nhưng ở mức độ sâu thẳm hơn. Đó là, tôi phải nhận biết tổng thể. Để nhận biết như thế, có nghĩa rằng tôi không đang cố gắng ra khỏi tình trạng bị quy định, không đang cố gắng được tự do khỏi tình trạng bị quy định. Tôi phải thấy nó như nó thực sự là, không mang vào một yếu tố khác, như là: muốn được tự do khỏi nó, bởi vì đó là một tẩu thoát khỏi thực tế. Tôi phải nhận biết. Điều đó có nghĩa gì? Nhận biết tình trạng bị quy định

của tôi một cách tổng thể, không phải từng phần, có nghĩa rằng cái trí của tôi phải nhạy cảm tốt độ, đúng chứ? Trái lại tôi không thể nhận biết. Nhạy cảm có nghĩa quan sát mọi sự vật sự việc rất, rất kỹ càng – những màu sắc, chất lượng của con người, tất cả những sự vật quanh tôi. Tôi cũng phải nhận biết cái gì thực sự là mà không có bất kỳ chọn lựa. Liệu bạn có thể thực hiện điều đó? – không phải cố gắng diễn giải nó, không phải cố gắng thay đổi nó, không phải cố gắng vượt khỏi nó hay cố gắng được tự do khỏi nó – chỉ nhận biết trọn vẹn được nó.

Khi bạn quan sát một cái cây, giữa bạn và cái cây có thời gian và không gian, đúng chứ? Và cũng có hiểu biết thuộc thực vật học về nó, khoảng cách giữa bạn và cái cây – mà là thời gian – và sự tách rời hiện diện qua hiểu biết về cái cây. Muốn nhìn cái cây đó mà không có hiểu biết, không có chất lượng của thời gian, không có nghĩa đồng hóa chính mình cùng cái cây, nhưng quan sát cái cây ~~tất~~ chú ý, để cho những biên giới của thời gian không chen vào nó được; những biên giới của thời gian chen vào chỉ khi nào bạn có hiểu biết về cái cây. Liệu bạn có thể nhìn người vợ của bạn, hay người bạn của bạn, hay bất kỳ cái gì mà không có hình ảnh được không? Hình ảnh là quá khứ, mà được sắp xếp vào chung bởi suy nghĩ, như cầu nhàu, đá nạt, thống trị, như vui thú, tình bạn và tất cả việc đó. Chính là cái hình ảnh mà gây tách rời; chính là cái hình ảnh mà tạo ra khoảng cách và thời gian. Hãy nhìn cái cây đó, hay bông hoa, đám mây, hay ~~người~~ vợ hay người chồng, mà không có hình ảnh!

Nếu bạn có thể làm việc đó, vậy thì bạn có thể quan sát tình trạng bị quy định của bạn một cách tổng thể; vậy thì bạn có thể nhìn nó bằng một cái trí không bị vấy bẩn bởi quá khứ, và thế là chính cái trí được tự do khỏi tình trạng bị quy định. Khi nhìn vào chính tôi – như chúng ta thường làm – tôi nhìn như một người quan sát đang nhìn vật được quan sát: chính tôi như vật được quan sát và người quan sát đang nhìn

nó. Người quan sát là hầu biết, là quá khứ, là thời gian, những trải nghiệm được tích lũy – anh ấy tách rời chính anh ấy khỏi vật được quan sát.

Lúc này, nhìn mà không có người quan sát! Bạn làm việc này khi bạn chú ý tổng thể. Liệu bạn biết chú ý là gì? Đừng đi đến trường để học hành chú ý! Chú ý có nghĩa lắng nghe mà không có bất kỳ diễn giải, không có bất kỳ đánh giá nào – chỉ lắng nghe. Khi bạn đang lắng nghe như thế, không có biên giới, không có “*bạn*” đang lắng nghe. Chỉ có một trạng thái đang lắng nghe. Vì vậy khi bạn quan sát tình trạng bị quy định của bạn, tình trạng bị quy định hiện diện chỉ trong người quan sát, không phải trong vật được quan sát. Khi bạn nhìn mà không có người quan sát, không có “cái tôi” – những sợ hãi của anh ấy, những lo âu của anh ấy và mọi việc như thế – vậy là bạn sẽ thấy, bạn thâm nhập một kích thước hoàn toàn khác hẳn.

NEW YORK CITY

Ngày 24 tháng tư năm 1971

TRẢI NGHIỆM TÔN GIÁO. THIỀN ĐỊNH

Có một trải nghiệm tôn giáo? Tìm kiếm sự thật; ý nghĩa của sự tìm kiếm. “Một cái trí tôn giáo là gì?” “Chất lượng của cái trí không đang trải nghiệm là gì?” Kỷ luật; đạo đức; trật tự. Thiền định không là một tẩu thoát. Chức năng của hiểu biết và tự do khỏi cái đã được biết. “Thiền định là khám phá liệu có một cánh đồng đã có sẵn không bị ô uế bởi cái đã được biết.”

“Bước đầu tiên là bước cuối cùng.”

Những câu hỏi: Sự tương đồng của bản thủ; trạng thái nhận biết; ý thức; tình yêu; thời gian tâm lý.

KRISHNAMURTI: Chúng ta đã nói rằng chúng ta sẽ cùng nhau nói chuyện về một vấn đề rất phức tạp, đó là: liệu có một trải nghiệm tôn giáo, và những hàm ý của thiền định là gì? Nếu người ta quan sát, khắp thế giới, có vẻ rằng con người luôn luôn đang tìm kiếm cái gì đó vượt khỏi chế độ riêng của anh ấy, vượt khỏi những vấn đề riêng của anh ấy, cái gì đó mà sẽ vĩnh cửu, trung thực và không thời gian. Anh ấy đã gọi nó là Thượng đế, anh ấy đã cho nó nhiều cái tên; và hầu hết chúng ta tin tưởng cái gì đó của loại này, mà không lần nào thực sự trải nghiệm nó.

Những tôn giáo khác nhau đã hứa hẹn rằng nếu bạn tin tưởng những hình thức nào đó của những nghi lễ, những giáo điều, những đáng cứu rỗi, bạn có lẽ, nếu bạn theo một loại

sống nào đó, bắt gặp cái sự việc lạ thường này, bất kỳ cái tên nào mà người ta thích gán ghép cho nó. Và những người đã trực tiếp trải nghiệm nó, đã diễn giải nó tùy theo tình trạng bị quy định của họ, tùy theo niềm tin của họ, tùy theo những ảnh hưởng văn hóa và môi trường sống của họ.

Rõ ràng tôn giáo đã mất đi ý nghĩa của nó, bởi vì đã có những chiến tranh tôn giáo; tôn giáo không trả lời được những vấn đề của chúng ta, những tôn giáo đã tách rời những chủng tộc. Chúng đã tạo ra một loại ảnh hưởng văn minh nào đó, nhưng chúng đã không thay đổi con người một cách căn bản. Khi người ta khởi đầu thâm nhập liệu có một sự việc như trải nghiệm tôn giáo và trải nghiệm đó là gì, tại sao người ta gọi nó là “tôn giáo”, chắc chắn đầu tiên người ta phải có nhiều chân thật. Không phải sự chân thật tùy theo một nguyên tắc hay một niềm tin, hay một hình thức cam kết nào đó, nhưng thấy một cách chân thật những sự việc chính xác như chúng là, mà không có bất kỳ biến dạng, không chỉ phía bên ngoài, nhưng cũng còn cả phía bên trong: không bao giờ lừa dối chính mình. Bởi vì lừa dối rất dễ dàng nếu người ta khao khát một loại trải nghiệm nào đó, gọi nó là tôn giáo hay điều gì khác – nếu người ta thực hiện sự thâm nhập và vân vân. Vậy thì chắc chắn bạn bị trói buộc trong một loại ảo tưởng nào đó.

Người ta phải tự khám phá cho chính mình, nếu người ta có thể, trải nghiệm tôn giáo là gì. Người ta cần một ý thức của khiêm tốn và chân thật vô cùng, mà có nghĩa không bao giờ xin xỏ sự trải nghiệm, không bao giờ đòi hỏi cho chính mình một sự thật hay một thành tựu. Vì vậy người ta phải quan sát rất kỹ càng những ham muốn, những quyến luyến và những sợ hãi riêng của người ta và hiểu rõ chúng trọn vẹn, nếu người ta có thể, để cho cái trí không còn cách nào bị biến dạng, để cho sẽ không có ảo tưởng, không lừa dối. Và người ta cũng phải hỏi: trải nghiệm có nghĩa gì?

Tôi không hiểu liệu bạn đã thâm nhập câu lời đó chưa. Hầu hết chúng ta bị nhầm chán bởi những trải nghiệm thông thường của hàng ngày. Chúng ta mệt mỏi bởi chúng và người ta càng hiểu biết, có trí năng nhiều bao nhiêu, người ta càng muốn sống chỉ trong hiện tại nhiều bấy nhiêu – bất kể điều đó có nghĩa gì – và sáng chế ra một triết lý của hiện tại. Từ ngữ trải nghiệm có nghĩa là đi qua, đi thẳng đến tận cùng và kết thúc nó. Nhưng bất hạnh thay cho hầu hết chúng ta, mỗi trải nghiệm đều để lại một dấu vết, một kỷ niệm, dễ chịu hay khó chịu, và chúng ta chỉ muốn giữ lại những trải nghiệm dễ chịu. Khi chúng ta đang xin xỏ bất kỳ loại nào của trải nghiệm thăng hoa, tôn giáo hay tinh thần, trước hết chúng ta phải cố gắng khám phá liệu có một trải nghiệm như thế, và cũng cả trải nghiệm có nghĩa gì. Nếu bạn trải nghiệm cái gì đó và bạn không thể công nhận nó, vậy thì trải nghiệm đó ngừng hiện diện. Một trong những ý nghĩa cốt lõi của trải nghiệm là sự công nhận. Và khi có sự công nhận, nó đã được biết rồi, nó đã được trải nghiệm rồi, ngược lại bạn không thể công nhận nó.

Vì vậy khi họ nói về trải nghiệm thăng hoa, tôn giáo hay tinh thần – từ ngữ đó đã bị sử dụng sai lầm – bạn phải biết nó rồi, mới có thể công nhận rằng bạn đang trải nghiệm cái gì đó khác hơn một trải nghiệm thông thường. Dường như hợp lý và đúng thực rằng cái trí phải có thể công nhận trải nghiệm, và sự công nhận hàm ý một cái gì đó bạn đã biết rồi, vì vậy nó không là mới mẻ.

Khi bạn muốn trải nghiệm trong cánh đồng tôn giáo, bạn muốn nó bởi vì bạn đã không giải quyết được những vấn đề của bạn, những lo âu, những thất vọng, những sợ hãi và những đau khổ hàng ngày của bạn, vì vậy bạn muốn cái gì đó nhiều hơn nữa. Trong đòi hỏi cho nhiều hơn nữa đó ẩn chứa sự lừa dối. Tôi nghĩ điều đó khá hợp lý và đúng thực. Không phải sự hợp lý đó luôn luôn đúng thực, nhưng khi người ta sử dụng hợp lý và lý luận một cách lành mạnh, thông minh,

người ta biết những giới hạn của lý luận. Sự đòi hỏi cho những trải nghiệm căn bản nhiều hơn, sâu lắng nhiều hơn, bao quát nhiều hơn chỉ dẫn đến một mở rộng thêm nữa con đường của cái đã được biết. Tôi nghĩ điều đó là rõ ràng, và tôi hy vọng chúng ta đang hiệp thông, đang chia sẻ cùng nhau.

Vậy thì cũng trong sự thâm nhập tôn giáo này người ta đang tìm kiếm để khám phá sự thật là gì, liệu có một sự thật, liệu có một sự việc như một trạng thái của cái trí vượt khỏi thời gian. Lại nữa tìm kiếm hàm ý một người tìm kiếm – đúng chứ? Và anh ấy đang tìm kiếm cái gì? Làm thế nào anh ấy sẽ biết rằng điều gì anh ấy đã khám phá trong sự tìm kiếm của anh ấy là sự thật? Lại nữa, nếu anh ấy khám phá điều gì là sự thật – ít nhất điều gì anh ấy nghĩ là sự thật – điều đó lệ thuộc vào tình trạng bị quy định của anh ấy, vào những trải nghiệm quá khứ của anh ấy; vậy thì sự tìm kiếm chỉ trở thành một chiếu rọi hơn nữa của những hy vọng, những sợ hãi và những khao khát thuộc quá khứ riêng của anh ấy.

Một cái trí đang thâm nhập – không đang tìm kiếm – phải hoàn toàn được tự do khỏi hai điều này, đó là, khỏi sự đòi hỏi cho trải nghiệm và sự tìm kiếm cho sự thật. Người ta có thể thấy tại sao, bởi vì khi bạn đang tìm kiếm, bạn tìm đến những người thầy khác nhau, đọc những quyển sách khác nhau, tham gia những nghi lễ khác nhau, tuân theo những vị đạo sư khác nhau và mọi chuyện như thế, giống như đi mua sắm mà chỉ nhìn nơi cửa sổ trưng bày. Một tìm kiếm như thế không có ý nghĩa gì cả.

Vì vậy khi bạn đang thâm nhập nghi vấn này, “Một cái trí tôn giáo là gì, và chất lượng của cái trí mà không còn đang trải nghiệm bất kỳ cái gì ra sao?” – bạn phải khám phá liệu cái trí có thể được tự do khỏi những đòi hỏi cho trải nghiệm và có thể hoàn toàn kết thúc mọi tìm kiếm. Người ta phải thâm nhập mà không có ắt kỳ độn cơ, không có bất kỳ mục đích, những sự kiện của thời gian và liệu có một trạng thái không thời gian. Muốn thâm nhập điều đó có nghĩa phải không có

niềm tin nào cả, không bị cam kết đến bất kỳ tôn giáo, bất kỳ tổ chức tạm gọi là tinh thần nào, không tuân theo bất kỳ vị đạo sư nào, và vì vậy không có uy quyền – đặc biệt gồm cả uy quyền của người nói. Bởi vì bạn rất dễ dàng bị ảnh hưởng, bạn quá nhẹ dạ, mặc dù bạn có lẽ có học thức cao, có lẽ biết nhiều; nhưng bạn luôn luôn háo hức, luôn luôn ham muốn, và thế là nhẹ dạ.

Vì vậy một cái trí đang thâm nhập nghi vấn của tôn giáo là gì, phải hoàn toàn được tự do khỏi bất kỳ hình thức nào của niềm tin, bất kỳ hình thức nào của sợ hãi; bởi vì sợ hãi, như chúng ta đã giải thích vào một ngày trước, là một yếu tố gây biến dạng, đang tạo ra bạo lực và hung hăng. Vì vậy cái trí đang thâm nhập chất lượng của tình trạng và chuyển động tôn giáo, phải được tự do khỏi điều này. Điều đó đòi hỏi chân thật lớn lao và một ý thức của khiêm tốn vô cùng.

Đối với hầu hết chúng ta, kiêu ngạo là một trong những cản trở chính. Bởi vì chúng ta nghĩ rằng chúng ta biết, bởi vì chúng ta đã đọc nhiều, bởi vì chúng ta đã cam kết chính chúng ta, đã thực hành hệ thống này hay hệ thống kia, đã tuân theo một đạo sư nào đó rao giảng triết lý của ông ấy, chúng ta nghĩ rằng chúng ta biết, ít nhất một chút xíu, và đó là sự bắt đầu của kiêu ngạo. Khi bạn đang thâm nhập một nghi vấn lạ thường như thế, phải có sự tự do của *thực sự không biết một sự việc về nó*. Bạn thực sự không biết, đúng chứ? Bạn không biết sự thật là gì, Thượng đế là gì – nếu có một sự việc như thế – hay một cái trí tôn giáo thực sự là gì. Bạn đã đọc về nó, người ta đã nói về nó trong hàng thiên niên kỷ, đã dựng lên những tu viện, nhưng thực sự họ đang sống dựa vào hiểu biết của những người khác, trải nghiệm và tuyên truyền. Muốn khám phá, chắc chắn người ta phải gạt đi hoàn toàn tất cả những điều đó, và vì vậy thâm nhập tất cả điều này là một vấn đề rất nghiêm túc. Nếu bạn muốn đùa giỡn với nó, có mọi loại giải trí tạm gọi là tôn giáo, tinh thần, nhưng chúng không có giá trị gì cả đối với một cái trí nghiêm túc.

Muốn thâm nhập một cái trí tôn giáo là gì, chúng ta phải được tự do khỏi tình trạng bị quy định của chúng ta, khỏi Thiên chúa giáo ủa chúng ta, khỏi Phật giáo của chúng ta, cùng tất cả sự truyền bá của hàng ngàn năm, để cho cái trí thực sự được tự do để quan sát. Điều đó rất khó khăn bởi vì chúng ta sợ sống một mình, đứng một mình. Chúng ta muốn an toàn, cả bên trong lẫn bên ngoài; vì vậy chúng ta lệ thuộc vào những con người, dù đó là vị giáo sĩ, hay vị lãnh đạo, hay vị đạo sư mà nói rằng: “Tôi đã trải nghiệm, đó là lý do tại sao tôi biết.” Người ta phải hoàn toàn đứng một mình – không phải cô lập. Có một khác nhau to tát giữa cô lập và hoàn toàn một mình, tổng thể. Cô lập là một trạng thái của cái trí trong đó sự liên hệ kết thúc, khi trong sống và hoạt động hàng ngày của bạn bạn đã thực sự thiết lập một bức tường quanh chính bạn, có ý thức hay không ý thức, để cho không bị tổn thương. Rõ ràng cô lập đó ngăn cản mọi hình thức của liên hệ. Cô đơn hàm ý một cái trí không lệ thuộc vào một người khác theo tâm lý, không quyên luyến vào bất kỳ người nào; mà không có nghĩa rằng không có tình yêu – tình yêu không là ~~quy~~ luyến. Cô đơn hàm ý một cái trí mà thăm thăm, phía bên trong không có bất kỳ ý thức của sợ hãi và vì vậy không có bất kỳ ý thức của xung đột.

Nếu bạn đi sâu như thế, vậy thì chúng ta có thể tiếp tục khám phá kỹ luật có nghĩa gì. Với hầu hết chúng ta kỹ luật là một hình thức của luyện tập, của lặp lại; hoặc vượt qua một chướng ngại, hoặc kháng cự hay kiềm chế, kiểm soát, định hình, tuân phục – tất cả điều đó được hàm ý trong từ ngữ kỹ luật. Nghĩa gốc của từ ngữ đó là học hành; một cái trí sẵn lòng học hành – không phải tuân phục – phải tò mò, phải có nhiều hứng thú, và một cái trí mà đã biết rồi, không thể học hành. Vì vậy kỹ luật có nghĩa học hành tại sao người ta kiểm soát, tại sao người ta kiềm chế, tại sao có sợ hãi, tại sao người ta tuân phục, so sánh, và vì vậy ở trong xung đột. Chính học hành đó tạo ra trật tự; không phải trật tự tùy theo một thiết kế

hay khuôn mẫu, nhưng trong chính sự thâm nhập về hoang mang, vô trật tự, có trật tự. Hầu hết chúng ta hoang mang vì hàng tá lý do, mà chúng ta không cần thâm nhập vào lúc này. Người ta phải học hành về sự hoang mang, sống vô trật tự mà người ta sống theo nó; không phải đem trật tự vào hoang mang, hay vào vô trật tự, nhưng học hành về nó. Vậy thì, khi bạn đang học hành, trật tự hiện diện.

Trật tự là một sự việc đang sống, không thuộc máy móc, và chắc chắn trật tự là đạo đức. Một cái trí bị hoang mang, đang tuân phục, đang bắt chước, không là trật tự – nó ở trong xung đột. Và một cái trí trong xung đột là vô trật tự và vì vậy một cái trí như thế không có đạo đức. Từ thâm nhập điều này, từ học hành, trật tự hiện diện, và trật tự là đạo đức. Làm ơn hãy quan sát nó trong chính bạn, thấy rằng người ta bị vô trật tự làm sao đâu trong sống của người ta, quá hoang mang, quá máy móc. Trong tình trạng đó người ta khám phá một cách sống, mà sẽ có trật tự và thông minh. Làm thế nào một cái trí hoang mang, tuân phục, bắt chước, có thể có bất kỳ loại trật tự nào, bất kỳ loại đạo đức nào? Luân lý xã hội, như bạn quan sát, là hoàn toàn vô luân lý; nó có lẽ được kính trọng, nhưng cái gì được kính trọng thông thường là vô trật tự.

Trật tự là cần thiết, bởi vì chỉ từ trật tự mới có thể có một hành động tổng thể và hành động là sự sống. Nhưng hành động của chúng ta mang lại vô trật tự; có hành động chính trị, hành động tôn giáo, hành động kinh doanh, hành động gia đình – chúng là những hành động phân chia. Và tự nhiên hành động như thế là mâu thuẫn. Bạn là một người kinh doanh và ở nhà bạn là một người tử tế – ít ra bạn giả vờ như vậy; có mâu thuẫn và vì vậy có vô trật tự. Một cái trí trong vô trật tự không thể hiểu rõ đạo đức là gì. Và ngày nay, khi có sự buông thả của mọi loại, đạo đức và trật tự bị phủ nhận. Cái trí tôn giáo phải có trật tự này, không tùy thuộc vào một khuôn mẫu, hay một thiết kế được đặt ra bởi bạn hay người khác. Nhưng trật

tự đó, ý thức của cư xử đúng đắn và chân thật đó, hiện diện chỉ khi nào bạn hiểu rõ vô trật tự, hoang mang, hỗn loạn mà người ta sống trong đó.

Lúc này tất cả điều này phải được đặt nền tảng cho thiền định. Nếu bạn không đặt những nền tảng, vậy thì thiền định trở thành một tẩu thoát. Bạn có thể đùa giỡn vô tận với loại thiền định đó. Và đó là điều gì hầu hết mọi người đang làm – sống những sống tầm thường, hoang mang, hỗn loạn và trong một chừng mực nào đó tìm một ngõ ngách để tạo ra một cái trí yên lặng. Và có tất cả những người này mà hứa hẹn cho bạn một cái trí yên lặng, dù nó có lẽ có ý nghĩa như thế nào.

Vì vậy với một cái trí nghiêm túc – và nó là một việc rất nghiêm túc, không phải một trò chơi – người ta phải được tự do khỏi tất cả niềm tin, khỏi tất cả những cam kết, bởi vì người ta cam kết đến tổng thể của sự sống, không phải đến một mảnh của nó. Hầu hết chúng ta cam kết đến cách mạng vật chất hay chính trị, hay đến một hoạt động tôn giáo, đến một loại sống tu viện, tôn giáo nào đó và vân vân. Đó là những cam kết gây phân chia. Chúng ta đang nói về tự do, để cho bạn có thể cam kết toàn thân tâm của bạn, toàn năng lượng, sức sống và đam mê của bạn cùng tổng thể của sự sống, không phải một phần của nó. Tiếp theo chúng ta có thể tiếp tục khám phá thiền định có nghĩa gì.

Tôi không hiểu liệu bạn đã thâm nhập điều này chưa. Có thể một số trong các bạn đã đùa giỡn với nó, đã cố gắng kiểm soát những suy nghĩ của bạn, đã tuân theo những hệ thống khác nhau, nhưng đó không là thiền định. Người ta phải gạt bỏ những hệ thống mà người ta đã được trao tặng: Zen, thiền định thăng hoa, những loại hệ thống khác đã được mang đến đây từ Ấn độ và Châu á, trong đó con người bị trói buộc. Người ta phải thâm nhập vấn đề của những hệ thống, những phương pháp này, và tôi hy vọng bạn sẽ theo sát; chúng ta đang cùng nhau chia sẻ vấn đề này.

Khi bạn có một hệ thống để tuân theo, điều gì xảy ra cho cái trí? Những hệ thống và những phương pháp hàm ý điều gì – một đạo sư phải không? Tôi không hiểu tại sao họ tự gọi chính họ là những đạo sư – tôi không thể tìm được một từ ngữ đủ mạnh mẽ để phủ nhận toàn thể giới của những đạo sư, của uy quyền của họ, bởi vì họ nghĩ rằng họ biết. Một người mà nói “Tôi **lười**”, một người như thế không biết. Hay nếu một con người nói rằng, “Tôi đã trải nghiệm sự thật”, hãy tuyệt đối đừng tin cậy anh ấy. Đây là những người mà công hiến những hệ thống. Một hệ thống hàm ý luyện tập, tuân theo, lặp lại, thay đổi “cái gì thực sự là” và vì vậy đang làm gia tăng xung **đốt** của bạn. Những hệ thống làm cho cái trí máy móc, chúng không cho bạn tự do, chúng có lẽ hứa hẹn tự do ở khúc cuối, nhưng tự do là ở ngay khởi đầu, không phải ở khúc cuối. Muốn thâm nhập sự thật của bất kỳ hệ thống nào, nếu bạn không có tự do tại ngay khởi đầu, vậy thì chắc chắn bạn kết thúc bằng một hệ thống và vì vậy bằng một cái trí không có khả năng của tinh tế, nhạy bén và nhạy cảm. Vậy là người ta có thể xóa sạch hoàn toàn tất cả những hệ thống.

Điều gì quan trọng không là kiểm soát suy nghĩ, nhưng hiểu rõ nó, hiểu rõ nguồn gốc, khởi đầu của suy nghĩ, mà ở trong chính bạn. Đó là, bộ não lưu trữ những kỷ niệm – bạn có thể quan sát điều này cho chính bạn, bạn không phải đọc những quyển sách giải thích về nó. Nếu nó đã không lưu trữ những ký ức nó sẽ không có thể suy nghĩ gì cả. Ký ức đó là kết quả của trải nghiệm, của hiểu biết – những sự việc xảy ra của bạn, hay của cộng đồng, của gia đình, của chủng tộc và vân vân. Suy nghĩ khởi nguồn từ kho lưu trữ của ký ức đó. Vì vậy suy nghĩ không bao giờ tự do, nó luôn luôn cũ kỹ, không có một sự việc như là sự tự do của suy nghĩ. Suy nghĩ không bao giờ có thể được tự do trong chính nó, nó có thể nói về tự do, nhưng trong chính nó, nó là kết quả của những kỷ niệm, những trải nghiệm và hiểu biết thuộc quá khứ; vì vậy nó cũ kỹ. Tuy nhiên người ta phải có sự tích lũy của hiểu biết này,

nếu không người ta không thể vận hành, người ta không thể nói chuyện cùng một người khác, không thể đi về nhà, và vân vân. Hiểu biết là cần thiết.

Trong thiên định người ta phải khám phá liệu có một kết thúc cho hiểu biết và vì vậy tự do khỏi cái đã được biết. Nếu thiên định là một tiếp tục của hiểu biết, là tiếp tục của mọi thứ mà con người đã tích lũy, vậy thì không có tự do. Có tự do chỉ khi nào có một hiểu rõ về chức năng của hiểu biết và vì vậy tự do khỏi cái đã được biết.

Chúng ta đang thâm nhập cánh đồng của hiểu biết, nơi nào có vận hành riêng của nó và nơi nào nó trở thành một cản trở cho sự thâm nhập thêm nữa. Trong khi những tế bào não tiếp tục vận hành, chúng chỉ có thể vận hành trong cánh đồng của hiểu biết. Đó là công việc duy nhất bộ não có thể làm, vận hành trong cánh đồng của trải nghiệm, của hiểu biết trong cánh đồng của thời gian – mà là quá khứ. Thiên định là khám phá liệu *đã có sẵn* một cánh đồng mà không bị ô uế bởi cái đã được biết.

Nếu tôi thiên định và tiếp tục với điều gì tôi đã học hành rồi, với điều gì tôi đã biết rồi, vậy thì tôi đang sống trong quá khứ, trong cánh đồng của tình trạng bị quy định của tôi. Trong đó không có tự do. Tôi có lẽ trang trí cái nhà tù trong đó tôi sống, tôi có lẽ làm mọi loại việc trong nhà tù đó, nhưng vẫn còn có một gởi hạn, một rào chắn. Vì vậy cái trí phải khám phá liệu những tế bào não, mà đã phát triển qua vô vàn thiên niên kỷ, có thể hoàn toàn yên lặng, và đáp trả đến một kích thích chúng không biết. Điều đó có nghĩa, liệu cái trí có thể hoàn toàn bất động?

Đây đã là vấn đề của những con người tôn giáo qua những thế kỷ; họ nhận ra rằng bạn phải có một cái trí rất yên lặng, bởi vì chỉ đến lúc đó bạn mới có thể thấy. Nếu bạn đang huyền thuyên, nếu cái trí của bạn đang liên tục chuyển động, đẩy đưa khắp mọi nơi, rõ ràng nó không thể thấy, nó không thể lắng nghe tổng thể. Vì vậy họ nói rằng, “Kiểm soát nó,

nắm chặt nó, giam giữ nó trong một nhà tù”; họ đã không khám phá một phương cách để tạo ra một cái trí mà hoàn toàn và tuyệt đối bất động. Họ nói, “Đừng nhượng bộ bất kỳ ham muốn nào, đừng nhìn một người phụ nữ, đừng nhìn những quả đồi xanh xanh, cây cối và vẻ đẹp của quả đất, bởi vì nếu bạn làm như thế, nó có lẽ nhắc nhở bạn về một người phụ nữ, hay một người đàn ông. Vì vậy kiểm soát, giữ chặt, và tập trung.” Khi bạn làm tất cả việc đó, bạn ở trong xung đột, và vì vậy phải có nhiều kiểm soát thêm, nhiều kiềm chế thêm. Điều này đã diễn tiến qua vô vàn thiên niên kỷ, bởi vì họ nhận ra rằng phải có một cái trí bất động. Lúc này, làm thế nào cái trí trở nên bất động? – mà không có nỗ lực, không có kiểm soát, không cho nó một biên giới? Khoảnh khắc bạn hỏi “làm thế nào” bạn đang giới thiệu một hệ thống. Vì vậy không có “làm thế nào”.

Liệu cái trí có thể bất động? Tôi không hiểu bạn sẽ làm gì về nó khi bạn thấy nghi vấn, khi bạn thấy sự cần thiết, sự thật của nó được cái trí tinh tế, nhạy cảm, mà tuyệt đối bất động này. Làm thế nào nó xảy ra? Đây là vấn đề của thần định, bởi vì chỉ một cái trí như thế mới là một cái trí tôn giáo. Chỉ một cái trí như thế mới thấy được tổng thể của sự sống như một đơn vị, như một chuyển động nguyên khối, không bị phân chia. Vì vậy một cái trí như thế hành động tổng thể, không phân chia, bởi vì nó hành động từ bất động hoàn toàn.

Nền tảng là một sống của sự liên hệ tổng thể, mà là sống trật tự và vì vậy có đạo đức, một sống đơn giản thường phía bên trong, và vì vậy hoàn toàn mộc mạc – mộc mạc của sự đơn giản thăm thẳm, mà có nghĩa cái trí không đang xung đột. Khi bạn đã đặt nền tảng đó thật dễ dàng, không có bất kỳ nỗ lực nào – bởi vì khoảnh khắc bạn máy động sự nỗ lực liền có xung đột – bạn thấy sự thật của nó. Vì vậy chính sự nhận biết “cái gì là” mới tạo ra một thay đổi căn bản.

Chỉ cái trí bất động mới hiểu rõ rằng trong một cái trí bất động có một chuyển động hoàn toàn khác hẳn, một kích thước khác hẳn, một chất lượng khác hẳn. Cái đó không bao giờ có thể diễn tả thành những từ ngữ, bởi vì nó không thể diễn tả được. Cái gì có thể diễn tả được là cái gì đến được mấu chốt này, mấu chốt khi bạn đã đặt nền tảng và đã thấy sự cần thiết, sự thật, và vẻ đẹp của cái trí bất động.

Đối với hầu hết chúng ta, vẻ đẹp ở trong *cái gì đó*, trong một tòa nhà, trong một đám mây, trong hình thể của một cái cây, trong một khuôn mặt đẹp. Vẻ đẹp là ở “bên ngoài đó”, hay vẻ đẹp là một chất lượng của cái trí mà không có hoạt động tự cho mình là trung tâm? Bởi vì giống như hân hoan, hiểu rõ vẻ đẹp là cốt lõi trong thiền định. Vẻ đẹp là thực sự xóa sạch “cái tôi”, và hai mắt mà đã xóa sạch “cái tôi” có thể thấy cây cối, vẻ đẹp của tất cả, sự diễm ảo của đám mây; điều đó xảy ra khi không có trung tâm như “cái tôi”. Nó xảy ra cho mỗi người chúng ta, đúng chứ? – khi bạn thấy một hòn núi dễ thương, khi bạn bắt chợt bắt gặp nó, nó kia kia ! Mọi thứ đều đã bị xóa sạch ngoại trừ sự hoành tráng của quả đồi đó, hòn núi đó, cái cây đó, thu hút bạn trọn vẹn.

Nó giống như một em bé với một đồ chơi – đồ chơi thu hút em bé, và khi món đồ chơi bị hư hỏng đưa bé quay lại bất kỳ việc gì cậu ấy đang làm, trong sự tinh nghịch và trong sự khóc lóc của cậu ấy. Cũng giống như vậy với chúng ta: khi bạn thấy hòn núi hay cái cây cô đơn trên một đỉnh đồi, nó thu hút bạn. Và chúng ta muốn được thu hút bởi một cái gì đó, bởi một ý tưởng, bởi một hoạt động, bởi một cam kết, bởi một niềm tin, hay chúng ta muốn được thu hút bởi một người khác; mà cũng giống như đứa trẻ với món đồ chơi.

Vì vậy vẻ đẹp có nghĩa nhạy cảm – một cơ thể nhạy cảm, mà có nghĩa ăn uống đúng đắn, cách sống đúng đắn, và bạn có tất cả những thứ này, nếu bạn đã thâm nhập khá sâu thẳm. Tôi hy vọng bạn sẽ, hay đang thực hiện nó ngay lúc này; vậy thì cái trí, một cách tự động và rõ ràng, không đang

biết, sẽ trở nên bất động. Bạn không thể khiến cho cái trí bất động, bởi vì *bạn* là người tạo ra sự phiền muộn, chính bạn bị bức bối, lo âu, hoang mang – làm thế nào bạn có thể khiến cho cái trí bất động? Nhưng khi bạn hiểu rõ bất động là gì, khi bạn hiểu rõ hoang mang là gì, đau khổ là gì, và liệu đau khổ có thể kết thúc, và khi bạn hiểu rõ vui thú, vậy thì từ đó một cái trí bất động lạ thường hiện diện; bạn không phải tìm kiếm nó. Bạn phải bắt đầu tại khởi đầu và bước đầu tiên là bước cuối cùng, và đây là thiền định.

Người hỏi: Khi ông đặt ra sự tương đồng của hòn núi, những quả đồi, bầu trời đẹp đẽ – điều đó là sai lầm cho những con người này, đó không là sự tương đồng đối với họ – tương đồng là những bản thủ.

Krishnamurti: Đúng, hãy hiểu như thế – tương đồng của những đường phố dơ bẩn ở New York, tương đồng của những điều kiện bần cùng, nghèo khổ, những khu nhà ổ chuột, những cuộc chiến tranh mà mỗi người chúng ta đã góp phần. Bạn không cảm thấy theo cách đó, bởi vì bạn đã tự tách rời, đã tự cô lập; vì vậy, không có sự liên hệ với người khác, bạn trở nên thoái hóa và cho phép sự thoái hóa lan tràn trong thế giới. Đó là lý do tại sao thoái hóa này, bản thủ này, những chiến tranh này, hận thù này, không thể được kết thúc bởi một hệ thống chính trị hay tôn giáo, hay bất kỳ tổ chức nào khác. *Bạn* phải thay đổi. Bạn không thấy điều này hay sao? Bạn phải kết thúc trọn vẹn là cái gì bạn là. Không qua ý muốn; – thiền định là làm trống không cái trí khỏi ý muốn; lúc đó một hành động hoàn toàn khác hẳn xảy ra.

Người hỏi: Nếu người ta có đặc ân của nhận biết tổng thể, sau đó làm thế nào chúng ta có thể giúp đỡ những người bị quy định, mà có sự oán giận sâu kín trong họ?

Krishnamurti: Tại sao, nếu tôi được phép hỏi, bạn sử dụng từ ngữ đặc ân? Có cái gì thiêng liêng hay đặc ân về nhận biết? Đó là một điều tự nhiên, đúng chứ, nhận biết? Nếu bạn nhận biết tình trạng bị quy định riêng của bạn, sự lao dịch, sự bần thiêu, sự tội tày, chiến tranh, hận thù, nếu bạn nhận biết tất cả điều đó, bạn sẽ sáng tạo một liên hệ cùng người khác một cách tổng thể đến độ bạn có liên hệ cùng mọi con người khác trong thế giới. Bạn hiểu rõ điều này chứ? Nếu tôi liên hệ cùng người nào đó trọn vẹn, tổng thể – không phải như một ý tưởng hay một hình ảnh – vậy thì tôi liên hệ cùng mọi con người trên thế giới. Vậy thì tôi sẽ thấy tôi sẽ không gây tổn thương cho một người khác – họ đang gây tổn thương cho chính họ. Vậy thì hãy đi đi, giảng thuyết, nói chuyện về nó – không phải với ham muốn giúp đỡ người khác, bạn hiểu rõ chứ? – đó là sự việc khủng khiếp nhất khi nói, “Tôi muốn giúp đỡ một người khác”. Bạn là ai mà giúp đỡ một người khác? – kể cả người nói.

Thưa bạn, hãy nhìn, vẻ đẹp của cái cây hay bông hoa không muốn giúp đỡ bạn, nó ở đó; nó dành cho bạn để nhìn ngắm sự xấu xa hay vẻ đẹp, và nếu bạn không thể nhìn ngắm nó, vậy thì hãy khám phá tại sao bạn đã trở nên dừng đọng quá, lãnh đạm quá, nông cạn quá và trống rỗng quá. Nếu bạn khám phá điều đó, vậy thì bạn ở trong trạng thái nơi những dòng nước của sự sống trôi chảy, bạn không phải làm bất kỳ việc gì cả.

Người hỏi: Sự liên quan giữa thấy chính xác những sự việc như chúng là và ý thức là gì?

Krishnamurti: Bạn chỉ biết được ý thức bởi nội dung của nó, và nội dung của nó là điều gì đang xảy ra trong thế giới, trong đó bạn là một bộ phận. Làm trống không tất cả nội dung đó không là không có ý thức, nhưng có một kích thích hoàn toàn khác hẳn. Bạn không thể giả thuyết về kích thích đó – hãy

dành việc đó cho những người khoa học, những người triết lý. Điều gì chúng ta có thể làm là khám phá liệu có thể cởi bỏ tình trạng bị quy định của cái trí lờn nhận biết, bằng chú ý tổng thể.

Người hỏi: Chính tôi không biết tình yêu là gì hay sự thật là gì, hay Thượng đế là gì, nhưng ông diễn tả nó như, “Tình yêu là Thượng đế”, thay vì “Tình yêu là tình yêu”. Ông có thể giải thích tại sao ông nói “Tình yêu là Thượng đế”?

Krishnamurti: Tôi đã không nói tình yêu là Thượng đế.

Người hỏi: Tôi đọc một trong những quyển sách của ông . . .

Krishnamurti: Tôi xin Ồi, đừng đọc những quyển sách! (Tiếng cười) Từ ngữ đó đã được sử dụng quá nhiều, nó bị chất đầy bởi những thất vọng và hy vọng của con người. Bạn có Thượng đế của bạn, những người Cộng sản có những Thượng đế của họ. Vì vậy hãy khám phá, nếu tôi được phép đề nghị, tình yêu là gì. Bạn chỉ có thể khám phá tình yêu là gì, ông cách bắt nó không là gì. Không phải biết thuộc trí năng, nhưng thực tế trong sống gạt đi nó không là gì – ghen tuông, tham vọng và tham lam, tất cả phân chia xảy ra trong sống, tôi và bạn, chúng tôi và chúng nó, người da đen và người da trắng. Bất hạnh thay bạn sẽ không thực hiện được việc đó bởi vì nó cần năng lượng, và năng lượng chỉ đến khi bạn quan sát cái gì là và không tiến chạy nó. Khi bạn thấy thực sự cái gì là, vậy thì trong thấy nó, bạn có năng lượng để vượt khỏi nó. Bạn không thể vượt khỏi nó nếu bạn cố gắng tẩu thoát khỏi nó, diễn giải nó, hay khuất phục nó. Chỉ quan sát thực sự cái gì là, vậy thì bạn có dư thừa năng lượng, vậy thì bạn có thể khám phá tình yêu là gì. Tình yêu không là vui thú, và thực sự khám phá nó, phía bên trong, cho chính bạn, bạn không biết điều đó có nghĩa gì hay sao? Nó có nghĩa không có sợ hãi, không có

quyền luyện, không có lệ thuộc, nhưng một liên hệ không phân chia.

Người hỏi: Ông có thể nói về vai trò của nghệ sĩ trong xã hội – anh ấy thực hiện một chức năng vượt khỏi sự riêng tư của anh ấy phải không?

Krishnamurti: Một nghệ sĩ là ai? Một ai đó vẽ một bức tranh, viết một bài thơ, mà muốn diễn tả chính anh ấy qua việc vẽ tranh hay qua việc viết một quyển sách hay một vở kịch. Tại sao chúng ta phân chia nghệ sĩ khỏi phần còn lại của chúng ta? – hay người trí thức khỏi phần còn lại của chúng ta? Chúng ta đã đặt người trí thức ở một mức độ, người nghệ sĩ có lẽ ở một mức độ cao hơn, và người khoa học ở mức độ còn cao hơn nữa. Và sau đó chúng ta nói, “Vai trò của họ trong xã hội là gì?” Câu hỏi không phải vai trò của họ là gì, nhưng vai trò của bạn trong xã hội là gì, bởi vì bạn đã tạo ra sự hỗn loạn này. Vai trò của bạn là gì? Hãy khám phá, thừa nhận. Đó là, khám phá tại sao bạn sống trong cái thế giới nghèo khó, hận thù và đau khổ này; rõ ràng nó không tác động đến bạn.

Hãy nhìn, bạn đã lắng nghe những nói chuyện này, đã cùng chia sẻ một số những sự việc này, đã hiểu rõ, chúng ta hãy hy vọng, nhiều. Vậy thì bạn trở thành một trung tâm của liên hệ đúng đắn và vì vậy chính là trách nhiệm của bạn phải thay đổi cái xã hội hủy hoại, thoái hóa, kinh khủng này.

Người hỏi: Thừa ông, ông có thể trình bày về thời gian tâm lý được không?

Krishnamurti: Thời gian là tuổi già, thời gian là đau khổ, thời gian không chú ý. Có thời gian tuân tự theo đồng hồ. Thời gian đó phải tồn tại, ngược lại bạn sẽ không đón kịp chuyến xe buýt của bạn, nấu một bữa ăn, và mọi chuyện như thế. Nhưng có một loại thời gian khác mà chúng ta đã chấp

nhận. Đó là, “Ngày mai tôi sẽ là, ngày mai tôi sẽ thay đổi, ngày mai tôi sẽ trở thành”; thuộc tâm lý chúng ta đã tạo ra thời gian – ngày mai. Liệu có một ngày mai, thuộc tâm lý? Chúng ta bị ngập tràn sự kinh hãi khi rất nghiêm túc đặt ra câu hỏi đó. Bởi vì chúng ta *muốn* ngày mai: “Tôi sẽ vui sướng gặp bạn vào ngày mai, ngày mai tôi sẽ hiểu rõ, sống của tôi sẽ khác hẳn vào ngày mai, ngày mai tôi sẽ nhận được sự khai sáng.” Vì vậy ngày mai trở thành sự việc quan trọng nhất trong sống của chúng ta. Bạn đã trải qua ái ân ngày hôm qua, tất cả những vui thú, tất cả những đau khổ – dù là bất kỳ việc gì – và bạn muốn nó vào ngày mai, bởi vì bạn muốn cùng vui thú đó được lặp lại.

Hãy đặt ra câu hỏi đó cho chính bạn và khám phá sự thật của nó. “Có một ngày mai hay không?” ngoại trừ trong suy nghĩ mà chiếu rọi vào ngày mai. Vì vậy ngày mai là sáng chế của suy nghĩ như thời gian, và nếu không có ngày mai thuộc tâm lý, điều gì xảy ra trong sống ngày hôm nay? Vậy thì có một cách mạng kinh khủng, đúng chứ? Vậy thì toàn hành động của bạn trải qua một thay đổi căn bản, đúng chứ? Vậy thì bạn là tổng thể trọn vẹn hiện diện ngay lúc này, không đang chiếu rọi từ quá khứ, qua hiện tại, vào tương lai.

Điều đó có nghĩa sống, chết hàng ngày. Hãy thực hiện nó, và bạn sẽ khám phá nó có nghĩa gì khi sống trọn vẹn ngày hôm nay. Đó không phải tình yêu là gì hay sao? Bạn không nói, “Tôi sẽ thương yêu ngày mai”, đúng chứ? Bạn thương yêu hoặc bạn không thương yêu. Tình yêu không có thời gian, chỉ đau khổ có thời gian – đau khổ là suy nghĩ, giống như vui thú. Vì vậy người ta phải khám phá cho chính mình thời gian là gì, và khám phá liệu có một “không ngày mai”. Đó là sống, vậy là có một sự sống mà vĩnh hằng, bởi vì vĩnh hằng không có thời gian.

NEW YORK CITY

Ngày 25 tháng tư năm 1971

MỸ

III

***Hai nói chuyện:
J. Krishnamurti và Alain Naudé***

- 1- Gánh xiếc đấu tranh của con người.
- 2- Về tốt lành và xấu xa.

GÁNH XIẾC ĐÁU TRANH CỦA CON NGƯỜI

Đôi thoại giữa J. Krishnamurti và Alain Naudé

Naudé:[†] Anh nói về tổng thể của sự sống. Khi chúng ta nhìn quanh, có quá nhiều vô trật tự khắp mọi nơi; dường như con người rất bị hỗn loạn. Trong thế giới chúng ta thấy rằng có chiến tranh, vô trật tự sinh thái, vô trật tự chính trị và xã hội, tội phạm, và tất cả những tội lỗi của công nghiệp hóa lẫn dư thừa dân số. Và dường như con người càng cố gắng giải quyết những vấn đề này nhiều bao nhiêu, chúng càng gia tăng nhiều bấy nhiêu. Rồi thì có con người, chính anh ấy, mà đây những vấn đề. Anh ấy không chỉ có vấn đề của thế giới quanh anh ấy, nhưng còn đầy những vấn đề phía bên trong – cô độc, thất vọng, ganh tị, tức giận – tất cả việc này chúng ta có lẽ gọi là hỗn loạn. Và chẳng mấy chốc anh ấy chết. Lúc này chúng ta đã luôn luôn được bảo rằng có cái gì đó mà luôn luôn được gọi là Thượng đế, vĩnh hằng, sáng tạo. Và về điều này con người chẳng biết gì cả. Anh ấy đã cố gắng sống cho điều này, tiếp cận đến điều này nhưng lại nữa nó đã tạo ra những vấn đề. Từ điều gì anh đã trình bày quá nhiều, có vẻ rằng người ta phải khám phá cách giải quyết ba bộ vấn đề này, ba khía cạnh này của sống cùng một lúc, bởi vì đây là những vấn đề đang thách thức con người. Liệu có một cách đặt ra câu hỏi phù hợp để cho nó sẽ trả lời ba bộ vấn đề này cùng một lúc?

[†] Alain Naudé, nhạc sĩ, trong sáu năm liên hệ gần gũi với K như thư ký và phụ tá của ông, và (như anh ấy nói) trên tất cả, như người học trò của ông. Lúc này đang sống ở Mỹ.

Krishnamurti: Trước hết, thưa bạn, tại sao chúng ta tạo ra phân chia này? Hay chỉ có một chuyển động mà phải được nhận thấy trên chính làn sóng? Vì vậy đầu tiên chúng ta hãy khám phá tại sao chúng ta đã phân chia toàn bộ sự hiện diện này thành thế giới bên ngoài tôi, thế giới bên trong tôi, và cái gì đó vượt khỏi tôi. Sự phân chia này hiện diện bởi vì những hỗn loạn bên ngoài và chúng ta chỉ quan tâm đến hỗn loạn bên ngoài, nhưng hoàn toàn không quan tâm đến hỗn loạn bên trong? Không khám phá một giải pháp cho bên ngoài, hay cho bên trong, chúng ta cố gắng khám phá một giải pháp trong một niềm tin, trong thần thánh?

Naudé: Vâng.

Krishnamurti: Vì vậy khi đặt một câu hỏi thuộc loại này, chúng ta đang giải quyết ba vấn đề tách rời hay như một chuyển động tổng thể.

Naudé: Làm thế nào chúng ta có thể khiến cho chúng thành một chuyển động duy nhất? Chúng có liên quan như thế nào? Hành động gì trong con người mà sẽ làm cho chúng là một?

Krishnamurti: Tôi sẽ không trình bày điều đó lúc này. Tôi muốn hỏi tại sao con người lại phân chia thế giới, toàn bộ sự hiện diện của anh ấy, thành ba loại này? Tại sao? – và từ đó chuyển động. Lúc này tại sao tôi, như một con người, đã phân chia thế giới bên ngoài tôi khỏi thế giới bên trong tôi, và khỏi thế giới mà tôi đang cố gắng nắm bắt – mà tôi chẳng biết gì cả – và với nó tôi trao tất cả những niềm hy vọng đầy vô vọng?

Naudé: Đúng.

Krishnamurti: Lúc này tại sao tôi làm điều này? Đây do dự, chúng ta đang hỏi: đó có phải chúng ta không thể giải quyết

cái bên ngoài ới những hỗn loạn , hoang mang, úy hoại, hung hăng, bạo lực của nó và mọi kinh hoàng đang xảy ra, và vì vậy chúng ta quay vào cái bên trong, và hy vọng nhờ đó giải quyết cái bên ngoài? Và vì không thể giải quyết sự hỗn loạn bên trong, sự nghèo khó bên trong, sự hung tợn, sự bạo lực bên trong và mọi chuyện của nó, vì không thể giải quyết cả hai cái này, sau đó chúng ta rời bỏ cả hai, cái bên ngoài và cái bên trong, để đến một kích thước nào khác?

Naudé: Vâng, nó giống như thế đó. Đó là điều gì chúng ta làm.

Krishnamurti: Đó là điều gì luôn luôn xảy ra quanh chúng ta và trong chúng ta.

Naudé: Vâng. Có những vấn đề bên ngoài mà sinh ra những vấn đề bên trong. Vì không thể giải quyết riêng một vấn đề, hay cả hai, chúng ta tạo ra sự hy vọng về một cái gì khác, trạng thái thứ ba nào đó, mà chúng ta gọi là Thượng đế.

Krishnamurti: Vâng, một tác nhân bên ngoài.

Naudé: Một tác nhân bên ngoài mà sẽ là nguồn an ủi, giải pháp cuối cùng. Nhưng cũng có một sự thật rằng có những sự việc mà thực sự là những vấn đề bên ngoài: mái nhà bị dột, bầu trời đầy ô nhiễm, sông ngòi đang cạn kiệt, có những vấn đề như thế. Và có những chiến tranh – chúng là những vấn đề bên ngoài có thể thấy được. Cũng có những vấn đề mà chúng ta nghĩ là những vấn đề bên trong, những ao ước, những sợ hãi và những lo âu khép kín và bí mật của chúng ta.

Krishnamurti: Vâng.

Naudé: Có thể giới, và có phản ứng của con người với nó, đang sống trong nó của con người. Và vì vậy có hai thực thể này – ít nhất trong một loại thực thể nào đó chúng ta có thể nói rằng có. Và vì thế có thể, đang cố gắng giải quyết những vấn đề thực tế tràn vào tình trạng bên trong của con người và gây ra những vấn đề ở đó.

Krishnamurti: Điều đó có nghĩa chúng ta vẫn còn đang phân chia cái bên ngoài và cái bên trong như hai chuyển động tách rời.

Naudé: Vâng, đúng vậy. Chúng ta làm như thế.

Krishnamurti: Và tôi cảm thấy đó là một tiếp cận hoàn toàn sai lầm. Mái nhà có bị dột và thế giới có dư thừa dân số, có sự ô nhiễm, có những chiến tranh, có mọi loại ranh mãnh đang xảy ra. Và do bởi không thể giải quyết được những vấn đề đó chúng ta quay vào bên trong; không thể giải quyết được những vấn đề bên trong chúng ta nương dựa một tác nhân bên ngoài nào đó, mà không liên quan đến tất cả những vấn đề này. Trái lại nếu chúng ta có thể xử lý toàn bộ sự hiện diện này như một chuyển động duy nhất, vậy thì có lẽ chúng ta có thể sẽ giải quyết tất cả những vấn đề này một cách thông minh và hợp lý và trong trật tự.

Naudé: Vâng. Dường như đó là điều gì anh nói. Anh làm ơn chỉ cho chúng tôi làm thế nào ba vấn đề này thực sự là một vấn đề?

Krishnamurti: Tôi đang dẫn đến điều đó, tôi đang dẫn đến nó. Thế giới phía bên ngoài của tôi được tạo ra bởi tôi – không phải cây cối, không phải những đám mây, những con ong và vẻ đẹp của đất đai – nhưng sự hiện diện của con người trong liên hệ, mà được gọi là xã hội, cái đó được tạo ra bởi

bạn và bởi tôi. Vì vậy thế giới là tôi và tôi là thế giới. Tôi nghĩ đó là điều đầu tiên phải được thiết lập: không phải như một sự việc trừu tượng hay một sự việc thuộc trí năng nhưng trong cảm thấy thực sự, trong nhận biết thực sự. Đây là một sự kiện, không phải một giả thuyết, không phải một khái niệm thuộc trí năng, nhưng nó là một sự kiện rằng thế giới là tôi và tôi là thế giới. Thế giới là xã hội trong đó tôi sống, cùng văn hóa, luân lý, bất bình đẳng của nó, mọi hỗn loạn đa ng xảy ra trong xã hội, đó là chính tôi trong hành động. Và văn hóa là cái gì tôi đã tạo ra và cái gì tôi bị trói buộc. Tôi nghĩ rằng đó là một sự kiện tuyệt đối và không thể chối cãi.

Naudé: Vâng, tại sao con người không thấy được điều này trọn vẹn? Chúng ta có những người chính trị, chúng ta có những người sinh thái, chúng ta có những người kinh tế, chúng ta có những người đang cố gắng giải quyết những vấn đề bên ngoài chỉ như những vấn đề bên ngoài.

Krishnamurti: Có thể bởi vì không có loại giáo dục đúng đắn: sự chuyên biệt hóa, sự ham muốn để chinh phục và đi đến mặt trăng rồi chơi golf ở đó, và vân vân và vân vân! Chúng ta luôn luôn môn thay đổi cái bên ngoài qua đó hy vọng thay đổi cái bên trong. “Tạo ra môi trường đúng đắn” – những người cộng sản đã nói nó hàng trăm lần – “rồi thì cái trí con người sẽ thay đổi theo môi trường đó.”

Naudé: Đó là điều gì họ nói. Thật ra, mọi trường đại học nổi tiếng, với tất cả những khoa của nó, với tất cả những người chuyên môn của nó, hầu như người ta có thể nói rằng những trường đại học nổi tiếng này được thành lập và được xây dựng trên niềm tin rằng thế giới có thể được thay đổi bởi một lượng hiểu biết đặc biệt trong những khoa khác nhau.

Krishnamurti: Vâng, tôi nghĩ chúng ta đã mất đi sự việc căn bản này, đó là: thế giới là tôi và tôi là thế giới. Tôi nghĩ rằng cảm thấy đó, không như một ý tưởng, cảm thấy đó mang lại một cách nhìn hoàn toàn khác hẳn vào tổng thể vấn đề.

Naudé: Nó là một cách mạng vĩ đại. Thấy vấn đề như một vấn đề, vấn đề của con người và không phải vấn đề của môi trường của anh ấy, đó là một bước vĩ đại, mà con người sẽ không chấp nhận.

Krishnamurti: Con người sẽ không theo hướng đó. Họ đã quen cái ổ chức bên ngoài này và hoàn toàn bỏ qua điều gì đang xảy ra bên trong. Vì vậy khi người ta nhận ra rằng thế giới là tôi và tôi là thế giới, lúc đó hành động của tôi không bị tách rời, không là cá thể phản kháng cái cộng đồng; cũng không là sự quan trọng của cá thể và sự cứu rỗi của cá thể đó. Khi người ta nhận ra rằng thế giới là tôi và tôi là thế giới, vậy thì bất kỳ hành động nào xảy ra, bất kỳ thay đổi nào xảy ra, nó sẽ thay đổi toàn ý thức của nhân loại.

Naudé: Anh muốn giải thích điều đó không?

Krishnamurti: Tôi, như một con người, nhận ra rằng thế giới là tôi và tôi là thế giới: nhận ra, cảm thấy được gắn kết thăm thẳm, nhận biết đầy đam mê về sự thật này.

Naudé: Vâng, thật ra hành động của tôi là thế giới; cách cư xử của tôi là cách duy nhất mà thế giới có, bởi vì những sự kiện trong thế giới là cách cư xử. Và cách cư xử là cái bên trong. Vì vậy cái bên trong và cái bên ngoài là một bởi vì những sự kiện của lịch sử, những sự kiện của sống, thật ra là điểm tiếp xúc này giữa cái bên trong và cái bên ngoài. Thật ra nó là cách cư xử của con người.

Krishnamurti: Vì vậy ý thức của thế giới là ý thức của tôi.

Naudé: Vâng.

Krishnamurti: Ý thức của tôi là thế giới. Lúc này sự khủng hoảng ở trong ý thức này, không phải trong tổ chức, không phải trong làm đường sá tốt hơn – phá sập những quả đồi để xây dựng nhiều đường sá hơn.

Naudé: Những xe tăng to hơn, những hỏa tiễn liên lục địa.

Krishnamurti: Ý thức của tôi là thế giới và ý thức của thế giới là tôi. Khi có một thay đổi trong ý thức này nó gây ảnh hưởng tổng thể ý thức của thế giới. Tôi không hiểu liệu bạn thấy điều đó?

Naudé: Nó là một sự kiện lạ thường.

Krishnamurti: Nó là một sự kiện.

Naudé: Chính là ý thức đang ở trong vô trật tự; không có vô trật tự ở bất kỳ nơi nào khác.

Krishnamurti: Rõ ràng!

Naudé: Vì vậy những căn bệnh của thế giới là những căn bệnh của ý thức con người, và những căn bệnh của ý thức con người là những căn bệnh của tôi, đau khổ của tôi, vô trật tự của tôi.

Krishnamurti: Lúc này khi tôi nhận ra rằng ý thức của tôi là ý thức của thế giới, và ý thức của thế giới là tôi, bất kỳ thay đổi nào xảy ra trong tôi gây ảnh hưởng tổng thể của ý thức.

Naudé: Đối với vấn đề này con người luôn luôn nói rằng: điều đó nghe rất đúng, tôi có lẽ thay đổi, nhưng vẫn còn có một chiến tranh ở Indo-China!

Krishnamurti: Hoàn toàn đúng, sẽ có.

Naudé: Và những khu nhà ổ chuột và dư thừa dân số.

Krishnamurti: Dĩ nhiên, sẽ có. Nhưng nếu mỗi người chúng ta thấy được sự thật của điều này, rằng ý thức của thế giới là ý thức của tôi, và ý thức của tôi là ý thức của thế giới; và nếu mỗi người chúng ta cảm thấy sự trách nhiệm của điều đó – người chính trị, người khoa học, người kỹ sư, viên chức, một người kinh doanh – nếu mọi người đã cảm thấy điều đó, vậy thì cái gì? Và chính là công việc của chúng ta phải khiến cho họ cảm thấy điều này; đó là chức năng của con người tôn giáo, chắc chắn như vậy, đúng chứ?

Naudé: Đây là một công việc vĩ đại.

Krishnamurti: Hãy chờ đó, hãy cho phép tôi tiếp tục. Vậy là sau đó nó là một chuyển động. Nó không là một chuyển động cá thể và sự cứu rỗi của cá thể đó. Nó là sự cứu rỗi, nếu bạn thích sử dụng từ ngữ đó, của tổng thể của ý thức con người.

Naudé: Tổng thể, và tình trạng lành mạnh thuộc cơ thể và tinh thần của chính ý thức, đó là một và trong đó được chứa đựng điều gì có vẻ là cái bên ngoài, và điều gì có vẻ là cái bên trong.

Krishnamurti: Điều đó đúng. Chúng ta hãy nắm lấy yếu tố này.

Naudé: Thế là thật, ra điều gì anh đang nói là tình trạng lành mạnh đó, sự thông minh đó, và tổng thể của ý thức đó, thực sự luôn luôn là một thực thể không thể tách rời được.

Krishnamurti: Vâng, đều đó đúng. Lúc này khi những người mà muốn tạo ra một sự khác biệt của thế giới, những người giáo dục, những văn sĩ, những người tổ chức, khi họ nhận ra thế giới như nó là lúc này là trách nhiệm của họ, vậy là tổng thể của ý thức con người bắt đầu thay đổi. Đó là điều gì đang xảy ra trong một phương hướng khác, chỉ khi nào họ đang nhấn mạnh sự tổ chức, sự phân chia; họ đang làm chính xác cùng sự việc.

Naudé: Trong một cách tiêu cực.

Krishnamurti: Trong một cách hủy diệt. Vì vậy từ đó câu hỏi nảy sinh: liệu ý thức con người này, mà là tôi – mà là cộng đồng, mà là xã hội, mà là văn hóa, mà là tất cả những kinh hoàng được tạo tác bởi tôi trong ngữ cảnh của xã hội, trong văn hóa mà là tôi – liệu ý thức này có thể trải qua một thay đổi căn bản? Đó là câu hỏi. Không phải tẩu thoát vào Thượng đế giả thuyết nào đó, không phải tẩu thoát. Bởi vì khi chúng ta hiểu rõ sự thay đổi trong ý thức này, Thượng đế ở đó, bạn không phải tìm kiếm.

Naudé: Anh làm ơn gửi thích sự thay đổi trong ý thức này gồm có cái gì?

Krishnamurti: Đó là điều gì chúng ta sắp sửa trình bày lúc này.

Naudé: Và sau đó có lẽ chúng ta có thể hỏi về thần thánh nếu nó nảy sinh.

Krishnamurti: (Ngừng một chút) Trước hết, liệu có thể có một thay đổi trong ý thức? Hay bất kỳ thay đổi nào được tạo ra có ý thức không là thay đổi gì cả? Nói về một thay đổi trong ý thức hàm ý thay đổi từ điều này sang điều kia.

Naudé: *Và cả điều này lẫn điều kia vẫn ở trong ý thức.*

Krishnamurti: Đó là điều gì tôi muốn thiết lập đầu tiên. Rằng khi chúng ta nói phải có một thay đổi trong ý thức, nó vẫn còn trong cánh đồng của ý thức.

Naudé: *Cách chúng ta thấy cái vấn đề và cách chúng ta thấy cái giải pháp, mà chúng ta gọi là thay đổi – tất cả vẫn còn trong cùng cánh đồng.*

Krishnamurti: Tất cả cùng trong một cánh đồng và vì vậy không thay đổi gì cả. Đó là, nội dung của ý thức là ý thức và hai cái không tách rời. Chúng ta cũng hãy rõ ràng về điểm này. Ý thức được tạo thành do tất cả những sự việc đã được trải nghiệm bởi con người như trải nghiệm, như hiểu biết, như đau khổ, như hoang mang, hủy hoại, bạo lực – tất cả điều đó là ý thức.

Naudé: *Cộng thêm tạm gọi là những giải pháp.*

Krishnamurti: Thượng đế, không-Thượng đế, những lý thuyết khác nhau về Thượng đế, tất cả điều đó là ý thức. Khi chúng ta nói về thay đổi trong ý thức chúng ta vẫn đang thay đổi những mảnh từ góc này sang góc khác.

Naudé: *Vâng.*

Krishnamurti: Di chuyển một chất lượng vào một góc khác của cánh đồng.

Naudé: *Đang nhào nặn những chứa đựng của cái hộp khổng lồ này.*

Krishnamurti: Vâng, đang nhào nặn những chứa đựng. Và vì vậy...

Naudé: *Chúng ta đang thay đổi những thay đổi trong cùng bộ của những sự việc.*

Krishnamurti: Điều đó đúng. Bạn đã giải thích nó hoàn hảo, tốt hơn tôi nhiều. Khi chúng ta nói về thay đổi, thật ra chúng ta đang nghĩ về nhào nặn những chứa đựng – đúng chứ? Điều đó ám chỉ một người nhào nặn và vật anh ấy đang nhào nặn. Nhưng nó vẫn còn trong cánh đồng của ý thức.

Naudé: *Có hai câu đi nảy sinh. Liệu anh đang nói ằng không có ý thức nào cả ở phía bên ngoài nội dung của ý thức? Và thứ hai, không có thực thể nào cả để nhào nặn, không có thực thể được gọi là “cái tôi” ở phía bên ngoài nội dung của ý thức này?*

Krishnamurti: Chắc chắn là không.

Naudé: *Có hai câu phát biểu quan trọng, thưa anh. Anh vui lòng giải thích chúng chứ?*

Krishnamurti: Câu đầu tiên là gì?

Naudé: *Câu đầu tiên anh đang nói, nếu tôi đã hiểu đúng, là: ý thức này mà chúng ta đang bàn luận, mà là tất cả chúng ta là và tất cả chúng ta có, và chúng ta đã thấy là chính cái vấn đề, anh đang nói rằng ý thức này là chính nội dung của nó, và rằng không có gì được gọi là ý thức phía bên ngoài nội dung của ý thức?*

Krishnamurti: Tuyệt đối đúng.

Naudé: Anh đang nói, ở phía bên ngoài những vấn đề của con người, ở phía bên ngoài sự đau khổ của anh ấy, ở phía bên ngoài sự suy nghĩ của anh ấy, ở phía bên ngoài những hình thành cái trí của anh ấy, không có cái gì mà chúng ta gọi là ý thức?

Krishnamurti: Tuyệt đối đúng.

Naudé: Đây là câu phát biểu quan trọng. Anh giải thích điều này được không? Tất cả chúng tôi đều nghĩ và – điều này đã được chấp nhận trên căn bản lý luận bởi những tôn giáo Ấn độ từ sự khởi đầu của thời gian – rằng có một ý thức siêu nhiên ở phía bên ngoài của cái vỏ này mà là ý thức chúng ta đang nói.

Krishnamurti: Muốn khám phá liệu có một cái gì đó vượt khỏi ý thức này, tôi phải hiểu rõ nội dung của ý thức này. Cái trí phải vượt khỏi chính nó. Sau đó tôi sẽ khám phá liệu có cái gì đó khác hẳn cái này hay không. Nhưng khi quy định rằng có cái gì đó chẳng có ý nghĩa gì cả, nó chỉ là một phỏng đoán.

Naudé: Anh đang nói rằng cái gì thông thường chúng ta gọi là ý thức, và cái gì chúng ta đang nói, là chính nội dung của ý thức này? Người chứa đựng và vật được chứa đựng là một vật không thể tách rời.

Krishnamurti: Điều đó đúng.

Naudé: Và câu thứ hai anh đang nói là: không có thực thể nào để quyết định, để vận dụng, và để nhào nặn, khi những chứa đựng được nhào nặn không còn hiện diện.

Krishnamurti: Đó là, ý thức của tôi là ý thức của thế giới, và ý thức của thế giới là tôi. Đây là một sự thật, không chỉ là sự sáng chế của tôi hay bị lệ thuộc vào sự chấp nhận của bạn. Nó là một sự thật tuyệt đối. Cũng vậy nội dung là ý thức: nếu không có nội dung không có ý thức. Lúc này khi chúng ta muốn thay đổi nội dung, chúng ta đang nhào nặn.

Naudé: Nội dung đang tự nhào nặn chính nó, bởi vì anh có một quan điểm thứ ba, rằng không có ai ở phía bên ngoài của nội dung này thực hiện bất kỳ nhào nặn gì cả.

Krishnamurti: Hoàn toàn đúng.

Naudé: Vì vậy người nhào nặn và nội dung là một, và vật chứa đựng và những chứa đựng là một.

Krishnamurti: Người suy nghĩ ở trong ý thức này nói rằng anh ấy phải thay đổi, chính là ý thức đang cố gắng thay đổi. Tôi nghĩ điều đó khá rõ ràng.

Naudé: Để cho thế giới, ý thức và cái thực thể mà giả sử sẽ thay đổi nó, tất cả là cùng một thực thể, đang lừa bịp, như nó đã là trong ba vai trò khác biệt.

Krishnamurti: Nếu đó là như thế, vậy thì một con người phải thực hiện công việc gì để mang lại một trống không hoàn toàn khỏi nội dung của ý thức? Làm thế nào ý thức đặc biệt này, mà là tôi và thế giới cùng tất cả những đau khổ của nó, làm thế nào nó trải qua sự thay đổi trọn vẹn? Làm thế nào cái trí – mà là ý thức, cùng tất cả những nội dung của nó, cùng hiểu biết được tích lũy của quá khứ – làm thế nào cái trí đó tự làm trống không chính nó khỏi tất cả những nội dung của nó?

Naudé: Nhưng người ta sẽ nói, khi nghe điều gì anh đã nói, vì hiểu nó không chính xác, họ sẽ nói: liệu ý thức đó có thể được trống không. Và khi ý thức đó được trống không, giả sử điều này có thể thực hiện được, nó không dẫn dắt người ta đến một trạng thái mơ màng và hôn trầm đáng kể hay sao?

Krishnamurti: Trái lại. Đã đến được điểm này đòi hỏi nhiều thâm nhập, nhiều lý luận, hợp lý, và cùng nó có thông minh.

Naudé: Bởi vì một số người có lẽ nghĩ rằng cái ý thức trống không, mà anh nói, là cái gì đó giống như ý thức của đứa bé mới sinh ra.

Krishnamurti: Không, thưa bạn, không phải vậy. Chúng ta hãy từ từ thâm nhập điều này, từng bước một. Chúng ta hãy bắt đầu lại. Ý thức của tôi là ý thức của thế giới. Thế giới là tôi và nội dung của ý thức của tôi là nội dung của thế giới. Nội dung của ý thức là chính ý thức.

Naudé: Và đó cũng là thực thể mà nói anh ấy ý thức.

Krishnamurti: Lúc này tôi đang hỏi chính tôi, khi nhận ra tôi là cái đó, vậy thì cái gì được thay đổi?

Naudé: Cái gì được thay đổi mà sẽ giải quyết được ba bộ vấn đề này mà thực sự là một?

Krishnamurti: Cái gì được hàm ý qua từ ngữ thay đổi? Cái gì được hàm ý qua từ ngữ cách mạng? – không phải cách mạng vật chất.

Naudé: Chúng ta đã vượt khỏi điều đó.

Krishnamurti: Cách mạng vật chất là sự hủy diệt ngu ngốc, sơ khai và vô lý nhất.

Naudé: Nó là sự phân chia trong ý thức này.

Krishnamurti: Vâng.

Naudé: Anh đang nói cái gì sẽ khôi phục trật tự cho ý thức này? – một trật tự mà là tổng thể.

Krishnamurti: Liệu có thể có trật tự trong ý thức này?

Naudé: Đó là bước kế tiếp?

Krishnamurti: Đó là điều gì bạn đang hỏi.

Naudé: Vâng. Bởi vì chúng ta thấy rằng sự vô trật tự, mà là đau khổ và phiền muộn, là sự vô trật tự trong ý thức không thể phân chia này, câu hỏi kế tiếp phải là: chúng ta sẽ làm gì về nó?

Krishnamurti: Vâng.

Naudé: Và bởi vì không có thực thể mà có thể làm điều gì đó về nó . . .

Krishnamurti: Chờ đã, đừng chuyển tới vấn đề đó ngay tức khắc.

Naudé: Bởi vì chúng ta đã thấy rằng sự vô trật tự là thực thể.

Krishnamurti: Chúng ta có nhận ra điều đó không? Không. Chúng ta có nhận ra rằng người suy nghĩ là bộ phận của ý thức này và không là một thực thể tách rời phía bên ngoài ý

thức này? Liệu chúng ta nhận ra rằng người quan sát, đang thấy nội dung, đang thâm nhập, đang phân tích, đang quan sát tất cả nó, là chính nội dung? Rằng người quan sát là nội dung hay không?

Naudé: *Vâng.*

Krishnamurti: Nhưng phát biểu một sự thật là một việc, hiểu rõ nó là một việc khác.

Naudé: *Điều đó đúng. Tôi nghĩ rằng chúng ta không hiểu rõ trọn vẹn rằng không có thực thể tách rời sự việc mà chúng ta đang cố gắng thay đổi này.*

Krishnamurti: Khi chúng ta nói về thay đổi dường như nó hàm ý rằng có một thực thể tách rời bên trong ý thức, cái người mà có thể tạo ra một thay đổi.

Naudé: *Chúng ta nghĩ rằng ở một mức độ nào đó chúng ta có thể ra khỏi sự hỗn loạn và quan sát nó, và nhào nặn nó. Chúng ta luôn luôn bảo với chính mình, “Ồ, tôi vẫn còn ở đây để làm việc gì đó về nó.” Và thế là chúng ta nhào nặn nhiều hơn và nhiều hơn.*

Krishnamurti: Hỗn loạn nhiều hơn, phức tạp nhiều hơn.

Naudé: *Một thay đổi của sự trang trí và những sự việc trở nên tồi tệ hơn.*

Krishnamurti: Ý thức của thế giới là ý thức của tôi. Trong ý thức đó là tất cả nội dung của sự nỗ lực của con người, đau khổ của con người, kinh tởm, ranh mãnh của con người, tất cả những hoạt động của con người đều ở trong ý thức đó. Trong ý thức đó con người đã tạo ra thực thể này mà nói rằng, “Tôi

tách khỏi ý thức của tôi.” Người quan sát ở đó nói rằng, “Tôi khác biệt với sự việc được quan sát.” Người suy nghĩ nói rằng, “Những suy nghĩ của tôi khác biệt với tôi.” Đầu tiên, đó là như thế phải không?

Naudé: Tất cả chúng ta đều tin tưởng rằng hai thực thể khác biệt nhau. Chúng ta nói với chính mình, “Tôi không được giận dữ, tôi không được đau khổ, tôi phải tu dưỡng, tôi phải thay đổi chính tôi.” Chúng ta luôn luôn đang nói điều này hoặc hàm ý hoặc cố ý.

Krishnamurti: Bởi vì chúng ta nghĩ hai sự việc này là tách rời. Lúc này chúng ta đang cố gắng vạch rõ rằng chúng không tách rời, rằng chúng là một, bởi vì nếu không có suy nghĩ không có người suy nghĩ.

Naudé: Điều đó đúng.

Krishnamurti: Nếu không có gì được quan sát không có người quan sát.

Naudé: Có một trăm người quan sát và một trăm người suy nghĩ trong suốt thời gian một ngày.

Krishnamurti: Tôi chỉ đang nói rằng: điều đó như thế à? Tôi quan sát con chim ung đuôi đỏ đang bay qua. Tôi thấy nó. Khi tôi quan sát con chim đó, tôi đang quan sát ~~hình~~ cái hình ảnh tôi đã dựng lên về con chim đó, hay tôi ~~ch~~đang quan sát? Chỉ có sự quan sát thuần túy phải không? Nếu có một hình ảnh, mà là những từ ngữ, ký ức và mọi chuyện quanh nó, vậy thì có một người quan sát đang nhìn ngắm con chim bay ngang qua. Nếu chỉ có sự quan sát, vậy thì không có người quan sát.

Naudé: Anh làm ơn giải thích tại sao có một người quan sát khi tôi nhìn con chim bằng một hình ảnh?

Krishnamurti: Bởi vì người quan sát là quá khứ. Người quan sát là người kiểm duyệt, là hiểu biết, trải nghiệm, ký ức được tích lũy; đó là người quan sát, cùng với chúng anh ấy quan sát thế giới. Hiểu biết được tích lũy của anh ấy khác biệt với hiểu biết được tích lũy của bạn.

Naudé: Anh đang nói rằng toàn ý thức này, mà là vấn đề, không khác biệt với người quan sát mà đang xử lý nó, và điều này dường như sẽ mang chúng tôi đến một bế tắc, bởi vì sự việc chúng tôi đang cố gắng thay đổi là cái người đang cố gắng thay đổi nó? Và câu hỏi là: vậy thì cái gì?

Krishnamurti: Đó chỉ là như thế. Nếu người quan sát là vật được quan sát, bản chất của sự thay đổi trong ý thức là gì? Đó là điều gì chúng ta đang cố gắng khám phá. Chúng ta nhận ra rằng phải có một cách mạng căn bản trong ý thức. Làm thế nào điều này sẽ xảy ra được? Liệu nó sẽ xảy ra qua người quan sát? Khi người quan sát tách khỏi vật được quan sát, lúc đó sự thay đổi này chỉ là đang nhào nặn những nội dung khác nhau của ý thức.

Naudé: Điều đó đúng.

Krishnamurti: Lúc này chúng ta hãy theo chậm chậm. Người ta nhận ra rằng người quan sát là vật được quan sát, người suy nghĩ là suy nghĩ, đó là một sự kiện. Chúng ta hãy ngừng ở đó một phút.

Naudé: Liệu anh đang nói rằng người suy nghĩ là tổng thể của tất cả những suy nghĩ này mà tạo ra sự hỗn loạn?

Krishnamurti: Người suy nghĩ là suy nghĩ dù rằng nó là nhiều, hay một.

Naudé: Nhưng có một khác biệt, bởi vì người suy nghĩ nghĩ về chính anh ấy như một loại thực thể cụ thể rõ ràng. Thậm chí qua bàn luận này, người suy nghĩ thấy chính anh ấy như một thực thể cụ thể mà tất cả những suy nghĩ này, tất cả những hỗn loạn này lệ thuộc vào nó.

Krishnamurti: Thực thể cụ thể đó, như bạn nói, là kết quả của suy nghĩ.

Naudé: Thực thể cụ thể đó được . . .

Krishnamurti: . . . được sắp xếp vào chung bởi suy nghĩ.

Naudé: Được sắp xếp vào chung bởi những suy nghĩ của anh ấy.

Krishnamurti: Bởi suy nghĩ, không phải “của anh ấy”, bởi suy nghĩ.

Naudé: Vâng.

Krishnamurti: Và suy nghĩ thấy rằng phải có một thay đổi. Thực thể cụ thể này, mà là kết quả của suy nghĩ, hy vọng thay đổi cái nội dung.

Naudé: Chính nó.

Krishnamurti: Và vậy là có một trận chiến giữa người quan sát và vật được quan sát. Trận chiến gồm có cố gắng để kiểm soát, thay đổi, định hình, kiểm chế, tạo tác một hình thù mới, tất cả việc đó, đó là trận chiến luôn luôn diễn ra trong sống

của chúng ta. Nhưng khi cái trí hiểu rõ sự thật rằng người quan sát, người trải nghiệm, người suy nghĩ, là suy nghĩ, là trải nghiệm, là vật được quan sát, lúc đó điều gì xảy ra? – đang biết rằng phải có một thay đổi căn bản.

Naudé: Đó là một sự kiện.

Krishnamurti: Và khi người quan sát, mà muốn thay đổi, nhận ra anh ấy là bộ phận của cái gì phải được thay đổi?

Naudé: Rằng thật ra anh ấy là một tên trộm đang giả vờ làm một người cảnh sát phải bắt giữ anh ấy.

Krishnamurti: Đúng. Vì vậy điều gì xảy ra?

Naudé: Anh thấy đó, thưa anh, người ta không tin tưởng điều này; họ nói, “Bằng cách vận dụng ý muốn tôi đã ngừng hút thuốc, bằng cách vận dụng ý muốn tôi đã thức dậy sớm, tôi đã giảm cân và tôi đã học những ngôn ngữ”; họ nói, “Tôi là ông chủ của số mạng của tôi, tôi có thể thay đổi” – mọi người rất tin tưởng điều này. Mọi người tin tưởng rằng trong chừng mực nào đó anh ấy có thể vận dụng ý muốn vào sống riêng của anh ấy, vào cách cư xử riêng của anh ấy, và vào suy nghĩ riêng của anh ấy.

Krishnamurti: Mà có nghĩa gì, người ta phải hiểu rõ ý nghĩa của sự nỗ lực. Nó là gì, tại sao nỗ lực lại hiện diện. Liệu đó là phương cách để tạo ra một thay đổi trong ý thức à? Qua nỗ lực, qua ý muốn?

Naudé: Vâng.

Krishnamurti: Mà có nghĩa gì vậy? Thay đổi nhờ vào xung đột. Khi có sự vận hành của ý muốn, nó là một hình thức của

kháng cự; để vượt qua, để kiềm chế, để phủ nhận, để tẩu thoát – tất cả điều đó là ý muốn trong hành động. Điều đó có nghĩa lúc đó sống là một trận chiến liên tục.

Naudé: Anh đang nói rằng chỉ một yếu tố trong ý thức này đang chi phối một yếu tố khác.

Krishnamurti: Rõ ràng. Một mảnh chi phối một mảnh khác.

Naudé: Và rằng vẫn còn có xung đột phải không? Vẫn còn có vô trật tự bởi chính sự kiện đó. Vâng, điều này rõ ràng rồi.

Krishnamurti: Vì vậy, sự kiện trung tâm vẫn còn hiện diện. Phải có một thay đổi căn bản trong ý thức và của ý thức. Lúc này làm thế nào điều này sẽ được tạo ra? Đó là câu hỏi thực sự.

Naudé: Vâng.

Krishnamurti: Chúng ta đã tiếp cận nó bằng cách suy nghĩ rằng một mảnh vỡ cao cấp hơn phần còn lại, hơn những mảnh vỡ còn lại bên trong cánh đồng của ý thức.

Naudé: Thực sự chúng ta đã tiếp cận như thế.

Krishnamurti: Lúc này mảnh vỡ đó mà chúng ta gọi là cao cấp, thông minh, có trí năng, có lý lẽ, hợp lý, là sản phẩm của nhiều mảnh vỡ còn lại. Một mảnh vỡ đã đảm trách uy quyền trên những mảnh vỡ còn lại. Nhưng nó vẫn còn là một mảnh vỡ và thế là có một trận chiến giữa nó và nhiều mảnh vỡ còn lại. Và vì vậy liệu có thể thấy rằng sự phân chia này không giải quyết được những vấn đề của chúng ta?

Naudé: Bởi vì nó gây ra sự phân chia và sự xung đột, mà ngay từ khởi đầu đã là vấn đề của chúng ta.

Krishnamurti: Đó là, khi có sự phân chia giữa người đàn ông và người phụ nữ, có xung đột. Khi có một phân chia giữa người Đức và người Anh hay người Nga, có xung đột.

Naudé: Và tất cả điều này là sự phân chia trong chính ý thức. Cũng vậy, sự vận dụng của ý muốn vào ý thức lại là một phân chia bên trong ý thức.

Krishnamurti: Vì vậy người ta phải được tự do khỏi ý tưởng rằng qua ý muốn bạn có thể thay đổi nội dung. Đó là điều quan trọng phải hiểu rõ.

Naudé: Vâng, rằng sự vận dụng của ý muốn đơn giản chỉ là sự chuyển chế của một mảnh trên một mảnh khác.

Krishnamurti: Điều đó đơn giản. Người ta cũng nhận ra rằng được tự do khỏi ý muốn là được tự do khỏi sự phân chia này.

Naudé: Nhưng những tôn giáo trên thế giới luôn luôn kêu gọi ý muốn chen vào và làm điều gì đó.

Krishnamurti: Vâng. Nhưng chúng ta đang phủ nhận toàn bộ công việc đó.

Naudé: Vâng.

Krishnamurti: Vì vậy một cái trí sẽ làm, hay sẽ không làm gì, khi nó thấy rằng ý muốn không là phương cách, khi nó thấy rằng một mảnh vỡ đang thống trị một mảnh vỡ khác vẫn

còn là mảnh vỡ và thế là xung đột? – và thế là vẫn còn trong cánh đồng của đau khổ. Lúc đó một cái trí như thế sẽ làm gì?

Naudé: Vâng, đây thực sự là nghi vấn.

Krishnamurti: Lúc này, với một cái trí như thế liệu có bất cứ việc gì để làm hay không?

Naudé: Khi anh nói điều đó, người ta nói rằng, “Nếu không có việc gì để làm vậy thì gánh xiếc vẫn tiếp tục.”

Krishnamurti: Không, thưa ạn. Hãy nhìn! Gánh xiếc tiếp tục chỉ khi nào có sự vận dụng của ý muốn.

Naudé: Liệu anh đang nói rằng gánh xiếc mà chúng ta đang bàn luận và đang cố gắng thay đổi, thật ra được tạo tác bởi ý muốn?

Krishnamurti: Ý muốn của tôi chống lại ý muốn của bạn, và vân vân.

Naudé: Ý muốn của tôi chống lại bộ phận khác của tôi.

Krishnamurti: Và vân vân.

Naudé: Ham muốn hút thuốc của tôi . . .

Krishnamurti: Chính xác là như thế. Một cái trí mà bắt đầu nói, “Tôi phải thay đổi,” nhận ra rằng một mảnh vỡ đang khẳng định nó phải thay đổi vẫn còn trong xung đột với một mảnh vỡ khác, mà là bộ phận của ý thức. Nó hiểu rõ điều đó. Vì vậy nó cũng hiểu rõ rằng ý muốn, mà con người đã trở thành quá quen thuộc, mà anh ấy đã thân thuộc là cách duy nhất để tạo ra sự thay đổi . . .

Naudé: . . . không là nhân tố của thay đổi.

Krishnamurti: Không là nhân tố của thay đổi. Vì vậy một cái trí như thế đã đến được một tầng cao hoàn toàn khác hẳn.

Naudé: Nó đã khai quang nhiều.

Krishnamurti: Một số lượng rác rưởi to tát.

Naudé: Nó đã khai quang sự phân chia giữa cái bên trong và cái bên ngoài; sự phân chia giữa ý thức và nội dung của nó. Nó cũng đã khai quang sự phân chia giữa thực thể ý thức và ý thức tùy thuộc vào anh ấy và vô số những mảnh vỡ. Và nó đã khai quang sự phân chia giữa những mảnh khác nhau trong ý thức đó.

Krishnamurti: Vì vậy điều gì đã xảy ra? Điều gì đã xảy ra cho cái trí mà đã thấy tất cả việc này? Không phải lý thuyết nhưng thực sự cảm thấy nó và nói, “Không còn ý muốn nữa trong sống của tôi”. Mà có nghĩa không còn kháng cự nữa trong sống của tôi.

Naudé: Điều này thật lạ thường! Nó giống như khám phá bầu trời ở đáy đại dương, một ngày. Nó là một thay đổi rất căn bản, thật khó khăn khi nói thay đổi đó gây ảnh hưởng đến mức độ nào.

Krishnamurti: Nó đã xảy ra rồi! Đó là quan điểm của tôi.

Naudé: Anh đang nói rằng không còn ý muốn nữa, không còn nỗ lực nữa, không còn phân chia nữa giữa cái bên ngoài và cái bên trong . . .

Krishnamurti: . . . không còn phân chia nữa bên trong ý thức.

Naudé: Không còn phân chia nữa.

Krishnamurti: Rất quan trọng phải hiểu rõ điều đó, thưa bạn.

Naudé: Không còn người quan sát tách khỏi cái gì anh ấy vừa quan sát.

Krishnamurti: Mà có nghĩa gì? Không phân chia trong ý thức. Mà có nghĩa ý thức chỉ hiện diện khi có sự xung đột giữa những mảnh vỡ.

Naudé: Tôi không chắc rằng tôi đã hiểu rõ điều đó. Ý thức là những mảnh vỡ của nó hay sao?

Krishnamurti: Ý thức là những mảnh vỡ của nó và ý thức là trận chiến giữa những mảnh vỡ.

Naudé: Anh đang nói ằng có những mảnh vỡ chỉ bởi vì chúng ở trong xung đột, ở trong trận chiến phải không? Khi chúng không đang đấu tranh với nhau chúng không là những mảnh vỡ, bởi vì chúng không đang hành động như những bộ phận. Hành động của một bộ phận vào một bộ phận khác kết thúc. Đó là điều gì nó có nghĩa khi anh nói sự phân chia. Đó là sự phân chia là gì.

Krishnamurti: Hãy thấy điều gì đã xảy ra!

Naudé: Những mảnh vỡ biến mất khi chúng không hành động chống lại lẫn nhau.

Krishnamurti: Tất nhiên! Khi người Pakistan và người Ấn độ . . .

Naudé: . . . không còn đang đánh nhau, không còn người Pakistan và người Ấn độ nữa.

Krishnamurti: Tất nhiên.

Naudé: Anh đang nói rằng đó là sự thay đổi phải không?

Krishnamurti: Hãy chờ đó. Tôi chưa biết được. Chúng ta sẽ thâm nhập nó. Một cái trí con người đã nhận ra rằng thế giới là “tôi” và tôi là thế giới, ý thức của tôi là ý thức của thế giới, và ý thức của thế giới là tôi. Nội dung của ý thức cùng tất cả những đau khổ của nó và vân vân là ý thức. Và bên trong ý thức đó có một ngàn mảnh vỡ. Một mảnh vỡ của nhiều mảnh vỡ đó trở thành uy quyền, người kiểm duyệt, người quan sát, người đánh giá, người suy nghĩ.

Naudé: Ông chủ.

Krishnamurti: Ông chủ. Và vì vậy anh ấy duy trì sự phân chia. Hãy thấy sự quan trọng của điều này! Khoảnh khắc anh ấy đảm trách uy quyền, anh ấy phải duy trì sự phân chia.

Naudé: Vâng. Rõ ràng. ~~Đi~~ vì nó là một bộ phận của ý thức đang hành động vào phần còn lại của ý thức.

Krishnamurti: Vì vậy anh ấy phải duy trì sự xung đột. Và sự xung đột là ý thức.

Naudé: Anh đã nói rằng những mảnh vỡ là ý thức; và thật ra lúc này anh đang nói rằng những mảnh vỡ là nội dung?

Krishnamurti: Dĩ nhiên.

Naudé: Những mảnh vỡ là xung đột. Không có mảnh vỡ nếu không có xung đột?

Krishnamurti: Khi ý thức hoạt động phải không?

Naudé: Khi nó ở trong xung đột.

Krishnamurti: Chắc chắn. Ngược lại có tự do, tự do để quan sát. Vì vậy cách mạng căn bản trong ý thức, và của ý thức, xảy ra khi không có xung đột gì cả.

MALIBU, CALIFORNIA
Ngày 27 tháng ba năm 1971

VỀ TỐT LÀNH VÀ XẤU XA

*Nói chuyện giữa J. Krishnamurti
và Alain Naudé*

Naudé: Tốt lành và xấu xa thực sự hiện diện, hay chúng chỉ là những quan điểm bị quy định? Có một sự việc như xấu xa và nếu có, nó là gì? Có một sự việc như tội lỗi? Và có một sự việc như tốt lành? Và nó có nghĩa gì khi ở trong tốt lành thực sự lần thăm thăm?

Krishnamurti: Sáng nay tôi đang suy nghĩ về cùng đề mục như những câu hỏi của bạn hàm ý, liệu có một tốt lành tuyệt đối và một xấu xa tuyệt đối: như ý tưởng của Thiên chúa giáo về tội lỗi và ý tưởng của Châu á về Nghiệp – như hành động mà nuôi dưỡng nhiều đau khổ và phiền muộn thêm nữa, và tuy nhiên vượt khỏi sự xung đột của đau khổ và phiền muộn một tốt lành được sinh ra. Vào một ngày khác tôi đã suy nghĩ về điều đó khi trông thấy trên truyền hình vài người đang giết chết những con hải cẩu nhỏ bé. Đó là một việc khủng khiếp, tôi đã quay đầu đi thật mau lẹ. Giết chóc luôn luôn là sai lầm, không chỉ những con người mà cả những thú vật. Và những con người tôn giáo, không phải những con người mà tin tưởng tôn giáo, nhưng cái trí tôn giáo thực sự, luôn luôn lánh xa mọi hình thức giết chóc. Dĩ nhiên, khi bạn ăn một cây rau bạn đang giết chóc – một cây rau – nhưng đó là hình thức tối thiểu nhất của giết chóc và hình thức đơn giản nhất của hiện diện: tôi sẽ không gọi đó là giết chóc. Ở Ấn độ, ở Châu âu và ở Châu mỹ người ta đã nhìn thấy sự chấp nhận của giết chóc

trong chiến tranh, trong sát nhân có tổ chức, đó cũng là chiến tranh. Cũng vậy “giết chóc” con người bằng những từ ngữ, bằng một cử chỉ, bằng một cái nhìn, bằng kinh miệt: hình thức giết chóc này cũng bị chê trách bởi những người tôn giáo. Nhưng bất kể tất cả việc đó, giết chóc đã và đang xảy ra – giết chóc, bạo lực, hung tợn, dữ dằn, hiếu chiến – cuối cùng tất cả đều dẫn đến, trong hành động hay trong suy nghĩ, dẫn đến gây tổn thương, dẫn đến tàn sát những người khác. Cũng vậy người ta đã nhìn thấy trong những hang động cổ xưa kia ở Bắc Phi và Nam Nước Pháp nơi con người đang phô trương sự chiến đấu với những thú vật, nơi có lẽ sự chiến đấu với những điều xấu xa được hiểu rõ. Hay chiến đấu như một hình thức vui chơi, để giết chết cái gì đó, để chinh phục? Vì vậy khi người ta nhìn thấy tất cả việc này, người ta hỏi liệu có một sự việc như xấu xa trong chính nó, hoàn toàn không có ốt lành; và khoảng cách giữa xấu xa và tốt lành là gì. Xấu xa là sự giảm bớt của tốt lành, từ từ chết dần trong xấu xa? Hay tốt lành là sự giảm bớt của xấu xa, dần dần trở nên tốt lành? Đó là, qua khoảng cách thời gian, chuyển động từ tốt là nh đến xấu xa, và từ xấu xa đến tốt lành?

Naudé: Anh có ý chúng là hai đầu của cùng cây gậy phải không?

Krishnamurti: Hai đầu của cùng cây gậy – hay chúng là hai sự việc hoàn toàn tách rời? Vì vậy xấu xa là gì và tốt lành là gì? Thế giới Thiên chúa giáo, Tòa xử tội của La mã, ngày trước thường đốt cháy con người vì những ý tưởng trái nghịch, nghĩ rằng việc đó là tốt lành.

Naudé: Những người Cộng sản cũng làm như vậy.

Krishnamurti: Những người Cộng sản thực hiện nó trong cách riêng của họ: cho sự tốt lành của cộng đồng, cho sự tốt

lành của xã hội, cho sự tốt lành của một nền kinh tế thịnh vượng cho toàn thể con người, và vân vân. Cũng vậy ở Châu á họ đã làm tất cả loại sự việc này trong những hình thức khác nhau. Nhưng ch mới đây, luôn luôn có một nhóm người, sống và hiểu rằng giết chóc trong bất kỳ hình thức nào được coi như là xấu xa. Lúc này tất cả việc đó đang từ từ biến mất, vì những lý do kinh tế và văn hóa.

Naudé: Anh có ý nói một nhóm người xa lánh sự giết chóc...

Krishnamurti: . . .ừ từ đang biến mất. Vì vậy nó đó kia. Lúc này liệu có một sự việc như tốt lành tuyệt đối, và xấu xa tuyệt đối? Hay nó là một phân hạng: tốt lành tương đối và xấu xa tương đối?

Naudé: Và liệu chúng hiện diện như những sự kiện phía bên ngoài của những quan điểm bị quy định? Ví dụ, với người Pháp trong suốt cuộc chiến tranh, người Đức xâm lăng là xấu xa; và tương tự như vậy với người Đức, người lính Đức là tốt lành, anh ấy đại diện cho sự bảo vệ. Lúc này liệu có một tốt lành và một xấu xa, tuyệt đối? Hay nó chỉ là kết quả của một quan điểm bị quy định?

Krishnamurti: Liệu tốt lành lệ thuộc vào môi trường sống, vào văn hóa, vào những quy định thuộc kinh tế? Và nếu nó là như vậy, nó có là tốt lành hay không? Tốt lành có thể nở hoa như một quy định thuộc văn hóa, thuộc môi trường sống hay không? Và xấu xa cũng là kết quả của văn hóa thuộc môi trường sống phải không? Nó vận hành bên trong cái khung đó, hay nó vận hành bên ngoài nó? Tất cả những câu hỏi này được hàm ý khi chúng ta hỏi: liệu có một tốt lành tuyệt đối và một xấu xa tuyệt đối?

Naudé: Đúng rồi.

Krishnamurti: Trước hết, tốt lành là gì? Từ ngữ “tốt lành” không liên quan đến từ ngữ “Thượng đế” hay sao? Thượng đế là hình thức cao nhất của tốt lành, sự thật, hoàn hảo, và khả năng để biểu lộ trong sự liên hệ cái chất lượng của Thượng đế đó, mà là tốt lành; và bất kỳ điều gì đối nghịch được hiểu là xấu xa. Nếu tốt lành được liên quan đến Thượng đế, vậy thì xấu xa được liên quan đến qui dữ. Qui dữ là những xấu xa, những tội tã, những . . .

Naudé: . . . ranh mãnh . . .

Krishnamurti: . . . những biến dạng, những sự việc gây hư hại trực tiếp có mục đích, như sự ham muốn gây tổn thương – tất cả những điều đó là đối nghịch với tốt lành; đó là, ý tưởng của Thượng đế là tốt lành và qui dữ là xấu xa – đúng chứ? Lúc này trong chừng mực nào đó tôi nghĩ chúng ta đã giải thích rõ tốt lành là gì và xấu xa là gì. Vì vậy chúng ta đang hỏi liệu có một sự việc như tốt lành tuyệt đối, và xấu xa tuyệt đối không thể nào thay đổi được.

Naudé: Xấu xa như một sự kiện, như một sự việc.

Krishnamurti: Vì vậy trước hết chúng ta hãy thâm nhập liệu có tốt lành tuyệt đối. Không phải trong ý nghĩa của tốt lành được liên quan đến Thượng đế, hay đang phỏng chừng chính nó đến ý tưởng của Thượng đế, bởi vì lúc đó tốt lành chỉ trở thành sự phỏng đoán. Bởi vì đối với hầu hết mọi người, thật ra Thượng đế là một tham vọng khi có một niềm tin trong cái gì đó – cái gì đó hoàn hảo, cao quý.

Naudé: Hạnh phúc to tát?

Krishnamurti: Hạnh phúc to tát và vân vân. Lúc này điều gì là tốt lành? Tôi cảm thấy tốt lành là trật tự tổng thể. Không

chỉ phía bên ngoài, nhưng đặc biệt phía bên trong. Tôi nghĩ rằng trật tự có thể là tuyệt đối, như trong toán học tôi tin rằng có sự trật tự hoàn hảo. Và chính là vô trật tự mới dẫn đến hỗn loạn, hủy diệt, phân hạng, đến điều tạm gọi là xấu xa.

Naudé: Vâng

Krishnamurti: Trái lại trật tự tổng thể trong thân tâm của một người, trật tự trong cái trí, trật tự trong quả tim của một người, trật tự trong những hoạt động cơ thể của một người – sự hiệp thông giữa ba cái này là tốt lành.

Naudé: Lúc trước những người Hi Lạp đã nói rằng con người hoàn hảo đã hiệp thông được trong sự hòa hợp tổng thể cái trí của anh ấy, quả tim của anh ấy và cơ thể của anh ấy.

Krishnamurti: Hoàn toàn đúng. Và vậy lúc này chúng ta sẽ nói rằng tốt lành là trật tự tuyệt đối. Và vì hầu hết những con người đều sống trong vô trật tự họ góp phần vào mọi hình thức của ranh mãnh, mà cuối cùng dẫn đến sự hủy diệt, đến hung tợn, đến bạo lực, đến vô số tổn thương, cả tinh thần lẫn vật chất. Với tất cả việc đó một từ ngữ có lẽ được sử dụng: “tội lỗi”. Nhưng tôi không thích từ ngữ: “tội lỗi” đó bởi nó chất đầy ý nghĩa của Thiên chúa giáo, cùng chỉ trích và thành kiến.

Naudé: Tình trạng bị quy định.

Krishnamurti: Điều đó đúng. Ở Ấn độ và ở Châu á những từ ngữ “xấu xa”, “tội lỗi” luôn luôn bị chất đầy – như “tốt lành” luôn luôn bị chất đầy. Vì vậy liệu chúng ta có thể gạt bỏ tất cả những tích lũy quanh những từ ngữ này và thấy nó hoàn toàn mới mẻ lại. Đó là liệu có trật tự tuyệt đối trong chính một người? Liệu trật tự tuyệt đối này có thể được tạo ra trong

chính một người và vì vậy trong thế giới bên ngoài? Bởi vì thế giới là tôi, và tôi là thế giới; ý thức của tôi là ý thức của thế giới, và ý thức của thế giới là tôi. Vì vậy khi có trật tự bên trong con người lúc đó có trật tự trong thế giới. Lúc này liệu trật tự này, xuyên suốt, có thể là tuyệt đối? Mà có nghĩa: trật tự trong cái trí, trong quả tim và trong những hoạt động thuộc cơ thể. Đó là, hiệp thông trọn vẹn. Làm thế nào điều này có thể được tạo ra? Đó là một vấn đề.

Tiếp theo một vấn đề khác là: liệu trật tự là cái gì đó được sao chép theo một mẫu thiết kế? Trật tự được thiết lập trước bởi suy nghĩ, bởi trí năng và được sao chép trong hành động bởi quả tim? Hay trong sự liên hệ? Vì vậy trật tự là một bản sao phải không? Làm thế nào trật tự này có thể được tạo ra?

Naudé: Đúng.

Krishnamurti: Trật tự là đạo đức. Và vô trật tự là không đạo đức, là gây hư hại, gây hủy diệt, là không thuần khiết – nếu chúng ta có thể sử dụng từ ngữ đó.

Naudé: Người ta nghĩ về từ ngữ tiếng Phạn “Adharma”.

Krishnamurti: *Adharma*, vâng. Vì vậy liệu trật tự là cái gì đó được sắp xếp vào chung theo một khuôn mẫu được rút ra từ hiểu biết, suy nghĩ? Hay trật tự ở bên ngoài cánh đồng của suy nghĩ và hiểu biết? Người ta cảm thấy có tốt lành tuyệt đối, không phải như một ý tưởng thuộc cảm giác, nhưng người ta thấy, nếu người ta thâm nhập vào chính mình thăm thẳm, rằng có một sự việc như thế: tốt lành trọn vẹn, tuyệt đối, không thể thay đổi được, hay trật tự. Và trật tự này không là một việc được sắp xếp vào chung bởi suy nghĩ; nếu nó như vậy, vậy thì nó theo một mẫu thiết kế, nhưng nếu nó được bắt chước lúc đó sự bắt chước dẫn đến vô trật tự, hay đến tuân phục. Tuân

phục, bắt chước, và phủ nhận cái gì là, là khởi đầu của vô trật tự, cuối cùng dẫn đến điều gì có lẽ được gọi là xấu xa. Vì vậy chúng ta đang hỏi: liệu tốt lành, mà là (như chúng ta đã nói) trật tự và đạo đức, là sản phẩm của suy nghĩ? Mà có nghĩa liệu nó có thể được vun quén bởi suy nghĩ? Đạo đức có khi nào được vun quén hay không? Vun quén hàm ý từ từ hiện diện, mà có nghĩa thời gian.

Naudé: Kết hợp những sự việc để hình thành một ý tưởng tổng thể.

Krishnamurti: Vâng. Lúc này đạo đức là kết quả của thời gian hay sao? Và vì vậy trật tự là một vấn đề của tiến hóa phải không? Và vì vậy trật tự tuyệt đối, tốt lành tuyệt đối, là một vấn đề của vun quén, tăng trưởng từ từ, tất cả đang bao hàm thời gian à? Như chúng ta đã nói vào một ngày trước, suy nghĩ là sự phản hồi của ký ức, hiểu biết, và trải nghiệm, đó là quá khứ, được lưu trữ trong bộ não. Quá khứ *hiện diện* trong chính những tế bào não. Vì vậy đạo đức ở trong quá khứ và vì vậy nó có thể được tu dưỡng, được hưởng thưởng? Hay đạo đức, trật tự, chỉ ở trong ngay lúc này? Ngay lúc này không liên quan đến quá khứ.

Naudé: Anh đang nói rằng tốt lành là trật tự và trật tự đó không là sản phẩm của suy nghĩ; nhưng trật tự, nếu nó có hiện diện, phải hiện diện trong cách cư xử, cách cư xử trong thế giới và trong sự liên hệ. Người ta luôn luôn nghĩ rằng cư xử đúng cách trong sự liên hệ, trong thế giới, phải được lên kế hoạch, rằng trật tự luôn luôn là kết quả của lên kế hoạch. Và khi người ta nghe anh trình bày, người ta thường xuyên có ý tưởng rằng nhận biết, trạng thái của đang là mà anh nói trong đó không có nơi chốn cho hành động của suy nghĩ, họ có cảm thấy rằng đây là một loại năng lượng không hiện diện trong hình thức vật chất của con người, mà không thể có hành

động và không thể có liên quan với thế giới của con người và những sự kiện lẫn cách cư xử. Vì vậy họ nghĩ rằng nó không có giá trị thực sự, và không phải điều gì có lẽ anh gọi là một ý nghĩa quan trọng liên quan đến thời gian và quá khứ.

Krishnamurti: Đúng, thưa bạn.

Naudé: Anh đang nói rằng tốt lành là trật tự và trật tự không được lên kế hoạch.

Krishnamurti: Khi chúng ta nói về trật tự, chúng ta có ý rằng trật tự trong cách cư xử, trong sự liên hệ, không phải một trật tự trừu tượng, không phải một tốt lành trong thiên đàng, nhưng trật tự, tốt lành trong sự liên hệ và hành động trong ngay lúc này. Khi chúng ta nói về đang lên kế hoạch, rõ ràng phải có đang lên kế hoạch ở một mức độ nào đó.

Naudé: Kiến trúc.

Krishnamurti: Kiến trúc, xây dựng đường rầy xe lửa, đi lên mặt trăng và vân vân, phải có một mẫu thiết kế, một lên kế hoạch, một phương pháp làm việc thông minh và phối hợp đúng cách đang xảy ra. Chắc chắn chúng ta không đang lẫn lộn hai sự việc: phải có đang lên kế hoạch, trật tự, hợp tác, cùng nhau thực hiện những kế hoạch nào đó, một thành phố được xếp đặt hài hòa, một cộng đồng – tất cả việc đó đòi hỏi lên kế hoạch. Chúng ta đang nói về điều gì đó hoàn toàn khác hẳn. Chúng ta đang hỏi liệu có trật tự tuyệt đối trong cách cư xử của con người, liệu có tốt lành tuyệt đối, như trật tự, trong chính một người và vì vậy trong thế giới. Và chúng ta đã nói, trật tự không được lên kế hoạch, không bao giờ có thể được lên kế hoạch. Nếu nó được lên kế hoạch, vậy thì cái trí đang tìm kiếm an toàn, bởi vì bộ não đòi hỏi an toàn; vì đang tìm kiếm an toàn nó sẽ kiềm chế, hay hủy diệt, hay gây biến dạng

cái gì là và cố gắng tuân phục, bắt chước. Chính sự bắt chước và tuân phục này là vô trật tự, từ đó tất cả những ranh mãnh bắt đầu, những loạn thần kinh và những hình thức biến dạng khác của cái trí và quả tim. Lên kế hoạch hàm ý hiểu biết.

Naudé: Suy nghĩ.

Krishnamurti: Hiểu biết, suy nghĩ và ra lệnh suy nghĩ như những ý tưởng. Vì vậy chúng ta đang hỏi: liệu đạo đức là kết quả của lên kế hoạch? Rõ ràng nó không phải. Khoảnh khắc sống của bạn được lên kế hoạch theo một khuôn mẫu vậy thì bạn không đang sống, bạn chỉ đang tuân phục theo một tiêu chuẩn nào đó và vì vậy sự tuân phục đó dẫn đến mâu thuẫn trong chính một người. “Cái gì là” và “cái gì nên là”, mà nuôi dưỡng mâu thuẫn và thế là xung đột. Chính xung đột đó là nguồn gốc của vô trật tự. Vì vậy trật tự, đạo đức, tốt lành là ở trong khoảnh khắc của ngay lúc này. Và vì vậy nó được tự do khỏi quá khứ. Tự do đó có thể là tương đối.

Naudé: Anh có ý gì vậy?

Krishnamurti: Người ta có thể bị quy định bởi văn hóa mà trong đó người ta sống, bởi môi trường sống và vân vân. Người ta hoặc cởi bỏ chính người ta khỏi tất cả tình trạng bị quy định và vì vậy được tự do tuyệt đối ; hoặc có lẽ có sự cởi bỏ từng phần tình trạng bị quy định.

Naudé: Vâng, cởi bỏ một bộ của những quy định . . .

Krishnamurti: . . . và rơi vào một bộ khác.

Naudé: Hay chỉ cởi bỏ một bộ giống như Thiên chúa giáo cùng những điều cấm kỵ của nó.

Krishnamurti: Để cho sự cởi bỏ từ từ đường như có trật tự, nhưng không phải vậy; bởi vì sự cởi bỏ từ từ của tình trạng bị quy định có lẽ tạm thời cho vẻ bề ngoài của tự do, nhưng nó không là tự do tuyệt đối.

Naudé: Liệu anh đang nói rằng tự do không là kết quả của một sự vận hành riêng biệt liên quan đến một tình trạng bị quy định này hay một tình trạng bị quy định khác?

Krishnamurti: Điều đó đúng.

Naudé: Anh đã nói rằng tự do là ngay tại khởi đầu và không phải tại khúc cuối. Liệu đó là điều gì anh có ý?

Krishnamurti: Vâng, đó là như vậy. Tự do là ngay lúc này, không phải trong tương lai. Vì vậy tự do, trật tự, hay tốt lành, là ngay lúc này, mà tự diễn tả chính nó trong cách cư xử.

Naudé: Vâng, nếu ngược lại nó không có ý nghĩa.

Krishnamurti: Nếu ngược lại nó không có ý nghĩa gì cả. Cách cư xử trong sự liên hệ không phải chỉ với một cá nhân đặc biệt, mà gần gũi với bạn, nhưng cách cư xử với mọi người.

Naudé: Khi không có tất cả những yếu tố đó của quá khứ mà sắp đặt cho hầu hết mọi người cư xử, cái gì sẽ sắp đặt cho chúng ta cư xử? Đường như đối với quá nhiều người tự do này là một sự việc không hiện diện, một bầu trời trợ trụ, một sự việc phi vật chất. Trong tự do đó, cái gì sẽ sắp đặt cho chúng ta cư xử trong thế giới của con người và những sự kiện bằng trật tự?

Krishnamurti: Thưa bạn, hãy nhìn. Trong nói chuyện vừa qua chúng ta đã nói rằng tôi là thế giới và thế giới là tôi. Chúng ta đã nói ý thức của thế giới là ý thức của tôi. Ý thức của tôi là ý thức của thế giới. Khi bạn đưa ra một câu phát biểu thuộc loại đó, hoặc nó chỉ là từ ngữ và vì vậy không có ý nghĩa gì cả, hoặc nó là một cái gì đó thực sự, đang sống, sinh động. Khi người ta nhận ra nó sinh động, trong sự nhận ra đó là từ bi – từ bi thực sự, không phải cho một hay hai người, nhưng từ bi cho mọi người, cho mọi thứ. Tự do là từ bi này, mà không phải trừu tượng như một ý tưởng.

Naudé: Như một trạng thái rút lui.

Krishnamurti: Sự liên hệ của tôi chỉ trong ngay lúc này, không trong quá khứ, bởi vì nếu sự liên hệ của tôi bị bám rễ trong quá khứ tôi không có liên hệ ngay lúc này. Vì vậy tự do là từ bi và tự do đó đến khi có sự nhận biết thăm thẳm và thực sự rằng tôi là thế giới, thế giới là tôi. Tự do, từ bi, trật tự, đạo đức, tốt lành là một; và đó là tuyệt đối. Và lúc này sự liên hệ nào có không-tốt lành – mà đã được gọi là xấu xa, tội lỗi, tội tổ tông – sự liên hệ nào có cái đó cùng ý thức tuyệt vời của trật tự này?

Naudé: Mà không là sản phẩm của suy nghĩ, của văn minh, của văn hóa.

Krishnamurti: Sự liên hệ giữa hai cái là gì? Không có liên hệ gì cả. Vì vậy khi chúng ta chuyển động khỏi trật tự này – chuyển động khỏi trong ý nghĩa của cư xử xấu xa – người ta thâm nhập vào cánh đồng của xấu xa, nếu chúng ta có thể sử dụng từ ngữ đó? Hay xấu xa là sự việc gì đó hoàn toàn tách khỏi tốt lành?

Naudé: Liệu sự lệch hướng khỏi trật tự của tốt lành là đã có sẵn một lối vào cánh đồng của xấu xa, hay liệu hai cái này không bao giờ tiếp xúc với nhau?

Krishnamurti: Điều đó đúng. Tôi có lẽ cư xử xấu xa. Tôi có lẽ nói dối. Tôi có lẽ gây tổn thương có ý thức hay không ý thức cho người khác, nhưng tôi có lẽ bào chữa nó. Tôi có thể xóa sạch nó bằng cách xin lỗi, bằng cách nói rằng “hãy tha thứ cho tôi”. Nó có thể được làm ngay lập tức.

Naudé: Nó có thể được kết thúc.

Krishnamurti: Vì vậy tôi đang khám phá cái gì đó, đó là: không-kết thúc được nó, áp ủ nó trong cái trí của người ta ngày này sang ngày khác, như hận thù, như ác cảm.

Naudé: . . . tội lỗi, sợ hãi . . .

Krishnamurti: . . . điều đó có nuôi dưỡng xấu xa không? Bạn theo kịp chứ?

Naudé: Vâng.

Krishnamurti: Nếu tôi tiếp tục nó, áp ủ nó trong cái trí của tôi sự ác cảm mà tôi có với bạn, mang theo nó ngày này sang ngày khác, sự ác cảm mà liên quan đến hận thù, ganh tị, ghen tuông, thù địch – tất cả việc đó là bạo lực. Vì vậy sự liên hệ của bạo lực với xấu xa và tốt lành là gì? Chúng ta đang sử dụng từ ngữ “xấu xa” rất . . .

Naudé: . . . thận trọng.

Krishnamurti: Thận trọng. Bởi vì tôi không thích từ ngữ đó chút nào cả. Vậy thì sự liên hệ giữa bạo lực và tốt lành là gì?

Rõ ràng là không có liên hệ gì cả! Nhưng bạo lực mà tôi đã vun quén – dù rằng nó là sản phẩm của xã hội, sản phẩm của văn hóa, môi trường sống, hay kế thừa từ thú vật – bạo lực đó, bằng cách trở nên nhận biết được nó, có thể được xóa sạch ngay tức khắc.

Naudé: Vâng.

Krishnamurti: Không phải một lau sạch dần dần; lau sạch nó như bạn lau sạch một . . . sạch sẽ.

Naudé: . . . lau sạch một vết bẩn khỏi bức tường.

Krishnamurti: Vâng là bạn luôn luôn trong tốt lành đó.

Naudé: Vâng là anh đang nói tốt lành đó là một điều hoàn toàn tiêu cực?

Krishnamurti: Vâng, nó phải là như thế.

Naudé: Và trong cách đó tiêu cực không liên quan gì đến tích cực, bởi vì nó không là kết quả của một suy giảm hay gia tăng từ từ của tích cực. Tiêu cực hiện diện khi tích cực hoàn toàn vắng mặt.

Krishnamurti: Vâng; giải thích nó cách khác. Phủ nhận sự ác cảm, phủ nhận sự bạo lực và phủ nhận sự tiếp tục bạo lực, phủ nhận đó là tốt lành.

Naudé: Là trống không.

Krishnamurti: Sự trống không của bạo lực là sự phong phú của tốt lành.

Naudé: Vì vậy tốt lành luôn luôn là tổng thể.

Krishnamurti: Vâng, nó không bao giờ bị vỡ vụn, không bao giờ bị phân chia. Thưa bạn, hãy chờ đã! Vì vậy liệu có một việc như xấu xa tuyệt đối? Tôi không hiểu liệu bạn có khi nào suy nghĩ điều này: tôi đã thấy ở Ấn độ một bức tượng nhỏ xíu bằng đất sét mà trong đó những cái kim, hay những cái gai, được ghim vào nó; tôi đã thấy nó rất thường xuyên. Cái hình ảnh được tin tưởng là đại diện cho một con người mà bạn muốn gây tổn thương. Ở Ấn độ có những cái gai rất dài, bạn đã thấy chúng rồi, từ những bụi cây, và chúng được ghim vào những bức tượng nhỏ.

Naudé: Tôi không biết họ đã làm việc đó ở Ấn độ.

Krishnamurti: Tôi đã thấy nó. Lúc này có một hành động được khẳng định trước để sinh ra tội lỗi trong một người khác, để gây tổn thương một người khác.

Naudé: Một ý định.

Krishnamurti: Cái ý định, sự xấu xa, sâu thẳm, hận thù.

Naudé: Có ý. Đây phải là sự xấu xa, thưa anh.

Krishnamurti: Liên hệ của nó đến tốt lành là gì – tốt lành là tất cả điều đó mà chúng ta vừa nói? Đây là một ý định thực sự để gây tổn thương con người.

Naudé: Người ta có lẽ nói, vô trật tự được tổ chức.

Krishnamurti: Vô trật tự được tổ chức, đó là vô trật tự được tổ chức của một xã hội mà chối từ tốt lành. Bởi vì xã hội là tôi. Tôi là xã hội; nếu tôi không thay đổi, xã hội không thể

thay đổi. Và đây là ý định cố ý để gây tổn thương người khác, dù rằng nó được tổ chức như chiến tranh hay không.

Naudé: Thật ra, chiến tranh có tổ chức là sự biểu lộ to tát hơn của hiện tượng mà anh đang nói ở Ấn độ, ghim những cái gai xuyên qua những bức tượng nhỏ.

Krishnamurti: Điều này rất phổ biến, điều này cổ xưa như những quả đồi. Vì vậy tôi đang nói sự ham muốn gây tổn thương này, cố ý hay không cố ý, và nhượng bộ nó, và nuôi dưỡng nó, là cái gì? Bạn sẽ gọi nó là xấu xa chứ?

Naudé: Dĩ nhiên.

Krishnamurti: Vậy thì chúng ta sẽ nói rằng ý muốn là xấu xa.

Naudé: Hung hăng là xấu xa. Bạo lực là xấu xa.

Krishnamurti: Chờ đó, hãy thấy nó. Ý muốn là xấu xa, bởi vì tôi muốn gây tổn thương bạn.

Naudé: Dẫu vậy một ai đó có lẽ nói: ý muốn làm cho bạn tốt lành – ý muốn đó cũng xấu xa hay sao?

Krishnamurti: Bạn không thể có ý muốn làm cho tốt lành. Hoặc bạn tốt lành, hoặc không tốt lành, bạn không thể có ý muốn tốt lành. Ý muốn là sự tập trung của suy nghĩ như kháng cự.

Naudé: Vâng, anh đã nói rằng tốt lành là sự vắng mặt của một mẫu thiết kế.

Krishnamurti: Vì vậy tôi đang hỏi: xấu xa có liên quan với tốt lành, hay hai sự việc hoàn toàn tách rời? Và liệu có một sự việc như xấu xa tuyệt đối? Có tốt lành tuyệt đối, nhưng xấu xa tuyệt đối không thể hiện diện. Đúng chứ?

Naudé: Vâng, bởi vì xấu xa luôn luôn tích lũy, nó luôn luôn đến một mức độ này hay mức độ kia.

Krishnamurti: Vâng. Vì vậy một con người có ý định sâu đậm để gây tổn thương một người khác – một biến cố nào đó, một tai nạn nào đó, tình yêu hay sự chăm sóc nào đó, có lẽ thay đổi toàn sự việc. Nhưng khi nói rằng có một tội lỗi tuyệt đối, một xấu xa tuyệt đối là sự việc khủng khiếp nhất. Đó là xấu xa.

Naudé: Những người Thiên chúa giáo đã nhân cách hóa xấu xa như quỷ Sa-tăng và như một sức mạnh hầu như không thể thay đổi, hầu như bình đẳng với tốt lành, hầu như bình đẳng với Chúa. Những người Thiên chúa giáo đã tôn vinh xấu xa thành vĩnh cửu.

Krishnamurti: Hãy nhìn, thưa bạn. Bạn đã nhìn thấy những bụi cây kia ở Ấn độ, chúng có những cái gai thật dài, chiều dài gần hai inch.

Naudé: Vâng.

Krishnamurti: Có những con rắn gây độc hại, những con rắn gây chết người, có những thứ khác rất hung tợn trong thiên nhiên, giống như cá mập trắng, con vật khủng khiếp đó mà chúng ta đã thấy vào ngày hôm trước. Đó là xấu xa hay sao?

Naudé: Không.

Krishnamurti: Không à?

Naudé: Không, thưa anh.

Krishnamurti: Nó đang tự bảo vệ chính nó: cái gai đang tự bảo vệ chính nó chống lại thú vật, để cho những chiếc lá không bị ăn.

Naudé: Vâng và con rắn cũng thế.

Krishnamurti: Vì vậy con rắn cũng thế.

Naudé: Và con cá mập đang tuân theo tự nhiên của nó.

Krishnamurti: Vì vậy hãy thấy nó có ý gì. Bất kỳ cái gì mà tự bảo vệ trong ý nghĩa cơ thể không là xấu xa. Nhưng bảo vệ chính bạn phần tâm lý, kháng cự bất kỳ chuyển động nào, dẫn đến vô trật tự.

Naudé: Nếu tôi có thể ngắt ngang ở đây. Đây là một đề tài tranh luận mà nhiều người sử dụng cho chiến tranh. Ví dụ, họ nói rằng xây dựng một quân đội và sử dụng nó ở Đông Nam Á là một loại bảo vệ vật chất mà con cá mập . . .

Krishnamurti: Điều đó quá vô lý cho một đề tài tranh luận. Toàn thế giới bị phân chia vì những lý do vật chất như “quốc gia của tôi” và “quốc gia của bạn”, “Thượng đế của tôi” và “Thượng đế của bạn” – việc đó và những lý do kinh tế là nguyên nhân của chiến tranh, chắc chắn như vậy, đúng chứ? Nhưng tôi đang cố gắng chuyển tải điều gì đó khác hẳn. Thiên nhiên rất khủng khiếp trong những cách nào đó.

Naudé: Hung tợn.

Krishnamurti: Nhưng những con người chúng ta nhìn nó và nói rằng: “Đó là xấu xa, kinh tởm làm sao”.

Naudé: Sét đánh.

Krishnamurti: Những vụ động đất hủy diệt hàng ngàn người trong một vài giây. Vì vậy khoảnh khắc chúng ta khẳng định rằng có xấu xa tuyệt đối, chính khẳng định đó là phủ nhận tốt lành. Tốt lành hàm ý phủ nhận tổng thể cái tôi. Bởi vì “cái tôi” luôn luôn tách rời. “cái tôi”, “gia đình của tôi”, bản ngã, cái con người, cái vị kỷ, là trung tâm của vô trật tự, bởi vì nó là một yếu tố gây phân chia. “cái tôi” là cái trí, là suy nghĩ. Và chúng ta không bao giờ có thể chuyển động khỏi những hoạt động tự cho mình là trung tâm này. Chuyển động trọn vẹn khỏi nó là trật tự, tự do, tốt lành tuyệt đối. Và vẫn còn trong cái vòng tròn tự cho mình là trung tâm nuôi dưỡng vô trật tự; ở đó luôn luôn có xung đột. Và chúng ta nói rằng sự xung đột này do bởi xấu xa, do bởi qui dũ, do bởi nghiệp xấu, do bởi môi trường sống, do bởi xã hội; nhưng xã hội là tôi và tôi đã dựng lên xã hội này. Vì vậy nếu “cái tôi” này không hoàn toàn được thay đổi, tôi luôn luôn đang đóng góp, một mức độ to tát hay một mức độ nhỏ bé, vào vô trật tự.

Trật tự có nghĩa cư xử trong tự do. Và tự do có nghĩa tình yêu và không là vui thú. Khi người ta quan sát tất cả việc này người ta thấy rất rõ ràng rằng có một ý thức lạ thường của trật tự tuyệt đối.

MALIBU, CALIFORNIA
Ngày 28 tháng ba năm 1971

ẤN ĐỘ

IV

Hai nói chuyện:

J. Krishnamurti và Swami Venkatesananda

1 – Đạo sư và sự tìm kiếm. Bốn trường phái của Yoga được thâm nhập cẩn thận.

(Karma, Bhakti, Raja, Gnana Yoga)

2 – Bốn “mahawakya” từ kinh Upanishads được bàn luận.

Chuyển tải và lý tưởng Bodhisattva. Vedanta và sự kết thúc của hiểu biết.

**J. KRISHNAMURTI VÀ
SWAMI VENKATESANANDA**

***Đạo sư và sự tìm kiếm.
Bốn trường phái của Yoga được thâm nhập cẩn thận.
(Karma, Bhakti, Raja, Gnana Yoga)***

Swami Venkatesananda: † Krishnaji, tôi đến đây với tư cách một con người khiêm tốn thừa thính một đạo sư, không phải trong ý nghĩa của tôn sùng anh hùng nhưng trong ý nghĩa chính xác mà từ ngữ đạo sư có nghĩa, đó là người lấy đi sự tối tăm, lấy đi sự dốt nát. Từ ngữ “gu” đại diện cho sự tối tăm của dốt nát và “ru” đại diện cho người lấy đi, người cởi bỏ. Vì vậy đạo sư là ngọn đèn xua tan sự tối tăm của dốt nát và lúc này anh là ngọn đèn khai sáng cho tôi. Chúng tôi ngồi trong căn ều ở đây tại Saanen đang lắng nghe anh và tôi không thể nào không tưởng tượng ra những cảnh tượng; ví dụ như cảnh Buddha đang giảng thuyết cho Bikshus, hay Vasishtha đang hướng dẫn Rama trong sân cung điện của Dasaratha. Chúng ta có vài ví dụ về những đạo sư này trong Upanishads; trước hết có Varuna, đạo sư. Ông ấy chỉ thúc đẩy môn đệ của ông ấy bằng những từ ngữ “Tapasa Brahma . . . Tapo Brahmeti”. “Brahman là gì? – Đừng hỏi tôi.” Tapo Brahman, tapas, khổ hạnh hay kỷ luật – hay như chính ông thường nói, “Hãy khám phá” – là Brahman và chính môn đệ phải khám phá sự thật, mặc dù trải qua những chặng đường. Yajnyavalkya và Uddhalaka đã chấp nhận một tiếp cận trực

† Swami Venkatesananda, học giả và người thầy, yêu cầu được nhận dạng chỉ qua danh tính của ông.

tiếp nhiều hơn. Yajnyavalkya hướng dẫn người vợ của ông ấy Maitreyi, đã sử dụng phương pháp neti-neti. Ông ấy không thể diễn tả Brahman một cách tích cực, nhưng khi ông ấy loại bỏ mọi thứ khác, nó ở đó. Như anh đã nói vào một ngày trước, tình yêu không thể được diễn tả – “đây là nó” – nhưng chỉ bằng cách loại bỏ cái gì không là tình yêu. Uddhalaka đã sử dụng nhiều cách tương tự để giúp đỡ môn đệ của ông ấy thấy được sự thật và sau đó khóa chặt nó bằng câu nói nổi tiếng Tat-Twam-Asi. Dakshinamurti hướng dẫn những môn đệ của ông ấy bằng sự im lặng và Chinmudra. Người ta nói rằng Sanatkumaras đã đến ông ấy để xin những lời chỉ dẫn. Dakshinamurti chỉ gi ữ im lặng và bộc lộ Chinmudra và những môn đệ nhìn ông ấy và được khai sáng. Người ta tin rằng một người không thể nhận ra sự thật nếu không có sự trợ giúp của đạo sư. Rõ ràng thậm chí những người đều đặn đi đến Saanen đều được giúp đỡ rất nhiều trong sự tìm kiếm của họ. Lúc này, theo anh vai trò của một đạo sư, một người khai sáng hay một người giác ngộ là gì?

Krishnaji: Thưa bạn, nếu bạn đang sử dụng từ ngữ đạo sư, trong ý nghĩa cổ điển mà là người xua tan tối tăm, xua tan dốt nát, liệu một người khác, dù anh ấy có là gì chăng nữa, được khai sáng hay dốt nát, thực sự có thể giúp đỡ để xua tan tối tăm này trong chính người ta? Giả sử “A” bị dốt nát và bạn là đạo sư của anh ấy – đạo sư trong ý nghĩa được chấp nhận, người xua tan tối tăm và người mang gánh nặng giúp người khác, người vạch ra – liệu một đạo sư như thế có thể giúp đỡ một người khác? Hay nói khác hơn liệu một đạo sư có thể xua tan bóng ối của một người khác? – không phải lý thuyết nhưng thực tế. Liệu bạn, nếu bạn là đạo sư như thế, có thể xua tan tối tăm của anh ấy, xua tan cho một người khác? Biết rằng anh ấy bất hạnh, hỗn loạn, không đủ phẩm chất của bộ não, không đủ tình yêu, hay bị đau khổ, liệu bạn có thể xua tan điều đó? Hay anh ấy phải vận dụng hết sức mình vào chính

anh ấy? Bạn có lẽ vạch ra, bạn có lẽ nói, “Hãy nhìn, đi qua cái cửa đó,” nhưng anh ấy phải vận dụng toàn bộ từ khởi đầu đến tận cùng. Vì vậy, bạn không là một đạo sư trong ý nghĩa được chấp nhận của từ ngữ đó, nếu bạn nói rằng một người khác không thể giúp đỡ được.

Swamiji: Nó chỉ như thế này: “nếu” và “nhưng”. Cái cửa ở đó. Tôi phải đi qua. Nhưng có sự dốt nát này về cái cửa ở đâu. Bằng cách vạch ra, anh xua tan sự dốt nát đó.

Krishnaji: Nhưng tôi phải đến đó. Thưa bạn, bạn là đạo sư và bạn chỉ ra cái cửa đó. Bạn đã kết thúc công việc của bạn.

Swamiji: Thế là, sự tối tăm của dốt nát được xua tan.

Krishnaji: Công việc của bạn được kết thúc và lúc này phần của tôi là đứng đây, đi, và thấy cái gì được bao hàm khi đang đi. Tôi phải làm tất cả việc đó.

Swamiji: Điều đó hoàn hảo.

Krishnaji: Vậy là bạn không xua tan sự tối tăm của tôi.

Swamiji: Tôi xin lỗi, nhưng tôi không biết làm thế nào đi ra khỏi căn phòng này. Tôi dốt nát về sự hiện diện của cái cửa trong một phương hướng nào đó và vị đạo sư xua tan sự tối tăm của dốt nát đó. Và sau đó tôi thực hiện những bước cần thiết để đi ra.

Krishnaji: Thưa bạn, chúng ta hãy rất rõ ràng. Dốt nát là không có hiểu rõ, hay không có hiểu rõ về chính mình, không phải cái tôi to lớn hay cái tôi nhỏ xíu. Cái cửa là “cái tôi” mà tôi phải đi qua nó. Nó không ở bên ngoài của “cái tôi”. Nó không là một cái cửa thực sự như cái cửa được sơn đó. Nó là

một cái cửa mà tôi phải đi qua nó. Bạn nói rằng, “Hãy làm việc đó.”

Swamiji: Chính xác.

Krishnaji: Lúc đó chức năng của bạn như đạo sư được kết thúc. Bạn không trở nên quan trọng. Tôi không đặt những vòng hoa quanh đầu của bạn. Tôi phải làm tất cả mọi việc. Bạn đã không xua tan sự tối tăm của dốt nát. Hay nói cách khác, bạn đã vạch ra cho tôi, “Bạn là cái cửa mà chính bạn phải đi qua.”

Swamiji: Nhưng Krishnaji, anh sẽ chấp nhận rằng hành động vạch ra đó là cần thiết?

Krishnaji: Vâng, dĩ nhiên. Tôi vạch ra, tôi làm điều đó. Tất cả chúng ta làm điều đó. Tôi hỏi một người đàn ông trên đường, “Ông làm ơn chỉ cho tôi con đường đến Saanen”, và ông ấy bảo cho tôi biết; nhưng tôi không phí thời gian để diễn tả sự tận tụy và nói rằng, “Chúa ơi, ông là người vĩ đại nhất.” Việc đó quá trẻ con!

Swamiji: Cám ơn anh, thưa anh. Liên quan nhiều với đạo sư là gì, có vấn đề của kỷ luật là gì, mà anh đã định nghĩa là học hành. Kinh Vedanta phân loại những người tìm kiếm tùy theo phẩm chất, hay sự chín chắn của họ, và lập ra những phương pháp phù hợp cho sự học hành. Người môn đệ có nhận biết nhạy bén được trao sự hướng dẫn trong im lặng, hay bằng những từ ngữ đánh thức ngắn gọn như Tat-Twam-Asi, anh ấy được gọi là Uttamadhikari. Người môn đệ có khả năng bình thường được trao cho những chữa trị rõ ràng hơn, anh ấy được gọi là Madhyamadhikari. Những con người tối tăm được giải trí bằng những câu chuyện, những nghi lễ, vân vân, hy vọng có chín áh vừng vàng hơn; anh ấy được gọi là Adhamadhikari. Có lẽ ông sẽ bình phẩm về điều này?

Krishnaji: Vâng, những người khá nhất, những người trung bình, và những người kém cỏi. Điều đó hàm ý, thưa bạn, rằng chúng ta phải khám phá chúng ta có ý gì quanh ngữ chín chắn.

Swamiji: Tôi được phép giải thích điều đó chứ? Một ngày trước anh đã nói, “Toàn thế giới đang bùng cháy, bạn phải nhận thấy sự nghiêm trọng của nó.” Và điều đó tác động vào tôi nhiều lắm – thậm chí muốn nắm bắt sự thật. Nhưng có lẽ có hàng triệu người không bận tâm; họ không hứng thú. Những người đó chúng ta sẽ gọi là Adhama, những kẻ thấp kém nhất. Có những người khác giống như những người Hippies và vân vân đang chơi đùa với nó, mà có lẽ được giải trí bằng những câu chuyện và những người nói rằng, “Chúng ta là những con người bất hạnh,” hay những người nói với bạn rằng, “Chúng ta biết xã hội là một mớ hỗn loạn, chúng ta sẽ sử dụng L.S.D.,” và vân vân. Và có ~~những~~ người khác hưởng ứng ý tưởng đó, rằng thế giới đang bùng cháy, và điều đó ngay tức khắc lóe sáng họ. Chúng ta tìm thấy họ ở mọi nơi. Làm thế nào người ta giúp đỡ họ đây?

Krishnaji: Làm ~~tả~~ nào giúp đỡ những người hoàn toàn không chín chắn, những người chín chắn một phần, và những người tự nghĩ rằng họ chín chắn.

Swamiji: Đúng.

Krishnaji: Muốn làm việc đó, chúng ta phải hiểu rõ chúng ta có ý gì qua từ ngữ chín chắn. Bạn nghĩ chín chắn là gì? Liệu nó lệ thuộc tuổi tác, thời gian?

Swamiji: Không.

Krishnaji: Vì vậy chúng ta có thể loại bỏ điều đó. Thời gian, tuổi tác không thể hiện chín chắn. Vậy thì có sự chín chắn của những con người rất học thức, những con người có khả năng về trí năng cao.

Swamiji: Không, anh ấy có lẽ làm biến dạng và thay đổi những từ ngữ.

Krishnaji: Vì vậy, chúng ta sẽ loại bỏ những người đó. Bạn nghĩ ai là một người chín chắn, trưởng thành?

Swamiji: Người có thể quan sát.

Krishnaji: Hãy chờ đó. Rõ ràng người đi đến nhà thờ, đền chùa, thánh đường được loại bỏ; người trí năng, người tôn giáo và người cảm xúc cũng vậy. Chúng ta nên nói, ầu chúng ta loại bỏ tất cả điều đó, chín chắn hàm ý không tự cho mình là trung tâm – không có “cái tôi” ưu tiên và mọi người khác chỉ là thứ phụ, hay ưu tiên cho những cảm xúc của tôi. Vì vậy chín chắn hàm ý sự vắng mặt của “cái tôi”.

Swamiji: Dùng một từ ngữ chính xác hơn, sự phân chia.

Krishnaji: “Cái tôi” mà tạo ra những mảnh vỡ. Lúc này, làm thế nào bạn cuốn hút được con người đó? Và đối với con người một nửa này và một nửa khác, “cái tôi” và “cái không tôi”, mà đùa giỡn với cả hai? Và người còn lại hoàn toàn là “cái tôi”, mà tự buông thả trong chính anh ấy? Làm thế nào bạn cuốn hút được ba người này?

Swamiji: Làm thế nào anh đánh thức được ba người này? – đó là vấn đề.

Krishnaji: Hãy chờ! Con người hoàn toàn là “cái tôi”, không có sự thức dậy trong anh ấy. Anh ấy không quan tâm. Thậm chí anh ấy không lắng nghe bạn. Anh ấy sẽ lắng nghe bạn nếu bạn hứa hẹn cho anh ấy một cái gì đó, thiên đàng, địa ngục, sợ hãi hay nhu cầu lợi lộc hơn trong thế giới, nhiều tiền bạc hơn; nhưng anh ấy thực hiện nó với mục đích kiếm được. Vì vậy con người mà ao ước kiếm được, thành tựu, là không chín chắn.

Swamiji: Hoàn toàn đúng.

Krishnaji: Dù rằng Niết bàn, Thiên đàng, Moksha, đạt được hay khai sáng, anh ấy không chín chắn. Lúc này, bạn sẽ làm gì với một người như thế?

Swamiji: Kể cho anh ấy những câu chuyện.

Krishnaji: Không, tại sao tôi lại phải kể cho anh ấy những câu chuyện, gây rối loạn cho anh ấy nhiều hơn nữa bằng những câu chuyện của tôi hay bằng những câu chuyện của bạn? Tại sao không để anh ấy lại một mình? Anh ấy sẽ không lắng nghe.

Swamiji: Nó tàn nhẫn quá.

Krishnaji: Tàn nhẫn về phần ai? Anh ấy sẽ không lắng nghe bạn. Chúng ta hãy thực tế một tí. Bạn đến với tôi Tôi hoàn toàn là “cái tôi”. Tôi không quan tâm bất kỳ điều gì ngoại trừ “cái tôi”, nhưng bạn nói rằng “Hãy nhìn kia, bạn đang gây ra hỗn loạn trong thế giới, bạn đang tạo ra sự đau khổ như thế cho con người”, và tôi đáp lại, làm ơn hãy đi đi. Dù tình bày bằng cách nào bạn thích; giải thích nó trong những câu chuyện, che đậy nó bằng những viên thuốc, những viên thuốc ngọt ngào, nhưng anh ấy sẽ không thay đổi “cái tôi”. Nếu anh

ấy có thay đổi, anh ấy sẽ đến khoảng giữa – “cái tôi” và cái “không tôi”. Đây được gọi là tiến hóa. Con người thấp kém nhất đến được khoảng giữa.

Swamiji: Làm thế nào?

Krishnaji: Bằng cách gõ cửa. Sống xô đẩy anh ấy, dạy dỗ anh ấy. Có chiến tranh, hận thù; anh ấy bị hủy diệt. Hay anh ấy đi vào một nhà thờ. Nhà thờ là một cái bẫy cho anh ấy. Nó không khai sáng anh ấy, nó không nói rằng, “Vì Thượng đế hãy đập nát đi,” nhưng nó nói rằng nó sẽ cho anh ấy cái gì anh ấy muốn – sự giải trí, dù rằng giải trí của Jesus, hay giải trí của Hindu, hay Phật giáo, hay Hồi giáo hay bất kỳ tôn giáo nào – nó sẽ cho anh ấy sự giải trí, chỉ cần nhân danh Thượng đế. Vì vậy chúng giữ anh ấy ở cùng một mức độ, với những bổ sung nhỏ bé, một chút xiu đánh bóng, văn hóa ốt hơn, quần áo đẹp hơn, vân vân. Đó là điều gì đang xảy ra. Anh ấy có thể tạo thành (như bạn vừa nói) tám mươi phần trăm của thế giới, có lẽ nhiều hơn, chín mươi phần trăm.

Swamiji: Anh có thể làm gì?

Krishnaji: Tôi sẽ không thêm vào nó, tôi sẽ không kể cho anh ấy những câu chuyện, tôi sẽ không giải trí cho anh ấy; bởi vì có những người khác đang sẵn sàng giải trí cho anh ấy.

Swamiji: Cảm ơn anh.

Krishnaji: Rồi thì có loại ở giữa, “cái tôi” và “cái không tôi”, mà thực hiện những đổi mới xã hội, một chút ít tốt lành ở đây và ở kia, nhưng luôn luôn “cái tôi” đang vận hành. Theo xã hội, theo chính trị, theo tôn giáo, trong mọi phương hướng, “cái tôi” đang vận hành. Nhưng lặng lẽ hơn một chút, cùng đánh bóng hơn một chút. Lúc này với anh ấy bạn có thể nói

một chút “Hãy nhìn kia, một đôi mới xã hội cũng được thôi trong nơi chỗ của nó nhưng nó không dẫn bạn đến đâu cả,” và vân vân. Bạn có thể nói chuyện cùng anh ấy. Có lẽ anh ấy sẽ lắng nghe bạn. Người trước sẽ không lắng nghe bạn gì cả. Người này sẽ lắng nghe bạn, hơi hơi chú ý và có lẽ nói điều này quá nghiêm túc, điều này đòi hỏi quá nhiều công việc và rơi lại khuôn mẫu cũ kỹ của anh ấy. Chúng ta sẽ nói chuyện cùng anh ấy và để anh ấy lại. Điều gì anh ấy muốn làm tùy thuộc vào anh ấy. Lúc này có con người còn lại mà đang ra khỏi “cái tôi”, đang bước ra khỏi gánh xiếc của “cái tôi”. Đó kia, bạn có thể nói chuyện cùng anh ấy. Anh ấy sẽ chú ý nghe bạn. Vậy là người ta nói chuyện cùng cả ba loại này, không phân biệt giữa những người chín chắn và những người không chín chắn. Chúng ta sẽ nói chuyện cùng cả ba loại, ba kiểu, và để nó lại cho họ.

Swamiji: Người không quan tâm, anh ấy sẽ bỏ đi.

Krishnaji: Anh ấy sẽ rời khỏi căn lều, anh ấy sẽ rời khỏi căn phòng. Đó là công việc của anh ấy. Anh ấy đi đến nhà thờ, bóng đá, giải trí của anh ấy, hay bất kỳ nơi nào. Nhưng ngay lúc bạn nói rằng “anh không chín chắn và tôi sẽ chỉ bảo anh thêm”, anh ấy trở thành . . .

Swamiji: Được khuyến khích.

Krishnaji: Hạt giống của thuốc độc ở đó rồi. Thưa bạn, nếu mảnh đất là đúng, hạt giống sẽ nảy mầm. Nhưng nói rằng, “Anh chín chắn, và anh không chín chắn”, điều đó hoàn toàn sai lầm. Tôi là ai mà bảo một ai đó rằng anh ấy không chín chắn? Điều đó dành cho anh ấy khám phá.

Swamiji: Nhưng liệu một người dốt nát thấy rằng anh ấy là một người dốt nát?

Krishnaji: Nếu anh ấy là một người dốt nát chắc chắn anh ấy sẽ không lắng nghe bạn. Bạn thấy không, thưa bạn, chúng ta khởi hành với ý tưởng của muốn giúp đỡ.

Swamiji: Đó là điều gì chúng ta đang đặt nền tảng cho toàn nói chuyện của chúng ta.

Krishnaji: Tôi nghĩ sự tiếp cận của muốn giúp đỡ không có giá trị, ngoại trừ trong thế giới y khoa hay trong thế giới công nghệ. Nếu tôi bị bệnh tôi cần đi đến bác sĩ để được điều trị. Ở đây, theo tâm lý, nếu tôi mê muội, tôi sẽ không lắng nghe bạn. Nếu tôi hơi nhận biết, tôi sẽ lắng nghe bạn tùy theo trạng thái trống không của tôi, tùy theo những tâm trạng của tôi. Vì vậy đối với một con người mà nói rằng, “Tôi muốn được nhận biết thực sự, được duy trì sự nhận biết thuộc tâm lý”, đối với anh ấy bạn có thể nói chuyện. Thế là chúng ta nói chuyện cùng tất cả họ.

Swamiji: Cám ơn anh. Điều đó khai sáng một hiểu lầm lớn lao. Khi ngồi một mình, tôi phản ánh lại những điều gì anh đã giải thích lúc sáng sớm. Tôi không thể chế ngự được cảm giác tự nhiên. “A, Buddha đã nói như thế, hay Vasishtha đã nói như thế”, mặc dù ngay tức khắc tôi cố gắng cắt đi những hình ảnh tưởng tượng của từ ngữ để khám phá ý nghĩa. Anh giúp chúng tôi khám phá ý nghĩa, mặc dù có lẽ đó không là ý định của anh. Vasishtha và Buddha ững vậy. Những con người đến đây gặp anh như họ đã gặp những người vĩ đại kia. Tại sao? Có cái gì trong bản chất con người mà tìm kiếm, mà dò dẫm và nắm chặt một cái nạng? Lại nữa, không giúp đỡ họ có lẽ là một tàn nhẫn, nhưng giúp đỡ họ quá nhiều mà không dành cho họ cơ hội để tự suy nghĩ có lẽ là một tàn nhẫn vô cùng. Người ta làm gì đây?

Krishnaji: Câu hỏi là, tại sao con người cần những cái nạng?

Swamiji: *Vâng, và liệu có giúp đỡ họ hay không.*

Krishnaji: Đó là như thế này: bạn có nên cho họ những cái nạng để dựa dẫm hay không. Hai câu hỏi được bao hàm. Tại sao con người cần những cái nạng? Và liệu bạn là người cho họ những cái nạng?

Swamiji: *Người ta nên hay người ta không nên?*

Krishnaji: Người ta nên hay người ta không nên, và liệu bạn có khả năng cho họ sự giúp đỡ? – hai câu hỏi đó được bao hàm. Tại sao con người muốn những cái nạng, tại sao con người muốn lệ thuộc vào những người khác, dù đó là Jesus, Buddha, hay những vị thánh cổ xưa, tại sao?

Swamiji: *Trước hết, có cái gì đó mà đang tìm kiếm. Chính đang tìm kiếm tự nó có vẻ là tốt lành.*

Krishnaji: Vậy sao? Hay nó là sự sợ hãi của họ vì không đạt được cái gì đó mà những vị thánh, những con người vĩ đại, đã vạch ra? Hay sợ hãi của sai lầm, của không được hạnh phúc, của không được khai sáng, hiểu rõ, hay bất kỳ điều gì bạn gọi nó?

Swamiji: *Cho phép tôi được trích dẫn một câu diễn tả hay ho từ Bhagavadgita? Krishna đã nói: bốn loại người đến với tôi. Một con người đang bị phiền muộn; anh ấy đến với tôi để được cởi bỏ sự phiền muộn. Sau đó có con người mà là người hiểu kỳ; anh ấy chỉ muốn biết Thượng đế, sự thật này là gì, và liệu có thiên đàng và địa ngục? Người thứ ba muốn nhiều tiền bạc hơn. Anh ấy cũng đến với Thượng đế và cầu nguyện để có nhiều tiền bạc hơn. Và Gyani, người thông thái, cũng đến. Tất cả họ đều tốt lành, bởi vì tất cả họ, trong chừng mực này hay chừng mực khác, đều đang tìm kiếm Thượng đế. Nhưng trong*

tất cả những người này, tôi nghĩ người Gyani là người tốt lành nhất. Vì vậy sự tìm kiếm có lẽ vì những lý do khác nhau.

Krishnaji: Vâng, thưa bạn. Có hai câu hỏi này. Trước hết, tại sao chúng ta tìm kiếm? Tiếp theo tại sao con người cần có những cái nạng? Lúc này, tại sao người ta tìm kiếm, tại sao người ta phải tìm kiếm?

Swamiji: *Tại sao người ta phải tìm kiếm – bởi vì người ta phát giác cái gì đó đang bị mất mát.*

Krishnaji: Điều đó có nghĩa gì? Tôi không được hạnh phúc và tôi muốn hạnh phúc. Đó là một hình thức của tìm kiếm. Tôi không biết khai sáng là gì. Tôi đã đọc nó trong những quyển sách và nó cuốn hút tôi và tôi tìm kiếm nó. Cũng vậy tôi tìm kiếm một công việc tốt hơn, bởi vì có nhiều tiền bạc hơn, nhiều lợi lộc hơn, nhiều tận hưởng hơn và vân vân. Trong tất cả việc này có tìm kiếm, dò dẫm, mong muốn. Tôi có thể hiểu rõ con người mong muốn có một công việc tốt hơn, bởi vì xã hội được cấu thành hiện nay đã xếp đặt quá chặt chẽ đến độ nó bắt buộc anh ấy tìm kiếm nhiều tiền bạc hơn, một công việc tốt hơn. Nhưng thuộc tâm lý, phía bên trong, tôi đang tìm kiếm cái gì? Và khi tôi khám phá nó, trong tìm kiếm của tôi, làm thế nào tôi biết được cái gì tôi khám phá là sự thật?

Swamiji: *Có lẽ sự tìm kiếm chấm dứt.*

Krishnaji: Đợi đã Thưa bạn. Làm thế nào tôi biết được. Trong tìm kiếm của tôi, làm thế nào tôi biết được đây là sự thật? Làm sao tôi biết được? Liệu đã khi nào tôi có thể nói “Đây là sự thật”? Vì vậy tại sao tôi phải tìm kiếm nó? Vì vậy điều gì làm cho tôi tìm kiếm? Điều gì làm cho người ta tìm kiếm là câu hỏi căn bản nhiều hơn là sự tìm kiếm, và nói rằng,

“Đây là sự thật.” Nếu tôi nói, “Đây là sự thật”, tôi phải biết nó rồi. Nếu tôi biết nó rồi, nó không là sự thật. Nó là cái gì đó chết rồi, quá khứ, mà bảo với tôi rằng đó là sự thật. Một vật chết không thể nói cho tôi sự thật là gì.

Vì vậy tại sao tôi tìm kiếm? Bởi vì, trong sâu thẳm tôi bị bất hạnh, trong sâu thẳm tôi bị rối loạn, trong sâu thẳm tôi có sự đau khổ vô cùng và tôi muốn khám phá một phương cách vượt khỏi nó. Bạn xuất hiện như một *đạo sư*, như một người khai sáng, hay như một người thầy, và nói rằng, “Hãy nhìn, đây là con đường để thoát ra.” Lý do căn bản cho sự tìm kiếm của tôi là ầu thoát khỏi sự đau khổ này và tôi giả sử rằng tôi có thể tẩu thoát khỏi sự đau khổ, và sự khai sáng đó ở đằng kia, hay trong chính tôi. Làm thế nào tôi có thể tẩu thoát khỏi nó? Tôi không thể ở trong ý nghĩ của lần tránh nó, kháng cự nó, chạy trốn khỏi nó; nó ở đó. Bất kỳ nơi nào tôi đi, nó vẫn còn ở đó. Vì vậy điều gì tôi phải làm là khám phá trong chính tôi tại sao đau khổ đã hiện diện, tại sao tôi đang trải qua đau khổ. Vậy thì, liệu đó là một tìm kiếm? Không. Khi tôi muốn khám phá tại sao tôi đang đau khổ, đó không là tìm kiếm. Thậm chí nó không là một nghi vấn. Nó cũng giống như tìm đến một bác sĩ và nói tôi bị đau bụng quá, và ông ấy nói rằng bạn đã ăn loại thức ăn sai lầm. Thế là tôi sẽ tránh thức ăn sai lầm. Nếu nguyên nhân đau khổ của tôi ở trong chính tôi, không nhất thiết được tạo ra bởi môi trường trong đó tôi sống, vậy thì tôi phải tự khám phá làm thế nào tôi được tự do khỏi nó cho chính tôi. Bạn có *Đ*, như *đạo sư*, vạch ra rằng đó là cái cửa, nhưng ngay khi bạn vạch ra nó, công việc của bạn chấm dứt. Sau đó tôi phải làm việc, sau đó tôi phải khám phá làm cái gì, sống như thế nào, suy nghĩ như thế nào, cảm thấy cách sống này như thế nào mà trong đó không còn đau khổ.

Swamiji: Vậy thì tại mức độ đó sự giúp đỡ, sự vạch ra được hợp lý.

Krishnaji: Không được hợp lý, nhưng bạn làm nó tự nhiên.

Swamiji: Giả sử một con người bị mắc kẹt nơi nào đó, khi anh ấy tiến tới, khi đi đến đó, anh ấy vướng phải cái bàn này...

Krishnaji: Anh ấy phải hiểu rằng cái bàn ở đó. Anh ấy phải hiểu rằng khi anh ấy đang đi về phía cái cửa có một chướng ngại trên lối đi. Nếu anh ấy đang thâm nhập, anh ấy sẽ khám phá. Nhưng nếu bạn đến và nói rằng “Có cái cửa, có cái bàn, đừng vướng phải nó,” bạn đang đối xử với anh ấy như một đứa bé, hướng dẫn anh ấy đi đến cái cửa. Không có ý nghĩa gì đối với nó.

Swamiji: Để cho nhiều sự giúp đỡ, sự vạch ra, được hợp lý?

Krishnaji: Bất kỳ con người được tôn kính nào có tâm lòng nhân hậu sẽ nói rằng, đừng đi đến đó, có một vực thẳm. Lần trước tôi đã gặp một *đạo sư* rất nổi tiếng ở Ấn độ. Ông ấy đã đến gặp tôi. Có một tấm thảm trên sàn nhà và chúng tôi đã nói rất lễ phép với ông ấy, mời ông ấy ngồi trên tấm thảm – và ông ấy lặng lẽ ngồi trên tấm thảm, thiết lập cung cách của *đạo sư*, đặt cái gậy cầm tay phía trước ông ấy và bắt đầu bàn luận – nó là một trình diễn thật tuyệt vời mà ông ấy đã dựng lên! Và ông ấy đã nói: con người cần một *đạo sư* bởi vì chúng ta, *những đạo sư* hiểu biết nhiều hơn những người đang theo đuổi; tại sao anh ấy phải trải qua tất cả sự hiểm nguy một mình? Chúng ta sẽ giúp anh ấy. Không thể bàn luận với ông ấy bởi vì ông ấy đã giả sử rằng một mình ông ấy biết và mọi người khác đều dốt nát. Khoảng mười phút sau ông ấy bỏ đi, đây bực tức.

Swamiji: Đó là một trong những điều khiến Krishnaji nổi tiếng ở Ấn độ! – Kế tiếp, trong khi anh vạch rõ sự vô ích hoàn toàn của mù quáng chấp nhận những giáo điều, những công thức, anh sẽ không yêu cầu sự phủ nhận tức khắc của họ. Trong khi truyền thống có thể là một khối đã chết rồi, có lẽ sẽ xứng đáng phải hiểu rõ nó và nguồn gốc của nó; nếu không, khi hủy diệt một truyền thống một hậu quả đối nghịch có thể nảy sinh.

Krishnaji: Hoàn toàn đúng.

Swamiji: Vì vậy liệu tôi có thể đưa ra một vài niềm tin truyền thống cho sự thâm nhập của anh để cho chúng ta có lẽ khám phá nơi nào và làm thế nào điều gì anh gọi là “những ý định tốt lành” bị đổi hướng đột ngột đến địa ngục – cái vô giam giữ chúng ta? Mỗi nhánh của Yoga tạo những kỷ luật riêng của nó trong những luận điệu cứng ngắt rằng nếu người ta theo đuổi chúng trong tinh thần đúng đắn người ta sẽ chấm dứt được đau khổ. Tôi sẽ liệt kê chúng để lắng nghe những nhận xét của anh.

Thứ nhất, Karma Yoga: nó đòi hỏi Dharma hay một đời sống đạo đức, mà thường được trải rộng để bao gồm những Varnashrama Dharma. Một câu nói của Krishna “Swadharme . . . Bhayavaha” – dường như đã thể hiện rằng nếu một con người tự nguyện đầu hàng chính anh ấy đến những luật lệ nào đó của cách cư xử, cái trí của anh ấy sẽ được tự do để quan sát và học hành với sự trợ giúp của những Bavana nào đó. Anh có thể nhận xét về những điều này? – khái niệm của Dharma và những luật lệ và những quy định: “làm điều này”, “điều đó đúng”, “điều kia sai” . . .

Krishnaji: Mà thực sự có nghĩa, đặt ra điều gì là cách cư xử đúng đắn, và tôi tự nguyện chấp nhận nó. Có một người thầy đặt ra điều gì là cách cư xử đúng đắn, và tôi đến và tự nguyện,

dùng từ ngữ của bạn, bám chặt nó, chấp nhận nó. Liệu có một việc như chấp nhận tự nguyện? Và người thầy nên đặt ra điều gì là cách cư xử đúng đắn, mà có nghĩa ông ấy đã đặt ra cái khuôn mẫu, cái khuôn, tình trạng bị quy định hay sao? Bạn tuân theo sự nguy hiểm của nó? – trong việc đã đặt ra tình trạng bị quy định của anh ấy mà sinh ra cách cư xử đúng đắn, mà sẽ dẫn người ta đến thiên đàng.

Swamiji: Đó là một khía cạnh của nó. Khía cạnh khác mà tôi quan tâm nhiều hơn, là nếu điều đó được chấp nhận, vậy thì cái dụng cụ tâm lý được tự do để quan sát.

Krishnaji: Tôi hiểu. Không, thưa bạn. Tại sao tôi nên chấp nhận nó? Bạn là người thầy. Bạn đặt ra khuôn mẫu của cách cư xử. Làm thế nào tôi biết rằng bạn đúng? Bạn có lẽ sai. Và tôi sẽ không chấp nhận uy quyền của bạn. Bởi vì tôi hiểu rằng uy quyền của những đạo sư, uy quyền của vị giáo sĩ, uy quyền của Giáo hội – tất cả chúng đều đã thất bại. Vì vậy, với một người thầy mới đang đặt ra một luật lệ mới, tôi sẽ nói rằng, “Vì Thượng đế ông đang đùa giỡn cùng trò chơi đó; tôi không chấp nhận nó.” Và liệu có một sự việc như chấp nhận tự nguyện – chấp nhận tự nguyện, tự do? Hay tôi đã bị ảnh hưởng rồi, vì bạn là một người thầy, bạn là con người vĩ đại, và bạn hứa hẹn cho tôi một phần thưởng vào phút cuối của nó, có ý thức hay không ý thức, mà dẫn tôi đến chấp nhận “tự nguyện” nó? Tôi không chấp nhận nó một cách tự do. Nếu tôi tự do, tôi không chấp nhận nó gì cả. Tôi sống đúng đắn.

Swamiji: Vậy là đúng đắn phải đến từ bên trong?

Krishnaji: Rõ ràng, còn gì không phải nữa, thưa bạn? Hãy nhìn vào điều gì xảy ra trong sự thâm nhập cách cư xử. Họ nói những hoàn cảnh, môi trường, văn hóa phía bên ngoài, tạo ra những loại cư xử nào đó. Đó là, nếu tôi sống trong một môi

trường công sản cùng sự thống trị của nó, cùng những đe dọa, những trại tập trung của nó, tất cả việc đó sẽ làm cho tôi cư xử trong một cách nào đó; tôi khoác vào một cái mặt nạ, bị khiếp sợ, và tôi cư xử trong một cách nào đó. Trong một xã hội mà hơi hơi tự do, nơi không có nhiều luật lệ, bởi vì không ai tin tưởng những luật lệ, nơi mọi thứ được cho phép, ở đó tôi chơi đùa.

Swamiji: Lúc này, cái nào được chấp nhận hơn từ quan điểm tinh thần?

Krishnaji: Không cái nào cả. Bởi vì cách cư xử, đạo đức, là cái gì đó không bị vun quén bởi tôi hay bởi xã hội. Tôi phải khám phá làm thế nào để sống đúng đắn. Đạo đức là cái gì đó mà không là một chấp nhận của những khuôn mẫu, hay tuân theo một khuôn mẫu chờ đợi của lẽ thói. Tốt lành không là lẽ thói. Chắc chắn, nếu tôi tốt lành bởi vì người thầy của tôi nói rằng tôi tốt lành, nó là vô nghĩa. Vì vậy không có sự việc như chấp nhận tự nguyện của cách cư xử đúng đắn mà được đặt ra bởi đạo sư, bởi một người thầy.

Swamiji: Người ta phải tự khám phá nó cho chính người ta.

Krishnaji: Vì vậy tôi phải bắt đầu thâm nhập. Tôi phải bắt đầu quan sát, tôi phải khám phá sống như thế nào. Tôi chỉ có thể sống khi không có sợ hãi.

Swamiji: Có lẽ đáng ra tôi đã giải thích điều này. Theo Shankara nó chỉ được dành cho những người thấp hơn.

Krishnaji: Người nào là thấp và cao? Người chín chắn và người không chín chắn? Shankara hay X, Y, Z nói rằng, “Đặt ra luật lệ cho những người thấp và cho những người cao” và họ thực hiện nó. Họ đọc những quyển sách của Shankara, hay

một người uyên bác nào đó đọc nó cho họ, và họ nói điều đó thật kỳ diệu rồi quay lại và theo đuổi sống riêng của họ. Đây là một sự kiện rõ ràng. Bạn thấy nó ở nước Ý. Họ lắng nghe Đức giáo hoàng – họ lắng nghe nghiêm túc được hai hay ba phút rồi sau đó tiếp tục sống hàng ngày của họ; không một ai quan tâm, nó không tạo ra khác biệt nào. Đó là lý do tôi muốn hỏi, tại sao những người tạm gọi là Shankaras, những đạo sư, đặt ra những luật lệ về cách cư xử là gì.

Swamiji: Nếu không sẽ có hỗn loạn.

Krishnaji: Dù thế nào cũng có hỗn loạn rồi. Có hỗn loạn khủng khiếp. Ở Ấn độ họ đã đọc Shankara và tất cả những người thầy được hàng ngàn năm. Hãy nhìn họ!

Swamiji: Có lẽ, theo họ, sự thay thế không thể xảy ra được.

Krishnaji: Sự thay thế là gì? Rối loạn? Đó là điều gì họ đang sống. Thay vì hiểu rõ Shankara tại sao lại không hiểu rõ sự rối loạn trong đó họ đang sống? Nếu họ hiểu rõ sự rối loạn, họ có thể thay đổi được nó.

Swamiji: Có lẽ điều đó dẫn chúng ta đến nghi vấn về Bhawana này nơi một chút xiu tâm lý được bao hàm. Chuyển đến Sadhana của Karma Yoga, trong đó những chủ đề khác kinh Bhavagad Gita đặt ra một Nimitta Bhawana. Không nghi ngờ gì cả Bhawana là Đang hiện diện và Nimitta Bhawana là đang là một phương tiện không cái tôi trong bàn tay ủa Thượng đế hay Đang Hiện diện Vô Hạn. Nhưng nó cũng được sử dụng để có ý nghĩa một thái độ hay một cảm thấy trong hy vọng rằng nó sẽ giúp đỡ một người bắt đầu học hành quan sát chính anh ấy và vì vậy Bhawana sẽ tràn ngập thân tâm đang hiện diện của anh ấy. Cho những con người không có bao nhiêu hiểu rõ có lẽ điều đó rất cần thiết; hay liệu điều đó sẽ

*thường xuyên làm xao nhãng họ bằng trạng thái tự dối gạt?
Làm thế nào chúng ta sẽ khiến điều này vận hành được?*

Krishnaji: Câu hỏi bạn đang hỏi là gì, thưa bạn?

Swamiji: *Có kỹ thuật của Bhawana.*

Krishnaji: Điều đó hàm ý một hệ thống, một phương pháp, bằng cách luyện tập nó, cuối cùng bạn đạt được sự khai sáng. Bạn luyện tập với mục đích để đến với Thượng đế hay bất kỳ điều gì. Khoảnh khắc bạn luyện tập một phương pháp, điều gì xảy ra? Tôi luyện tập ngày qua ngày cái phương pháp được đặt ra bởi bạn. Điều gì xảy ra?

Swamiji: *Có một câu nói nổi tiếng, “Vì bạn suy nghĩ vậy là bạn trở thành”.*

Krishnaji: Tôi nghĩ rằng qua luyện tập phương pháp này tôi sẽ đạt được sự khai sáng. Vì vậy tôi làm gì đây? Mỗi ngày tôi luyện tập nó. Tôi trở thành mỗi lúc một máy móc.

Swamiji : *Nhưng có một cảm thấy.*

Krishnaji: Cái lẽ thối máy móc đang xảy ra cùng sự cảm thấy được thêm vào, “Tôi thích nó”, “Tôi không thích nó”, “nó là một nhàm chán” – bạn biết đó, có một trận chiến đang xảy ra. Vì vậy bất kỳ điều gì tôi luyện tập, bất kỳ kỷ luật nào, bất kỳ thực hành trong ý nghĩa được chấp nhận của từ ngữ làm cho cái trí của tôi mỗi lúc một chật hẹp hơn, bị giới hạn và đờ đẫn, và bạn hứa hẹn tại khúc cuối, thiên đàng. Tôi nói nó giống như những chiến binh được tập tành ngày này qua ngày khác – rèn luyện, rèn luyện – cho đến khi họ không còn là gì & ngoại trừ những dụng cụ của viên thượng sĩ hay sĩ quan chỉ huy. Cho họ một chút khởi đầu. Vì vậy tôi đang nghi vấn toàn

bộ sự tiếp cận của hệ thống và phương pháp hướng về sự khai sáng. Thậm chí trong những nhà máy, một con người chỉ đi chuyển một công tắc hoặc đẩy cái này hay cái kia không sản xuất được nhiều bằng con người được tự do học hành khi anh ấy làm việc.

Swamiji: Anh có thể đặt điều đó vào Bhawana hay không?

Krishnaji: Tại sao không?

Swamiji: Vì vậy nó vận hành?

Krishnaji: Đây là cách duy nhất. Đó là *Bhawana* thực sự: học hành khi bạn đang sống. Vì vậy hãy thức dậy. Học hành khi bạn đang sống, vì vậy hãy nhận biết khi bạn đang sống. Nếu đạo bộ và tôi có một hệ thống, một phương pháp của đạo bộ, phương pháp đó là tất cả mà tôi đang quan tâm: tôi sẽ không thấy chim chóc, cây cối, ánh sáng tuyệt vời trên chiếc lá, không gì cả. Và tại sao tôi phải chấp nhận người thầy mà cho tôi cái phương pháp, cái khuôn mẫu? Ông ấy có lẽ đặc biệt như tôi, và có những người thầy mà rất lạ lùng. Vì vậy tôi khước từ tất cả việc đó.

Swamiji: Lại nữa vấn đề là vấn đề của người bắt đầu.

Krishnaji: Ai là người bắt đầu? Người không chín chắn?

Swamiji: Có thể.

Krishnaji: Vì vậy bạn đang cho anh ấy một món đồ chơi để chơi đùa?

Swamiji: Một loại khai mở nào đó.

Krishnaji: Vâng một món đồ chơi và anh ấy đang thụ hưởng món đồ chơi đó và luyện tập suốt ngày và cái trí của anh ấy vẫn còn nhỏ nhen.

Swamiji: Có lẽ đó cũng là câu trả lời của anh cho nghi vấn về Bhakti Yoga. Lại nữa, trong chừng mực nào đó họ muốn những người này phải phá vỡ.

Krishnaji: Tôi không chắc chắn lắm, thưa bạn.

Swamiji: Tôi sẽ bàn luận Bhakti này. Chuyển đến Bhakti Yoga, Bhakta được khuyến khích thờ phụng Thượng đế ngay cả trong những đền chùa và những hình ảnh, cảm thấy sự hiện diện của thần thánh ở bên trong. Trong khá nhiều lời cầu nguyện, nó được lặp đi và lặp lại, “Ngài là Lan Khấp . . . Ngài là Hận Diện Mọi Nơi.”, vân vân. Krishna yêu cầu những người hiến dâng thấy Thượng đế trong những vật của thiên nhiên và sau đó như “tất cả”. Cùng thời điểm đó nhờ vào japa, hay sự lặp lại của câu kinh cùng sự nhận biết tương quan được ý nghĩa của nó, người hiến dâng được yêu cầu nhận biết rằng sự hiện diện của thần thánh phía bên ngoài giống hệt với sự hiện diện của thần thánh phía bên trong. Vẫn vậy cái cá thể nhận ra trạng thái một của anh ấy cùng cái tập thể. Có bất kỳ điều gì sai lầm căn bản với hệ thống đó?

Krishnaji: Ô! Vâng, thưa bạn. Khối Cộng sản không tin tưởng Thượng đế nào cả. Những người Cộng sản đã đặt chính thể ở trên Thượng đế. Họ ích kỷ, họ bị kinh hãi, nhưng không có Thượng đế, không những câu kinh, vân vân. Một người khác không biết những câu kinh, japa, sự lặp lại như anh ấy nói, “Tôi muốn khám phá sự thật là gì. Tôi muốn khám phá liệu có một Thượng đế hay không. Có lẽ không có sự việc như thế.” Và kinh Gita và tất cả kinh khác đều giả sử rằng có. Họ giả sử rằng có Thượng đế. Họ là ai mà bảo cho tôi là có

hay không có, kể cả Krishna hay X, Y, Z? Tôi nói nó có lẽ là tình trạng bị quy định riêng của bạn; bạn được sinh ra trong một môi trường đặc biệt và với một tình trạng bị quy định đặc biệt, với một thái độ đặc biệt và bạn tin tưởng điều đó. Rồi sau đó bạn đặt ra những luật lệ. Nhưng nếu tôi khước từ tất cả uy quyền, kể cả những người Cộng sản, kể cả những uy quyền của phương Tây và phương Đông, tất cả uy quyền, lúc đó tôi ở đâu? Lúc đó tôi phải khám phá, bởi vì tôi không hạnh phúc, tôi bị đau khổ.

Swamiji: *Nhưng có lẽ tôi được tự do khỏi tình trạng bị quy định.*

Krishnaji: Đó là công việc của tôi – được tự do. Nếu không tôi không thể học hành. Nếu tôi vẫn là một người Ấn giáo trong suốt sống của tôi, tôi chấm dứt. Người Thiên chúa giáo vẫn là người Thiên chúa giáo và người Cộng sản vẫn là người Cộng sản, cả hai đều chết rồi. Nhưng liệu có thể – đó thực sự là một nghi vấn – khước từ tất cả tình trạng bị quy định mà chấp nhận uy quyền? Liệu tôi có thể thực sự khước từ tất cả uy quyền và đứng một mình để khám phá? Và tôi phải đứng một mình. Trái lại, nếu tôi không đứng một mình trong ý nghĩa sâu thẳm của từ ngữ đó, tôi chỉ đang lặp lại điều gì Shankara, Buddha, hay X, Y, Z đã nói. Mục đích của nó là gì, khi biết rất rõ rằng sự lặp lại đó không là sự thật? Vì vậy, tôi, – chín chắn hay không chín chắn, hay nửa chừng – tôi không được, tất cả họ không được học hành để đứng một mình hay sao? Điều đó đau đớn lắm; họ nói rằng, “Chúa tôi ơi, làm sao tôi có thể đứng một mình?” – không con cái, không Thượng đế, không Bí thư Cộng sản? Có sợ hãi.

Swamiji: *Anh nghĩ rằng mọi người có thể vận dụng được điều này?*

Krishnaji: Tại sao không, thưa bạn? Nếu bạn không thể, vậy thì bạn bị trói buộc trong nó. Không có số lượng nào của những vị Thượng đế, và những câu kinh, và những ranh mãnh sẽ giúp đỡ bạn. Họ có lẽ che đậy nó. Họ có lẽ bỏ nó vào chai. Họ có lẽ nén nó lại và cất trong tủ lạnh. Nhưng nó luôn luôn ở đó.

Swamiji: *Lúc này có phương pháp khác, phương pháp đấng một mình: Raja Yoga. Lại nữa ở đây người học được yêu cầu vun quén những chất lượng đạo đức nào đó mà, ở một khía cạnh, tạo cho anh ấy là một công dân tốt và ở khía cạnh khác, cởi bỏ những rào chắn tâm lý có thể có. Sadhana này, mà chủ yếu là trạng thái nhận biết được suy nghĩ bao gồm ký ức, tưởng tượng và giấc ngủ, có vẻ gần gũi giống như sự giảng dạy của anh. Asana và Pranayama là những trợ giúp, có lẽ. Và thậm chí Dyana của Yoga không được dự tính để mang lại trạng thái tự nhận biết, mà đã được công nhận không là sản phẩm cuối cùng của một chuỗi những hành động. Krishna đã khẳng định rõ ràng rằng Yoga nêu rõ sự nhận biết: “Atma Shuddhaye”. Liệu anh đồng ý sự tiếp cận này? Không có nhiều trợ giúp được liên quan ở đây; thậm chí Iswara chỉ là “Purusha Visheshaha”. Nó là một loại đạo sư, không thể thấy được trong qui trình bên trong. Anh đồng ý sự tiếp cận này: có phương pháp ngẫm tham t hiện này và cố gắng khoét sâu vào sâu hơn và sâu hơn.*

Krishnaji: Tất nhiên. Vậy thì người ta phải thâm nhập vấn đề của thiền định.

Swamiji: *Và Patanjali định nghĩa thiền định như là, “Sự vắng mặt của tất cả ý tưởng thuộc thế giới hay bất kỳ ý tưởng lạc đề nào.” Đó là Bhakti Sunyam.*

Krishnaji: Hãy nhìn kìa, thưa bạn, tôi không đọc gì cả. Ở đây ngay lúc này tôi là: tôi không biết. Tôi chỉ biết rằng tôi bị đau khổ và rằng tôi có một cái trí khá tốt lành. Tôi không có uy quyền – Shankara, Krishna, Patanjali, không ai cả – tôi tuyệt đối một mình. Tôi phải đối mặt với sống của tôi và tôi phải là một công dân tốt lành – không lệ thuộc những người Cộng sản, những người Tư bản, hay những người Xã hội – công dân tốt lành có nghĩa cách cư xử, không phải là một công việc ở văn phòng và khác biệt khi ở nhà. Trước hết, tôi muốn khám phá làm thế nào được tự do khỏi đau khổ này. Tiếp theo bởi vì được tự do, tôi sẽ khám phá liệu có một sự việc như Thượng đế hay bất kỳ thứ gì. Vì vậy làm thế nào tôi sẽ học hành để được tự do khỏi gánh nặng khủng khiếp này? Đó là nghi vấn đầu tiên của tôi. Tôi chỉ có thể hiểu rõ nó trong sự liên hệ với một người khác. Tôi không thể ngồi một mình và đào sâu vào nó bởi vì tôi có lẽ làm biến dạng nó; cái trí của tôi quá mê muội, quá thành kiến. Vì vậy tôi phải khám phá trong sự liên hệ – với thiên nhiên, với những con người – cái gì là sợ hãi này, đau khổ này; trong sự liên hệ, bởi vì nếu tôi ngồi một mình tôi có thể tự lừa dối mình rất dễ dàng. Nhưng bằng cách nhận biết trong sự liên hệ, tôi có thể nắm bắt được nó ngay tức khắc.

Swamiji: Nếu anh nhận biết.

Krishnaji: Đó là đấm máu chột. Nếu tôi nhận biết, cảnh giác, tôi sẽ khám phá; và việc đó không mất thời gian.

Swamiji: Nhưng nếu người ta không?

Krishnaji: Vì vậy, vấn đề là thức dậy, nhận biết, cảnh giác. Có một phương pháp cho nó không? Hãy theo dõi nó, thưa bạn. Nếu có một phương pháp mà sẽ giúp đỡ tôi nhận biết, tôi sẽ luyện tập nó; nhưng đó là nhận biết à? Bởi vì trong đó

được bao hàm lẽ thối, sự chấp nhận uy quyền, sự lặp lại; điều đó dần dần đang làm nhận biết của tôi bị mờ dần. Vì vậy tôi khước từ điều đó: sự luyện tập nhận biết. Tôi nói rằng tôi chỉ có thể hiểu rõ đau khổ trong liên hệ và hiểu rõ đó chỉ đến qua nhận biết. Vì vậy tôi phải nhận biết. Tôi nhận biết vì sự thôi thúc của tôi là kết thúc đau khổ. Nếu tôi đói, tôi muốn có thức ăn và tôi tìm kiếm thức ăn. Trong cùng cách như vậy tôi khám phá ra cái gánh nặng khủng khiếp của đau khổ trong tôi và tôi khám phá nó qua sự liên hệ – cách tôi cư xử với bạn, cách tôi nói chuyện cùng mọi người. Trong tiến hành của sự liên hệ đó, sự việc này được bộc lộ.

Swamiji: Trong sự liên hệ đó, anh luôn luôn tự-nhận biết, nếu tôi có thể giải thích nó như thế.

Krishnaji: Vâng, tôi thức dậy, nhận biết, quan sát.

Swamiji: Nó dễ dàng quá cho một con người bình thường, đúng chứ?

Krishnaji: Vâng, nếu một người nghiêm túc và nói rằng, “Tôi muốn khám phá.” Con người bình thường, tám mươi hay chín mươi phần trăm trong số họ, thực sự không quan tâm. Nhưng một người nghiêm túc, anh ấy nói, “Tôi sẽ khám phá – tôi muốn xem thử liệu cái trí có thể được tự do khỏi đau khổ.” Và điều đó chỉ có thể phát giác được trong sự liên hệ. Tôi không thể sáng chế đau khổ. Trong sự liên hệ đau khổ đến.

Swamiji: Đau khổ ở bên trong.

Krishnaji: Dĩ nhiên, thưa bạn, nó là một hiện tượng thuộc tâm lý.

Swamiji: Anh sẽ không muốn một người ngồi xuống và tham thiền và mài bén?

Krishnaji: Vậy là chúng ta hãy quay lại câu hỏi về thiền định. Thiền định là gì? Không lệ thuộc điều gì Patanjali và những người khác nói bởi vì có lẽ họ hoàn toàn sai lầm. Và tôi có lẽ bị sai lầm khi tôi nói tôi biết cách thiền định. Vì vậy chính người ta phải khám phá, người ta phải hỏi, “Thiền định là gì?” Thiền định là đang ngồi yên lặng, đang tập trung, đang kiểm soát suy nghĩ, đang quan sát?

Swamiji: Đang quan sát, có lẽ.

Krishnaji: Bạn có thể quan sát khi bạn đang dạo bộ.

Swamiji: Điều đó khó khăn.

Krishnaji: Bạn quan sát khi đang ăn, khi bạn đang lắng nghe mọi người, khi một ai đó nói điều gì đó gây tổn thương bạn, nịnh nọt bạn. Điều đó có nghĩa, bạn phải luôn luôn nhận biết – khi bạn đang huênh hoang, khi bạn đang nói những điều giả dối – bạn theo kịp chứ? Muốn quan sát, bạn cần một cái trí rất yên lặng. Đó là thiền định. Toàn thể việc đó là thiền định.

Swamiji: Đối với tôi có vẻ như Patanjali phát triển tuần tự một luyện tập làm cho cái trí yên lặng, không phải trên trận chiến của sống, nhưng bắt đầu nó khi bạn một mình và mở rộng nó sang liên hệ.

Krishnaji: Nhưng nếu bạn tâu thoát khỏi trận chiến . . .

Swamiji: Trong một khoảng thời gian chút xíu . . .

Krishnaji: Nếu bạn tẩu thoát khỏi trận chiến bạn đã không hiểu rõ trận chiến. Trận chiến là bạn. Làm thế nào bạn có thể tẩu thoát khỏi chính bạn? Bạn có thể dùng một viên thuốc, bạn có thể giả vờ rằng bạn đã tẩu thoát được, bạn có thể lặp lại những câu kinh, japas và làm tất cả mọi loại sự việc, nhưng trận chiến đang tiếp tục. Bạn nói rằng, “Hãy lặng lẽ đi khỏi nó và sau đó quay lại nó.” Đó là một phân chia. Chúng ta đang đề nghị rằng, “Hãy nhìn trận chiến bạn có liên quan; bạn bị trói buộc vào nó: bạn là nó.”

Swamiji: *Điều đó dẫn chúng ta đến sự học hành cuối cùng: bạn là nó.*

Krishnaji: Bạn là trận chiến.

Swamiji: *Bạn là nó, bạn là trận chiến, bạn là người chiến đấu, bạn đi khỏi nó, bạn ở cùng nó – mọi thứ. Có lẽ đó là điều gì được hàm ý trong Gnana Yoga. Theo Gnana Yoga, người tìm kiếm được yêu cầu tự cung cấp cho anh ấy bốn phương tiện, Viveka, tìm kiếm cái thật sự và gạt bỏ cái giả dối. Vairagya, không tìm kiếm m vui thú; Shat Satsampath, mà có nghĩa sống một sống thực tế hướng về sự thực hành Yoga này; và Mumukshutva, một hiến dâng trọn vẹn để tìm kiếm Sự Thật. Đệ tử sau đó được tiếp cận một vị đạo sư và Sadhana của ông ấy gồm có Sravana (nghe), Manana (ngẫm nghĩ) và Niryudhyajna (thâm nhập), điều đó tất cả chúng tôi đều thực hiện ở đây. Vị đạo sư chọn lựa những phương tiện khác nhau để khai sáng học trò, mà thường thường được hàm ý nhận ra Tất Cả hay Sự Hiện diện Tổng Thể. Shankara diễn tả nó như vậy: “Vô hạn một mình là thật, thế giới là không thật. Cả thế không khác biệt vô hạn, vì vậy không có phân chia ở đó.” Shankara nói rằng thế giới là Maya mà qua đó ông ấy có ý rằng sự xuất hiện của thế giới là không thật, người ta phải thâm nhập và khám phá điều đó. Krishna diễn tả nó như vậy*

trong Gita: “Người thực hành yoga lúc đó nhận biết rằng hành động, người thực hiện hành động, những phương tiện được cần đến, và mục đích mà hành động được hướng đến, tất cả là một tổng thể và vì vậy sự phân chia được vượt qua.”

Anh phản ứng như thế nào đối với phương pháp Gnana Yoga này? Trước hết có Sadhana Chaturdhyaya này, mà đệ tử chuẩn bị cho chính anh ấy. Sau đó anh ấy đến gặp đạo sư và ngòì và nghe Sự Thật từ đạo sư và ngẫm nghĩ nó và thâm nhập sự thật, cho đến khi nó trở thành một cùng anh ấy; và sự thật thường được nói dựa vào những công thức này. Nhưng những công thức này mà chúng ta lặp lại được giả thiết là được nhận ra. Điều này có lẽ có một giá trị nào không?

Krishnaji: Thưa bạn, nếu bạn đã không đọc những quyển này – Patanjali, Shankara, Chan Upanishads, Raja Yoga, Karma Yoga, Bhakti Yoga, Gnana Yoga, không gì cả – bạn sẽ làm gì?

Swamiji: Tôi sẽ phải khám phá.

Krishnaji: Bạn sẽ làm gì?

Swamiji: Đấu tranh.

Krishnaji: Mà bạn đang làm trong chừng mực nào đó. Bạn sẽ làm gì? Bạn sẽ bắt đầu ở đâu? – không biết về điều gì những người khác đang nói, gồm cả điều gì những người lãnh đạo Cộng sản đã nói – Marx, Engels, Lenin, Stalin. Tôi ở đây, một con người bình thường, tôi không đọc thứ gì cả, tôi muốn biết. Tôi phải bắt đầu ở đâu? Tôi phải làm việc – Karma Yoga – trong một ngòì vườn, như một người nấu bếp, trong một nhà máy, trong một văn phòng, tôi phải làm việc. Và cũng vậy có vợ và con cái: tôi yêu họ, tôi ghét họ, tôi là một người nghiện ngập tình dục, bởi vì đó là sự tẩu thoát duy nhất đã trao tặng cho tôi trong sống. Tôi ở đây. Đó là bản đồ sống của tôi, và

tôi bắt đầu từ đây. Tôi không thể bắt đầu từ đằng kia; tôi bắt đầu ở đây và tôi tự hỏi chính mình tất cả điều đó là gì. Tôi không biết gì về Thượng đế. Bạn có thể sáng chế, giả vờ: tôi kinh hãi sự giả vờ. Nếu tôi không biết, tôi không biết. Tôi sẽ không trích dẫn những Shankara, những Buddha, hay bất kỳ ai. Vì vậy tôi nói rằng: đây là nơi tôi khởi đầu. Liệu tôi có thể tạo ra trật tự trong sông của tôi? – trật tự, không bị sáng chế bởi tôi hay bởi họ, nhưng trật tự mà là đạo đức. Liệu tôi có thể tạo ra nó? Và muốn đạo đức phải không có trận chiến, không có xung đột trong tôi hay phía bên ngoài. Vì vậy, phải không có hung hăng, không có bạo lực, không có hận thù, không có đối kháng. Tôi khởi đầu từ đó. Và tôi khám phá rằng tôi bị sợ hãi. Tôi phải được tự do khỏi sợ hãi. Ý thức được nó là nhận biết được tất cả việc này, nhận biết được tôi đang ở đâu; từ đó tôi sẽ chuyển động, tôi sẽ làm việc. Và sau đó tôi khám phá rằng tôi có thể một mình – không mang mọi gánh nặng của ký ức, của những Shankara, những Buddha, Marx, Engel – bạn theo kịp chứ? Tôi có thể một mình bởi vì tôi hiểu rõ trật tự trong sông của tôi; và tôi đã hiểu rõ trật tự bởi vì tôi đã khước từ vô trật tự, bởi vì tôi đã học hành về vô trật tự. Vô trật tự có nghĩa xung đột, chấp nhận uy quyền, thỏa hiệp, bắt chước, tất cả điều đó. Đó là vô trật tự, luân lý xã hội là vô trật tự. Từ đó tôi sẽ tạo ra trật tự trong chính tôi; không phải chính tôi như một con người nhỏ bé ngớ ngẩn ở quá khứ, nhưng như một Con Người.

Swamiji: Anh giải thích nó như thế nào?

Krishnaji: Chính là một con người đang trải qua địa ngục này. Mọi con người đang trải qua địa ngục này. Vì vậy, nếu tôi, như một con người, hiểu rõ điều này, tôi đã khám phá cái gì đó mà tất cả những con người có thể khám phá.

Swamiji: Nhưng làm thế nào người ta biết rằng người ta đang lừa dối chính người ta?

Krishnaji: Rất đơn giản. Trước hết, kham tôn: tôi không muốn thành tựu bất kỳ việc gì.

Swamiji: Tôi không hiểu anh có bất ngờ gặp những người mà nói, “Tôi là người khiêm tốn nhất trên thế giới.”

Krishnaji: Tôi biết. Tất cả đều quá dốt nát. Không có ham muốn, không có thành tựu.

Swamiji: Khi người ta ở trong nó, trong một tô súp, làm sao người ta biết được?

Krishnaji: Dĩ nhiên bạn sẽ biết. Khi ham muốn của bạn nói rằng, “Tôi phải giống ông Smith là vị Thủ tướng, vị tướng lĩnh, hay Giám đốc điều hành”, vậy thì có sự khởi đầu của hãnh tiến, kiêu ngạo, thành tựu. Tôi biết khi tôi muốn giống như một vị anh hùng, khi tôi muốn trở thành như Buddha, khi tôi muốn đi được sự khai sáng, khi ham muốn nói rằng, “Hãy là cái gì đó.” Ham muốn nói khi là cái gì đó có vui thú tuyệt vời.

Swamiji: Nhưng chúng ta vẫn giải quyết gốc rễ của vấn đề trong tất cả việc này?

Krishnaji: Dĩ nhiên chúng ta phải. “Cái tôi” là gốc rễ của vấn đề. Tự cho mình là trung tâm là gốc rễ của vấn đề.

Swamiji: Nhưng nó là gì? Nó có nghĩa gì?

Krishnaji: Tự cho mình là trung tâm à? Tôi quan trọng hơn bạn, nhà cửa của tôi, tài sản của tôi, thành tựu của tôi, “cái tôi” là trước hết.

Swamiji: Nhưng một vị thánh tử đạo có lẽ nói rằng, “Tôi không là gì cả, tôi có thể bị bắn chết.”

Krishnaji: Ai? – họ không như vậy.

Swamiji: Họ có lẽ nói họ hoàn toàn không ích kỷ, không có cái tôi.

Krishnaji: Không, thưa bạn, tôi không quan tâm đến điều gì một ai đó nói.

Swamiji: Ông ấy có lẽ đang phô trương chính ông ấy.

Krishnaji: Chừng nào tôi hoàn toàn rõ ràng trong chính tôi, tôi không đang tự lừa dối mình. Tôi có thể tự lừa dối mình ngay khoảnh khắc tôi có một đo lường. Khi tôi so sánh chính tôi với một người có một chiếc xe Rolls Royce, hay với Buddha, tôi có một sự đo lường. So sánh chính tôi với một ai đó là khởi đầu của ảo tưởng. Khi tôi không so sánh, tại sao tôi phải chuyển động từ đó?

Swamiji: Để là Cái Tôi?

Krishnaji: Dù tôi là bất kỳ điều gì; đó là: tôi xấu xí, tôi đầy tức giận, lừa dối, sợ hãi, điều này và điều kia. Tôi khởi đầu từ đó và xem liệu có thể được tự do khỏi tất cả điều này. Suy nghĩ của tôi về Thợng đế giống như suy nghĩ về việc leo lên những quả đồi kia, mà tôi không bao giờ muốn.

Swamiji: Nhưng thậm chí như thế vào một ngày trước anh đã nói một điều gì đó lý thú: cá thể và tập thể là một. Làm thế nào cá thể nhận ra sự đồng nhất đó với tập thể?

Krishnaji: Nhưng đó là một sự kiện. Ở đây tôi đang sống ở Gstaad; người nào đó đang sống ở Ấn độ, nó là cùng vấn đề, cùng lo âu, cùng sợ hãi – chỉ những biểu lộ khác nhau nhưng gốc rễ của sự việc đều giống hệt. Đó là điểm mấu chốt. Thứ hai, môi trường sống mà đã sản sinh tánh cá thể này và tánh cá thể này đã tạo ra môi trường sống. Tham lam của tôi đã tạo ra xã hội thoái hóa này. Sự tức giận của tôi, sự hận thù của tôi, sự phân chia của tôi đã tạo ra quốc gia và tất cả sự hỗn loạn này. Vì vậy tôi là thế giới và thế giới là tôi. Hợp lý, theo trí năng, theo từ ngữ, nó là như thế.

Swamiji: Nhưng làm thế nào người ta cảm thấy nó?

Krishnaji: Điều đó chỉ đến khi bạn thay đổi. Khi bạn thay đổi bạn không còn là một người quốc gia. Bạn không còn lệ thuộc vào bất kỳ cái gì.

Swamiji: Theo tinh thần, tôi có lẽ nói tôi không là một người Ấn giáo, hay tôi không là một người Ấn độ.

Krishnaji: Nhưng, thưa bạn, đó chỉ là một ranh mãnh. Bạn phải cảm thấy nó trong máu huyết của bạn.

Swamiji: Làm ơn giải thích điều đó có nghĩa gì.

Krishnaji: Nó có nghĩa, thưa bạn, khi bạn thấy sự nguy hiểm của chủ nghĩa quốc gia, bạn vượt khỏi nó. Khi bạn thấy sự nguy hiểm của phân chia, bạn không còn lệ thuộc vào mảnh vỡ. Chúng ta không thấy sự nguy hiểm của nó. Đó là tất cả.

SAANEN
Tháng bảy 1969

J. KRISHNAMURTI VÀ SWAMI VENKATESANANDA

*Bốn “mahavakya” từ kinh Upanishads được bàn luận.
Chuyển tải và lý tưởng Bodisattva.
Vedanta và sự kết thúc của hiểu biết.*

Swami Venkatesananda: Krishnaji, chúng ta đang *ngồi gần nhau và đang thâm nhập, đang lắng nghe, đang học hành. Thậm chí bậc thánh hiền và người tìm kiếm cũng đã làm như thế, và đó là lời giới thiệu khi họ nói về kinh Upanishads. Kinh Upanishads này chứa đựng điều gì được biết đến như là Mahavakyas, Những Lời Giảng Dạy Vĩ Đại, mà lúc đó có lẽ có cùng ảnh hưởng vào người tìm kiếm như những lời của anh tác động vào tôi lúc này. Tôi thỉnh cầu anh diễn tả điều gì anh suy nghĩ về chúng, liệu chúng vẫn còn có giá trị, hay chúng cần sửa đổi và trình bày theo cách khác?*

Kinh Upanishads nói lên hìn h về sự thật trong những Mahavakya dưới đây:

Prajnanam Brahma: “*Ý thức là vô hạn, cái tuyệt đối, sự thật tối thượng.*”

Aham Brahmasmi: “*Tôi là vô hạn đó*”, hay “*Cái tôi là vô hạn đó*” – bởi vì “*cái tôi*” ở đây không liên quan đến ý tưởng về chính anh ấy.

Tat Tvam-asi: “*Bạn là cái đó*”.

Ayam Atma Brahma: “*Cái tôi là vô hạn*”, hay “*Cá thể là vô hạn.*”

Đây là bốn Mahavakya được sử dụng bởi bậc thánh hiền cổ xưa để là thông điệp đưa người tìm kiếm về nhà, và họ cũng

đang ngồi giống như chúng ta, mặt đối mặt, vị đạo sư và đệ tử, bậc thánh hiền và người tìm kiếm.

Krishnaji: Vâng, câu hỏi là gì, thưa bạn?

Swamiji: Anh nghĩ gì về chúng? Những Mahavakya này lúc này còn có giá trị hay không? Chúng có cần một sửa đổi hay một trình bày lại?

Krishnaji: Những câu nói này, giống như “Tôi là cái đó”, “Tat Tvam-asi” và “Ayam Atma Brahma”?

Swamiji: Đó là, “Ý thức là Brahman”.

Krishnaji: Thưa bạn, liệu không có một nguy hiểm của lặp lại điều gì đó mà không biết ý nghĩa của nó hay sao? “Tôi là cái đó.” Nó thực sự có nghĩa gì?

Swamiji: “Bạn là cái đó.”

Krishnaji: “Bạn là cái đó.” Cái đó có nghĩa gì? Người ta có thể nói, “Tôi là con sông”. Con sông đó mà đằng sau nó có khối nước khổng lồ, đang chuyển động, không ngưng nghỉ, đang trôi chảy liên tục và liên tục, qua nhiều quốc gia. Tôi có thể nói, “Tôi là con sông đó.” Câu đó có giá trị bằng câu, “Tôi là Brahman.”

Swamiji: Vâng. Vâng.

Krishnaji: Tại sao chúng ta nói, “Tôi là cái đó”? Và không phải “Tôi là con sông đó,” cũng không phải “Tôi là người đàn ông nghèo khổ đó”, người đàn ông mà không có khả năng, không thông minh, dốt nát – dốt nát này được tạo ra bởi di truyền, bởi nghèo khó, bởi bị khinh khi cực độ, tất cả việc đó!

Tại sao chúng ta không nói, “Tôi cũng là người đó”? Tại sao chúng ta luôn luôn gắn kết chính mình với cái gì đó mà chúng ta giả sử là cao quý nhất?

Swamiji: “Cái đó”, có lẽ, chỉ có nghĩa rằng cái mà không bị quy định.

YO VAI BHUMA TATSUKHAM
Cái không bị quy định.

Krishnaji: Không bị quy định, vâng.

Swamiji: Vì vậy, bởi vì trong chúng ta có sự thôi thúc để phá vỡ tất cả quy định, chúng ta tìm kiếm cái không bị quy định.

Krishnaji: Liệu một cái trí bị quy định có thể, liệu một cái trí nhỏ nhen, tầm thường, đang sống dựa vào những giải trí hời hợt có thể, liệu cái trí đó có thể biết được hay tượng hình nên được, hay hiểu rõ, hay cảm thấy, hay quan sát được cái không bị quy định?

Swamiji: Không. Nhưng nó có thể tự cởi bỏ chính nó.

Krishnaji: Đó là tất cả mà nó có thể làm được.

Swamiji: Vâng.

Krishnaji: Không phải nói rằng, “Có cái không bị quy định, tôi sẽ suy nghĩ về nó”, hay “Tôi là cái đó”. Mấu chốt của tôi là, tại sao chúng ta luôn luôn gắn kết chính mình với điều gì chúng ta nghĩ là cao quý nhất? Không phải điều gì chúng ta nghĩ là thấp hèn nhất?

Swamiji: Có lẽ trong Brahman không có ~~x~~ phân chia giữa cao quý nhất và thấp hèn nhất, cái không bị quy định.

Krishnaji: Đó là mấu chốt. Khi bạn nói rằng, “Tôi là cái đó”, hay “Bạn là cái đó”, đó là một câu phát biểu về một sự thật được giả thiết . . .

Swamiji: Vâng.

Krishnaji: . . . mà có lẽ không là sự thật gì cả.

Swamiji: Có lẽ ở đây tôi nên giải thích lại rằng bậc thánh hiền mà nói ra Mahawakyas được tin tưởng đã có một trải nghiệm hiệp thông cùng nó.

Krishnaji: Lúc này, nếu ông ấy đã có trải nghiệm của nó, liệu ông ấy có thể chuyển tải nó sang người khác?

Swamiji: (Những tiếng cười)

Krishnaji: Và câu hỏi cũng nảy sinh, liệu người ta có thể trải nghiệm thực sự cái gì đó mà không thể trải nghiệm được? Chúng ta sử dụng từ ngữ “trải nghiệm” quá dễ dàng – “nhận ra”, “trải nghiệm”, “đạt được”, “tự nhận biết”, tất cả những điều này – liệu người ta có thể thực sự trải nghiệm cảm thấy của trạng thái ngây ngất tột cùng? Chúng ta hãy nắm bắt điều đó trong chốc lát, từ ngữ đó. Liệu người ta có thể trải nghiệm được nó?

Swamiji: Cái vô hạn?

Krishnaji: Liệu người ta có thể trải nghiệm được cái vô hạn? Đây thực sự là một nghi vấn hoàn toàn căn bản, không chỉ ở đây nhưng trong sống. Chúng ta có thể trải nghiệm cái gì đó mà chúng ta đã biết rồi. Tôi trải nghiệm việc đã gặp gỡ bạn . Đó là một trải nghiệm, đã gặp gỡ bạn, hay bạn đã gặp gỡ tôi, hay tôi đã gặp gỡ ông X. Và ần sau khi tôi gặp gỡ bạn tôi

nhận ra bạn, đúng chứ? Tôi nói, “Vâng, tôi đã gặp anh ấy tại Gstaad.” Vì vậy trong trải nghiệm có yếu tố của công nhận.

Swamiji: Vâng. Đó là trải nghiệm khách quan.

Krishnaji: Nếu tôi đã không gặp bạn, tôi phải đi qua bạn – bạn sẽ đi qua tôi. Có một yếu tố của công nhận, đúng chứ?

Swamiji: Có lẽ.

Krishnaji: Nếu không nó không là một trải nghiệm. Tôi gặp gỡ bạn – đó là một trải nghiệm, đúng chứ?

Swamiji: Trải nghiệm khách quan.

Krishnaji: Nó có thể là một trải nghiệm, đúng chứ? Tôi gặp gỡ bạn lần đầu tiên. Vậy thì điều gì xảy ra trong lần gặp gỡ đầu tiên đó giữa hai con người. Điều gì xảy ra?

Swamiji: Một ấn tượng, ấn tượng của ưa thích.

Krishnaji: Một ấn tượng của ưa thích và không ưa thích, như là, “Anh ấy là một người rất thông minh”, hay “Anh ấy là một người dốt nát”, hay “Anh ấy nên như thế này hoặc như thế kia”. Tất cả đều dựa vào nền quá khứ thuộc sự nhận xét của tôi, dựa vào những giá trị của tôi, dựa vào những thành kiến, ưa thích và không ưa thích của tôi, dựa vào khuynh hướng của tôi, dựa vào tình trạng bị quy định của tôi. Nền quá khứ đó gặp gỡ bạn và đánh giá bạn. Sự đánh giá, sự nhận xét, là điều gì chúng ta gọi là trải nghiệm.

Swamiji: Nhưng liệu không có, Krishnaji, một . . . khác?

Krishnaji: Hãy chờ đã, thưa bạn, cho phép tôi trình bày xong vấn đề này. Rốt cuộc trải nghiệm là sự đáp trả đến một thách thức, đúng chứ? Phản ứng đến một thách thức. Tôi gặp bạn và tôi phản ứng. Nếu tôi không phản ứng gì cả, với bất kỳ ý nghĩa nào của ưa thích, không ưa thích, thành kiến, chuyện gì sẽ xảy ra?

Swamiji: *Vâng?*

Krishnaji: Điều gì xảy ra trong một liên hệ mà trong đó một người – bạn, có lẽ như thế – không có thành kiến, không có phản ứng; bạn đang sống trong một trạng thái hoàn toàn khác hẳn và bạn gặp gỡ tôi. Rồi thì chuyện gì xảy ra?

Swamiji: *An bình.*

Krishnaji: Tôi phải nhận ra sự an bình đó trong bạn, chất lượng đó trong bạn, nếu không tôi chỉ đi qua bạn. Vì vậy khi chúng ta nói rằng, “Trải nghiệm cái tối thượng”, liệu cái trí, mà bị quy định, bị thành kiến, bị sợ hãi, có thể trải nghiệm được cái tối thượng?

Swamiji: *Rõ ràng là không.*

Krishnaji: Rõ ràng là không. Và sợ hãi, thành kiến, sự phân khởi, sự đốt nát, là cái thực thể mà nói, “Tôi sẽ trải nghiệm cái tối thượng”. Khi đốt nát, sợ hãi, lo âu, bị quy định đó kết thúc, liệu có trải nghiệm cái tối thượng?

Swamiji: *Trải nghiệm “cái đó”.*

Krishnaji: Không, tôi vẫn chưa nói rõ ràng. Nếu cái thực thể – mà là sợ hãi, lo âu, tội lỗi và mọi chuyện như thế – nếu cái

thực thể đó đã tự làm tan biến chính nó, đã cởi bỏ sợ hãi và vân vân, liệu còn có trải nghiệm?

Swamiji: *Lúc này câu hỏi hay ho đó thực sự đã được diễn tả bằng quá nhiều từ ngữ. Ông ấy đã đưa ra một câu hỏi giống hệt:*

VIJNATARAM ARE KENA VIJANIYAT

“Bạn là người biết, làm thế nào bạn có thể biết được người biết? “Bạn là những trải nghiệm!” Nhưng có một gợi ý mà Vedanta đưa ra và đó là: chúng ta nói quá nhiều về một trải nghiệm khách quan:

PAROKSANUBHUTI

Không có một trải nghiệm khác hay sao? Không phải vì sự gặp gỡ X, Y, Z của tôi, nhưng sự cảm thấy “Tôi là”, mà không bị tạo ra bởi vì tôi đã gặp phải ham muốn ở một nơi nào đó, hay bởi vì tôi bị đối diện với ham muốn nào đó. Tôi không đến hỏi một bác sĩ hay một ai đó để khẳng định “Tôi là” đó. Nhưng có cảm thấy này và có hiểu rõ này, “Tôi là”. Trải nghiệm này dường như hoàn toàn khác biệt với trải nghiệm khách quan.

Krishnaji: Thưa bạn, mục đích của trải nghiệm là gì?

Swamiji: *Chính xác đều gì anh đã và đang nói: xóa sạch những sợ hãi, và xóa sạch tất cả những phiền muộn, tất cả những quy định. Để thấy cái gì tôi là, trong sự thật, khi tôi không bị quy định.*

Krishnaji: Không, thưa bạn. Tôi có ý nói rằng: tôi dốt nát.

Swamiji: *Tôi dốt nát à?*

Krishnaji: Tôi dốt nát; và bởi vì tôi gặp bạn, hay X, Y, Z, mà rất sáng láng, rất thông minh . . . ?

Swamiji: Có sự so sánh.

Krishnaji: So sánh: qua so sánh tôi phát giác rằng tôi rất dốt nát. Và tôi nói rằng, “Vâng, tôi dốt nát, tôi phải làm gì đây?”, và chỉ ở nguyên trong trạng thái dốt nát của tôi. Sống tiếp tục, một biến cố xảy ra, mà lay động tôi. Trong chốc lát tôi thức dậy và đấu tranh – đấu tranh để không dốt nát, để thông minh hơn, và vân vân. Vì vậy thông thường trải nghiệm có ý nghĩa của đánh thức bạn dậy, đang cho bạn một thách thức mà bạn phải đáp lại. Hoặc bạn đáp lại nó trọn vẹn, hoặc không trọn vẹn. Nếu sự đáp lại không trọn vẹn, vậy thì nó trở thành một phương tiện của đau khổ, đấu tranh, xung đột. Nhưng nếu bạn đáp lại đầy đủ, mà là trọn vẹn, bạn là thách thức. Bạn là thách thức, không phải người bị thách thức, nhưng bạn là thách thức. Vì vậy bạn không cần thách thức nào cả, nếu bạn luôn luôn đang đáp lại trọn vẹn đến mọi thứ.

Swamiji: Điều đó thật tuyệt vời, nhưng (cười) làm thế nào người ta đến được đó ?

Krishnaji: A, hãy đợi đây, thưa bạn. Chúng ta chỉ cần thấy *nhu cầu cho trải nghiệm*. Tôi nghĩ nó thực sự lạ thường, nếu bạn có thể thâm nhập nó. Tại sao con người lại cần đến không chỉ trải nghiệm khách quan, mà người ta có thể hiểu được – trong việc đi đến mặt trăng họ đã thu lượm được nhiều thông tin, nhiều dữ kiện . . .

Swamiji: . . . những viên đá . . .

Krishnaji: Có 3 loại trải nghiệm đó là cần thiết, bởi vì nó làm tăng thêm *hiểu biết*, hiểu biết của những sự việc khách quan, thực tế. Lúc này ngoại trừ loại trải nghiệm đó, liệu có bất kỳ nhu cầu cho trải nghiệm nào nữa?

Swamiji: Thuộc chủ quan.

Krishnaji: Vâng. Tôi không thích sử dụng từ ngữ “chủ quan” và “khách quan”. Liệu có nhu cầu cho trải nghiệm? Chúng ta đã nói rằng: trải nghiệm là sự đáp lại đến một thách thức. Tôi thách thức bạn, tôi hỏi, “Tại sao?” Bạn có lẽ trả lời nó và nói rằng, “Vâng, hoàn toàn đúng, tôi đồng ý với bạn.” “Tại sao?” Nhưng khoảnh khắc có bất kỳ loại kháng cự nào cho câu hỏi đó, “Tại sao?”, bạn đang đáp lại không trọn vẹn rồi. Và vì vậy có xung đột giữa chúng ta, giữa sự thách thức và sự đáp lại. Lúc này, đó là một việc. Và có một ham muốn để trải nghiệm, chúng ta hãy ví dụ như Thượng đế, cái gì đó Tối thượng, cái cao quý nhất; hay hạnh phúc tột cùng, hân hoan, vui sướng vô hạn, một ý thức của an bình, bất kỳ từ ngữ nào bạn thích. Liệu cái trí có thể trải nghiệm nó?

Swamiji: Không.

Krishnaji: Vậy thì cái gì trải nghiệm nó?

Swamiji: Anh muốn chúng ta thâm nhập cái trí là gì?

Krishnaji: Không.

Swamiji: “Cái tôi” là gì?

Krishnaji: Tại sao “cái tôi”, tôi hay bạn, cần có trải nghiệm? – đó là mấu chốt của tôi – cần có trải nghiệm về cái cao quý nhất, mà hứa hẹn hạnh phúc hay hân hoan, ân lành hay an bình?

Swamiji: Rõ ràng bởi vì trong tình trạng hiện tại chúng ta cảm thấy không trọn vẹn.

Krishnaji: Đó là tất cả. Đó là tất cả.

Swamiji: Đúng.

Krishnaji: Bởi vì đang ở trong một tình trạng không có an bình, chúng ta muốn trải nghiệm một tình trạng mà là an bình thường hằng, vĩnh cửu, tuyệt đối.

Swamiji: Nó không nhiều đến độ tôi bị rối loạn, và có một tình trạng của an bình; tôi muốn biết cảm thấy “Tôi bị rối loạn” này là gì. Có phải “cái tôi” bị rối loạn, hay “cái tôi” dốt nát? Tôi dốt nát, hay tình trạng dốt nát chỉ là một quy định mà tôi có thể cởi bỏ?

Krishnaji: Lúc này, cái thực thể mà cởi bỏ nó là ai vậy?

Swamiji: Thức dậy. “Cái tôi” thức dậy.

Krishnaji: Không, thưa ạn. Đó là sự khó khăn. Trước tiên chúng ta hãy chấm dứt vấn đề này. Tôi bị bất hạnh, đau khổ, chất đầy phèn mu ớn. Và tôi mu ớn trải nghiệm cái gì đó không có phèn mu ớn. Đó là khao khát của tôi. Tôi có một lý tưởng, một mục đích, và bằng cách đấu tranh theo đuổi nó cuối cùng tôi đạt được lý tưởng đó. Đó là khao khát của tôi. Tôi muốn trải nghiệm lý tưởng đó và bám chặt vào trải nghiệm đó. Đó là điều gì những con người khao khát – bất kể tất cả những câu nói khôn ngoan, những cuộc nói chuyện khôn ngoan.

Swamiji: Vâng, vâng; và có lẽ đó là lý do tại sao một bậc thánh hiền vĩ đại khác ở Nam Ấn độ đã nói (trong ngôn ngữ Tamil):

ASAI ARUMIN ASAI ARUMIN
ISANODAYINUM ASAI ARUMIN

Câu đó rất hay.

Krishnaji: Câu đó có nghĩa gì vậy?

Swamiji: “Xóa sạch tất cả những khao khát này. Thậm chí sự khao khát là một cùng Thượng đế, xóa sạch nó đi”, ông ấy nói.

Krishnaji: Vâng, tôi hiểu. Lúc này hãy theo dõi, thưa bạn. Nếu tôi – nếu cái trí – có thể tự làm tự do chính nó khỏi sự đau khổ này, lúc đó nhu cầu cho một trải nghiệm về cái Tối thượng là gì? Sẽ không có.

Swamiji: Không. Chắc chắn rồi.

Krishnaji: Nó không còn bị trói buộc trong tình trạng bị quy định riêng của nó. Vì vậy nó là cái gì đó khác; nó đang sống trong một kích thước khác hẳn. Vì vậy ham muốn để trải nghiệm cái tối thượng *theo căn bản* là sai lầm.

Swamiji: Nếu nó là một ham muốn.

Krishnaji: Bất kỳ nó là gì! Làm thế nào tôi biết được cái tối thượng? Bởi vì những bậc thánh hiền đã nói về nó? Tôi không chấp nhận những thánh hiền. Họ có lẽ đang bị trói buộc trong ảo tưởng, họ có lẽ đang nói hợp lý hay vô lý. Tôi không biết; tôi không quan tâm. Tôi phát hiện rằng chừng nào cái trí còn đang ở trong một tình trạng sợ hãi, nó muốn tẩu thoát khỏi nó, và nó chiếu rọi một ý tưởng của cái Tối thượng, và muốn trải nghiệm cái đó. Nhưng nếu nó tự làm tự do chính nó khỏi sự đau khổ riêng của nó, vậy thì nó hoàn toàn ở trong một tình trạng khác hẳn. Thậm chí nó không cần đến trải nghiệm bởi vì nó ở một mức độ khác hẳn.

Swamiji: Đúng rồi, đúng rồi.

Krishnaji: Lúc này, tại sao những bậc thánh hiền, theo điều gì bạn đã trình bày, nói rằng, “Bạn phải trải nghiệm cái đó, bạn phải là cái đó, bạn phải nhận ra cái đó”?

Swamiji: *Họ đã không nói, “Bạn phải” . . .*

Krishnaji: Diễn tả nó bằng bất kỳ cách nào bạn thích. Tại sao họ phải nói tất cả những điều này? Tại sao không tốt đẹp hơn khi nói rằng, “Hãy nhìn đây, những người bạn của tôi, hãy xóa sạch sợ hãi của bạn đi. Hãy xóa sạch những thù hận ghê tởm của bạn, hãy xóa sạch tánh trẻ con của bạn, và khi bạn đã làm điều đó . . .”

Swamiji: . . . không còn gì nữa hiện diện.

Krishnaji: Không còn gì nữa. Bạn sẽ thấy được vẻ đẹp của nó. Vậy thì, bạn không phải hỏi.

Swamiji: *Tuyệt, tuyệt!*

Krishnaji: Bạn thấy đó, thưa bạn, cách khác là một trạng thái đạo đức giả; nó dẫn đến đạo đức giả. “Tôi đang tìm kiếm Thượng đế”, nhưng tôi lại luôn luôn bêu xấu mọi người. (*Tiếng cười*).

Swamiji: *Vâng, đó có thể là đạo đức giả.*

Krishnaji: Nó là như vậy, nó là như vậy.

Swamiji: *Điều đó tiếp tục dẫn tôi đến một câu hỏi cuối cùng và có lẽ rất bất kính.*

Krishnaji: Không, thưa bạn, không có bất kính.

Swamiji: Tôi không đang nịnh nọt anh, cũng không đang chê bai anh, Krishnaji, khi tôi nói rằng nó là một trải nghiệm tuyệt vời khi ngồi gần anh và nói chuyện cùng anh như thế này. Thông điệp của anh thật vĩ đại, và anh đã nói trong hơn bốn mươi năm về những sự việc mà anh nghĩ là rất quan trọng cho con người. Lúc này ba câu hỏi. Anh có nghĩ rằng một con người có thể chuyển tải nó sang một người khác? Vẫn vậy, anh có nghĩ rằng những người khác có thể chuyển tải nó sang những người khác? Nếu như thế, làm thế nào đây?

Krishnaji: Chuyển tải cái gì, thưa bạn?

Swamiji: Thông điệp này mà anh đã hiến dâng suốt sống của anh cho nó. Anh gọi nó là gì? – Anh có lẽ gọi nó là thông điệp.

Krishnaji: Vâng, hãy gọi nó là từ ngữ gì bạn thích. Điều đó không đặt thành vấn đề. Tôi là – người mà đang nói, ông ta có đang chuyển tải một thông điệp, ông ta có đang nói cho bạn một thông điệp hay không?

Swamiji: Không. Anh có lẽ gọi nó là một thức dậy, một nghi vấn . . .

Krishnaji: Không, không. Tôi đang hỏi, thưa bạn. Chỉ thấy nó.

Swamiji: Tôi nghĩ rằng chúng tôi cảm thấy như thế, những người lắng nghe . . .

Krishnaji: Ông ta đang nói gì vậy? Ông ta nói rằng, “Hãy thấy, hãy thấy bạn.”

Swamiji: Chính xác.

Krishnaji: Không còn gì thêm nữa.

Swamiji: Không còn gì thêm nữa là cốt lõi.

Krishnaji: Không còn gì thêm nữa là cốt lõi. Tự thấy chính bạn. Tự quan sát chính bạn. Tự thâm nhập vào chính bạn bởi vì trong tình trạng như chúng ta là hiện nay, chúng ta sẽ tạo ra một thế giới kỳ quái. Bạn có lẽ đi đến mặt trăng, bạn có lẽ đi xa hơn nữa, đến sao Venus, sao Mars và tất cả những vì sao khác, nhưng bạn sẽ luôn luôn chuyển bạn đến đấng đó. Đầu tiên hãy thay đổi chính mình! Hãy thay đổi chính bạn – không phải đầu tiên – thay đổi chính bạn. Vì vậy muốn thay đổi, hãy thấy chính bạn, thâm nhập vào chính bạn – quan sát, lắng nghe, học hành. Đó không là một thông điệp. Bạn có thể tự thực hiện nó nếu bạn muốn.

Swamiji: Nhưng một ai đó phải nói . . .

Krishnaji: Tôi đang nói với bạn. Tôi nói rằng, “Hãy nhìn, hãy nhìn cái cây tuyệt vời này; hãy nhìn bông hoa African đẹp đẽ này.”

Swamiji: Trước khi anh nói điều đó, tôi đã không nhìn nó.

Krishnaji: A! Tại sao vậy?

Swamiji: (Tiếng cười)

Krishnaji: Tại sao? Nó ở đó, quanh bạn.

Swamiji: Vâng.

Krishnaji: Tại sao bạn đã không nhìn?

Swamiji: Có thể có cả ngàn câu trả lời.

Krishnaji: Không, không. Tôi đã yêu cầu bạn nhìn bông hoa đó. Bằng cách yêu cầu bạn nhìn bông hoa đó, bạn có nhìn bông hoa đó không?

Swamiji: Tôi có cơ hội, vâng.

Krishnaji: Không. Bạn có thực sự nhìn bông hoa đó bởi vì ai đó yêu cầu bạn nhìn hay không?

Swamiji: Không.

Krishnaji: Không, bạn không thể. Đó là như thế. Tôi nói với bạn, “Bạn đói.” Bạn có đói bởi vì tôi nói câu đó hay không?

Swamiji: Không.

Krishnaji: Bạn biết khi bạn đói, và tuy nhiên bạn lại muốn ai đó yêu cầu bạn nhìn một bông hoa.

Swamiji: Tôi có lẽ biết khi tôi đói, nhưng chính là người mẹ mà bảo cho tôi biết thức ăn ở đâu?

Krishnaji: Không, không. Chúng ta không đang nói về thức ăn đang ở đâu, nhưng chúng ta đang nói “đói”. Bạn biết khi bạn đói. Nhưng tại sao ai đó phải yêu cầu bạn nhìn một bông hoa?

Swamiji: Bởi vì tôi không đói để khao khát nhìn bông hoa.

Krishnaji: Tại sao không?

Swamiji: Tôi thỏa mãn với một cái gì khác.

Krishnaji: Không. Tại sao bạn không đang nhìn bông hoa đó? Trước hết tôi nghĩ rằng thiên nhiên không có giá trị gì cho hầu hết chúng ta. Chúng ta nói rằng, “Ồ, tôi có thể nhìn cái cây đó bất kỳ lúc nào tôi muốn.” Đó là một việc. Cũng vậy, chúng ta quá tập trung vào những phiền muộn riêng của chúng ta, những hy vọng riêng của chúng ta, những ham muốn và những trải nghiệm riêng của chúng ta, đến độ chúng ta tự khóa chặt chính mình trong một cái cũi của suy nghĩ riêng của chúng ta; và chúng ta không nhìn vượt khỏi nó. Ông ta nói rằng, “Đừng làm việc đó. Hãy nhìn mọi thứ và nhờ vào nhìn mọi thứ bạn sẽ khám phá cái cũi của bạn.” Đó là tất cả.

Swamiji: Đó không là một thông điệp hay sao?

Krishnaji: Nó không là một thông điệp trong ý nghĩa . . .

Swamiji: Không.

Krishnaji: Không thành vấn đề bạn gọi nó là gì – hãy gọi nó là một thông điệp đi. Được rồi. Tôi bảo cho bạn điều đó. Bạn đùa giỡn với nó, hay bạn thấu nhận nó rất nghiêm túc. Và nếu nó rất nghiêm túc với bạn, theo tự nhiên bạn sẽ nói về nó cho một ai đó. Bạn không phải nói rằng, “Tôi sẽ truyền bá về nó . . .”

Swamiji: Không, không.

Krishnaji: Bạn sẽ nói rằng, “Hãy nhìn vẻ đẹp của những bông hoa kia.”

Swamiji: Vâng.

Krishnaji: Bạn nói điều đó. Và con người không lắng nghe bạn. Và đó là – chấm dứt! Vậy là, liệu sự truyền bá cần thiết?

Swamiji: *Truyền bá, thưa anh.*

Krishnaji: Vâng, truyền bá, chính là từ ngữ đó – truyền bá.

Swamiji: *Vâng. Chúng ta đang nói về bốn mươi năm nói chuyện này . . .*

Krishnaji: . . . nhiều hơn bốn mươi năm . . .

Swamiji: *Vâng, hàng triệu người đã và đang nói trong nhiều thế kỷ, đang lãng phí . . . của họ.*

Krishnaji: Chúng ta đã nói, vâng. Chúng đã và đang truyền bá . . .

Swamiji: . . . một cái gì đó rất quan trọng, mà tôi chắc anh coi là rất quan trọng.

Krishnaji: Nếu không tôi sẽ không tiếp tục.

Swamiji: *Tôi đã đọc một số quyển sách mà anh đã xuất bản, nhưng cái trải nghiệm khi đang ngồi và đang nói chuyện cùng anh này . . .*

Krishnaji: . . . khác hẳn đọc một quyển sách.

Swamiji: *Hoàn toàn, hoàn toàn, khác hẳn!*

Krishnaji: Tôi đồng ý.

Swamiji: Đêm qua tôi đã đọc một quyển và đã nhận được một chút xú ý nghĩa. Làm thế nào người ta nhận được nó?

Krishnaji: Bạn là một người nghiêm túc, và một người nghiêm túc khác có một sự tiếp xúc, có một sự liên hệ, có một đên gần nhau trong tình trạng nghiêm túc. Nhưng ầu bạn không nghiêm túc, bạn sẽ chỉ nói rằng, “Ồ, thật vui khi nói về tất cả những điều này, nhưng nó dẫn đến đâu?” – và bỏ đi.

Swamiji: Vâng.

Krishnaji: Chắc chắn, thưa bạn, với bất kỳ loại liên hệ nào mà muốn có ý nghĩa phải có một gặp gỡ ở cùng mức độ, cùng thời điểm, cùng mãnh liệt, ngược lại không có chuyên tải, không có liên hệ. Và có lẽ đó là điều gì xảy ra khi chúng ta đang ngồi đây. Bởi vì một người cảm thấy sự khẩn cấp của cái gì đó cùng sự mã nh liệt của nó, có một sự liên hệ được sáng tạo mà hoàn toàn khác hẳn khi đọc một quyển sách.

Swamiji: Một quyển sách không có sự sống.

Krishnaji: Những từ ngữ được in không có sự sống, nhưng bạn có thể cho sự sống vào những từ ngữ được in nếu bạn nghiêm túc.

Swamiji: Vì vậy làm thế nào nó tiếp tục từ đó?

Krishnaji: Từ đó bạn nói, liệu có thể chuyển tải sang người khác cái chất lượng khẩn cấp này, cái chất lượng mãnh liệt này, và hành động mà xảy ra ngay lúc này?

Swamiji: . . . thực sự ngay lúc này.

Krishnaji: Vâng, không phải ngày mai hay ngày hôm qua.

Swamiji: Hành động, mà có nghĩa quan sát tại cùng mức độ.

Krishnaji: Và luôn luôn đang vận hành – đang thấy và đang hành động, đang thấy, đang hành động, đang thấy, đang hành động.

Swamiji: Vâng.

Krishnaji: Làm thế nào việc này xảy ra được? Trước hết, thưa bạn, như chúng ta đã nói ngày hôm qua, hầu hết mọi người đều không quan tâm đến tất cả việc này. Họ đùa giỡn với nó. Có rất, rất ít người thực sự nghiêm túc. Chín mươi lăm phần trăm đều nói rằng, “Ồ, nếu ông đang giải trí điều đó được thôi, nhưng nếu ông không giải trí, ông không được nghênh đón” – giải trí, theo ý tưởng giải trí của họ. Vậy thì bạn sẽ làm gì? Biết rằng chỉ có rất, rất ít người trong thế giới này thực sự nghiêm túc, bạn sẽ làm gì? Bạn nói với họ, và bạn nói với những người muốn được giải trí. Nhưng bạn không quan tâm liệu họ có lắng nghe hay không lắng nghe bạn.

Swamiji: Cám ơn anh, cám ơn anh.

Krishnaji: Tôi không nói, “Đối với những người cần những cái nạng, hãy đưa cho họ những cái nạng!”

Swamiji: Không.

Krishnaji: Cũng không đối với những người muốn thanh thân, một hướng đi của tẩu thoát, “Hãy đi một nơi nào đó khác . . .”

Swamiji: . . . đến khách sạn Palace! . . .

Krishnaji: Thưa bạn, tôi nghĩ, có lẽ đó là điều gì xảy ra trong tất cả những tôn giáo này, tất cả những người tạm gọi là đạo

su. Họ đã nói rằng, “Tôi phải giúp đỡ người này, người kia, người khác.”

Swamiji: Vâng.

Krishnaji: Những người dốt nát, những người hơi dốt nát, và những người rất thông minh. Mỗi người phải có một món ăn riêng đặc biệt của họ. Họ có lẽ đã nói điều đó; tôi không quan tâm. Tôi chỉ đưa ra bông hoa, hãy để cho họ ngửi nó, hãy để cho họ đập nát nó, hãy để cho họ nấu nướng nó, hãy để cho họ xé nó ra nhiều mảnh. Tôi không phải làm gì với nó cả.

Swamiji: Ô, họ tôn vinh thái độ lạ thường đó, lý tưởng Bodhisattva.

Krishnaji: Lại nữa, lý tưởng Bodhisattva – nó không là một sáng chế, của riêng chúng ta, niềm hy vọng vô vọng, ham muốn cho một loại thanh thần đó, hay sao? Matraiya Bodhisattva, ý tưởng rằng Ngài đã từ bỏ cái Tôi thượng trong sống, sự khai sáng và đang chờ đợi tất cả con người . . .

Swamiji: Cám ơn anh.

Krishnaji: Vedanta là gì?

Swamiji: Từ ngữ đó có nghĩa, “Sự kết thúc của Vedas” . . . Không phải trong cái cách của “chấm câu”.

Krishnaji: Sự kết thúc của tất cả hiểu biết.

Swamiji: Hoàn toàn đúng, hoàn toàn đúng. Vâng, sự kết thúc của hiểu biết; nơi mà hiểu biết không còn được đặt thành vấn đề nữa.

Krishnaji: Vì vậy, hãy rời bỏ nó.

Swamiji: Vâng.

Krishnaji: Tại sao không tiến tới từ đó để diễn tả điều gì nó không là?

Swamiji: Khi tôi đang nghĩ và đang lắng nghe anh, tôi đã nghĩ về một bậc thánh hiền khác được nói rằng đã đi đến một con người vĩ đại hơn. Ông ấy hỏi, “Nhìn kìa cái trí của tôi luôn luôn khuấy động; làm ơn hãy bảo cho tôi biết tôi phải làm gì đây?” Và con người vĩ đại trả lời, “Hãy cho tôi danh sách điều gì bạn đã biết rồi, để cho tôi có thể tiến tới từ đó.” Ông ấy nói, “Ồ, sẽ phải mất thời gian nhiều lắm, bởi vì tôi có tất cả những công thức, tất cả những câu nói, tất cả việc đó.” Con người vĩ đại trả lời, “Nhưng đó chỉ là một bộ của những từ ngữ. Tất cả những từ ngữ kia được chứa đựng trong những quyển từ điển, nó không có ý nghĩa gì cả. Lúc này bạn biết cái gì?” Bậc thánh hiền trả lời, “Đó là điều gì tôi biết. Tôi không biết bất kỳ điều gì khác nữa.”

Krishnaji: Vedanta, như nó nói, có nghĩa là sự kết thúc của hiểu biết.

Swamiji: Vâng, nó tuyệt vời. Tôi không bao giờ nghe được như thế trước kia. “Sự kết thúc của hiểu biết.”

Krishnaji: Tự do khỏi hiểu biết.

Swamiji: Vâng đúng như thế.

Krishnaji: Vậy thì tại sao họ không theo như vậy?

Swamiji: Quan điểm của họ là bạn phải trải qua nó với mục đích vượt khỏi nó.

Krishnaji: Trải qua cái gì?

Swamiji: Trải qua tất cả hiểu biết này, tất cả hỗn tạp này, rồi sau đó loại bỏ nó.

PARIVEDYA LOKAN LOKAJITAN
BRAHMANO NIRVEDAMAYAT

Đó là, “Sau khi thâm nhập tất cả những điều này và phát hiện rằng chúng không có ích gì cho bạn, vậy thì bạn phải loại bỏ nó.”

Krishnaji: Vậy thì tại sao tôi phải đạt được nó? Nếu Vedanta có nghĩa rằng sự kết thúc của hiểu biết, mà chính từ ngữ đó có nghĩa, sự kết thúc của Vedas, mà là hiểu biết – vậy thì tại sao tôi phải trải qua tất cả qui trình nhọc nhằn để thâm lượm hiểu biết, và sau đó loại bỏ nó đi?

Swamiji: Nếu không như vậy anh sẽ không ở trong Vedanta. Sự kết thúc của hiểu biết là, khi đã đạt được hiểu biết này, đi đến kết thúc của nó.

Krishnaji: Tại sao tôi phải đạt được nó?

Swamiji: Ô, để cho nó có thể được kết thúc.

Krishnaji: Không, không. Tại sao tôi phải đạt được nó? Tại sao, từ ngay khởi đầu, tôi không thấy hiểu biết là gì và loại bỏ nó?

Swamiji: Thấy hiểu biết là gì?

Krishnaji: Và loại bỏ, loại bỏ tất cả việc đó: không bao giờ tích lũy. Vedanta có nghĩa sự kết thúc của tích lũy hiểu biết.

Swamiji: Đó là nó. Điều đó đúng.

Krishnaji: Vậy thì tại sao tôi phải tích lũy?

Swamiji: Có lẽ, để trải qua.

Krishnaji: Trải qua à? Tại sao tôi phải? Tôi biết ngọn lửa cháy. Tôi biết khi nào tôi đói, khi nào tôi phải ăn. Tôi biết tôi không được đánh bạn; tôi không đánh bạn. Tôi không trải qua qui trình đánh bạn, đang thâm lượm hiểu biết rằng tôi sẽ bị đánh lại. Vì vậy tôi xóa sạch mỗi ngày. Tôi tự làm tự do chính tôi khỏi cái gì tôi đã học hành, mỗi giây phút. Vì vậy mỗi giây phút là sự kết thúc của hiểu biết.

Swamiji: Vâng, đúng.

Krishnaji: Lúc này bạn và tôi chấp nhận điều đó, đó là một sự thật, đó là cách duy nhất để sống – nếu không bạn không thể sống. Vậy thì tại sao họ đã nói rằng, “Bạn phải trải qua mọi hiểu biết, trải qua tất cả việc này?” Tại sao họ không bảo với tôi, “Hãy nhìn người bạn của tôi ơi, bởi vì bạn sống ngày này sang ngày khác đang thâm lượm hiểu biết, hãy kết thúc nó mỗi ngày đi”? Không phải “Vedanta nói như thế và như thế”.

Swamiji: Không, không.

Krishnaji: *Hãy sống cùng nó!*

Swamiji: Hoàn toàn đúng. Lại nữa sự phân chia, sự phân loại này.

Krishnaji: Đó chỉ là như thế. Chúng ta quay lại.

Swamiji: Quay lại.

Krishnaji: Chúng ta quay lại một mảnh vỡ, một phân chia của sự sống.

Swamiji: Vâng, nhưng tôi quá dốt nát, tôi không thể đến được đó; vì vậy tôi thích đạt được tất cả . . . này hơn.

Krishnaji: Vâng, rồi sau đó loại bỏ nó.

Swamiji: Trong những câu chuyện về tinh thần hay tôn giáo của Ấn độ, đã có những bậc thánh hiền sinh ra đã là những bậc thánh hiền: Ramana Maharishi, Shuka Maharishi, vân vân và vân vân. Ô, họ được phép xóa sạch hiểu biết, ngay cả trước khi đạt được nó. Và dĩ nhiên trong những trường hợp của họ, sự biện hộ thường thường là họ đã làm tất cả việc đó trước kia rồi . . .

Krishnaji: Trong những sống quá khứ của họ.

Swamiji: Những sống quá khứ.

Krishnaji: Không, thưa bạn, ngoại trừ sự đạt được của hiểu biết và sự kết thúc của hiểu biết, Vedanta nói điều gì nữa?

Swamiji: Vedanta diễn tả sự liên hệ giữa cá thể và vũ trụ.

Krishnaji: Vĩnh cửu.

Swamiji: Vũ trụ hay Vô hạn, hay nó là gì chẳng nữa. Nó bắt đầu rất hay:

ISAVASYAM IDAM SARVAM
YAT KIMCHA JAGATYAM JAGAT

“Cho đến khi toàn vũ trụ này được lan tỏa bởi . . . duy nhất đó.”

Krishnaji: Vật duy nhất đó . . .

Swamiji: . . . và vân vân. Và rồi nó hầu như thế này, một đối thoại giữa người thầy và đệ tử của ông ấy.

Krishnaji: Thưa bạn, không kỳ lạ sao khi ở Ấn độ luôn luôn có người thầy và đệ tử này, người thầy và đệ tử?

Swamiji: Vâng – Đạo sư.

Krishnaji: Nhưng họ không bao giờ nói, “Bạn là người thầy cũng như người đệ tử.”

Swamiji: Thỉnh thoảng họ đã nói.

Krishnaji: Nhưng luôn luôn kèm theo sự do dự, kèm theo sự sợ hãi. Nhưng tại sao? – nếu sự thật là, bạn là người thầy và bạn là người học trò. Trái lại bạn bị mất hút, nếu bạn lệ thuộc vào bất kỳ người nào khác. Đó là một sự thật. Và cũng vậy tôi muốn hỏi tại sao, trong những bài hát, trong văn chương Ấn giáo, họ đã ngợi khen vẻ đẹp của thiên nhiên, cây cối, bông hoa, sông ngòi, chim chóc. Tại sao hầu hết con người ở Ấn độ không có cảm thấy cho tất cả việc đó?

Swamiji: Bởi vì họ chết rồi phải không?

Krishnaji: Tại sao vậy? Và tuy nhiên họ lại nói về vẻ đẹp, văn chương, họ trích dẫn Sanskrit, và chính Sanskrit lại là ngôn ngữ tuyệt vời nhất.

Swamiji: Họ không có cảm thấy cho . . .

Krishnaji: Và không có cảm thấy cho người nghèo khó.

Swamiji: Vâng, đó là bi kịch tồi tệ nhất trong tất cả.

Krishnaji: Cũng không có cảm thấy cho sự tội tày, cho sự bản thù.

Swamiji: Và thiên đàng biết rõ họ nhận được ý tưởng này từ đâu bởi vì nó không tìm thấy được trong bất kỳ quyển kinh thánh nào. Điều đó có nghĩa chúng ta đang đắp lại những quyển kinh mà không nhận ra ý nghĩa của chúng.

Krishnaji: Đó là như vậy.

Swamiji: Krishna:

ISVARAH SARVABHUTANAM
HRIDDESSERJUNA TISTHATI

“Tôi đã được ngự trong những quả tim của tất cả những sinh vật.” Không một ai bản khoãn về những quả tim của tất cả những sinh vật. Anh nghĩ điều gì là nguyên nhân? Họ lặp lại nó hàng ngày, mỗi buổi sáng họ được yêu cầu lặp lại một chương của kinh Bhagavad Gita.

Krishnaji: Mỗi buổi sáng họ thực hiện những nghi lễ và lặp lại những sự việc.

Swamiji: Lúc này tại sao những câu kinh đã mất đi ý nghĩa của chúng rồi? Rõ ràng ý nghĩa vĩ đại được đưa vào những từ ngữ bởi những tác giả. Thậm chí chúng ta được yêu cầu lặp lại hằng ngày với mục đích chúng ta có lẽ giữ được chúng . . .

Krishnaji: Đang sống.

Swamiji: Giữ chúng đang sống. Khi nào và làm thế nào tôi đã giết chết cái tinh thần? Làm thế nào nó có thể xảy ra được? Làm thế nào ngăn cản được nó?

Krishnaji: Bạn nghĩ lý do là gì, thưa bạn? Không, bạn biết tiếng Ấn độ giỏi hơn.

Swamiji: Tôi bị choáng váng bởi nó.

Krishnaji: Tại sao bạn nghĩ nó xảy ra? Nó là do bởi dư thừa dân số hay sao?

Swamiji: Không, dư thừa dân số là một kết quả, không phải nguyên nhân.

Krishnaji: Vâng, có phải rằng họ đã chấp nhận truyền thống này, uy quyền này . . .

Swamiji: Nhưng truyền thống nói điều gì đó tốt lành.

Krishnaji: Nhưng họ đã chấp nhận nó. Họ không bao giờ nghi vấn nó. Thưa bạn, tôi đã thấy những bậc Cao học và Cử nhân ở Ấn độ, họ đã đậu những mảnh bằng, rất thông minh, sáng láng – nhưng họ không biết làm thế nào để đặt một bông hoa trên một cái bàn. Họ không biết gì ngoại trừ ký ức, ký ức, sự vun quén của ký ức. Đó không là một trong những nguyên nhân hay sao?

Swamiji: Có lẽ. Chỉ toàn ghi nhớ.

Krishnaji: Ghi nhớ mọi thứ.

Swamiji: Mà không suy nghĩ. Tại sao con người lại từ chối suy nghĩ?

Krishnaji: Ồ, đó là sự khác biệt – lười biếng, sợ hãi, luôn luôn muốn muốn giẫm lên lối mòn truyền thống để cho anh ấy không đi sai lầm.

Swamiji: Nhưng chúng ta đã loại bỏ truyền thống mà họ nói đã không còn phù hợp cho chúng ta.

Krishnaji: Dĩ nhiên. Nhưng chúng ta khám phá một truyền thống mới mà phù hợp với chúng ta – chúng ta được an toàn.

Swamiji: Chúng ta đã không bao giờ cảm thấy truyền thống lành mạnh là một truyền thống tốt lành phải được giữ gìn.

Krishnaji: Hãy quên đi mọi truyền thống! Chúng ta hãy khám phá, thưa bạn, liệu những người thầy, những đạo sư và những bậc thánh hiền này, đã thực sự giúp đỡ con người hay không? Marx có thực sự giúp đỡ con người hay không?

Swamiji: Không.

Krishnaji: Họ đã áp đặt những ý tưởng của họ vào con người.

Swamiji: Và những người khác đã sử dụng cùng những ý tưởng. . .

Krishnaji: Vì vậy tôi nghi vấn toàn bộ sự việc này, bởi vì họ không thực sự quan tâm đến hạnh phúc của con người.

Swamiji: Mặc dù họ nói như thế.

Krishnaji: Nếu những người theo chủ nghĩa Marx và tất cả những người lãnh đạo Soviet thực sự quan tâm đến con người vậy thì sẽ không có những trại tập trung. Sẽ có tự do. Sẽ không có những biện pháp đàn áp.

Swamiji: Nhưng tôi đoán họ suy nghĩ rằng, chúng ta phải bỏ tù những người điên khùng. . .

Krishnaji: Đó là như thế. Người điên khùng là một người mà nghi ngờ uy quyền của tôi.

Swamiji: Người cai trị của ngày hôm qua có lẽ là người điên khùng của ngày hôm nay.

Krishnaji: Điều đó luôn luôn xảy ra, điều đó không thể tránh khỏi, đó là lý do tại sao tôi đang hỏi, liệu không quan trọng phải thúc đẩy con người, một con người, nhận ra rằng anh ấy là người duy nhất chịu trách nhiệm hay sao.

Swamiji: Mỗi một người.

Krishnaji: Tuyệt đối! Cho điều gì anh ấy làm, điều gì anh ấy suy nghĩ, điều gì anh ấy hành động. Nếu không chúng ta kết thúc trong ghi nhớ này, và sự tối tăm hoàn toàn này.

Swamiji: Đó là thông điệp của anh. Và làm thế nào bám chặt nó?

Krishnaji: Bằng cách thúc đẩy nó mỗi ngày (*Tiếng cười*). Và thúc đẩy nó vào chính anh ấy. Bởi vì con người quá hăm hở để đẩy trách nhiệm của anh ấy qua những người khác. Quân đội là nơi tẩu thoát an toàn nhất – bạn được bảo phải làm gì. Bạn không có bất kỳ trách nhiệm nào. Tất cả đều đã được lên kế hoạch sẵn, bạn sẽ làm gì, bạn nên suy nghĩ như thế nào, hành động mang khẩu súng của bạn, bạn bắn như thế nào – và hết! Họ cung cấp cho bạn một bữa ăn, chỗ ngủ, và muốn ái ân bạn có thể đi đến ngôi làng. Đó là sự chấm dứt của nó. Và lạ lùng thay họ lại nói về Nghiệp.

Swamiji: Đó là Nghiệp. PRARABDHA KARMA

Krishnaji: Họ đổ lỗi cho Nghiệp.

Swamiji: Đó là Nghiệp – tôi là một người Brahmin, và tôi biết việc gì đã xảy ra. Chúng ta đùa giỡn với Nghiệp đó và tiếp theo nó trở lại tác động vào chúng ta.

Krishnaji: Tạo nên những thảm khốc hiện nay ở Ấn độ.

Swamiji: Chúng ta đùa giỡn với ý tưởng về nghiệp và chúng ta đã nói rằng: nó là Nghiệp của bạn, bạn phải chịu đựng. Nghiệp của tôi là tốt lành và vì vậy tôi thoát khỏi tất cả việc đó; tôi là một ông chủ đất. Và lúc này họ đã lật ngược những cái bàn lại.

Krishnaji: Hoàn toàn đúng.

Swamiji: Một người ăn chay – bà ấy là một người ăn chay cuồng tín – đã hỏi tôi, “Liệu sự ăn chay thuần túy có cần thiết cho luyện tập yoga hay không?” Tôi đã trả lời rằng, “Không quan trọng lắm đâu. Chúng ta hãy nói về điều nào đó khác đi.” Và bà ta kinh hãi. Bà ấy đã quay lại gặp tôi và hỏi, “Làm thế nào ông có thể nói điều đó được? Ông không thể nói rằng sự ăn chay có giá trị phụ. Ông phải nói rằng nó có giá trị chính.” Tôi đã trả lời, “Hãy tha thứ cho tôi – tôi đã nói điều gì đó, nhưng nó không đặt thành vấn đề đâu.” Sau đó tôi hỏi bà ấy, “Bà có tin tưởng chiến tranh, những lực lượng phòng vệ, đang bảo vệ quốc gia của bạn và vân vân hay không?” Bà ấy đã trả lời, “Có chứ, “nếu không làm thế nào chúng ta có thể sống được – chúng ta phải tin tưởng.” Tôi hỏi lại, “Nếu tôi gọi bà là kẻ ăn thịt người, bà phản ứng thế nào với câu nói đó? Người đàn ông này giết con thú nhỏ để duy trì sống của anh ấy, nhưng bà đang giết con người để duy trì sống của chính bà. Giống như một con thú ăn thịt.” Bà ấy không thích điều đó – nhưng tôi nghĩ sau này bà ấy sẽ hiểu rõ ý nghĩa.

Krishnaji: Tốt.

Swamiji: Thật tuyệt vời. Người ta không muốn suy nghĩ. Và tôi nghĩ rằng anh, Krishnaji, nếu anh nói sự thật, anh không được ưa chuộng nhiều lắm. Một giáo sĩ đã nói rằng:

APRIYASYA TU PATHYASYA VAKTA SROTA NA
VIDYATE

Rất hay! “Người ta thích nghe những sự việc dễ chịu; dễ chịu để nói và dễ chịu để nghe.”

SAANEN

Ngày 26 tháng bảy năm 1969

ẤN ĐỘ

V

Ba nói chuyện ở Madras

- 1- Nghệ thuật Thấy
- 2- Tự do
- 3- Thiên liêng

NGHỆ THUẬT THẤY

Thấy, không từng mảnh nhưng tổng thể. “Động thái thấy là sự thật duy nhất.” Chỉ một mảnh của cái trí bao la được sử dụng. Ảnh hưởng gây tách rời của văn hóa, truyền thống. “Sống trong một góc nhỏ xíu của một cánh đồng đã bị biến dạng. “Bạn không thể hiểu rõ qua một mảnh vỡ.” Tự do khỏi “cái góc nhỏ xíu”. Vẻ đẹp của thấy.

Ngày hôm trước chúng ta đã nói quan sát là rất quan trọng. Nó hoàn toàn là một nghệ thuật mà người ta phải chú ý rất nhiều. Chúng ta chỉ thấy rất từng phần, chúng ta không bao giờ thấy trọn vẹn bất kỳ cái gì, bằng tánh tổng thể của cái trí chúng ta, hay bằng sự trọn vẹn của quả tim chúng ta. Và nếu chúng ta không học hành nghệ thuật lạ thường này, đối với tôi dường như chúng ta đang vận hành, đang sống, qua một phần rất nhỏ của cái trí chúng ta, qua một mảnh nhỏ của bộ não. Chúng ta không bao giờ thấy bất kỳ cái gì tổng thể, vì những lý do khác nhau, bởi vì chúng ta quan tâm quá nhiều đến những vấn đề riêng của chúng ta, hay chúng ta quá bị quy định, quá bị chất đầy bởi niềm tin, bởi truyền thống, bởi quá khứ, đến độ việc này thực sự ngăn cản chúng ta thấy hay lắng nghe. Chúng ta không bao giờ thấy một cái cây, chúng ta thấy cái cây qua hình ảnh chúng ta có về nó, ý tưởng về cái cây đó; nhưng ý tư ởng, hiểu biết, trải nghiệm, hoàn toàn khác hẳn cái cây thực sự. Ở đây người ta được vây quanh bởi rất nhiều cây cối, may mắn thay, và nếu bạn quan sát quanh bạn, khi người nói đang tiếp tục chủ đề thấy, nếu bạn thực sự quan sát nó, bạn sẽ phát giác rằng thấy nó trọn vẹn là một điều khó khăn

cực kỳ, để cho không có hình ảnh, không có bức màn, xuất hiện giữa thấy và sự kiện thực sự. Làm ơn hãy thực hiện việc này, đừng nhìn tôi – hãy quan sát cái cây, khám phá liệu bạn có thể thấy nó trọn vẹn. Bằng trọn vẹn tôi có ý rằng với tánh tổng thể của cái trí và quả tim của bạn, không phải một mảnh vỡ của nó, bởi vì chiều nay điều gì chúng ta sẽ thâm nhập đời hỏi sự quan sát như thế, thấy như thế, nếu bạn không thực sự thực hiện việc này (không phải là phỏng đoán, lý luận hay tạo ra những chủ đề khác nhau mà chẳng liên quan gì cả) tôi e rằng bạn không thể theo sát điều gì chúng ta sắp sửa cùng nhau thâm nhập.

Chúng ta không bao giờ thấy, hay thực sự nghe, điều gì người khác đang nói; chúng ta hoặc là đầy cảm giác, cảm tính hay rất trí năng – mà rõ ràng là ngăn cản chúng ta thực sự không thấy được màu sắc, vẻ đẹp của ánh sáng, cây cối, chim chóc, và không lắng nghe những con quạ kia; chúng ta không bao giờ liên hệ hiệp thông cùng bất kỳ sự vật sự việc gì. Và tôi nghi ngờ rất nhiều, liệu chúng ta có liên hệ cùng bất kỳ thứ gì hay không, thậm chí cùng những ý tưởng, những suy nghĩ, những động cơ, những ấn tượng riêng của chúng ta; luôn luôn có cái hình ảnh mà đang quan sát, ngay cả khi chúng ta quan sát vào chính chúng ta.

Vì vậy điều cốt lõi là phải hiểu rõ rằng động thái thấy là sự thật duy nhất; không còn gì khác nữa. Nếu tôi biết làm thế nào để thấy một cái cây, hay một con chim, hay một khuôn mặt dễ thương, hay nụ cười của một em bé – nó kia, tôi không phải làm bất kỳ điều gì nữa. Nhưng thấy con chim đó, chiếc lá đó, lắng nghe tiếng ríu rít của chim chóc, trở nên hầu như không thể được bởi vì cái hình ảnh mà người ta đã dựng lên, không chỉ về thiên nhiên nhưng cũng còn về những người khác. Và những hình ảnh này thực sự ngăn cản chúng ta không thấy và cảm thấy; cảm thấy hoàn toàn khác hẳn cảm giác và cảm tính.

Và, như chúng ta đã nói, chúng ta thấy mọi thứ theo từng mảnh và chúng ta được đào tạo từ thời niên thiếu để nhìn, để quan sát, để học hành, để sống trong một mảnh vỡ. Và còn có sự bao la của cái trí mà chúng ta không bao giờ tiếp xúc hay bắt được; cái trí đó vô hạn, không thể đo lường được, nhưng chúng ta không bao giờ tiếp xúc được nó, chúng ta không bắt được chất lượng của nó bởi vì chúng ta không bao giờ nhìn vào bất kỳ thứ gì một cách trọn vẹn, bằng tánh tổng thể của cái trí chúng ta, của quả tim chúng ta, của hệ thần kinh chúng ta, của hai mắt chúng ta, của hai tai chúng ta. Đối với chúng ta từ ngữ, ý tưởng là quan trọng cực kỳ, không phải những động thái thấy và làm. Nhưng khi có ý niệm, mà là một niềm tin, một ý tưởng – vì có cái này – sống theo ý niệm, ngăn cản chúng ta thấy thực sự, làm thực sự. Và vì vậy chúng ta nói rằng chúng ta có những vấn đề về hành động, về làm gì và không làm gì, và xung đột xảy ra giữa hành động và ý tưởng.

Làm ơn lấy quan sát điều gì tôi đang nói, không chỉ nghe những từ ngữ của người nói, nhưng tự quan sát vào chính bạn, sử dụng người nói như cái gương mà trong đó bạn có thể thấy chính bạn. Điều gì người nói phải trình bày không có tầm quan trọng bao nhiêu, và chính người nói cũng không quan trọng gì cả, nhưng điều gì bạn thấu lượm được từ tự quan sát về chính mình mới quan trọng. Nó là như thế bởi vì phải có một cách mạng tổng thể, một thay đổi căn bản trong những cái trí của chúng ta, trong cách sống của chúng ta, trong cảm thấy của chúng ta, trong những hoạt động hàng ngày thuộc sống của chúng ta. Và sáng tạo một cách mạng thăm thẳm, căn bản như thế, chỉ có thể được khi chúng ta biết làm thế nào để thấy; bởi vì khi bạn thấy, bạn không chỉ đang thấy bằng hai mắt của bạn nhưng bạn còn đang thấy bằng cái trí của bạn. Tôi không hiểu liệu bạn có khi nào lái một chiếc xe hơi; nếu bạn đang lái xe bạn không chỉ nhận biết bằng mắt được chiếc xe đang đến gần, nhưng cái trí của bạn còn ở xa xa

để canh chừng khúc queo của con đường, con đường phía bên kia, những chiếc xe khác đang chạy cùng chiều và ngược chiều. Và thấy này không chỉ là thấy qua hai mắt và hệ thần kinh của bạn, nhưng thấy bằng quả tim của bạn, bằng cái trí của bạn, và bạn không thể thấy trọn vẹn theo lối này nếu bạn đang sống, đang vận hành, đang suy nghĩ, đang hành động trong một mảnh vỡ của cái trí tổng thể.

Hãy quan sát điều gì đang xảy ra trong thế giới – chúng ta đang bị quy định bởi xã hội, bởi văn hóa trong đó chúng ta sống, và văn hóa đó là sản phẩm của con người – không có gì thiêng liêng, hay thần thánh, hay vĩnh cửu về văn hóa. Văn hóa, xã hội, sách báo, máy thu thanh, tất cả những thứ mà chúng ta đang nghe và trông thấy, những ảnh hưởng của chúng mà chúng ta hoặc ý thức được hoặc không ý thức được, tất cả việc này khuyến khích chúng ta sống trong một mảnh tí ti của cánh đồng bao la của cái trí. Bạn trải qua trường trung học, cao đẳng, và học một phương pháp kỹ thuật để kiếm sống; trong bốn mươi, năm mươi năm kế tiếp bạn dành hết sống của bạn, thời gian của bạn, năng lượng của bạn, suy nghĩ của bạn, trong cánh đồng nhỏ xíu chuyên dụng đó. Và có cánh đồng bao la của cái trí. Nếu chúng ta không tạo ra một thay đổi căn bản trong sự phân chia này, không thể có cách mạng gì cả; sẽ chỉ có những bổ sung, thuộc kinh tế, xã hội hay tạm gọi là văn hóa nhưng con người sẽ tiếp tục trải qua đau khổ, sẽ tiếp tục sống trong xung đột, trong chiến tranh, trong khốn khổ, trong phiền muộn và trong vô vọng.

Trước đây tôi không rõ liệu bạn có đọc trên báo chí, một trong những vị tướng của quân đội Liên xô đã báo cáo lên Nhà nước rằng trong quân đội họ đang huấn luyện những binh lính dưới dạng thôi miên như thế nào – bạn biết điều đó có nghĩa gì? Bạn được đưa vào trạng thái bị thôi miên và được dạy cách giết người, cách vâng lời tuyệt đối, vận hành với sự độc lập hoàn toàn, nhưng trong một khuôn mẫu, dưới uy quyền của một người tối cao. Lúc này văn hóa và xã hội

đang làm chính xác cùng sự việc như thế đối với mỗi người chúng ta. Văn hóa và xã hội đã thôi miên các bạn. Làm ơn lắng nghe điều này rất cẩn thận, điều này không chỉ được thực hiện trong quân đội ở Liên xô, nhưng nó cũng đang được thực hiện khắp thế giới. Khi bạn đọc hoài kinh Gita, hay kinh Koran, hay lặp lại vài câu kinh nào đó, những từ ngữ nào đó được lặp lại liên tục, bạn sẽ làm chính xác cùng sự việc. Khi bạn nói rằng, “Tôi là một người Ấn giáo”, “Tôi là một người Phật giáo”, “Tôi là một người Hồi giáo”, “Tôi là một người Thiên chúa giáo”, cùng cái khuôn mẫu đang được lặp lại, bạn đã bị ghi nhớ, bạn đã bị thôi miên; và công nghệ cũng đang làm chính xác cùng sự việc. Bạn có thể là một luật sư tài giỏi, một kỹ sư hạng nhất, hay một họa sĩ, hay một người khoa học vĩ đại, nhưng luôn luôn trong một mảnh vỡ của tổng thể. Tôi không hiểu liệu bạn có thấy việc này, không phải bởi vì tôi diễn tả nó, nhưng thực sự nhìn thấy điều gì xảy ra. Người Cộng sản đang thực hiện nó, người Tư bản đang thực hiện nó, mọi người, những bậc phụ huynh, những trường học, giáo dục, tất cả đều đang định hình cái tri thức vận hành trong một khuôn mẫu nào đó, một mảnh vỡ nào đó. Và chúng ta luôn luôn quan tâm tạo ra sự thay đổi trong khuôn mẫu đó, trong mảnh vỡ đó.

Vì vậy, làm thế nào người ta nhận ra điều này, không phải lý thuyết, không phải thuần túy như một ý tưởng, nhưng thấy sự thật của nó – bạn hiểu rõ chứ, thấy sự thật? Sự thật là điều gì đang xảy ra hàng ngày và được viết ra trên báo chí, bởi những người chính trị, qua văn hóa và truyền thống, trong gia đình, làm cho bạn phải gọi chính bạn là người Ấn độ, hay bất kỳ người nào bạn nghĩ bạn là. Tiếp theo khi bạn thấy, bạn phải tra hỏi chính mình (tôi chắc chắn bạn sẽ thực hiện nếu bạn thấy nó), và đó là lý do tại sao hiểu rõ cách bạn thấy là điều rất quan trọng. Nếu bạn thực sự thấy nó, vậy thì câu hỏi sẽ là, “Làm thế nào cái trí tổng thể có thể hành động được?” (Tôi không có ý nói cái mảnh vỡ, không phải cái trí bị quy

định, cũng không phải cái trí hiểu biết, có giáo dục, cái trí mà sợ hãi, cái trí mà nói rằng, “có Thượng đế” hay “không có Thượng đế”, “có gia đình của tôi, gia đình của bạn, quốc gia của tôi, quốc gia của bạn”. Vậy thì bạn sẽ hỏi, “Làm thế nào tánh tổng thể của cái trí này có thể hiện diện, làm thế nào nó có thể vận hành trọn vẹn, ngay cả khi đang học một phương pháp kỹ thuật. Mặc dù nó học một phương pháp kỹ thuật và sống trong sự liên hệ với những người khác, trong xã hội vô trật tự hiện nay – vì đang áp ủ nghi vấn này trong cái trí, người ta phải hỏi câu hỏi căn bản này: “Làm thế nào tổng thể của cái trí này có thể được nhạy cảm trọn vẹn, để cho một mảnh vỡ cũng trở thành nhạy cảm.” Tôi không biết liệu bạn có hiểu rõ câu hỏi của tôi chưa, chúng ta sẽ bàn về nó trong một cách khác.

Hiện nay chúng ta không nhạy cảm, có những mảnh riêng trong cánh đồng này mà nhạy cảm, nhạy cảm khi cá tính riêng của chúng ta, hay những đặc điểm riêng của chúng ta, hay những vui thú riêng của chúng ta bị khước từ – vậy thì có một trận chiến. Chúng ta nhạy cảm trong những mảnh vỡ, trong những phần riêng, nhưng chúng ta không nhạy cảm tổng thể; vì vậy câu hỏi là, “Làm thế nào cái mảnh vỡ, mà là một bộ phận của tổng thể, mà đang bị làm đờ đẫn mỗi ngày, bởi sự lặp lại, làm thế nào cái mảnh vỡ đó cũng có thể được khiến cho nhạy cảm cũng như cái tổng thể?” Câu hỏi này khá rõ ràng rồi, đúng chứ? Làm ơn hãy nói cho tôi biết.

Có lẽ đây là một câu hỏi mới mẻ đối với bạn, có thể bạn chưa bao giờ tự hỏi chính mình về nó. Bởi vì trong mảnh vỡ nhỏ xíu đó của cánh đồng đó mà là sự sống của chúng ta, tất cả chúng ta đều thỏa mãn khi sống cùng một chút phần muộn và xung đột càng ít bao nhiêu càng tốt, đánh giá văn hóa tuyệt vời của cái mảnh nhỏ xíu đó khi so sánh với những văn hóa khác, phương Tây, cổ xưa hay bất kỳ văn hóa nào. Thậm chí chúng ta không nhận biết những hàm ý của việc này là gì – của sống trong một mảnh nhỏ xíu, một góc của một

cánh đồng bao la. Chúng ta không nhận ra rằng chúng ta quan tâm đến cái mảnh nhỏ đó sâu đậm đến chừng nào, và chúng ta đang cố gắng khám phá những giải pháp cho vấn đề bên trong mảnh vỡ đó, bên trong cái góc nhỏ xíu đó của sự sống bao la này. Chúng ta tự hỏi chính mình, làm thế nào cái trí (mà trong cánh đồng bao la này lại đang bị mê muội, bởi vì chúng ta chỉ quan tâm đến cái mảnh nhỏ xíu) làm thế nào chúng ta có thể nhận biết tổng thể được toàn sự sống này, nhạy cảm trọn vẹn?

Lúc này, trước hết không có phương pháp. Bởi vì bất kỳ phương pháp, hệ thống, lặp lại hay thói quen nào, theo căn bản chỉ là bộ phận của cái góc nhỏ xíu trong cánh đồng đó. (Liệu chúng ta đang đi cùng nhau, đang chuyển động cùng nhau, hay ~~lạ~~ đang rơi lại đằng sau?) Vì ệc đầu tiên là thấy được sự kiện thực sự của cái góc nhỏ xíu này và những đòi hỏi của nó là gì. Sau đó chúng ta có thể đặt câu hỏi, “Làm thế nào chúng ta đánh ~~trực~~ tổng thể của cái trí được nhạy cảm trọn vẹn?”, bởi vì trong đó có sẵn sự cách mạng trung thực và duy nhất. Khi có nhạy cảm trọn vẹn của tổng thể cái trí, lúc đó chúng ta sẽ hành động hoàn toàn khác hẳn; suy nghĩ, cảm thấy của chúng ta, sẽ hoàn toàn thuộc một kích thước khác hẳn. Nhưng không có phương pháp. Đừng nói, “Làm thế nào tôi đến được, tôi thành tựu được, trở nên nhạy cảm được?” – bạn không thể đi đến trường đại học để trở nên nhạy cảm, bạn không thể đọc những quyển sách hay được dạy bảo phải làm gì để trở nên nhạy cảm. Đây là điều gì bạn đã và đang làm trong cái góc của cánh đồng, và nó đã khiến bạn mỗi lúc càng vô cảm, mà có thể thấy được trong sống hàng ngày của bạn, với sự lãnh đạm, hung hăng, và bạo lực của nó. (Tôi không hiểu liệu bạn đã thấy những hình ảnh trên những tạp chí về những người lính Việt và Mỹ đang bị thương hay chưa. Bạn có ~~thấy~~ thấy nó và nói rằng, “Tôi cảm thấy tội ~~ng~~ ~~hệp~~ qu ~~ả~~, nhưng điều đó không xảy đến cho bạn, cho gia đình của bạn, cho con trai của bạn.) Vì vậy chúng ta trở nên vô cảm bởi vì chúng ta đang ~~an~~ hành, đang sống, đang hành động bên

trong cái góc nhỏ xíu tầm thường của một cánh đồng bị biến dạng.

Không có phương pháp. Làm ơn hãy nhận ra điều này, bởi vì khi bạn nhận ra nó, bạn được tự do khỏi gánh nặng khủng khiếp của tất cả uy quyền, và vì vậy được tự do khỏi quá khứ. Tôi không hiểu liệu bạn có thấy được điều này hay không. Quá khứ được bao hàm trong văn hóa của chúng ta, mà chúng ta nghĩ là quá tuyệt vời (truyền thống, những niềm tin, những ký ức, sự vâng lời nó), và tất cả việc đó được gạt đi trọn vẹn, mãi mãi, khi bạn nhận ra rằng không có phương pháp thuộc bất kỳ loại nào có thể mang lại sự tự do khỏi “cái ngõ ngách nhỏ xíu đó”. Nhưng bạn phải học hành tất cả về cái ngõ ngách nhỏ xíu đó. Vậy là bạn được tự do khỏi cái gánh nặng mà đã làm cho bạn vô cảm. Những người lính được huấn luyện để giết người, rèn luyện ngày này sang ngày khác, ngày này sang ngày khác, vô lương tâm, để cho họ không còn sót lại tính người nào cả. Và đó là loại sự việc đang được thực hiện cho mỗi người chúng ta, hàng ngày, luôn luôn, bởi báo chí, bởi những người lãnh đạo chính trị, bởi những đạo sư, bởi Giáo hoàng, bởi những Giám mục, mọi nơi, khắp thế giới.

Lúc này, vì không có phương pháp, người ta phải làm gì đây? Phương pháp hàm ý luyện tập, lệ thuộc, phương pháp của bạn, phương pháp của tôi, con đường của anh ấy và con đường của một người khác, đạo sư của tôi mà bất giỏi hơn một chút, đạo sư này mà giả dối, đạo sư đó mà không (nhưng tất cả các vị đạo sư đều giả dối, bạn có thể nhận thấy điều này ngay từ lúc đầu, dù rằng họ là những đấng Lạt ma Tây tạng hay những Giáo sĩ Thiên chúa giáo, hay Ấn giáo) – tất cả họ đều giả dối bởi vì họ đều vẫn đang vận hành trong cái ngõ ngách nhỏ xíu của một cánh đồng đã bị phi nhỏ và bị chà đạp và bị phá hoại.

Người ta phải làm gì đây? Lúc này bạn hiểu câu hỏi của tôi chứ? Vấn đề là như thế này: chúng ta không biết chiều sâu và sự vô hạn của cái trí. Bạn có thể đọc về nó, bạn có thể

đọc những người tâm lý học hiện đại, hay những bậc thầy cổ xưa đã nói về nó – đừng tin tưởng họ bởi vì chính bạn phải khám phá, không lệ thuộc vào ai cả. Chúng ta không biết nó – cái trí – bạn không biết nó, vì vậy bạn không thể có bất kỳ ý tưởng nào về nó. Bạn hiểu rõ điều gì chúng ta đang nói hay không? Bạn không thể có bất kỳ ý tưởng nào, bất kỳ quan điểm nào, bất kỳ hiểu biết nào về nó. Vậy là bạn được tự do khỏi bất kỳ giả thuyết nào, bất kỳ học thuyết nào.

Vì vậy một lần nữa, người ta phải làm gì đây? Tất cả mọi điều mà người ta phải làm là thấy. Thấy cái gỗ, ngôi nhà nhỏ xíu mà người ta đã dựng lên trong một cái góc của một cánh đồng bao la, một tổng thể không thể đo lường được; và đang sống trong đó, đang chiến đấu, đang cãi cọ, đang hoàn thiện (bạn biết tất cả mọi việc đang xảy ra ở đó), *thấy nó*. Và đó là lý do tại sao điều cốt lõi là phải hiểu rõ *thấy* có nghĩa gì, bởi vì khoảnh khắc có xung đột bạn lại lệ thuộc vào cái góc bị cô lập đó. Nơi nào có thấy nơi đó không có xung đột. Đó là lý do tại sao người ta phải học hành từ ngay khởi đầu – không, không phải khởi đầu, nhưng *ngay lúc này* – thấy. Không phải ngày mai, bởi vì không có ngày mai – chỉ có sự tìm kiếm vui thú, hay *ợ* hãi, hay đau khổ mới sáng chế ra “ngày mai”. Thực ra không có ngày mai thuộc tâm lý, nhưng bộ não, cái trí đã sáng chế ra thời gian; nhưng chúng ta sẽ thâm nhập điều này sau đây.

Vậy là điều gì người ta phải làm là thấy. Bạn không thể thấy, nếu bạn không nhạy cảm, và bạn không nhạy cảm nếu bạn có một hình ảnh giữa bạn và sự việc được thấy. Bạn có hiểu không? Vì vậy thấy là động thái của tình yêu. Bạn có biết điều gì kh ến cho cái trí tổng thể đ ược n h ạy cảm hay không? – chỉ có tình yêu. Bạn có thể học một phương pháp kỹ thuật và cũng cả tình yêu; nhưng nếu bạn có một phương pháp kỹ thuật và không tình yêu bạn sẽ hủy diệt thế giới. Hãy quan sát nó trong chính các bạn, thừa các bạn, hãy thâm nhập nó trong những cái trí riêng và những quả tim riêng của các

bạn và các bạn sẽ thấy nó cho chính các bạn. Thấy, quan sát, lắng nghe, đây là những động thái vĩ đại nhất, bởi vì bạn không thể thấy nếu bạn đang nhìn ra từ cái góc nhỏ xíu đó, bạn không thể thấy điều gì đang xảy ra trong thế giới, nổi bật vọng, lo âu, sự cô độc, đau khổ, những giọt nước mắt của những người mẹ, những người vợ, những người yêu, của tất cả những người kia mà bị giết chết. Nhưng bạn phải thấy tất cả việc này, không phải bằng cảm giác, không phải bằng cảm tính, không nói rằng, “Ồ! Tôi chống lại chiến tranh” hay, “Tôi ủng hộ chiến tranh”, bởi vì cảm giác và cảm tính đó là điều phá hoại nhất – chúng lẫn tránh những sự kiện và vì vậy lẫn tránh cái gì là. Vì vậy, thấy là cốt lõi. Thấy là hiểu rõ; bạn không thể hiểu rõ qua cái trí, qua trí năng, hay hiểu rõ qua một mảnh vỡ. Có hiểu rõ chỉ khi cái trí tuyệt đối bất động, mà có nghĩa khi không còn hình ảnh.

Thấy phá sập tất cả những rào chắn. Hãy nhìn kia, thưa các bạn, chừng nào còn có sự tách rời giữa bạn và cái cây, giữa bạn và tôi, giữa bạn và người hàng xóm của bạn (“người hàng xóm” đó ở xa hàng ngàn dặm hay bên cạnh cửa sổ), phải có xung đột. Tách rời có nghĩa xung đột, điều đó rất đơn giản. Và chúng ta đã sống trong xung đột, chúng ta đã quen thuộc với xung đột và tách rời. Bạn nhìn nước Ấn độ như một đơn vị thuộc địa lý, thuộc chính trị, thuộc kinh tế, thuộc xã hội, thuộc văn hóa, và giống như vậy ở Châu Âu, Mỹ, và Liên Xô: những đơn vị tách rời, mỗi đơn vị chống lại đơn vị khác, và tất cả sự tách rời này chắc chắn nuôi dưỡng chiến tranh. Điều này không có nghĩa tất cả chúng ta phải đồng ý, hay nếu chúng ta không đồng ý thì tôi sẽ tranh cãi với bạn; không có không đồng ý, hay đồng ý, khi bạn thấy cái gì đó như nó là. Chỉ khi nào bạn có những quan điểm về cái gì bạn thấy, lúc đó mới có sự không đồng ý và lúc đó mới có sự tách rời. Khi bạn và tôi thấy rằng nó là mặt trăng, vậy thì không có không đồng ý, nó là mặt trăng. Nhưng nếu bạn nghĩ nó là cái gì đó, và tôi nghĩ nó là cái gì khác, vậy thì phải có sự phân

chia và do đó có xung đột. Vì vậy khi thấy một cái cây, khi bạn thực sự thấy nó, không có phân chia giữa bạn và cái cây, không có người quan sát đang nhìn cái cây.

Vào một ngày trước chúng tôi cũng đã nói chuyện cùng một bác sĩ rất uyên bác, mà đã sử dụng một loại thuốc được gọi là L.S.D., một liều nhỏ, và có hai bác sĩ bên cạnh ông ấy với một máy thâu băng ghi lại điều gì ông ấy đang nói. Sau một vài giây ông ấy thấy những bông hoa trên bàn trước mặt ông ấy, và giữa những bông hoa và ông ấy không còn không gian nữa. Nó không có nghĩa ông ấy đồng hóa chính mình cùng những bông hoa, nhưng không còn không gian, mà có nghĩa không còn người quan sát. Chúng tôi không cố động bạn nên sử dụng thuốc L.S.D., bởi vì nó có những nguy hại riêng của nó; và cũng vậy khi bạn sử dụng những thứ như thế bạn trở thành một nô lệ cho chúng. Nhưng có một cách đơn giản hơn nhiều, trực tiếp hơn nhiều, tự nhiên hơn nhiều, đó là chính bạn tự quan sát một cái cây, một bông hoa, khuôn mặt của một người; nhìn bất kỳ thứ gì, và nhìn như thể khoảng không gian giữa bạn và chúng không còn hiện diện. Và bạn chỉ có thể nhìn theo lối đó khi có tình yêu – từ ngữ đó mà đã bị sử dụng quá nhiều sai lầm.

Chúng ta sẽ không thâm nhập chủ đề của tình yêu vào lúc này, nhưng khi bạn có ý thức của quan sát thực sự này, thấy thực sự này, vậy thì thấy đó, mà xảy ra khi có tình yêu, mang theo cùng nó xóa sạch lạ thường của thời gian và không gian. Và bạn không thể có được tình yêu nếu không nhận ra vẻ đẹp. Bạn có lẽ nói về vẻ đẹp, viết, vẽ, nhưng nếu bạn không có tình yêu không có gì là đẹp cả. Không tình yêu có nghĩa bạn hoàn toàn vô cảm. Và bởi vì bạn hoàn toàn vô cảm bạn đang thoái hóa. Quốc gia này đang thoái hóa. Đừng nói rằng, “Những quốc gia kia cũng không đang thoái hóa hay sao?” – dĩ nhiên họ đang thoái hóa, nhưng bạn đang thoái hóa, mặc dù về kỹ thuật bạn là một kỹ sư cực kỳ giỏi, một luật sư xuất sắc, một chuyên viên kỹ thuật, biết cách vận hành những

máy tính; nhưng bạn đang thoái hóa bởi vì bạn vô cảm với toàn tiến hành của sự sống.

Vậy thì vấn đề căn bản của chúng ta là – không phải làm thế nào để chấm dứt chiến tranh, không phải vị Thượng đế nào tốt hơn vị Thượng đế nào, không phải hệ thống chính trị nào hay hệ thống kinh tế nào tốt hơn, không phải đảng phái nào xứng đáng được đề cử (tất cả họ đều ranh mãnh cả), nhưng vấn đề căn bản nhất cho con người, cho dù anh ấy ở Mỹ, Ấn độ, Liên xô, hay bất kỳ nơi nào khác, là vấn đề của tự do khỏi “cái góc nhỏ xíu” này. Và cái góc nhỏ xíu đó là chính chúng ta, cái góc nhỏ xíu đó là cái trí tâm thường nhỏ nhen của các bạn. Chúng ta đã tạo ra cái góc nhỏ xíu đó, bởi vì cái trí nhỏ nhen riêng của chúng ta bị phân chia và vì vậy không có khả năng nhạy cảm với tổng thể; chúng ta muốn cái mảnh nhỏ xíu đó được duy trì tình trạng an toàn, an bình, yên lặng, thỏa mãn, vui thú, vì vậy lẩn tránh tất cả đau khổ, bởi vì, theo căn bản, chúng ta đang tìm kiếm vui thú. Và nếu bạn đã thâm nhập vui thú, vui thú riêng của bạn, đã quan sát nó, đã nhìn ngắm nó, đã đi sâu vào nó, bạn sẽ thấy rằng nơi nào có vui thú, có đau khổ. Bạn không thể có cái này mà không có cái kia; và chúng ta luôn luôn đang đòi hỏi nhiều vui thú thêm và vì vậy đang mời mọc nhiều đau khổ thêm. Và trên nền tảng đó chúng ta đã thiết lập cái mảnh này, mà chúng ta gọi là sống con người. Thấy là hiệp thông mật thiết cùng nó và bạn không thể hiệp thông mật thiết, thực sự cùng nó nếu bạn có những ý tưởng, những niềm tin, những giáo điều, hay những quan điểm.

Vậy là, điều quan trọng không phải học hành nhưng thấy và lắng nghe. Lắng nghe chim chóc, lắng nghe tiếng nói của vợ bạn, dù rằng khiêu khích, ngọt ngào hay đay nghiến bao nhiêu, lắng nghe nó và lắng nghe tiếng nói riêng của bạn dù rằng nhỏ nhẹ, gắt gỏng, hay hung hăng bao nhiêu. Rồi thì từ lắng nghe này bạn sẽ phát giác rằng tất cả tách rời giữa người quan sát và vật được quan sát kết thúc. Vì vậy không có

xung đột hiện diện và bạn quan sát rất cẩn thận đến mức độ chính quan sát đó là ✕ luật; bạn không phải áp đặt kỷ luật. Và đó là vẻ đẹp, thưa các bạn (nếu các bạn chỉ nhận ra nó), đó là vẻ đẹp của thấy. Nếu bạn có thể thấy, bạn không cần làm gì thêm nữa, bởi vì trong thấy đó có tất cả kỷ luật, tất cả đạo đức, đó là chú ý. Và trong thấy đó có mọi vẻ đẹp, và theo cùng vẻ đẹp có tình yêu. Vậy là khi có tình yêu bạn không cần làm gì thêm nữa. Vậy là dù bạn ở đâu, bạn có thiên đàng; vậy là tất cả tìm kiếm đều kết thúc.

MADRAS

Ngày 03 tháng giêng năm 1968

TỰ DO

Chia sẻ một cái trí tự do. “Nếu chúng ta có thể bắt chọt bắt gặp cái này, nó thực sự là một bông hoa huyền bí.” Tại sao con người không có được cái này? Sợ hãi. “Sống” không là sống. Những từ ngữ bị đảm nhận làm ý nghĩa căn bản. Lãng phí năng lượng. “Cái trí chín chắn không so sánh . . . không đo lường.” Giá trị của “ sống mà bạn sống mỗi ngày . . . nếu không hiểu rõ nó bạn sẽ không bao giờ hiểu rõ tình yêu, vẻ đẹp, hay chết.” Qua phủ nhận, cái đó mà tự nó là sự tích cực, hiện diện.

Khá lý thú và quan trọng nếu chúng ta có thể cùng nhau chia sẻ một cái trí mà không bị hành hạ, mà theo căn bản được tự do, mà không có những rào chắn, mà thấy những sự vật như chúng là, mà thấy rằng một khoảng cách của thời gian gây tách rời con người khỏi thiên nhiên và khỏi những con người khác, mà thấy ý nghĩa kinh hoàng và khủng khiếp của không gian và thời gian, mà biết điều gì thực sự là chất lượng của tình yêu. Nếu chúng ta có thể chia sẻ điều này – không phải thuộc trí năng, không phải trong lối triết lý, trừu tượng, trau chuốt, ranh mãnh nào đó, nhưng thực sự chia sẻ nó, nếu chúng ta có thể thực hiện việc đó tôi nghĩ rằng tất cả những vấn đề của chúng ta sẽ kết thúc. Nhưng chia sẻ này không cùng một người khác, người ta phải có nó trước. Sau đó khi bạn có nó bạn có nó tràn đầy. Và khi có tràn đầy này một người và nhiều người đều giống hệt, giống như một cái cây đầy lá mà trong đó một chiếc lá hoàn hảo và là bộ phận của toàn thể cái cây.

Sáng nay, nếu chúng ta có thể, chia sẻ chất lượng này, không phải cùng người nói nhưng bằng cách có nó rồi sau đó chia sẻ nó. Vậy là nghi vấn của chia sẻ nó không còn nảy ra nữa. Nó giống như một bông hoa đầy hương thơm mà không chia sẻ, nhưng luôn luôn ở đó cho bất kỳ người qua đường nào ưa thích nó. Và dù bất kỳ người nào ở rất gần trong vườn, hay rất xa, tất cả đều giống hệt đối với bông hoa, bởi vì nó đầy hương thơm đó, và vì vậy nó đang chia sẻ cùng mọi thứ. Nếu người ta có thể bắt chợt bắt gặp cái này, nó thực sự là một bông hoa huyền bí. Dường như nó chỉ huyền bí bởi vì chúng ta đầy cảm giác và cảm tính, và cảm giác, trong ý nghĩa của cảm tính đó, chẳng có ý nghĩa bao nhiêu; người ta có thể thông cảm, tử tế, rất rộng lượng, hòa nhã và cực kỳ lễ phép nhưng cái chất lượng mà tôi đang nói hoàn toàn khác hẳn tất cả những đức tính này. Và bộ bạn không thắc mắc (không phải trong những từ ngữ trừu tượng, cũng không phải lệ thuộc vào một cái gì đó để đạt được bởi một hệ thống, bởi một triết lý hay bởi đi theo vị đạo sư nào đó) bộ bạn không thắc mắc tại sao con người thiếu vắng cái này hay sao? Họ nuôi dưỡng con cái, họ tận hưởng ái ân, sự triu mến, một chất lượng chia sẻ cái gì đó cùng nhau trong tình bè bạn, trong tình lưu nghị, trong tình đồng nghiệp, nhưng cái này – tại sao chúng ta lại không có được nó? Vì, khi nó hiện diện, lúc đó tất cả những vấn đề dù chúng có lẽ là vấn đề gì chẳng nữa, đều kết thúc. Và thỉnh thoảng, lúc nhàn nhã, bộ bạn đã không tự hỏi, khi bạn đang dạo bộ một mình trên một con đường bần thiêu, hay đang ngồi trên xe buýt, hay khi bạn đang hưởng một kỳ nghỉ ở vùng biển, hay trong một cánh rừng có nhiều chim chóc, cây cối, những con suối và những thú hoang, bộ bạn không bao giờ bắt chợt phải hỏi – tại sao con người đó, mà đã sống hàng triệu năm, tại sao anh ấy chẳng có được cái này, bông hoa không phai tàn lạ thường này?

Nếu bạn đã đặt ra câu hỏi này, thậm chí vì bỗng nhiên bị tò mò, bạn chắc chắn đã có một ẩn ý, một hàm ý, một bóng

gió. Nhưng, có thể bạn đã chưa từng hỏi nó. Chúng ta sống một sống tầm thường, đờ đẫn và đơn điệu trong cánh đồng của những vấn đề và những lo âu riêng của chúng ta đến độ thậm chí chúng ta không bao giờ đặt ra câu hỏi này. Và nếu chúng ta phải đặt ra câu hỏi của chính chúng ta này (như hiện nay chúng ta đang làm, đang ngồi dưới cái cây này vào một buổi chiều yên tĩnh, cùng sự náo nhiệt của những con quạ), tôi tự hỏi câu trả lời của chúng ta sẽ là gì. Mỗi người chúng ta sẽ chân thật đưa ra một câu trả lời thẳng thắn, không mập mờ hay ranh mãnh, câu trả lời sẽ là gì nếu bạn đặt ra câu hỏi này cho chính bạn? Tại sao chúng ta trải qua tất cả những hành hạ khổ sở này, với quá nhiều vấn đề, với vô vàn sợ hãi chất chồng, tuy nhiên câu hỏi này dường như bị xem thường, dường như không có vị trí nào cả. Và nếu bạn phải hỏi tại sao, tại sao người ta đã không khám phá chất lượng này, tôi tự hỏi câu trả lời của bạn sẽ là gì? Câu trả lời của bạn sẽ tùy theo sự mãnh liệt riêng của bạn khi đặt ra câu hỏi đó, và sự khẩn thiết của nó. Nhưng chúng ta cũng mãnh liệt cũng chẳng khẩn thiết và chúng ta không khẩn thiết hay mãnh liệt bởi vì chúng ta không có năng lượng. Muốn nhìn bất kỳ thứ gì, một con chim, một con quạ đậu trên cành cây đang tia lông cho chính nó, muốn nhìn nó bằng toàn thân tâm đang hiện diện của bạn, bằng hai mắt, hai tai, hệ thần kinh, cái trí và quả tim của bạn, muốn nhìn nó trọn vẹn, đòi hỏi năng lượng, nhưng không phải năng lượng tầm thường của một cái trí bị lãng phí mà đã đấu tranh, đã tự hành hạ nó, đầy những gánh nặng không thể đong được. Và hầu hết những cái trí, chín mươi chín phần trăm điều đang xảy ra của những cái trí đều mang gánh nặng khủng khiếp này, sự hiện diện bị hành hạ này. Và vì vậy chúng không có năng lượng, năng lượng là đam mê. Và bạn không thể khám phá bất kỳ sự thật nào nếu không có đam mê. Từ ngữ “đam mê” (passion) đó được rút ra từ từ ngữ La-tinh cho nghĩa chịu đựng đau khổ mà lại nữa được rút ra từ tiếng Hi-lạp và vân vân. Từ từ ngữ “chịu đựng đau khổ” (suffering)

này toàn Thiên chúa giáo tôn sùng ư đau khổ, không phải đam mê. Và họ đã trao tặng từ ngữ “đam mê” (passion) một ý nghĩa đặc biệt. Tôi không biết bạn cho nó ý nghĩa gì, sự cảm thấy của đam mê trọn vẹn, cùng một cuồng nộ đằng sau nó, cùng toàn năng lòng, đam mê đó mà trong nó mọi ham muốn đều bị phơi bày.

Và nếu chúng ta phải hỏi, không chỉ bằng tò mò nhưng bằng tất cả đam mê chúng ta có, lúc đó câu trả lời sẽ là gì? Nhưng có thể bạn sợ hãi đam mê, bởi vì với hầu hết mọi người đam mê là dục vọng, đam mê mà có được từ ái ân và tất cả việc đó. Hay nó có lẽ đến từ đam mê được cảm thấy qua sự đồng hóa cùng quốc gia mà chúng ta tùy thuộc, hay đam mê dành cho một thần thánh nhỏ bé tầm thường nào đó, được làm bằng bàn tay hay bằng cái trí; và vì vậy đối với chúng ta, đam mê là sự việc khá kinh hoàng bởi vì nếu chúng ta có đam mê như thế, chúng ta không biết nó sẽ dẫn dắt chúng ta đến đâu. Và vì vậy chúng ta rất cẩn thận tạo cho nó một khe rãnh, dựng lên một hàng rào quanh nó qua những ý tưởng triết lý, những lý tưởng, để cho năng lượng, mà được cần đến cho mục đích giải quyết nghi vấn lạ thường này (và nó hoàn toàn lạ thường nếu bạn tự đặt nó cho chính mình đầy chân thật, thẳng thắn), tại sao chúng ta những con người, mà sống trong những gia đình cùng con cái, bị vây quanh bởi tất cả những lao dịch và hung tợn của thế giới, tại sao, khi có một sự việc mà có thể làm tan biến tất cả việc này, tại sao chúng ta lại không có được nó? Tôi tự hỏi liệu có phải bởi vì chúng ta thực sự không muốn khám phá hay không? Bởi vì muốn khám phá bất kỳ điều gì phải có tự do, muốn khám phá điều gì tôi suy nghĩ, điều gì tôi cảm thấy, điều gì là những động cơ của tôi, muốn khám phá, không chỉ phân tích theo trí năng, nhưng muốn khám phá, phải có sự tự do để quan sát. Muốn quan sát cái cây đóa phải được tự do khỏi lo âu, khỏi phiền muộn, khỏi tội lỗi. Muốn quan sát bạn phải được tự do khỏi hiểu biết; tự do là chất lượng của cái trí mà không thể có

được qua sự từ bỏ hay hy sinh. Bạn có đang theo dõi tất cả điều này không, hay tôi đang nói chuyện cùng những cơn gió và cây cối đây? Tự do là một chất lượng cốt lõi của cái trí để quan sát. Nó không là tự do khỏi cái gì đó. Nếu bạn được tự do khỏi cái gì đó, đó không là tự do, nó chỉ là một phản ứng. Nếu bạn hút thuốc và bạn bỏ hút thuốc, rồi bạn nói rằng, “Tôi được tự do”, bạn thực sự không tự do mặc dù bạn có lẽ được tự do khỏi thói quen đặc biệt đó. Tự do có liên quan đến toàn bộ máy hình thành thói quen, và muốn hiểu rõ toàn vấn đề của hình thành thói quen này người ta phải được tự do để quan sát hệ thống máy móc đó. Có lẽ chúng ta cũng sợ hãi sự tự do đó; và vì vậy chúng ta đẩy tự do ra xa chúng ta, trong một thiên đàng nào đó.

Vì vậy có lẽ sự sợ hãi là lý do tại sao chúng ta không có năng lượng của đam mê đó để tự khám phá cho chính mình tại sao chất lượng của tình yêu kia lại không có trong chúng ta. Chúng ta có mọi thứ khác, tham lam, ganh tị, mê tín, sợ hãi, sự xấu xa của sống nhỏ nhen tầm thường hàng ngày, thói quen đều đặn đi đến văn phòng hàng ngày trong suốt bốn mươi, năm mươi năm liên tục – không phải rằng người ta không nên đi đến văn phòng, người ta phải, bất hạnh thay, nhưng nó trở thành một lẽ thói, và lẽ thói đó đi đến văn phòng, làm cùng sự việc ngày này sang ngày khác, ngày này sang ngày khác, trong suốt bốn mươi năm, định hình cái trí, làm cho nó đờ đẫn, dốt nát hay thông minh chỉ trong một phương hướng nào đó.

Nó có lẽ là, có thể nó là, rằng mỗi người chúng ta quá kinh hãi sống, bởi vì nếu không hiểu rõ toàn tiến hành của sống này, chúng ta không bao giờ có thể hiểu rõ không sống là gì. Bạn hiểu rõ chứ? Điều gì chúng ta gọi là sống, nhàm chán hàng ngày, đấu tranh hàng ngày, xung đột hàng ngày bên trong chính mình và bên ngoài của chính mình, những đòi hỏi được che giấu, những thèm khát được che giấu, những tham vọng, những hung bạo, và cái gánh nặng khủng khiếp

của đau khổ ý thức được hay không ý thức được – đó là điều gì chúng ta gọi là sống – đúng chứ? Chúng ta có lẽ cố gắng tẩu thoát nó, đi đến đền chùa, hay một câu lạc bộ, theo một đạo sư mới hay trở thành một người lang thang hay nhậu nhẹt, hay tham gia một tổ chức nào đó mà hứa hẹn cho chúng ta một điều gì đó – bất kỳ cái gì để tẩu thoát. Trong sợ hãi có sẵn vấn đề căn bản của điều gì chúng ta gọi là sống (sợ hãi của không hiện diện, sợ hãi bị quyến luyến, cùng tất cả đau khổ mà nó mang đi – làm thế nào để tách rời – liệu có an toàn thuộc cơ thể, tâm lý, cảm xúc – sợ hãi về cái đó – sợ hãi về cái không biết được, sợ hãi về ngày mai, sợ hãi về việc người vợ sẽ bỏ bạn, sợ hãi về không có niềm tin và bị cô lập, cô độc, thất vọng tại mỗi khoảnh khắc, sâu thẳm bên trong), đây là điều gì chúng ta gọi là sống, một trận chiến, sự hiện diện đầy đọa với những suy nghĩ căn cỗi. Chúng ta sống như thế này bởi vì đó là sống của chúng ta, với thỉnh thoảng vài ba phút sáng suốt, thỉnh thoảng những khoảnh khắc rõ ràng mà chúng ta điên cuồng bám víu vào.

Làm ơn, thưa các bạn, đừng chỉ lắng nghe những từ ngữ và đừng bị chúng dẫn dắt; những giải thích, những định nghĩa, những diễn tả, không là sự kiện. Sự kiện là sống của bạn, sự kiện là liệu bạn nhận biết nó, và bạn không thể nhận biết nó qua những từ ngữ của người nói, mà chỉ diễn tả tình trạng bị quy định của bạn và nếu bạn bị trói buộc trong những diễn tả, trong những từ ngữ, vậy thì chắc chắn mãi mãi bạn bị lạc lối. Và đó là cái gì chúng ta là – chúng ta bị lạc lối, chúng ta bất hạnh bởi vì chúng ta đã chấp nhận những từ ngữ, những từ ngữ, những từ ngữ. Vì vậy làm ơn đừng, tôi van xin bạn, đừng bị trói buộc trong những từ ngữ, nhưng hãy quan sát chính bạn, quan sát sống của bạn, sống hàng ngày của bạn mà bạn gọi là sống, mà gồm có đi đến văn phòng, đậu những kỳ thi, có một việc làm, không có việc làm, sợ hãi, gia đình và áp lực xã hội, truyền thống, sự hành hạ của không đạt được, sự rối loạn của sống, toàn bộ sự nhàm chán sâu thẳm của sống

mà không có **l**át kỳ ý nghĩa nào. Bạn có lẽ cho ý nghĩa vào sống, bạn có thể sáng chế như những người triết lý và những người học thuyết giải thích, như những người tôn giáo giảng đạo – sáng chế ra ý nghĩa của sống, đó là công việc của họ. Nhưng sáng chế này đang củng cố thêm những từ ngữ trong khi bạn cần thực chất; bạn được nuôi ăn bằng những từ ngữ, và bạn thỏa mãn bởi những từ ngữ. Vì vậy muốn hiểu rõ sống này chúng ta phải quan sát nó: hiệp thông mật thiết cùng nó, không phải có khoảng cách không gian và thời gian giữa bạn và nó. Bạn không có khoảng cách không gian -thời gian này khi bạn có sự đau đớn cực mạnh của cơ thể, bạn hành động, bạn không lý luận, bạn không cãi cọ về việc liệu có Đại ngã hay không có Đại ngã, linh hồn hay không linh hồn, bạn không bắt đầu trích dẫn kinh Gita, kinh Upanishads, kinh Koran, hay kinh Bible hay **ì**thánh nào đó. Vậy thì bạn phải mặt đối mặt với sống thực sự. Sống là chuyển động đó mà năng động, đang làm, đang suy nghĩ, đang cảm thấy, những sợ hãi, tội lỗi, nổi thất vọng – đó là sống. Và người ta phải hiệp thông mật thiết cùng nó. Và người ta không thể mảnh liệt, đam mê, đầy sức sống trong hiệp thông, nếu có sự hãi.

Sợ hãi là điều gì khiến cho chúng ta tin tưởng, dù là sự tin tưởng của chúng ta ở trong một cộng đồng học thuyết của Cộng sản, hay ý tưởng tôn giáo lãnh đạo của một giáo sĩ hay một linh mục. Tất cả những điều này được sinh ra từ sợ hãi; rõ ràng rằng tất cả những thần thánh, tất cả, là kết quả của sự đau khổ của chúng ta; và khi chúng ta thờ phụng họ chúng ta đang thờ phụng sự đau khổ của chúng ta, sự cô độc, sự tuyệt vọng, sự cơ cực và phiền muộn của chúng ta. Làm ơn hãy lắng nghe tất cả điều này – nó là sống của bạn, không phải sống của tôi. Bạn phải đối mặt điều này và vì vậy bạn phải hiểu rõ sợ hãi. Và bạn không thể hiểu rõ sợ hãi nếu bạn không hiểu rõ sống. Bạn phải hiểu rõ sự ganh tị mà bạn có, sự ganh tị – ghen tuông và ganh ghét mà **l**à những thể hiện của sự sợ hãi. Và bạn có thể hiểu rõ tổng thể (không phải thuộc trí

năng, không có sự việc như là hiểu rõ thuộc trí năng, chỉ có hiểu rõ tổng thể), bạn có thể hiểu rõ tổng thể và nó giống như đang nhìn cảnh mặt trời lặn bằng cái trí của bạn, bằng quả tim của bạn, bằng hai mắt của bạn, bằng hệ thần kinh của bạn; vậy thì lúc đó bạn hiểu rõ. Và muốn hiểu rõ ghen tuông, ganh tị, tham vọng, hung tợn, bạo lực (hiểu rõ chúng và trao sự chú ý hoàn toàn của bạn ngay khoảnh khắc bất kỳ điều gì xảy ra, ngay khoảnh khắc bạn cảm thấy ganh tị, tức giận, ghen tuông hay đầy hận thù, hay cảm thấy không chân thật trong bạn), vậy thì, nếu bạn hiểu rõ điều đó, bạn sẽ hiểu rõ sợ hãi. Nhưng bạn không thể coi sợ hãi như một trừu tượng. Thật ra sợ hãi hiện diện trong liên hệ với một cái gì đó. Bạn không sợ hãi người hàng xóm của bạn, chính quyền, người vợ của bạn, hay người chồng của bạn, sợ hãi chết, và vân vân hay sao? Bạn phải quan sát, không phải sợ hãi, nhưng thâm nhập điều gì đã tạo ra sợ hãi này.

Lúc này chúng ta sẽ thâm nhập sống là gì, cái sự việc mà chúng ta bám vào đầy vô vọng, sống đơn điệu, khổ não, hàng ngày của chúng ta – sống của những người giàu có, của những người bình thường, của những người bị chà đạp – bởi vì tất cả chúng ta đều bị chà đạp bởi xã hội, bởi văn hóa, bởi những tôn giáo, bởi những giáo sĩ, bởi những người lãnh đạo, bởi những thần thánh, và nếu bạn không hiểu rõ điều này bạn sẽ không bao giờ hiểu rõ sợ hãi; vì vậy chúng ta sẽ hiểu rõ sống này và cũng vậy cái nguồn khủng khiếp của sợ hãi, mà được gọi là chết. Và muốn hiểu rõ nó bạn phải có năng lượng, đam mê vô hạn. Bạn biết cách chúng ta làm lãng phí năng lượng của chúng ta như thế nào (Tôi không có ý nói qua ái ân, đó là một vấn đề rất nhỏ, đừng biến nó thành một vấn đề to tát không cần thiết), nhưng người ta phải thâm nhập trực tiếp, không phải theo Shankara hay bất kỳ những người nào khác, mà đã sáng chế ra hình thức tẩu thoát riêng của họ khỏi sống.

Muốn khám phá sống là gì, không những chúng ta phải có năng lượng mà còn cả chất lượng của đam mê cần

được duy trì, và trí năng không thể duy trì được đam mê. Và muốn có đam mê đó người ta phải thâm nhập sự lãng phí năng lượng. Người ta có thể thấy rằng nó là sự lãng phí của năng lượng khi tuân theo một ai đó – bạn hiểu rõ chứ? – có một người lãnh đạo, có một đạo sư, bởi vì khi bạn đi theo bạn đang bắt chước, bạn đang sao chép, bạn đang vâng lời, bạn đang thiết lập uy quyền và năng lượng của bạn bị lãng phí. Làm ơn hãy quan sát điều này; làm ơn hãy làm như thế. Đừng quay lại những đạo sư của bạn, những xã hội của bạn, những uy quyền của bạn, hãy buông rơi chúng đi như những củ khoai tây nóng. Bạn cũng có thể thấy bạn đã lãng phí năng lượng của bạn như thế nào khi có sự thỏa hiệp. Liệu bạn biết thỏa hiệp là gì? Có thỏa hiệp chỉ khi nào có so sánh. Và chúng ta, từ niên thiếu, đã được dạy bảo để so sánh giữa cái gì chúng ta là và cái gì người đứng đầu lớp trong lớp học của chúng ta là; so sánh chính chúng ta với cái gì chúng ta đã là ngày hôm qua, cao quý hay không cao quý, so sánh với hạnh phúc chúng ta đã cảm thấy ngày hôm qua, cái gì đó đã áp vào chúng ta mà không báo trước, đột nhiên nó đến, niềm vui khi nhìn một cái cây, những bông hoa, khuôn mặt một người phụ nữ dễ thương, một đứa trẻ hay một người đàn ông, và sau đó chúng ta so sánh cái gì là của ngày hôm nay với cái gì đã là của ngày hôm qua. So sánh này, đo lường này, là khởi đầu của thỏa hiệp. Làm ơn hãy tự mình thấy mâu chốt này. Hãy khám phá sự thật của nó, rằng khoảnh khắc bạn có một đo lường, mà là so sánh, bạn thực sự đang thỏa hiệp với cái gì là. Khi bạn nói rằng người đàn ông đó là một I.C.S., anh ấy kiếm được quá nhiều tiền, anh ấy đứng đầu cái này hay cái kia, bạn đang so sánh, đang đánh giá, đang đo lường người đó như một tầm quan trọng, không phải như những con người, nhưng lệ thuộc vào bằng cấp của họ, chất lượng của họ, khả năng kiếm tiền của họ, công việc của họ, những mảnh bằng tiến sĩ của họ và toàn bộ những chữ cái đi trước cái tên của họ; và thế là bạn đang so sánh, so sánh chính mình với một người khác, dù rằng

“người khác” đó là một vị thánh, một vị anh hùng, một vị chúa, một ý tưởng, hay một học thuyết – đang so sánh, đang đo lường – và tất cả điều này nuôi dưỡng sự thỏa hiệp mà là một lãng phí năng lượng khủng khiếp. Đây không là vấn đề của khi nào bạn cần ái ân và cái truyền thống đằng sau việc đó. Vì vậy, người ta thấy rằng đây là một lãng phí năng lượng như thế nào và năng lượng bị lãng phí khi bạn buông thả trong những lý thuyết: liệu có một linh hồn hay không linh hồn, liệu có Đại ngã hay không Đại ngã – nó không là một lãng phí thời gian, một lãng phí năng lượng, hay sao? Khi bạn đọc hay lắng nghe một vị thánh nào đó liên tục, hay một vị khất sĩ nào đó, đưa ra những lời bình phẩm về kinh Gita, hay kinh Upanishads – chỉ suy nghĩ về nó! – sự vô lý của nó! – sự trẻ con của nó! Một ai đó giải thích một quyển sách nào đó mà trong chính nó đã chết rồi, được viết bởi một thi sĩ đã chết nào đó, cho nó một ý nghĩa cực kỳ. Tất cả việc này chỉ ra rằng từ căn bản không chín chắn là một lãng phí năng lượng.

Cái trí không chín chắn so sánh chính nó với cái gì là và cái gì nên là, nhưng chỉ có cái trí không chín chắn mới so sánh. Cái trí chín chắn không có so sánh cái trí chín chắn không có đo lường. Tôi không hiểu liệu có khi nào bạn nhìn chính mình và quan sát cách bạn so sánh bạn với một người khác, khi nói rằng, “Anh ấy đẹp quá, thông minh quá, khôn khéo quá, rồi bất quá và tôi chẳng là ai cả, tôi muốn được giống như anh ấy.” Hay, “Cô ấy đẹp quá có một vóc dáng đẹp, có một cái trí rộng lượng, thông minh, sáng láng, tốt lành hơn.” Chúng ta suy nghĩ và vận hành trong thế giới đo lường và so sánh này. Và nếu có khi nào bạn vận hỏi và quan sát có lẽ bạn đã nói rằng, “Không còn so sánh nữa, không còn so sánh với bất kỳ ai, không còn so sánh với người nữ diễn viên đẹp nhất kia.” Bạn biết rằng về đẹp không phải trong người nữ diễn viên, về đẹp là cái gì đó tổng thể, không phải trong khuôn mặt, trong vóc dáng, trong nụ cười, nhưng nơi nào có một chất lượng của hiểu rõ tổng thể, tổng thể của toàn thân

tâm của một người; khi đó là “tổng thể” thấy, có vẻ đẹp. Làm ơn, hãy quan sát nó trong chính bạn, thử nó, hay tốt hơn hãy thực hiện nó – khi bạn sử dụng từ ngữ “cố gắng”, bạn biết một cái trí như thế là cái trí đại đột, tệt hại đến chừng nào; khi nó nói rằng, “Tôi đang nỗ lực hết sức, tôi đang cố gắng”, điều này thể hiện rõ một cái trí từ căn bản là vật chất, bảo thủ, có tánh đo lường mà có nghĩa đang làm tốt hơn mỗi ngày; vì vậy, hãy khám phá cho chính mình liệu bạn có thể sống, không lý thuyết nhưng thực sự, mà không có so sánh, đo lường, không bao giờ sử dụng những từ ngữ “tốt hơn” hay “nhiều hơn”. Hãy thấy điều gì xảy ra. Chỉ một cái trí chín chắn như thế mới không đang lãng phí năng lượng, chỉ một cái trí như thế mới có thể sống một sống rất đơn giản, tôi có ý nói một sống của tánh đơn giản thực sự, không phải tánh tạm gọi là đơn giản của con người mà ăn một bữa, hay che một cái khổ – đó chỉ là sự phô trương – nhưng cái trí không đo lường và vì vậy không đang lãng phí năng lượng.

Vậy là đến điểm mấu chốt. Chúng ta đang lãng phí năng lượng và bạn cần năng lượng này để hiểu rõ lối sống kỳ quái này. Và chúng ta phải hiểu rõ nó, đó là sự việc duy nhất mà chúng ta có, không phải những thần thánh, những kinh Bible, những kinh Gita, hay những lý tưởng; cái gì bạn có là sự việc này – sự hành hạ hằng ngày, sự lo âu hàng ngày. Và muốn hiểu rõ nó, tiếp xúc cùng nó, phải không có không gian giữa chính bạn như người quan sát và cái sự việc như thất vọng, và muốn có được điều này bạn phải có năng lượng thúc đẩy, vô hạn. Muốn có năng lượng đó, nó không thể bị lãng phí vô ích và lén mắt – khi việc này xảy ra bạn sẽ hiểu rõ sống là gì. Vậy là không còn sợ hãi về sống, về chuyển động của sự sống. Bạn biết một chuyển động là gì không? Một chuyển động không có kết thúc và không có khởi đầu, và vì vậy chuyển động trong chính nó là vẻ đẹp, niềm vinh quang. Bạn đang theo sát được điều này chứ?

Vậy là sự sống là chuyển động này và muốn hiểu rõ nó phải có tự do, phải có năng lượng. Và hiểu rõ chết là hiểu rõ cái gì đó liên quan mật thiết cùng sống. Bạn biết không, vẻ đẹp (không phải trong những bức tranh, không phải trong một con người, không phải trong một cái cây hay trong đám mây hay trong ánh mặt trời i ện) vẻ đẹp không thể bị tách khỏi tình yêu. Và i nào có ình yêu và vẻ đẹp, có sống và cũng có chết. Bạn không thể tách rời cái này khỏi cái còn lại. Khoảng khắc bạn tách rời có xung đột, không có liên hệ. Vậy là chúng ta đ thấy, không phải từng chi tiết tí mĩ hay bao quát, có lẽ, nhưng chúng ta đã thấy sự sống.

Lúc này chúng ta hãy suy nghĩ thâm nhập nghi vấn của chết này. Liệu có khi nào h i tại sao bạn sợ hãi chết? Chắc chắn hầu hết mọi người đều sợ hãi. Thậm chí một số người không muốn biết về nó, hay nếu họ muốn, họ muốn tôn vinh nó. Hay ột số người sáng chế ra một lý thuyết, một niềm tin, một tẩu thoát – một tẩu thoát như sinh lại vào ngày phán xét, hay đầu thai. Đa số người sống ở phương Đông tin tưởng sự đầu thai – có thể, tất cả các bạn cũng vậy. Đó là, một thực thể vĩnh cửu, hay một ký ức tập thể, được sinh lại trong cuộc đời kế tiếp – đúng chứ? Đó là điều gì tất cả các bạn tin tưởng; để có một cơ hội tốt đẹp hơn, để sống trọn vẹn hơn, để hoàn thiện chính mình, bởi vì sống này quá ngắn ngủi, sống này không thể cho bạn tất cả trải nghiệm, tất cả niềm vui, tất cả hiểu biết, vì vậy – chúng ta hãy có một cuộc đời kế tiếp! Bạn muốn một sống kế tiếp nơi bạn sẽ có thời gian và không gian để hoàn thiện chính mình, vì vậy bạn có niềm tin đó. Đây là tẩu thoát khỏi sự thật – chúng ta không quan tâm ến liệu có hay không có đầu thai hoặc liệu có sự tiếp tục hay không tiếp tục. Điều đó đòi hỏi một phân tích hoàn toàn khác hẳn. Chúng ta có thể thấy vấn đề làm thế nào cái mà có sự tiếp tục là cái mà đ là, cái mà đ là ngày hôm qua tiếp tục ngày hôm nay, qua ngày hôm nay đ đến ngày mai. Và một tiếp tục như thế ở trong thời gian và không gian. Hiểu rõ này không

thuộc trí năng, bạn có thể quan sát nó rất đơn giản cho chính mình. Và chúng ta sợ hãi cái sự việc được gọi là chết này. Chúng ta không chỉ sợ hãi sống mà chúng ta còn sợ hãi cái sự việc không biết được này. Chúng ta sợ hãi cái không biết được, hay sợ hãi cái đã được biết, hay mất đi cái đã được biết? Đó là, gia đình, những trải nghiệm của bạn, sự hiện diện đều đặn hàng ngày của bạn – cái đã được biết – ngôi nhà, mảnh vườn, nụ cười mà bạn đã quen thuộc, thức ăn mà bạn đã ăn trong suốt ba mươi năm, cùng một thức ăn, cùng một khí hậu, cùng những quyển sách, cùng truyền thống – bạn sợ mất cái đó, đúng chứ? Làm thế nào bạn có thể sợ hãi cái gì đó mà bạn không biết được?

Vì vậy suy nghĩ không chỉ sợ hãi mất cái đã được biết nhưng suy nghĩ cũng sợ hãi cái gì đó mà nó gọi là chết, cái không biết được. Như chúng ta đã nói, sợ hãi không thể loại bỏ được, nhưng nó có thể được hiểu rõ chỉ khi nào những sự việc sinh ra sợ hãi, như chết, được hiểu rõ. Hiện nay nhờ vào thời gian con người đã đẩy chết ra thật xa; ví dụ những người Ai cập cổ xưa đã trải qua sống để chết. Chết là cái gì đó trong khoảng cách, cái khoảng cách không gian-thời gian đó giữa sống và cái mà chúng ta gọi là chết. Suy nghĩ, mà đã phân chia việc này, đã phân chia sống khỏi chết, suy nghĩ tách rời nó ra. Hãy thâm nhập điều này, thưa các bạn, nó rất đơn giản nếu bạn hiểu rõ như thế. Suy nghĩ giữ nó tách rời bởi vì suy nghĩ đã nói, “Tôi không biết tương lai là gì”; tôi có thể có nhiều lý thuyết nếu tôi tin tưởng sự đầu thai, nó có nghĩa rằng tôi phải cư xử, làm việc, hành động, ngay lúc này – nếu tôi tin tưởng điều đó. Điều gì bạn làm có ảnh hưởng khi bạn chết – nhưng bạn không tin tưởng theo lối đó. Bạn tin tưởng sự đầu thai như một ý tưởng, một ý tưởng gây an ủi, nhưng khá mơ hồ, vì vậy bạn không cần quan tâm đến việc gì bạn làm lúc này. Bạn thực sự không tin tưởng nghiệp lực mặc dù bạn nói rất nhiều về nó. Nếu bạn chân thật, thực sự, đầy sức mạnh, tin tưởng nó, như bạn tin tưởng công việc kiếm tiền, kinh nghiệm

ái ân, vậy thì mỗi từ ngữ, mỗi cử chỉ, mỗi chuyển động của toàn thân tâm của bạn đều có ảnh hưởng bởi vì bạn sẽ phải trả lại nó trong đời sau. Vậy là sự tin tưởng đó sẽ mang lại một kỷ luật vô cùng – nhưng bạn không tin tưởng, nó là một tẩu thoát, bạn kinh hãi bởi vì bạn không muốn buông bỏ nó.

Và bạn đang buông bỏ cái gì đây? Hãy quan sát nó. Khi bạn nói, “Tôi sợ hãi khi buông bỏ” – bạn sợ hãi cái gì? Buông bỏ cái gì? Làm ơn hãy quan sát nó rất kỹ lưỡng. Gia đình của bạn, người mẹ của bạn, người vợ của bạn, con cái của bạn, đúng chứ? Bạn có khi nào liên hệ với họ không? Hay bạn chỉ liên hệ đến một ý tưởng, đến một hình ảnh? Và khi bạn nói rằng, “Tôi sợ hãi buông bỏ, bị tách rời” – bạn đang suy nghĩ bị tách rời khỏi cái gì? Những ký ức? Chắc chắn là những ký ức, những ký ức của vui thú ái ân, những ký ức của trở thành con người vĩ đại của bạn, hay một con người thấp hèn đang leo lên những bậc thang, những ký ức của tính cách của bạn, những ký ức của tình bằng hữu của bạn – chỉ là những ký ức. Và bạn sợ hãi khi buông bỏ những ký ức đó đi. Dù chúng có lẽ vui vẻ hay buồn bực như thế nào, những ký ức là gì? Chúng không có **th** chất gì cả. Vì vậy bạn sợ hãi buông bỏ cái gì đó mà không có giá trị gì cả, ký ức là cái mà có sự tiếp tục, một mớ của những ký ức, một đơn vị một trung tâm.

Vì vậy khi người ta hiểu rõ sống, đó là, khi người ta hiểu rõ ghen tuông, lo âu, tội lỗi và thất vọng và khi người ta vượt khỏi và ở trên nó, vậy thì sống và chết rất gần gũi nhau. Vậy thì đang sống là đang chết. Bạn biết nếu bạn sống lệ thuộc vào những ký ức, những truyền thống, và cái gì bạn “nên là”, bạn không đa năng sống. Nhưng nếu bạn xóa sạch tất cả việc đó, mà có nghĩa chết đi tất cả mọi điều mà bạn biết – tự do khỏi cái đã được biết – đây là chết, và vậy là bạn đang sống. Bạn đang sống, không phải trong thế giới của những ý tưởng hão huyền nhưng đang sống thực sự, không lệ thuộc vào kinh Vedas, kinh Upanishads mà chẳng có giá trị gì; cái

gì có giá trị là sống mà bạn sống mỗi ngày, đó là sống duy nhất mà bạn có, và nếu không hiểu rõ nó, bạn sẽ không bao giờ hiểu rõ được hoặc tình yêu, vẻ đẹp, hoặc chết.

Chúng ta quay trở lại vấn đề căn bản đó, nó là: tại sao không có ngọn lửa này trong quả tim chúng ta. Bởi vì nếu bạn đã thâm nhập rất kỹ càng điều gì đã được nói (không phải thuộc từ ngữ, thuộc trí năng nhưng thâm nhập nó trong cái trí riêng của bạn, trong quả tim riêng của bạn), vậy thì bạn sẽ biết tại sao bạn không có được nó. Nếu bạn biết tại sao bạn không có được nó, nếu bạn cảm thấy nó và sống cùng nó, nếu bạn đam mê trong sự tìm kiếm của bạn về việc tại sao bạn không có được nó, vậy thì bạn sẽ phát giác rằng bạn có nó. Qua sự phủ nhận hoàn toàn, sự việc đó mà tự nó là tích cực, mà là tình yêu, hiện diện. Giống như khiếm tốn, bạn không thể vun quén tình yêu. Khiếm tốn hiện diện khi có sự kết thúc hoàn toàn của tự cao, kiêu ngạo, nhưng sau đó bạn sẽ không bao giờ biết khiếm tốn là gì. Với một con người mà biết khiếm tốn là gì là một con người tự cao. Trong cùng cách như vậy khi bạn trao cái trí của bạn và quả tim của bạn, hệ thần kinh của bạn, hai mắt của bạn, toàn thân tâm của bạn để khám phá cách sống, để thấy cái gì thực sự “là” và vượt khỏi nó, và phủ nhận hoàn toàn, tổng thể, sống mà được sống lúc này, trong chính phủ nhận của xấu xa, hung bạo, trong sự phủ nhận hoàn toàn của nó, cái khác lạ hiện diện. Nhưng bạn cũng sẽ không bao giờ “biết” nó. Một người mà biết rằng anh ấy tĩnh lặng, hay biết rằng anh ấy thương yêu, không biết tình yêu là gì, cũng không biết tĩnh lặng là gì.

MADRAS

Ngày 10 tháng giêng năm 1968

THIÊN LIÊNG

Cày xới, không bao giờ gieo hạt. Hình thành ý tưởng. Nhạy cảm không còn trong sống hàng ngày. Chú ý và thông minh. Vô trật tự trong chính chúng ta và thế giới: trách nhiệm của chúng ta. Vấn đề của thầy. Những hình ảnh và sự hiệp thông trực tiếp. Thiên liêng. “Khi bạn có tình yêu đó bạn có thể vất đi tất cả những quyển sách thiên liêng của bạn.”

Người ta có thể mãi mãi tiếp tục đọc sách báo, thảo luận, chất đống những từ ngữ trên những từ ngữ, mà chẳng khi nào thực hện bất kỳ điều gì về nó. Nó giống như một con người luôn luôn đang cày xới, không bao giờ gieo hạt, và vì vậy không bao giờ thu hoạch. Hầu hết chúng ta đều ở trong vị trí đó. Và những từ ngữ, những ý tưởng, những lý thuyết, đã trở thành quá quan trọng hơn là sống thực tế, mà là đang hành động, đang làm. Tôi không hiểu liệu có khi nào bạn đã thắc mắc tại sao, khắp thế giới, những ý tưởng, những công thức, những khái niệm, có một quan trọng cực kỳ, không chỉ thuộc khoa học mà còn cả thuộc tôn giáo. Tôi không hiểu tại sao như thế? Liệu đó là một tẩu thoát khỏi thực tế, khỏi sống đơn điệu, hàng ngày? Hay đó là do bởi chúng ta nghĩ những ý tưởng và những lý thuyết sẽ giúp đỡ chúng ta sống nhiều hơn – sẽ cho chúng ta tầm nhìn rộng lớn hơn, chiều sâu to tát hơn vào sống? Bởi vì chúng ta nói rằng nếu không có những ý tưởng, nếu không có một ý nghĩa, một mục đích trong sống, sống rất hạn chế, trống rỗng và không có ý nghĩa gì cả. Đó có lẽ là một trong những lý do. Hay, đó là bởi vì chúng ta tìm thấy đang sống, sự hành hạ hàng ngày, lẽ thói, sự nhầm chán, đang mất hẳn một chất lượng nhạy cảm nên chúng ta hy vọng khám phá từ sự hình thành ý tưởng?

Sống như chúng ta sống rõ ràng là rất tàn nhẫn, và làm cho chúng ta vô âm, đờ đẫn, nặng nề, dốt nát, và vì vậy chúng ta có lẽ hy vọng qua những ý tưởng, qua sự hình thành ý tưởng trong bộ não, tạo ra một chất lượng nào đó của nhạy cảm. Bởi vì chúng ta thấy rằng sống của chúng ta rõ ràng là một công việc lặp lại (ái ân, văn phòng, ăn uống, liên tục nói chuyện về những sự việc mà thực sự không có vấn đề gì cả, xung đột liên tục trong liên hệ), tất cả việc này đã tạo ra sự khô cằn, tạo ra sự hung tợn, và tạo ra sự khắc nghiệt. Và ý thức được điều đó (có lẽ không những tầng ý thức bên ngoài nhưng thăm thẳm bên trong), người ta có lẽ nghĩ rằng những ý tưởng, những lý tưởng, những lý thuyết về Thượng đế, về đời sau, có lẽ cho một chất lượng của hoàn thiện, có lẽ đem đến sống đau khổ, nhằm chán này, một ý nghĩa, một quan trọng, một mục đích; có lẽ chúng ta nghĩ rằng điều đó sẽ đánh bóng những cái trí của chúng ta, cho chúng sự sắc bén, cho chúng một chất lượng mà một công nhân bình thường hàng ngày trong cánh đồng hay trong nhà máy không có được. Vì vậy có lẽ đó là một trong những lý do tại sao chúng ta buông thả trong trò chơi đặc biệt này. Nhưng thậm chí khi chúng ta đã được sắc bén và mau lẹ thuộc trí năng lời tranh cãi, bởi bàn luận, bởi đọc sách báo, điều này thực sự không tạo ra chất lượng của nhạy cảm đó. Và bạn biết rằng tất cả những người kia mà là những người có học thức, mà đọc sách báo, mà sáng chế những lý thuyết, mà có thể bàn luận rất hay ho, là những con người dốt nát lạ lùng.

Vì vậy tôi nghĩ điều cốt lõi là phải hiểu rõ tánh nhạy cảm, mà xóa sạch sự tầm thường. Bởi vì tôi e rằng hầu hết chúng ta đang trở nên mỗi lúc một tầm thường hơn. Chúng ta không đang sử dụng từ ngữ đó trong bất kỳ một ý nghĩa xúc phạm nào cả, nhưng chỉ quan sát sự thật của tầm thường trong ý nghĩa của là trung bình, có giáo dục kha khá, kiếm sống được và có lẽ có khả năng biện luận lanh lợi, nhưng điều này vẫn để lại cho chúng ta thói hợm hĩnh, tầm thường, không chỉ

trong những thái độ của chúng ta mà cả trong những hoạt động của chúng ta. Và sự trưởng thành không mang lại một thay đổi, một chuyển đổi, một cách mạng trong tánh tâm thường (điều này có thể được quan sát rất rõ ràng), mặc dù người ta có lẽ có một cơ thể trưởng thành, tánh tâm thường trong những hình thức khác nhau vẫn tiếp tục.

Có lẽ chúng ta có thể thâm nhập vấn đề của nhạy cảm này (không chỉ là sự lạnh mạnh của cơ thể, mà rõ ràng là cần thiết), nhưng thâm nhập vấn đề của nhạy cảm, hình thức cao nhất của nhạy cảm mà là thông minh tột đỉnh; nếu không có nhạy cảm bạn không có thông minh. Lắng nghe con quạ đó, nhận biết nó, cảm thấy chuyển động của nó, không có không gian giữa con quạ và chính bạn (mà không có nghĩa đồng hóa cùng con quạ, vì việc này sẽ quá uá xuẩn ngốc), nhưng chất lượng đó của một cái trí được mài bén cao độ, thật chú ý, trong đó người quan sát, mà là cái trung tâm, người kiểm duyệt, cùng những ký ức và truyền thống được tích lũy của anh ấy, *không hiện diện*. Rất cuộc, nó là một vấn đề của thói quen liên tục, cách chúng ta suy nghĩ, thức ăn chúng ta ăn, cách chúng ta *chạm* bạn bè của chúng ta, mà chắc chắn là những người bạn của chúng ta bởi vì họ không gây xung đột, họ không gây phiền muộn quá nhiều cho chúng ta. Vì vậy sống trở nên không chỉ là lặp lại nhưng cũng còn là thói quen, thủ tục. Vậy là tánh nhạy cảm cần sự chú ý.

Bạn biết tập trung là một sự việc gây hủy hoại nhất. Bạn chấp nhận nó, đúng chứ? Tôi đang nói, người nói đang trình bày một điều gì đó hoàn toàn mâu thuẫn với điều gì mà tất cả các bạn cảm thấy là cần thiết. Vì vậy đừng chấp nhận nó, cũng đừng phủ nhận nó, nhưng hãy quan sát nó. Hãy cẩn thận thâm nhập điều gì đúng và điều gì sai. Điều gì người nói đang nói có lẽ hoàn toàn ngớ ngẩn và vô lý, hay nó có lẽ hoàn toàn đúng. Nhưng chấp nhận hay phủ nhận làm cho bạn vẫn còn như bạn là, đờ đẫn, đần độn, chắt đây những thói quen, vô cảm. Nhưng trong điều gì chúng ta sẽ nói chốc lát nữa và

thậm chí ngay lúc này, đừng chấp nhận hay so sánh điều gì bạn biết rồi hay điều gì bạn đã được chỉ bảo hay đọc sách báo, nhưng lắng nghe với mục đích tự khám phá cho chính mình điều gì là sự thật. Và muốn chú ý, muốn lắng nghe, bạn phải trao trọn chú ý *tổng thể* của bạn. Bạn không thể trao trọn chú ý *tổng thể* của bạn nếu bạn chỉ đang học hành để tập trung, hay nếu bạn đang cố gắng tập trung vào vài từ ngữ, hay vào ý nghĩa của những từ ngữ, hay điều gì bạn đã nghe rồi. Nhưng trao trọn chú ý của bạn, và điều này có nghĩa lắng nghe mà không có bất kỳ rào cản nào, mà không có bất kỳ ngăn cản hay so sánh, hay chỉ trích nào; động thái lắng nghe đó đang trao trọn chú ý *tổng thể*; vậy là bạn sẽ tự phát giác cho chính mình điều gì là đúng hay sai mà không cần ai chỉ bảo cho biết. Nhưng đây là những sự việc khó khăn nhất khi thực hiện – trao trọn chú ý. Chú ý không đòi hỏi bất kỳ chất lượng nào của ý muốn hay ham muốn. Chúng ta vận hành trong khuôn mẫu của ham muốn, mà là ý muốn. Đó là, chúng ta nói ằng, “Tôi sẽ chú ý, tôi sẽ cố gắng lắng nghe mà không có những rào cản, mà không còn tất cả những màn che giữa người nói và chính tôi.” Nhưng sự vận dụng của chú ý không là chú ý.

Ý muốn là sự việc hủy hoại nhất mà con người đã vun quén được. Lại nữa bạn chấp nhận điều đó, đúng chứ? Chấp nhận, hay phủ nhận, không là khám phá sự thật của nó; nhưng muốn khám phá sự thật của nó bạn phải trao trọn chú ý vào nó, vào điều gì người nói đang trình bày. Rốt cuộc, ý muốn là cực điểm của ham muốn – tôi muốn cái gì đó, tôi ham muốn điều gì đó, tôi thêm khát nó và tôi theo đuổi nó. Ham muốn có lẽ là một sợi chỉ rất mỏng manh, nhưng nó được củng cố bởi sự lặp lại liên tục, và việc này trở thành ý muốn – “Tôi sẽ” và “Tôi sẽ không”. Và ở mức độ khẳng định đó (mà cũng có thể là phủ định), chúng ta vận hành, chúng ta hoạt động và chúng ta tiếp cận sống. “Tôi sẽ thành công, tôi sẽ trở thành, tôi sẽ cao quý” – tất cả những ham muốn rất kiên định. Và lúc này

chúng ta đang nói rằng chú ý không liên quan gì đến ham muốn hay ý muốn.

Vậy thì, làm thế nào người ta chú ý được? Làm ơn hãy theo sát điều này. Biết rằng người ta không chú ý (biết rằng người ta có một lượng tập trung nào đó, một vận dụng của ý muốn mà loại trừ và kháng cự, biết rằng bất kỳ hình thức nào của nỗ lực, mà lại nữa là ý muốn, không là chú ý), làm thế nào người ta chú ý được? Bởi vì nếu bạn có thể trao trọn chú ý tổng thể vào mọi việc bạn làm (và vì vậy bạn cũng chẳng làm bao nhiêu cả), việc gì bạn làm, bạn làm trọn vẹn bằng quả tim của bạn, bằng cái trí của bạn, bằng hệ thần kinh của bạn, bằng *mọi thứ* bạn có. Và làm thế nào chú ý này hiện diện được, một cách tự nhiên, không có bất kỳ nỗ lực nào, không có sự vận dụng của ý muốn, không sử dụng ý muốn như một phương tiện để đạt được cái gì đó? Tôi hy vọng bạn đang theo sát tất cả điều này. Bạn biết, bạn sẽ gặp khó khăn cực kỳ nếu bạn không theo sát điều này từng bước một, bởi vì bạn có thể không quen thuộc với nó; bạn quen thuộc với việc được chỉ bảo phải làm gì, mà bạn làm một cách lặp lại, và bạn nghĩ rằng bạn đã hiểu rõ nó. Nhưng điều gì chúng ta đang cố gắng giải thích là điều gì đó hoàn toàn khác hẳn.

Vậy là chú ý này hiện diện một cách tự nhiên, dễ dàng, khi bạn thấy bạn không chú ý – đúng chứ? Khi bạn nhận biết rằng bạn không chú ý, không đang trao trọn chú ý, nhận biết sự kiện đó là chú ý, và bạn không còn gì phải làm nữa. Bạn hiểu rõ chứ? Qua tiêu cực bạn đến được tích cực, nhưng không phải qua theo đuổi tích cực. Khi bạn làm mọi việc đó mà không có tiêu cực này bạn làm mọi việc trong một trạng thái không chú ý, và nhận biết hành động trong một trạng thái không chú ý, là chú ý. Điều này làm cho cái trí rất tinh tế, làm cho cái trí nhận biết cực kỳ, bởi vì lúc đó không có lãng phí năng lượng. Trái lại sự vận dụng của ý muốn là lãng phí năng lượng, giống như tập trung vậy.

Chúng ta đã nói rằng chú ý này là cốt lõi – đừng nói rằng, “Hãy định nghĩa ông có ý gì qua từ ngữ chú ý”, bạn có thể tra cứu nó trong một quyển tự điển. Chúng ta sẽ không định nghĩa nó, điều gì chúng ta đang cố gắng làm là, bằng cách phủ nhận cái gì không là, để tự bắt chọt bắt gắp nó cho chính bạn. Chúng ta đang nói, chú ý này là cốt lõi cho sự nhạy cảm, mà là thông minh ở mức độ sâu thẳm hơn. Lại nữa, sử dụng những từ ngữ này rất khó khăn bởi vì không có sự đo lường – khi bạn nói, “sâu thẳm hơn”, “nhiều hơn”, bạn đang so sánh, và ự so sánh là một lãng phí năng lượng. Vì vậy, nếu điều đó được hiểu rõ, chúng ta có thể sử dụng những từ ngữ để chuyển tải một ý nghĩa mà không là so sánh nhưng thực sự.

Nhạy cảm này hàm ý thông minh và chúng ta cần thông minh vô cùng để sống, để sống sống hàng ngày của chúng ta, bởi vì chỉ thông minh mới có thể mang lại một cách mạng tổng thể trong quả tim của chúng ta, trong chính tâm điểm của thân tâm chúng ta. Và một thay đổi như thế là cốt lõi, bởi vì con người đã sống hàng triệu năm trong đau khổ, trong vô vọng, luôn luôn đang đấu tranh với chính anh ấy và với thế giới. Anh ấy đã sáng chế một hòa bình mà không là hòa bình gì cả; một hòa bình như thế chỉ có giữa hai chiến tranh, giữa hai xung đột. Và do bởi xã hội mỗi lúc mỗi trở nên phức tạp hơn, vô trật tự hơn, ganh đua hơn, phải có sự thay đổi căn bản, không phải trong xã hội nhưng trong con người mà đã tạo ra xã hội. Con người, như anh ấy là, là một con người rất vô trật tự, anh ấy bị rối loạn; anh ấy tin tưởng, anh ấy không tin tưởng, anh ấy có những lý thuyết và vân vân và vân vân; anh ấy sống trong một tình trạng của xung đột. Anh ấy đã thiết lập một xã hội, một văn hóa mâu thuẫn, với sự giàu có và ự nghèo khổ của nó. Có vô trật tự, không chỉ trong sống của chúng ta, mà cũng còn ở bên ngoài xã hội. Và trật tự là tuyệt đối cần thiết. Bạn biết việc gì đang xảy ra trên thế giới – ở đây trong nước Ấn độ – hãy nhìn nó đi! Việc gì

đang xảy ra? Những trường đại học đã bị đóng cửa, toàn thể hệ những người trẻ đều không có được sự giáo dục; họ sẽ bị hủy hoại bởi những người chính trị đang cãi cọ về sự phân chia ngôn ngữ xuẩn ngốc nào đó. Rồi thì có chiến tranh Việt nam mà trong đó con người đang bị hủy diệt chỉ vì một ý tưởng. Có những hỗn loạn chủng tộc ở Mỹ, những sự việc hủy diệt khủng khiếp. Và ở Trung quốc có nội chiến, ở Liên xô, chế độ chuyên chế, đàn áp tự do, ít ra là tự do từ từ – có sự phân chia giữa những dân tộc, sự tách rời vì tôn giáo, tất cả những điều này phơi bày sự vô trật tự hoàn toàn. Và vô trật tự này được tạo ra bởi mỗi người chúng ta; *chúng ta* phải chịu trách nhiệm. Làm ơn hãy thấy rõ trách nhiệm về nó. Thế hệ lớn hơn đã tạo ra thế giới hỗn loạn, bạn đã tạo ra một thế giới hỗn loạn kinh khủng với những lễ nghi của bạn, những đạo sư của bạn, với những thần thánh của bạn, với những quốc tịch của bạn, bởi vì bạn chỉ quan tâm đến kiếm sống và vun quén một phần của bộ não, phần còn lại bạn lại lơ là, bạn lại gạt đi. Mỗi người phải chịu trách nhiệm cho vô trật tự này trong chính anh ấy và trong xã hội anh ấy sống. Chủ nghĩa Cộng sản và những hình thức độc tài khác sẽ không mang lại trật tự, trái lại chúng đang tạo ra vô trật tự nhiều hơn, bởi vì con người cần được tự do.

Vậy là có vô trật tự. Và trật tự là cốt lõi, ngược lại không thể có hòa bình gì cả. Và chỉ trong hòa bình, trong yên lặng, trong vẻ đẹp, tốt lành mới có thể nở hoa. Trật tự là đạo đức, không phải đạo đức được vun quén của một cái trí ranh mãnh. Trật tự là đạo đức, và trật tự là một việc đang sống, giống như đạo đức là một việc đang sống. Vì vậy đạo đức không thể được luyện tập như những việc khác. Chúng ta sẽ thâm nhập điều này, hãy lắng nghe nó. Bạn không thể luyện tập nó cũng như bạn không thể luyện tập khiêm tốn, hay có một phương pháp để khám phá tình yêu là gì.

Vì vậy trật tự trong ý nghĩa này có cùng khuôn mẫu như toán học; trong toán học cao nhất là trật tự cao nhất, trật

tự tuyệt đối. Và trật tự tuyệt đối đó, người ta phải có nó trong chính người ta. Và bởi vì đạo đức không thể được vun quén, gom góp, nên tất tự không thể được tạo ra, được thu lượm bởi cái trí; nhưng điều gì cái trí có thể làm là khám phá vô trật tự là gì. Bạn đang theo sát điều này chứ? Bạn biết vô trật tự là gì – sống theo cách chúng ta sống là vô trật tự hoàn toàn. Như những sự việc đang hiện diện, lúc này mỗi con người đều thể hiện ra phía bên ngoài, không có cộng tác, không có tình yêu, có một dừng dừng hoàn toàn về chuyện gì xảy ra ở Việt nam hay ở Trung quốc, hay ở nhà của người hàng xóm kế bên. Hãy nhận biết vô trật tự này, và từ hiểu rõ vô trật tự này, hiểu rõ làm thế nào nó xuất hiện được, nguyên nhân của nó, để cho khi bạn hiểu rõ những nguyên nhân, những lực lượng đang làm việc để tạo ra vô trật tự này, hiểu rõ nó thực sự, không chỉ thuộc trí năng; vậy là từ hiểu rõ đó trật tự sẽ hiện diện. Lúc này chúng ta hãy cố gắng hiểu rõ vô trật tự, mà là sống hàng ngày của chúng ta, hiểu rõ nó, không phải thuộc trí năng hay bằng từ ngữ, nhưng hãy quan sát nó, làm thế nào người ta đã tách khỏi những người khác bằng cách là một người Ấn giáo, một người Hồi giáo, một người Thiên chúa giáo (Người Thiên chúa giáo với Thượng đế của anh ấy, với những lý tưởng của anh ấy, và người Ấn giáo với những lý tưởng của anh ấy, người Hồi giáo với những lý tưởng riêng đặc trưng của anh ấy, và vân vân), hãy quan sát nó, hãy hiệp thông mật thiết cùng nó, đừng có những thành kiến, nếu không bạn không thể hiệp thông trực tiếp cùng một con người khác.

Vậy là, từ vô trật tự trật tự hiện diện, và nó hiện diện một cách tự nhiên, dễ dàng, cùng vẻ đẹp và sức mạnh vô cùng, khi bạn hiệp thông trực tiếp cùng vô trật tự trong chính bạn. Bạn không hiệp thông trực tiếp cùng vô trật tự, cùng chính bạn, nếu bạn không biết cách quan sát về chính bạn. Làm thế nào thấy chính bạn (chúng ta đã thâm nhập vấn đề thấy này), làm thế nào quan sát một cái cây, một bông hoa – bởi vì như ngày hôm trước chúng ta đã nói, động thái của thấy

là động thái của tình yêu, đúng chứ? Động thái của thấy là hành động. Chúng ta sẽ thâm nhập điều này một chút bởi vì điều này thực sự rất quan trọng.

Khi bạn trao trọn chú ý của bạn, đó là, bằng cái trí của bạn, bằng hai mắt của bạn, bằng quả tim của bạn, bằng hệ thần kinh của bạn – khi bạn trao chú ý ởng thể, bạn sẽ phát giác rằng không có trung tâm nào cả, không có người quan sát và thế là không có sự phân chia giữa vật được quan sát và người quan sát, và bạn xóa sạch hoàn toàn xung đột, xung đột này được tạo ra bởi sự tách rời, bởi sự phân chia. Đường như điều đó chỉ khó khăn bởi vì bạn không quen cách nhìn vào sống như thế này. Nó thực sự rất đơn giản. Nó thực sự rất đơn giản nếu bạn biết cách nhìn một cái cây, nếu bạn biết cách nhìn mới mẻ lại cái cây, người vợ của bạn, người chồng của bạn, người hàng xóm của bạn, nếu bạn nhìn mới mẻ lại bầu trời cùng những vì sao của nó, cùng chiều sâu bất động của nó – nhìn, thấy và lắng nghe, vậy thì bạn đã giải quyết được toàn vấn đề của hiểu rõ, bởi vì lúc đó không có “hiểu rõ” gì cả, lúc đó chỉ có một trạng thái của cái trí không phân chia và thế là không xung đột.

Muốn bắt chợt bắt gặp cái này một cách tự nhiên, dễ dàng, trọn vẹn, phải có chú ý. Chú ý này chỉ có thể hiện diện dễ dàng khi bạn biết cách nhìn, cách lắng nghe – cách nhìn một cái cây, hay người vợ của bạn, hay người hàng xóm của bạn, hay các vì sao, hay thậm chí ông chủ của bạn, mà không có bất kỳ hình ảnh nào. Rất cuộc, hình ảnh là quá khứ – quá khứ mà đã được tích lũy qua trải nghiệm, dễ chịu hay khó chịu; và với hình ảnh đó bạn nhìn người vợ của bạn, con cái của bạn, người hàng xóm của bạn, thế giới; với hình ảnh đó bạn nhìn thiên nhiên. Vì vậy cái gì tiếp xúc là ký ức của bạn, hình ảnh mà đã được sắp xếp vào chung bởi ký ức. Và cái hình ảnh đó nhìn nên không có sự hiệp thông trực tiếp. Bạn biết khi bạn có đau đớn không có hình ảnh, chỉ có đau đớn, và vì vậy có hành động tức khắc. Bạn có lẽ tri hoãn đi đến bác sĩ,

nhưng hành động có liên quan trong đó. Trong cùng cách như vậy khi bạn nhìn và lắng nghe, bạn biết được vẻ đẹp của hành động tức khắc mà trong đó không còn xung đột nào cả. Đó là lý do tại sao rất quan trọng phải biết nghệ thuật nhìn, mà rất đơn giản – nhìn bằng chú ý tổng thể, bằng quả tim của bạn và bằng cái trí của bạn. Và chú ý có nghĩa tình yêu, bởi vì bạn không thể nhìn bầu trời đó và nhạy cảm cực kỳ nếu có một phân chia giữa chính bạn và vẻ đẹp của cảnh hoàng hôn đó.

Trật tự này chỉ có thể hiện diện khi chúng ta thấy, đó là hiệp thông thực sự cùng vô trật tự, mà trong chính chúng ta, mà là *chúng ta*. Chúng ta không ở trong vô trật tự – “*chúng ta*” là một tình trạng của vô trật tự. Lúc này khi bạn nhìn chính bạn mà không có bất kỳ hình ảnh nào về chính bạn, thực sự nhìn cái gì bạn là (không phải điều gì Shankara, Buddha, Freud, Jung, hay X, Y, Z nói, bởi vì lúc đó bạn đang nhìn vào chính bạn theo cái hình ảnh của họ), bạn nhìn vô trật tự trong chính bạn, sự tức giận, sự hung tợn, sự bạo lực, sự dửng dưng, sự lãnh đạm, một động lượng liên tục của tham vọng cùng hung bạo kỳ cục của nó – nếu bạn có thể nhận biết điều đó mà không có bất kỳ hình ảnh, không có bất kỳ từ ngữ, và nhìn nó, vậy thì bạn đang hiệp thông trực tiếp cùng nó. Và khi có hiệp thông trực tiếp có hành động tức khắc. Có hành động tức khắc khi bạn có đau đớn cực độ, và khi có sự nguy hiểm nghiêm trọng có hành động tức khắc. Và hành động tức khắc này là sự sống, không phải cái sự việc từ trước đến nay chúng ta đã gọi là sống, mà là một trận chiến, một khốn khổ trong trận chiến đó, vô vọng, những ham muốn che giấu và vân vân; đó là điều gì chúng ta đã gọi là sống. Làm ơn hãy quan sát điều này trong chính bạn. Ngay lúc này hãy sử dụng người nói như một cái gương mà trong đó bạn thấy chính bạn. Điều gì người nói đang trình bày chỉ là đang phơi bày chính bạn cho chính bạn. Và vậy là hãy nhìn nó, hãy lắng nghe nó và trở nên hiệp thông trọn vẹn cùng nó, là tổng thể cùng nó, và, nếu bạn như thế, bạn sẽ thấy rằng có hành động tức khắc.

Vậy là quá khứ được xóa sạch. Bạn biết quá khứ là tầng ý thức bên trong. Liệu bạn biết tầng ý thức bên trong là gì? Đừng quay lại với Freud, Jung hay tất cả những người đó, nhưng hãy tự thấy cho chính bạn và khám phá, không phải qua niềm tin hay sử dụng phương pháp trải nghiệm nào đó, nhưng thực sự quan sát nó. Quá khứ trong bạn là truyền thống của bạn, những quyển sách bạn đã đọc, những thừa hưởng chủng tộc như người Ấn giáo, người Phật giáo, người Hồi giáo, người Thiên chúa giáo, và mọi chuyện như thế, và văn hóa trong đó bạn đã sống, những đền chùa, những niềm tin mà đã chuyển giao từ thế hệ này qua thế hệ khác. Điều này tạo thành sự tuyên truyền mà bạn bị lệ thuộc, sự tuyên truyền của bạn; các bạn là những nô lệ cho sự tuyên truyền của năm ngàn năm. Và người Thiên chúa giáo là một nô lệ cho sự tuyên truyền của hai ngàn năm. Anh ấy tin tưởng Jesus Christ và bạn tin tưởng Krishna, hay bất kỳ điều gì bạn tin tưởng, như người Cộng sản tin tưởng điều gì đó khác. Chúng ta là kết quả của sự tuyên truyền. Bạn nhận ra nó có nghĩa gì không? – những từ ngữ, ảnh hưởng của những người khác; vì vậy không có cái gì là khởi nguồn cả. Và muốn khám phá khởi nguồn của bất kỳ cái gì chúng ta phải có trật tự. Trật tự mà chỉ có thể hiện diện khi có sự kết thúc của toàn bộ vô trật tự trong chính người ta. Bởi vì tất cả chúng ta, ít ra là những người thậm chí có chút ít nghiêm túc, chín chắn và tha thiết, chắc đã phải hỏi liệu có bất kỳ cái gì thiêng liêng, cái gì thánh thiện. Dĩ nhiên câu trả lời là rằng đền chùa, thánh đường, hay nhà thờ không là thiêng liêng, không là thánh thiện, và những hình ảnh trong đó cũng vậy.

Tôi không hiểu bạn đã thử nghiệm cho chính bạn hay chưa. Hãy lấy một que gậy và đặt nó trên lò sưởi và mỗi ngày đặt một bông hoa trước nó – cho nó một bông hoa – đặt trước nó một bông hoa và lặp lại vài từ ngữ – “Coca-cola”, “Amen”, “Om”, từ ngữ nào không thành vấn đề – bất kỳ từ ngữ nào bạn thích – hãy lắng nghe, đừng cười lảng tránh –

hãy thực hiện nó đi và bạn sẽ khám phá. Nếu bạn thực hiện nó, sau một tháng bạn sẽ thấy rằng nó đã trở thành thiêng liêng như thế nào. Bạn đã đồng hóa chính mình cùng que gậy đó, cùng mảnh đá đó và cùng nhóm ý tưởng đó mà bạn đã biến nó thành cái gì đó thiêng liêng, thần thánh. Nhưng nó không phải như vậy. Bạn đã trao tặng nó một ý nghĩa của thiêng liêng từ sợ hãi của bạn, từ thói quen liên tục của truyền thống này, áp ụ, bị chi phối bởi cái gì đó, mà bạn nghĩ là thiêng liêng. Cái hình ảnh trong đền chùa không thiêng liêng gì hơn một cục đá bên đường. Vì vậy rất quan trọng phải khám phá cái gì thực sự là thiêng liêng, cái gì thực sự là thần thánh, nếu thực sự có một việc như thế đó.

Bạn biết đó, con người đã nói về điều này xuyên suốt những thế kỷ, tìm kiếm cái gì đó vĩnh cửu, mà không bị tạo ra bởi cái trí, mà thiêng liêng trong chính nó, cái gì đó không bao giờ bị tác động bởi quá khứ. Con người luôn luôn đang tìm kiếm cái đó. Và con người, khi tìm kiếm cái đó, vì không khám phá nó, đã sáng chế ra tôn giáo, niềm tin có tổ chức. Một con người nghiêm túc phải khám phá, không phải qua viên đá nào đó, đền chùa hay ý tưởng nào đó, nhưng anh ấy phải khám phá cái gì là thiêng liêng đích thực, chân chính và vĩnh cửu. Nếu bạn không thể khám phá nó bạn sẽ luôn luôn tàn nhẫn, bạn sẽ luôn luôn sống trong xung đột. Và chiều nay, nếu bạn muốn, lắng nghe, bạn có lẽ bắt chợt bắt gặp nó, không phải qua người nói, không phải qua những từ ngữ của ông ta, không phải qua những câu nói của ông ta, nhưng bạn có lẽ bắt chợt bắt gặp nó khi có kỷ luật qua hiểu rõ về vô trật tự. Khi bạn nhìn ngắm, thấy cái gì là vô trật tự; chính động thái thấy được vô trật tự đòi hỏi sự chú ý. Làm ơn hãy theo sát điều này. Bạn thấy không, theo hầu hết chúng ta, kỷ luật là một tập luyện, giống như nó dành cho những người lính, tập luyện, tập luyện từ sáng đến khuya để cho không còn gì cả ngoại trừ nô lệ cho một thói quen. Và đó là điều gì chúng ta gọi là kỷ luật; đàn áp, kiểm soát – đó là sự việc gây chết chóc,

đó không là kỷ luật gì cả. Kỷ luật là một sự việc đang sống, nó có vẻ đẹp riêng của nó, tự do riêng của nó. Và kỷ luật này đến một cách tự nhiên, khi bạn biết cách nhìn một cái cây, cách nhìn khuôn mặt người vợ của bạn, người chồng của bạn, khi bạn có thể thấy vẻ đẹp của một cái cây hay một hoàng hôn. Nhìn, quan sát bầu trời đó, ánh sáng rực rỡ của nó, vẻ đẹp của những chiếc lá tương phản với ánh sáng đó, màu vàng cam, chiều sâu của màu sắc đó, chuyển động mau lẹ của màu sắc đó – *thấy* nó! Muốn thấy nó bạn phải trao chú ý tổng thể của bạn vào nó. Và trao chú ý tổng thể của bạn có kỷ luật riêng của nó, bạn không cần bất kỳ kỷ luật nào khác. Vì vậy sự việc đó, chú ý đó là đang sống, đang chuyển động và tràn đầy sinh lực.

Chú ý này trong chính nó là đạo đức. Bạn không cần một tiêu chuẩn đạo đức nào khác, không cần luân lý (dù sao chẳng nữa bạn cũng chẳng có luân lý, ngoại trừ cái luân lý của xã hội mà bạn đã dựng lên áp đặt vào bạn ở một phạm trù, và phạm trù kia là điều gì bạn muốn làm, cả hai đều không liên quan gì đến đạo đức). Đạo đức là vẻ đẹp và vẻ đẹp là tình yêu, và nếu không có tình yêu bạn không có đạo đức và vì vậy không có trật tự. Lại nữa, nếu bạn *thực hiện* việc đó ngay lúc này, khi người nói đang trình bày về nó, hãy nhìn bầu trời đó bằng toàn thân tâm đang hiện diện của bạn, chính động thái nhìn đó có kỷ luật riêng của nó và thế là đạo đức riêng của nó, trật tự riêng của nó. Lúc đó cái trí đến được điểm tột đỉnh của trật tự tuyệt đối và vì nó là trật tự tuyệt đối, chính nó trở thành thiêng liêng. Tôi không biết liệu bạn hiểu rõ điều này. Bạn biết chứ, khi bạn thương yêu cái cây, con chim, ánh sáng trên dòng nước, khi bạn thương yêu người hàng xóm của bạn, người vợ của bạn, người chồng của bạn, mà không có ghen tuông, tình yêu đó mà không bao giờ tiếp xúc được bởi hận thù, khi có tình yêu đó, tình yêu đó tự nó là thiêng liêng, bạn không còn gì khác mà có thể nhiều hơn thế.

Vì vậy có thiêng liêng đó, không phải trong những sự việc mà con người đã gom góp vào chung, nhưng sự việc mà hiện diện khi con người tách rời chính anh ấy hoàn toàn khỏi quá khứ, mà là ký ức. Điều này không có nghĩa con người bị đấng trí, anh ấy phải có ký ức trong một phương hướng nào đó, nhưng ký ức đó sẽ được phát giác là bộ phận của toàn tình trạng này mà trong đó kết thúc sự li ên hệ với quá khứ. Và sự kết thúc của quá khứ đó chỉ có thể hiện diện khi bạn thấy những sự việc như chúng là và hiệp thông trực tiếp cùng chúng – giống như ánh hoàng hôn tuyệt vời kia. Vậy là từ trật tự, kỷ luật, đạo đức này, kia kia tình yêu hiện diện. Tình yêu là đam mê vô hạn và vì vậy nó hành động tức khắc. Không có khoảng ngừng thời gian giữa thấy và làm. Và khi bạn có tình yêu đó bạn có thể vất đi mọi quyển sách thiêng liêng của bạn, mọi thần thánh của bạn. Và bạn *phải* vất đi những quyển sách thiêng liêng của bạn, những thần thánh của bạn, những tham vọng hàng ngày của bạn, để bắt chợt bắt gặp tình yêu đó. Đó là thiêng liêng duy ~~nhất~~ có được. Và để bắt chợt bắt gặp nó, tốt lành phải nở hoa. Tốt lành – các bạn hiểu chứ, thưa các bạn? – tốt lành chỉ có thể nở hoa trong tự do, không phải trong truyền thống. Thế giới cần sự thay đổi, bạn cần sự cách mạng căn bản trong chính bạn; thế giới cần sự cách mạng căn bản này (không phải cách mạng nhuộm máu, Cộng sản, kinh tế mà con người đã cố gắng xuyên suốt lịch sử, mà chỉ dẫn anh ấy đến nhiều đau khổ hơn). Nhưng chúng ta cần sự cách mạng tâm lý, căn bản, và cách mạng này là trật tự. Và trật tự là hòa bình; và *tật* tự này, cùng đạo đức và hòa bình của nó, chỉ có thể hiện diện khi bạn hiệp thông trực tiếp cùng vô trật tự trong sống hàng ngày của bạn. Vậy là, từ đó nở hoa tốt lành và vậy là, không còn tìm kiếm gì nữa. Vì cái đó mà là, là thiêng liêng.

MADRAS

Ngày 14 tháng giêng năm 1968

ẤN ĐỘ

VI

Bốn đối thoại ở Madras

- 1 – Xung đột
- 2 – Theo đuổi vui thú
- 3 – Thời gian, không gian và cái trung tâm
- 4 – Một nghi vấn căn bản

XUNG ĐỘT

Những hình ảnh: chúng ta có nhận biết rằng chúng ta nhìn qua những hình ảnh hay không? Những ý tưởng; khoảng cách giữa những ý tưởng và đang sống hàng ngày; xung đột nảy sinh. “Muốn có sự khai sáng bạn phải có thể thấy.” “Sống không xung đột, nhưng không ngủ quên.”

Krishnamurti: Tôi nghĩ những gặp gỡ này thực sự không nên gọi là “Những bàn luận”, nhưng trái lại nên gọi là những nói chuyện giữa hai con người hay giữa nhiều người chúng ta – nói chuyện về những vấn đề hệ trọng mà trong đó hầu hết chúng ta không **những** thích thú nhưng còn quả quyết qua n tâm nghiêm túc để hiểu rõ những vấn đề liên quan đến nó. Và vì thế những nói chuyện trở thành không chỉ khách quan mà còn rất thân mật. Nó giống như hai con người đang cùng nhau nói về mọi sự việc đầy thân tình và thoải mái – đang tự bộc lộ chính họ cho nhau. Ngược lại, tôi không thấy được sự quan trọng của những nói chuyện như thế này. Điều gì chúng ta đang cố gắng là, đúng chứ, hiểu rõ (không phải bằng trí năng hay từ ngữ hay lý thuyết nhưng thực sự) những nhu cầu cấp bách trong sống là gì, và bằng cách nào con người có thể giải quyết được những vấn đề căn bản sâu thẳm mà mỗi con người đều quan tâm đến. Vì vậy có phải rất rõ ràng – rằng chúng ta đang cùng nhau nói chuyện như hai người bạn đang tự bộc lộ chính họ cho nhau, không chỉ theo từ ngữ đưa ra những quan điểm của họ, nhưng thực sự đang cùng nhau thâm nhập, suy nghĩ về những vấn đề của họ? Lúc này nếu điều đó đã rõ ràng, chúng ta sẽ cùng nhau nói về điều gì đây?

Người hỏi: Vào một ngày trước chúng ta đã nói về người quan sát và vật được quan sát, và giải quyết xung đột giữa...

Krishnamurti: Đó là điều gì bạn muốn nói chuyện phải không? Làm ơn thưa bạn, tất cả chúng ta hãy khám phá điều gì mỗi người chúng ta muốn nói chuyện rồi sau đó sắp xếp tất cả chúng vào chung rồi xem thử điều gì xảy ra.

Người hỏi: Tại sao anh nói rằng học hành văn hóa và nghệ thuật của Ấn độ và những triết thuyết của Ấn độ là bạo lực?

Người hỏi: Phải thực hiện những bước nào để phát triển khả năng cởi bỏ tình trạng bị quy định của chúng ta?

Người hỏi: Cái trí sản sinh những hình ảnh, nhưng điều gì được thấy bởi cái trí đều không trung thực.

Krishnamurti: Đó là tất cả điều gì mà chúng ta quan tâm trong sống hàng ngày của chúng ta, đúng chứ? Thưa các bạn, sáng nay, chúng ta đang hạ thấp giá trị sự gặp gỡ này thành một trao đổi những ý tưởng thuần túy thuộc từ ngữ và trí năng phải không?

Người hỏi: Suy nghĩ rõ ràng có nghĩa gì?

Người hỏi: “Cái thực sự” là gì? . .

Người hỏi: Liệu anh gợi ý rằng bạo lực và không-bạo lực là hai thái cực?

Người hỏi: Liệu chúng ta không thể hướng dẫn sống của chúng ta theo những nguyên tắc nào đó hay sao?

Krishnamurti: Chúng ta đã có đủ những câu hỏi chưa? Bạn nghĩ gì đây, thưa các bạn, câu hỏi nào là quan trọng nhất trong tất cả câu hỏi này?

Người hỏi: Chú ý có nghĩa gì?

Krishnamurti: Thưa các bạn, các bạn nghĩ vấn đề quan trọng nhất phải nói chuyện là gì? Chúng ta có thể dùng vấn đề của quan sát và suy nghĩ này? Được chứ? Đó là, quan sát, lắng nghe có nghĩa gì, và ai lắng nghe, ai suy nghĩ? Chúng ta hãy đưa nó đến sống hàng ngày và không phải đến những ý tưởng trừu tượng, bởi vì quốc gia này – giống như mọi quốc gia khác trên thế giới – vận hành tại mức độ ý tưởng, ngoại trừ công nghệ. Chúng ta có ý gì qua từ ngữ *thấy*? Bạn nghĩ gì?

Người hỏi: Quan sát hơi chú ý một tí.

Krishnamurti: Tại sao bạn nói rằng “hơi một tí”? Thưa bạn, khi chúng ta sử dụng những từ ngữ “Tôi thấy một cái cây”, “Tôi thấy bạn”, “Tôi thấy hay hiểu rõ điều gì bạn đang nói” – bạn có ý gì qua từ ngữ “thấy”? Chúng ta hãy thâm nhập từ từ nếu bạn không phiền – từng bước một. Khi bạn thấy một cái cây, bạn có ý gì qua thấy đó.

Người hỏi: Chúng ta chỉ nhìn một cách hời hợt.

Krishnamurti: Bạn có ý gì qua từ ngữ nhìn nó một cách “hời hợt”? Khi bạn thấy một cái cây, bạn có ý gì qua từ ngữ “thấy”? Làm ơn chỉ quan tâm đến một từ ngữ đó mà thôi.

Người hỏi: Thoáng thấy được nó.

Krishnamurti: Trước hết, thưa các bạn, các bạn đã nhìn một cái cây chưa? Nếu các bạn đã nhìn rồi, các bạn thấy gì qua hai mắt “đang nhìn” của bạn, hình ảnh của cái cây hay cái cây?

Người hỏi: Hình ảnh của cái cây.

Krishnamurti: Làm ơn hãy cẩn thận, thưa các bạn. Các bạn thấy cái hình ảnh trong ý nghĩa của cấu trúc thuộc tinh thần hoặc ý tưởng về cái cây đó, hay bạn thực sự thấy cái cây?

Người hỏi: Sự hiện diện vật chất của cái cây.

Krishnamurti: Bạn thực sự thấy như thế à? Thưa bạn, có một cái cây . . . Bạn phải có thể thấy một cái cây hay một chiếc lá từ cửa sổ đó như tôi thấy nó. Khi bạn thấy nó bạn thực sự thấy cái gì? Bạn chỉ thấy hình ảnh về cái cây đó hay bạn thực sự thấy chính cái cây đó, mà không có hình ảnh?

Người hỏi: Chúng tôi thấy chính cái cây.

Người hỏi: Chúng tôi hiểu được nó.

Krishnamurti: Trước khi chúng ta hiểu được nó, khi tôi nói rằng “Tôi thấy một cái cây” tôi có thực sự thấy cái cây hay thấy cái hình ảnh mà tôi đã có về cái cây đó? Khi bạn nhìn người vợ của bạn hay người chồng của bạn, bạn có thấy cô ấy hay anh ấy hay thấy cái hình ảnh bạn có về anh ấy hay cô ấy? (*Khoảng ngừng*) Khi bạn nhìn người vợ của bạn, bạn thấy cô ấy qua những kỷ niệm của bạn, qua trải nghiệm về cô ấy của bạn và những cách cư xử của cô ấy, và qua những hình ảnh đó bạn thấy cô ấy. Và chúng ta cũng làm như vậy với cái cây, đúng chứ?

Người hỏi: Khi tôi nhìn một cái cây tôi chỉ thấy một cái cây.

Krishnamurti: A, bạn không là một người thực vật học, bạn là một luật sư và vì vậy bạn nhìn cái cây đó thực sự như một cái cây, nhưng ầu bạn là một người thực vật học, nếu bạn thực sự quan tâm đến cái cây, nó lớn lên như thế nào, nó giống cái gì, sức sống, chất lượng của nó, vậy thì bạn sẽ có những hình ảnh, bạn sẽ có những bức tranh, bạn sẽ so sánh nó với những cây khác, và vân vân. Bạn đang nhìn nó, phải không, bằng một cái nhìn so sánh, bằng hiểu biết thực vật, đang thấy liệu bạn có thích nó hay không, liệu nó có cho bóng mát hay không, liệu nó có đẹp đẽ hay không, và vân vân và vân vân. Vì vậy, khi bạn có tất cả những hình ảnh kia, những liên tưởng, những kỷ niệm liên quan đến cái cây đó, lúc đó liệu bạn thực sự đang nhìn cái cây đó? Bạn đang nhìn hiệp thông cái cây đó hay có một bức màn giữa cái cây đó và sự nhận biết bằng mắt về nó?

Người hỏi: Tôi tự hỏi mình không hiểu nó là loại cây gì.

Krishnamurti: Như một biểu tượng. Vậy là bạn không thực sự nhìn cái cây đó. Nhưng điều này đơn giản, đúng chứ?

Người hỏi: Một cái cây là một cái cây.

Krishnamurti: Thưa các bạn, khá khó hiểu khi sử dụng ví dụ của cái cây mà tôi thấy. Chúng ta hãy giải thích nó một cách khác. Bạn nhìn người vợ của bạn hay người chồng của bạn qua cái hình ảnh bạn đã dựng lên về cô ấy và anh ấy, đúng chứ? Hay người bạn của bạn? Bạn đã tạo ra một ấn tượng, và ấn tượng đó đã để lại một hình ảnh, một ý tưởng, một kỷ niệm, đó không phải vậy sao?

Người hỏi: Những ấn tượng của tôi về người vợ của tôi đã tích lũy . . .

Krishnamurti: Vâng, chúng đã cứng cổ, đã trở nên dày đặc, đã phát triển vững chắc. Vì vậy khi bạn nhìn người vợ hay người chồng của bạn, bạn đang nhìn anh ấy hay cô ấy qua hình ảnh bạn đã dựng lên. Đúng chứ? Điều này đơn giản, phải không? Đây là điều gì tất cả chúng ta đang làm. Lúc này, chúng ta có thực sự đang nhìn cô ấy hay nhìn cái biểu tượng, những kỷ niệm? – đây có phải là bức màn mà qua đó chúng ta nhìn hay không?

Người hỏi: Làm thế nào chúng ta có thể ngăn cản được việc đó?

Krishnamurti: Nó không là một vấn đề của *ngăn cản*. Trước hết chúng ta hãy thấy điều gì đang thực sự xảy ra.

Người hỏi: Khi lần đầu tiên anh nhìn một người phụ nữ hay một người đàn ông mà anh không có ấn tượng từ trước.

Krishnamurti: Dĩ nhiên không.

Người hỏi: Vậy thì lúc đó chúng ta không đang nhìn người phụ nữ hay người đàn ông hay sao?

Krishnamurti: Dĩ nhiên bạn có nhìn. Tại sao bạn lại khiến cho nó thành một trừu tượng như thế? Điều gì thực sự xảy ra trong sống hàng ngày? Bạn lập gia đình, bạn sống với một con người, có ái ân, vui thú, đau khổ, những sỉ nhục, bức dọc, nhàm chán, đng dng, cầu nhàu, dọa nạt, thống trị, vâng lời và mọi chuyện như thế – tất cả việc đó đã tạo ra một hình ảnh trong bạn về người còn lại và qua hình ảnh đó các bạn nhìn lẫn nhau. Đúng không? Vì vậy liệu chúng ta đang nhìn người phụ nữ hay người đàn ông, hay liệu những hình ảnh đang nhìn lẫn nhau?

Người hỏi: Cái hình ảnh là con người.

Krishnamurti: Không, không. Có một khác biệt to tát giữa chúng. Không có một khác biệt à?

Người hỏi: Chúng tôi không biết một cách nào khác.

Krishnamurti: Đó là cách nhìn duy nhất mà bạn biết được.

*Người hỏi: Chúng tôi thay đổi những ấn tượng của chúng tôi
...*

Krishnamurti: Nó là tất cả bộ phận của của cái hình ảnh đó, thừa bạn – thêm vào và **lột** đi. Hãy nhìn, thừa bạn. Bạn có một hình ảnh về người nói, đúng chứ? Bạn *có* một hình ảnh về người nói và cái hình ảnh được đặt nền tảng trên tiếng tăm của ông ta, trên điều gì ông ta đã nói lúc trước, trên điều gì ông ta chỉ trích hay điều gì ông ta ưng thuận, và vân vân. Bạn đã dựng lên một hình ảnh. Và qua hình ảnh đó bạn lắng nghe hay nhìn. Đúng chứ? Hình ảnh đó hoặc gia tăng hoặc giảm bớt tùy theo vui thú hay đau khổ của bạn. Và hình ảnh đó rõ ràng đang diễn giải điều gì người nói đang trình bày.

Người hỏi: Chúng tôi cảm thấy một thôi thúc mãnh liệt khi đến những nói chuyện của anh . . .

Krishnamurti: Không, không, thừa bạn. Bạn có lẽ thích “hai mắt xanh” của tôi hay cái gì đó. Tất cả điều đó đều được bao hàm, thừa bạn. Sự kích thích, sự phấn khởi, cái động cơ – bạn có thể thêm nhiều sự việc vào cái hình ảnh đó!

Người hỏi: Chúng tôi không biết bất kỳ cách nhìn nào khác.

Krishnamurti: Chúng ta sẽ khám phá, thưa bạn. Chúng ta không chỉ nhìn con người hay cây cối bằng cách đó, nhưng cũng nhìn những ý tưởng, phải không – học thuyết Cộng sản, học thuyết Xã hội, và vân vân. Chúng ta nhìn mọi thứ qua những ý tưởng. Đúng chứ? Những khái niệm, những niềm tin, những ý tưởng, hiểu biết, trải nghiệm, hay điều gì cuốn hút chúng ta. Chủ nghĩa Cộng sản cuốn hút một người này và không cuốn hút một người kia; một người tin tưởng Thượng đế và một người khác không tin tưởng Thượng đế. Đây là tất cả những khái niệm, những hoang tưởng, và ở mức độ đó chúng ta sống. Lúc này, liệu chúng có bất kỳ giá trị nào? Do bởi ở trên một mức độ trừu tượng, thuộc ý tưởng, chúng có bất kỳ giá trị nào không? Chúng có bất kỳ ý nghĩa nào trong sống hàng ngày hay không? Sống có nghĩa là đang sống: đang sống có nghĩa liên hệ; liên hệ có nghĩa tiếp xúc; tiếp xúc có nghĩa hợp tác. Những ý tưởng thuộc bất kỳ loại nào có bất kỳ quan trọng nào, trong ý nghĩa đó, trong sự liên hệ hay không? Nhưng sự liên hệ duy nhất mà chúng ta có lại thuộc ý tưởng. Đúng chứ?

Người hỏi: Vậy thì chúng ta phải khám phá một liên hệ đúng đắn.

Krishnamurti: Không, nó không thực một vấn đề của sự liên hệ đúng đắn, thưa bạn. Chúng ta chỉ đang thâm nhập. Làm ơn hiểu rõ điều này, thưa các bạn. Chúng ta hãy thâm nhập nó từ từ. Chúng ta đừng vội vã. Chúng ta sống trong những ý tưởng, sống của chúng ta thuộc ý tưởng. Chúng ta hiểu rõ chúng ta có ý gì qua từ ngữ “thuộc ý tưởng” vì vậy chúng ta không cần phân tích từ ngữ đó. Và vì vậy có một đang sống hàng ngày *thực tế* và một đang sống thuộc ý tưởng. Hay, tất cả đang sống là thuộc ý tưởng? Tôi có sống tùy thuộc vào những ý tưởng của tôi hay không? Một người tin tưởng,

chúng ta hãy **gi** sử như thế, rằng người ta phải không - bạo lực.

Người hỏi: Tôi chưa gặp bất kỳ ai mà thực sự tin tưởng vào bạo lực.

Krishnamurti: Đúng rồi, thưa bạn. Câu hỏi của tôi là: có phải tất cả đang sống là thuộc ý tưởng hay không?

Người hỏi: Dựng lên một ý tưởng là bởi vì thói quen và trở thành một thói quen?

Krishnamurti: Có lẽ chúng ta sẽ có thể nói chuyện về vấn đề đó tiếp theo, nếu chúng ta có thể giải quyết được vấn đề này trước. Câu hỏi của chúng ta là: liệu tất cả đang sống của tôi là thuộc ý tưởng?

Người hỏi: Không có cái sự việc như là sống tự nhiên không ý tưởng hay sao?

Krishnamurti: Có đang sống thuộc ý tưởng và đang sống tự nhiên, nhưng liệu tôi biết đang sống tự nhiên là gì trong khi tôi bị quy định nặng nề, trong khi tôi thừa hưởng quá nhiều truyền thống? – liệu có bất kỳ tự nhiên nào đọng lại? Dù bạn có một ý tưởng hay một tá ý tưởng, nó vẫn còn là một vấn đề của ý tưởng. Làm ơn thưa các bạn, hãy bám vào điều này trong một phút. Tất cả sống, tất cả đang sống, tất cả liên hệ chỉ thuần túy thuộc ý tưởng, đúng chứ?

Người hỏi: Làm thế nào điều đó có thể hiện diện?

Krishnamurti: Bạn không có một ý tưởng, thưa bạn, rằng bạn nên sống theo cách này hay cách kia, hay sao? Vì vậy khi bạn nói, “Tôi phải làm việc này và tôi không được làm việc

kia” – nó thuộc ý tưởng. Vì vậy, tất cả đang sống đều thuộc ý tưởng hay có sự khác biệt giữa đang sống không-ý tưởng và đang sống ý tưởng – và vậy là một xung đột giữa hai người?

Người hỏi: Tôi muốn nói rằng chúng ta có một ý tưởng, nhưng sau trải nghiệm ý tưởng đó được bỏ sung.

Krishnamurti: Vâng thưa bạn, những ý tưởng được bỏ sung, rõ ràng như thể – được bỏ sung, được thay đổi một chút; nhưng đang ở thuộc ý tưởng khác biệt đang sống hàng ngày hay . . .

Người hỏi: Nó là khác biệt.

Krishnamurti: Hãy chờ thưa bạn, hãy chờ thưa bạn ! Tôi muốn phân tích điều này thêm một chút nữa. Đang sống thuộc ý tưởng có khác biệt đang sống hàng ngày, hay có một khoảng cách giữa hai cái này? Tôi nói rằng có một khoảng cách. Khoảng cách này là gì? Tại sao phải có một khoảng cách?

Người hỏi: (không nghe được)

Krishnamurti: Đó là như thể. Ý tưởng của tôi khác biệt với cái thực sự mà đang xảy ra lúc này. Đúng chứ? Vì vậy có một khoảng cách, một khoảng trống giữa cái gì là, và cái gì nên là, hay cái ý tưởng. Tôi vẫn đang bám vào từ ngữ “ý tưởng”.

Người hỏi: Khi anh nói về “cái thực sự”, đối với tôi, đó là cái ý tưởng.

Krishnamurti: Không, thưa bạn. Khi bạn bị đau răng nó không là một ý tưởng. Khi tôi bị đau răng nó không là một ý tưởng. Nó là một thực sự. Khi tôi đi, nó không lộ

tưởng. Khi tôi có ham muốn tình dục, nó không là một ý tưởng. Nhưng khoảnh khắc kế tiếp tôi nói rằng “Không, tôi không được” hay “Tôi phải”, hay “Nó là xấu xa”, hay “Nó là tốt lành”. Vì vậy có một phân chia giữa cái thực sự, cái gì là, và cái ý tưởng. Vì vậy có một phân hai. Đúng chứ?

Người hỏi: Nếu tôi đói, nó không chỉ là một ý tưởng.

Krishnamurti: Đó là điều gì chúng ta đang nói, thưa bạn. Những thôi thúc căn bản, sự đói khát, ái ân và vân vân, là thực sự nhưng chúng ta cũng có những ý tưởng về chúng. Những ý tưởng về phân chia giai cấp và vân vân. Vì vậy, chúng ta đang cố gắng khám phá tại sao cái khoảng cách này hiện diện và liệu có thể sống mà không có khoảng cách này, chỉ sống cùng cái gì là. Được chứ? Đó là điều gì chúng ta đang cố gắng khám phá.

Người hỏi: Thú vật chỉ ăn khi chúng bị đói.

Krishnamurti: Nhưng bạn và tôi không là thú vật. Chúng ta có lẽ là thú vật tại những khoảnh khắc nào đó, nhưng thực sự, lúc này, chúng ta không là thú vật. Vì vậy đừng để chúng ta quay lại thú vật, những em bé và những thể hệ trước; chúng ta hãy bám vào *chính chúng ta*. Có khoảnh khắc giữa đang sống thực sự và đang sống không thực sự, thuộc khái niệm, thuộc ý tưởng. Đúng chứ, thưa các bạn? Tôi *tin tưởng* điều gì đó, nhưng niềm tin đó không liên quan gì đến cái thực sự, mặc dù cái thực sự có lẽ đã sản sinh ra niềm tin; cái thực sự không liên quan gì đến niềm tin đó. “Tôi tin tưởng tình huynh đệ toàn cầu.” Chúa biết ai có thể tin tưởng nó, nhưng tôi nói rằng, “Tôi tin tưởng tình huynh đệ toàn cầu” – nhưng *thực sự* tôi đang ganh đua với bạn. Vì vậy cái thực sự của ganh đua với bạn hoàn toàn khác hẳn cái ý tưởng.

Người hỏi: (không nghe được)

Krishnamurti: Từ trước đến nay chúng ta đã giải thích nó khá rõ ràng rồi. Cái thực sự là, “cái gì là” – cái sự kiện. Có đôi khát trong quốc gia này, nghèo đói, dư thừa dân số, tham nhũng, không hiệu quả, bạo lực, và tất cả những việc như thế. Đó là cái *sự kiện*, nhưng có sự hình thành ý tưởng rằng chúng ta không nên là cái đó. Đúng chứ? Trong sống hàng ngày của chúng ta “cái thực sự”, “cái gì là”, “cái sự kiện” là cái gì đó hoàn toàn khác hẳn cái sự kiện thực sự; nó là cái ý tưởng. Đúng chứ?

Người hỏi: Nhưng điều gì ông gọi là cái thực sự chỉ là một ý tưởng khác, chắc chắn như thế.

Krishnamurti: Không. Tôi đói – đó không là một ý tưởng, tôi bị đói. Nó không được sinh ra từ một kỷ niệm của cơn đói ngày hôm qua. Nếu nó được sinh ra từ cơn đói ngày hôm qua, nó không là thực sự. Ví dụ như ái ân – bạn không phiền nếu tôi nói về ái ân chứ? Chúng ta tất cả . . . nhưng không sao đâu. *(Tiếng cười)* Sự thôi thúc về tình dục có lẽ ở đó hay có lẽ không ở đó, nhưng nó được kích thích để hiện diện bởi cái hình ảnh mà là tưởng tượng, không là thực sự. Vì vậy tôi đang hỏi tại sao chúng ta có cái ý tưởng.

Người hỏi: Có lẽ nó là . . .

Krishnamurti: Không, không, thưa bạn. Đừng chỉ trả lời tôi nhưng phải khám phá liệu bạn có một ý tưởng hay không. Tại sao tôi có một ý tưởng?

Người hỏi: Có vài sự việc như sự tức giận mà thuộc tâm lý...

Krishnamurti: Tất cả đều đó đều có liên quan, thưa bạn. Khi tôi tức giận, khi có sự cáu kỉnh – nó là một *sự kiện*. Nó ở đó. Nhưng khoảnh khắc tôi nói, “Nó không được ở đó” nó trở thành ý tưởng. Nếu bạn nói rằng “Ồ, nạn đói ở Ấn độ chỉ có thể được giải quyết bởi một đảng chính trị đặc biệt nào đó,” vậy thì nó là ý tưởng – vậy thì bạn không đang giải quyết sự kiện. Người Cộng sản, người Xã hội, những dân biểu – bất kỳ những đảng phái nào, tất cả họ đều nghĩ rằng họ sẽ giải quyết vấn đề của nạn đói nếu bạn theo phương pháp của họ – mà hoàn toàn vô lý, dĩ nhiên. Đói là *sự kiện* và ý tưởng của đói là ý tưởng, phương pháp, hệ thống. Vì vậy tôi đang hỏi chính mình, tại sao tôi phải có những ý tưởng? (Đừng trả lời tôi, thưa bạn. Hãy đặt ra cho *chính bạn* câu hỏi đó.) Tại sao bạn tin tưởng những người Thầy, những Đạo sư, Thượng đế, tình trạng hoàn hảo. Tại sao?

Người hỏi: Tôi thắc mắc liệu . . .

Krishnamurti: Hãy lắng nghe điều gì bạn đầu tiên nói. Bạn ấy nói rằng bằng cách có một ý tưởng tôi tự hoàn thiện được chính tôi. Mọi người đều nghĩ điều đó, không chỉ riêng bạn. Bằng cách có một ý tưởng, một mục đích, một nguyên tắc, một vị anh hùng, và vân vân, bạn nghĩ rằng bạn được giúp đỡ để hoàn thiện chính bạn. Lúc này, điều này thực sự đã làm được gì, nó có hoàn thiện được bạn hay nó tạo ra xung đột, xung đột giữa cái gì là và cái gì nên là?

Người hỏi: Chúng ta sợ hãi, và vì vậy chúng ta thối lui vào những ý tưởng này.

Krishnamurti: Đúng rồi. Lúc này, chúng ta có thể sống mà không có những ý tưởng được không? Làm ơn chúng ta hãy tiếp tục, từng bước một. Liệu bạn có thể sống mà không có

một niềm tin – hãy theo sát điều này chậm chậm – mà không có một ý tưởng, mà không có hy vọng hay thất vọng?

Người hỏi: Chắc chắn chúng ta phải có vài niềm tin . . .

Krishnamurti: Hãy thâm nhập nó, hãy khám phá. Trước tiên, khám phá tại sao bạn có những ý tưởng. Đó có phải bởi vì bạn sợ hãi hay không?

Người hỏi: Người ta phải đấu tranh với những người khác để có những nhu cầu thiết yếu của sống.

Krishnamurti: Bạn nói rằng người ta phải đấu tranh.

Người hỏi: (Không nghe rõ)

Krishnamurti: Bạn đã không trả lời câu hỏi của bạn kia. Bạn không tôn trọng lẫn nhau trong thâm nhập này! Chúng ta hãy khám phá bạn kia muốn gì. Bạn biết rằng có hai lý thuyết về việc này, một lý thuyết liên quan đến “quá trình chọn lọc tự nhiên”, mà hàm ý đấu tranh liên tục, những chiến tranh, chủng tộc cao cấp hơn, ý tưởng hoàn hảo hơn, và vân vân. Sau đó còn có một lý thuyết khác, rằng qua bạo lực không thể thay đổi gì cả – theo ý nghĩa căn bản nhất của từ ngữ đó. Tôi không hiểu tại sao bạn có bất kỳ niềm tin nào về điều này, một lý thuyết này hay lý thuyết kia. Sự kiện thực sự rằng muốn sống còn trong thế giới bạn phải đấu tranh, hoặc rất ranh mãnh, khôn ngoan, hung bạo hoặc bóc lột rất tinh tế con người trong một cách hòa nhã và tử tế. Đó là sự kiện. Và tại sao chúng ta có một ý tưởng về nó hay về bất kỳ sự kiện gì khác?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

Krishnamurti: (Hãy chờ đó, hãy chờ đó thưa bạn. Hãy thâm nhập từ từ. Bạn đi quá mau. Hãy thâm nhập từ từ.) Đầu tiên có, khi người ta quan sát trong sống hàng ngày của người ta, cái không-ý tưởng và cái có ý tưởng, và tôi hỏi chính mình, và tôi hy vọng bạn cũng đang hỏi chính bạn nữa – tại sao tôi có những ý tưởng – niềm tin rằng học thuyết Cộng sản hay học thuyết Tư bản là phương hướng tuyệt vời nhất của sống? Tại sao? Hay cái ý tưởng rằng có Thượng đế hay không có Thượng đế. Tại sao chúng ta lại có những ý tưởng như thế, kể cả những ý tưởng về Rama và Sita?

Người hỏi: Nếu không có những ý tưởng chúng ta sẽ ở trong một trạng thái của trống không.

Krishnamurti: Bạn đã khám phá trống không đó chưa? Đó là một sự kiện à? Đó là như thế à? Bạn thực sự không đang nghiêm túc lắm khi thâm nhập câu hỏi này. Bạn phải rất chính xác và rất rõ ràng, và không chỉ nhảy từ một ý tưởng này sang một ý tưởng khác. Bạn không đang trả lời câu hỏi. Tại sao bạn có, nếu bạn có, bất kỳ ý tưởng nào? Bạn muốn tẩu thoát khỏi thực sự, khỏi “cái gì là”, đúng chứ? (Đó là điều gì bạn kia nói, thưa bạn . . . Trước tiên chúng ta hãy hiểu rõ câu hỏi đó. “Tẩu thoát khỏi cái gì là.”) Tại sao bạn muốn tẩu thoát khỏi cái gì là? Bạn sẽ không muốn tẩu thoát khỏi cái gì là nếu nó là vui thú. Bạn chỉ muốn tẩu thoát khỏi cái gì là khi nó là đau khổ.

Người hỏi: Chúng tôi không bắt chính xác “cái gì là”, và chúng tôi đang cố gắng hiểu rõ nó.

Krishnamurti: Bạn không biết cái gì là à? Và bạn có ý gì qua từ ngữ đang cố gắng? Bạn không bị đau bao tử hay sao? Bạn không bị tức giận hay sao? Bạn không bị sợ hãi, không bị đau khổ, không bị hoang mang hay sao? Đó là những sự kiện thực

sự, thưa bạn, không có cái gì đòi hỏi bạn “phải cố gắng” về chúng. Làm ơn **hãy suy nghĩ** tất cả điều này, thưa các bạn. Nếu nó chỉ là trường hợp của vui thú chúng ta sẽ không có những ý tưởng gì cả. Chúng ta sẽ chỉ nói rằng “Hãy cho tôi mọi thứ mà sẽ mang lại vui thú cho tôi và không bị phiền muộn về bất kỳ điều gì khác.” Nhưng **âu** nó là đau khổ chúng ta muốn tẩu thoát khỏi cái gì *là*, vào một ý tưởng. Đây là sống hàng ngày của chúng ta, thưa các bạn. Không còn điều gì phải tranh cãi về nó. Vì vậy những Thượng đế của bạn, những niềm tin của bạn, những lý tưởng, những nguyên tắc của bạn là một tẩu thoát khỏi đau khổ hàng ngày, những sợ hãi hàng ngày, **những** lo âu hàng ngày. Vì vậy, muốn hiểu rõ điều gì đó, liệu chúng ta không thể hỏi: “Những ý tưởng có cần thiết hay không?” Bạn hiểu rõ chứ, thưa bạn? Tôi bị sợ hãi, và tôi thấy điều vô lý của tẩu thoát khỏi sợ hãi đó để vào một cái gì đó mà là một ý tưởng, một niềm tin trong những người Thầy, trong Thượng đế, trong Đời sau, trong dẫn đến một sống hoàn hảo – bạn biết rồi, trong tất cả cái đồng vớ vẩn đó. Tại sao tôi không thể *nhìn* sự sợ hãi đó? Tại sao tôi phải có những ý tưởng? Và những ý tưởng không ngăn cản tôi nhìn sự sợ hãi đó hay sao? Đúng chứ, thưa các bạn? Vì vậy những ý tưởng là một rào chắn; chúng hành động như một rào chắn mà ngăn cản bạn không nhìn.

Người hỏi: Làm ơn giải thích rõ điều gì anh vừa nói.

Krishnamurti: Giải thích rõ cái gì?

Người hỏi: Làm ơn phân tích nó rõ ràng hơn.

Krishnamurti: Một phân tích rõ ràng hơn? Có lẽ bạn sẽ tự phân tích nó, thưa bạn.

Người hỏi: Anh phân tích nó rõ ràng hơn tôi.

Krishnamurti: Việc đó đặt thành vấn đề gì, ai phân tích nó rõ ràng hơn hay khó hiểu hơn? Điều gì quan trọng là liệu chúng ta có hiểu rõ vấn đề này. Nó khá đơn giản, thưa các bạn. Sống của tôi rất buồn chán. Tôi sống trong một ngôi nhà nhỏ bé tầm thường cùng một người vợ nhỏ nhen xấu xí và tôi bị đau khổ, phiền muộn, và tôi muốn thỏa mãn, tôi muốn hạnh phúc, tôi muốn một thoáng chốc, một khoảnh khắc của hạnh phúc không thể diễn tả được, và vì vậy tôi tẩu thoát đến một cái gì đó mà tôi có thể gọi là X. Đó là toàn thể cái nguyên tắc, đúng chứ? Điều đó không cần sự giải thích thêm nữa, đúng chứ? Và tôi sống ở đó, trong một thế giới thuộc ý tưởng, một thế giới tôi đã hình thành, hay đã thừa hưởng, hay đã được chỉ bảo cho biết. Và đang suy nghĩ và đang sống trong trừu tượng đó mà cho tôi nhiều hài lòng. Nó là một tẩu thoát khỏi sự nhàm chán hàng ngày thực sự của sống. Đúng chứ? Sau đó tôi tự nói với mình, “Tại sao tôi phải tẩu thoát?” Tại sao tôi không thể sống và hiểu rõ sự nhàm chán khủng khiếp này? Tại sao tôi lãng phí những năng lượng của tôi trong sự tẩu thoát? . . .

Tất cả các bạn đều yên lặng về điều này!

Người hỏi: Anh đang gợi ý một dạng hình thức hiện diện khác tách khỏi bất kỳ điều gì chúng tôi biết.

Krishnamurti: Tôi không đang gợi ý bất kỳ điều gì. Tôi nói, hãy nhìn. Và tôi đang nhìn sự kiện này, rằng tôi đã tẩu thoát, rằng tôi đang tẩu thoát, và tôi thấy nó vô lý biết chừng nào. Tôi phải giải quyết cái gì là, và muốn giải quyết cái gì là tôi cần năng lượng. Vì vậy tôi sẽ không tẩu thoát. Tẩu thoát là một lãng phí năng lượng. Vì vậy, tôi sẽ chẳng quan tâm gì đến những niềm tin, những Thượng đế, những ý tưởng. Tôi sẽ không có ý tưởng gì cả. (Dĩ nhiên là không, thưa bạn, dĩ nhiên là không.) Nếu bạn làm phồng ngón tay của bạn, và sự đau đớn tạo ra ý tưởng rằng bạn phải không bao giờ đặt ngón tay

của bạn trong ngọn lửa, vậy thì ý tưởng đó có giá trị, đúng chứ? Bạn cũng đã có những chiến tranh, hàng ngàn chiến tranh. Tại sao bạn không học hành từ đó để cho không còn bất kỳ chiến tranh nào nữa? (Hãy bỏ nó đi, thưa bạn. Bạn hiểu rất rõ điều gì tôi muốn nói.) Chúng ta không phải phân tích tất cả mỗi vấn đề này khi chúng ta ếp tục nói chuyện . Tôi làm phồng ngón tay của tôi, và tôi nói với chính mình rằng tôi phải cẩn thận sau đó. Hay là, bạn giẫm lên ngón chân của tôi, cả ẩn ý lẫn thực tế, và tôi bị tức giận thực sự, và tôi sôi sùng sục bên trong. Từ đó tôi đã học hành điều gì đó, và tôi nói rằng, “Tôi không được”, hay “Tôi phải”. (Nó cũng là sự việc. Lẩn tránh, dựng lên một kháng cự. Tôi hiểu những sự việc kia rất rõ ràng. Chúng là cần thiết).

Người hỏi: Khi một ai đó làm tôi tức giận tôi ghi nhớ việc đó và lần tới khi tôi gặp anh ấy tôi sẵn sàng đối phó lại anh ấy.

Krishnamurti: Đó là như vậy, thưa bạn! Đó chính xác là như thế! Liệu tôi có thể gặp gỡ anh ấy lần tới mà không có ý tưởng? Anh ấy có lẽ đã thay đổi, nhưng nếu tôi gặp anh ấy với ý tưởng của tôi, rằng anh ấy đã giẫm lên ngón chân tôi, tôi không có liên hệ gì với anh ấy. Vì vậy, liệu có thể, mặc dù bạn đã có một loại trải nghiệm nào đó, liệu có thể sống mà không có ý tưởng? Vậy là chúng ta phải quay lại câu hỏi – “Liệu có thể sống trong thế giới này mà không có bất kỳ ý tưởng nào?”

Người hỏi: Tôi nghĩ không thể như thế được.

Krishnamurti: Chúng ta đừng nói có thể hay không thể. Chúng ta hãy khám phá. Bạn đã tự tách rời chính bạn khỏi những người khác, thưa các bạn, như những người Ấn giáo. Đây là một ý tưởng. (Vâng, bạn là! Thượng đế của tôi ơi, bạn là ý tưởng.) Bạn có làm lễ cưới cho con gái của bạn với một

người Hồi giáo hay không? Chúng ta hãy rõ ràng. Tôi đang đưa ra một ví dụ, thưa bạn. Bạn gây tổn thương tôi, và tổn thương đó còn lưu lại trong ký ức của tôi. Tôi cố gắng tránh bạn nếu tôi có thể. Nhưng rồi thay vì bạn đang sống trong cùng ngôi nhà hay cùng công việc, tôi phải gặp bạn mỗi ngày. Và tôi có một hình ảnh, cái hình ảnh được củng cố, cái ký ức bị làm dày đặc, nó đang gặp gỡ bạn hàng ngày. Vậy thì có một trận chiến đang xảy ra giữa hai chúng ta. Và vì vậy tôi nói với chính mình, liệu có thể sống mà không có hình ảnh đó, để cho tôi thực sự gặp gỡ bạn? Bạn có lẽ đã thay đổi hay bạn có lẽ đã không thay đổi, nhưng tôi sẽ không có hình ảnh. Liệu tôi không thể khám phá được làm thế nào sống mà không có hình ảnh, để cho cái trí của tôi không bị nhét đầy những hình ảnh. Các bạn theo kịp không, thưa các bạn. Để cho cái trí được tự do, tự do để nhìn, tự do để tận hưởng, tự do để sống.

Người hỏi: Đó là một ý tưởng.

Krishnamurti: Ô không! Đối với bạn nó là một ý tưởng, nhưng không phải đối với tôi. Tôi nói, “Anh ấy đã gây tổn thương cho tôi, nhưng tại sao tôi phải mang cái gánh nặng đó?”

Người hỏi: Tôi chỉ cần thận cho lần tới thôi.

Krishnamurti: Vâng, nhưng tôi sẽ không tiếp tục lặp lại, “Tôi phải cẩn thận”, mà chỉ làm dày đặc thêm ký ức. Tôi nói rằng đó không là cách sống, nhưng tôi chỉ nói như thế cho chính tôi, không phải cho bạn. Tôi không muốn hình ảnh đó và không muốn luôn luôn mang nó theo cùng tôi. Đó không là tự do. Bạn có lẽ đã thay đổi, và tôi cũng vậy tôi thích sống không có một hình ảnh nào cả. Không phải như một ý tưởng, nhưng nó là một sự kiện thực sự rằng tôi không muốn có nó.

Thật vô lý cho tôi khi có một hình ảnh về bất kỳ ai đó. Vì vậy chúng ta hãy quay lại những câu hỏi khác.

Người hỏi: Nếu tôi gặp một người tốt, liệu không là một việc tốt khi có một ký ức, một ấn tượng rằng anh ấy là một người tốt hay sao?

Krishnamurti: Một ấn tượng xấu hay một ấn tượng tốt vẫn là một ấn tượng. Không có “hình ảnh tốt” và “hình ảnh xấu”. (*Nhận xét không nghe rõ*) (Vì thị lực kém bạn phải đi đến một bác sĩ mắt tốt hơn.) Sự phân chia này giữa cái ý tưởng và cái thực sự nuôi dưỡng xung đột. Và một con người muốn thâm nhập và vượt khỏi cái thực sự phải có toàn năng lượng của anh ấy. Năng lượng đó không thể bị lãng phí qua xung đột. Vì vậy tôi nói với chính mình – và tôi không đang bảo bạn phải làm gì – tôi nói với chính mình, “Thật vô lý khi sống với những ý tưởng.” Luôn luôn, tôi sẽ giải quyết những sự kiện, cái gì là, và sẽ không bao giờ bị nhấn chìm trong ý tưởng. Vậy thì sau đó tôi đối diện với câu hỏi, “Làm thế nào tôi nhìn sự kiện, cái gì là?” Tôi không quan tâm đến ý tưởng gì cả. Tôi chỉ quan tâm đến việc quan sát thực sự cái gì là. Đúng chứ?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

Krishnamurti: (Vâng, nhưng bạn tiếp nhận những sự việc theo cách chúng đến cùng một chuỗi của những thói quen. Những thói quen mà bạn có lẽ nhận biết hay không nhận biết được . . . Thừa các bạn, chúng ta luôn luôn ra khỏi chủ đề chính.) Vì vậy câu hỏi là, “Liệu tôi có thể sống cùng cái gì là, mà không tạo ra xung đột?” Bạn theo kịp chứ? Tôi tức giận. Đó là một sự kiện. Tôi ghen tuông. Tôi thích và không thích. Đó là một sự kiện. Liệu tôi có thể sống cùng sự kiện đó, cùng cái gì là, mà không tạo ra một vấn đề, một xung đột từ nó hay không?

Người hỏi: Nó không là một suy nghĩ vui vẻ lắm cho tôi! Tôi bị lạc lõng . . . (không nghe rõ)

Krishnamurti: Bạn này nói rằng bạn ấy bị lạc lõng bởi vì bạn ấy đang ở mức độ nào đó và người vợ, con cái, người hàng xóm của bạn ấy ở một mức độ khác – cao hơn hay thấp hơn. Và vì vậy, bạn ấy nói, không có sự hợp tác. Tôi tiếp tục sống và họ tiếp tục sống. Đó là điều gì tất cả chúng ta đều đang làm, thừa ần. Vì vậy sau đó cái gì? . . . Bạn thấy, chúng ta sẽ không đến được chủ đề chính, đó là, “Liệu tôi có thể sống, mà không có xung đột, cùng cái gì là?” Và không bị ngu quên, bởi vì xung đột, chắc chắn có giữ cho người ta hơi hơi nhận biết. Tôi đang hỏi, “Liệu có thể sống cùng cái gì là, mà không có xung đột, và vượt khỏi nó?” Tôi ghen tuông. Đó là một sự kiện. Tôi thấy điều đó trong sống của tôi. Tôi ghen tuông người vợ của tôi, ganh tị người đàn ông mà có nhiều, nhiều của cải vật chất và trí thức – tôi ganh tị. Tôi biết làm thế nào ganh tị hiện diện. Nó hiện diện qua sự so sánh – nhưng tôi không cần phân tích ganh tị nảy sinh như thế nào? Lúc này liệu tôi có thể sống cùng điều đó, hiểu rõ nó, không có những ý tưởng về nó? Để cho sau khi thấy nó, để cho bằng cách hiểu rõ nó, bằng cách học hành cấu trúc và bản chất của nó tôi thực sự đã hiểu rõ được nó và vì vậy có thể vượt khỏi nó, để cho ganh tị không bao giờ dính dáng đến cái trí lại? Bạn thấy không, bạn không quan tâm đến nó. Bạn thực sự không quan tâm đến nó, đúng chứ?

Người hỏi: Không, có chứ. Nếu chúng tôi không quan tâm chúng tôi sẽ không có mặt ở đây, nhưng chúng tôi không hiệp thông cùng anh được.

Krishnamurti: Tại sao? Tại sao bạn không hiệp thông cùng người nói và điều gì ông ta đang trình bày được? Ông ta đã hỏi rất rõ ràng rằng, liệu có thể sống không có những ý

tưởng? Và ông ta đã đưa ra một ví dụ về sự ghen tuông. Chúng ta biết được bản chất và cấu trúc của sự ghen tuông. Lúc này liệu bạn có thể sống cùng nó và vượt khỏi nó, mà không có xung đột? Vì vậy tại sao không hiệp thông cùng điều gì người nói đang trình bày? Nếu bạn không hiệp thông (không phải bạn, không phải cá nhân bạn, thừa bạn), nó có lẽ là vì bạn thích ganh tị. (*Không nghe rõ*) Hãy thấy, thừa các bạn – điều gì xảy ra? Tôi ganh tị. Ganh tị đó nảy sinh qua sự đo lường. Tôi có ít và bạn có nhiều hơn, hay tôi dốt nát và bạn rất thông minh. Tôi có một địa vị thấp và bạn có một địa vị cao, bạn có một chiếc xe hơi và tôi không có xe hơi. Vì vậy qua so sánh, qua đo lường ganh tị này phát sinh. Đúng chứ? Điều đó không rõ ràng sao? Vậy là, liệu tôi có thể sống mà không có sự đo lường? Đây *không* là một ý tưởng.

Người hỏi: Nó là một vấn đề của thỏa hiệp chính chúng ta đến sự kiện rằng có sự bất bình đẳng.

Krishnamurti: Bạn không đang thỏa hiệp, thừa bạn. Tôi đang đặt ra cho bạn một câu hỏi và bạn đang nói về sự thỏa hiệp giữa màu đen và màu trắng. Vậy thì bạn chỉ sinh ra được màu xám mà thôi. (*Tiếng cười*) Tôi đang đặt ra một câu hỏi hoàn toàn khác hẳn. *Làm ơn* hãy lắng nghe, thừa bạn. Liệu bạn có thể sống hàng ngày *ai* văn phòng, ở nhà, mà không có bất kỳ đo lường nào, mà không có bất kỳ so sánh nào? Không à? Tại sao bạn có so sánh. Bởi vì bạn đã bị quy định từ niên thiếu để so sánh. Hãy theo sát điều này, thừa các bạn. Nó đã trở thành một thói quen, và bạn cứ lặp lại thói quen đó. Và mặc dù thói quen đó tạo ra đau khổ, rối loạn và mọi chuyện như thế, bạn không thêm quan tâm. Bạn cứ tiếp tục với thói quen. Lúc này, điều gì sẽ làm cho bạn nhận biết bản chất của thói quen so sánh này? Một người nào đó đang ép buộc bạn nhận biết thói quen này *phải* không? Nếu Chính phủ phải nói rằng, “Bạn không được ganh tị”, vậy thì bạn sẽ

tìm những cách khác của ganh tị, những cách khác tinh tế hơn. Những tôn giáo đã cố gắng làm việc này, nhưng bạn đã vượt khỏi tất cả những tôn giáo. Vì vậy bằng cách ép buộc bạn không ganh tị bạn sẽ phản kháng lại nó, và phản kháng đó là bạo lực. Bạn hiểu rõ chứ, thưa các bạn. Nếu tôi ép buộc bạn vào một góc phòng và nói rằng, “Bạn phải làm việc này”, và bạn sẽ đá lại tôi. Nhưng nếu bạn nhận biết thói quen mà bạn đã vun quén được trong bốn mươi, hai mươi hay mười năm của so sánh chính bạn với một người khác, lúc đó điều gì xảy ra? Bạn thấy đó, bạn không quan tâm đến việc này. Tôi đã mất bạn. Bởi vì bạn không quan tâm đến việc phá vỡ những thói quen của bạn. Người Cộng sản có những thói quen của anh ấy, và người không-Cộng sản có những thói quen của anh ấy, và hai người kia đang chiến đấu với nhau. Đó là điều gì đang xảy ra trên thế giới. Bạn có thói quen của bạn khi tin tưởng cái gì đó, và tôi không có thói quen tin tưởng. Vì vậy, sự liên hệ của chúng ta là gì? Chẳng có liên hệ gì cả!

Vậy là chúng ta quay lại một việc rất đơn giản, và Chúa biết tại sao các bạn ngồi đây và lắng nghe. Điều này đang trở thành một thói quen phải không?

Người hỏi: Chúng tôi hy vọng như thế.

Krishnamurti: Bạn hy vọng nó sẽ trở thành một thói quen!

Người hỏi: Chúng tôi hy vọng được khai sáng.

Krishnamurti: Bạn sẽ không được, thưa bạn, muốn được khai sáng bạn phải có một cái trí rất rõ ràng, bạn phải có thể thấy.

Người hỏi: Anh đã nói . . . (không nghe rõ)

Krishnamurti: Không thưa bạn, tôi đã không nói điều đó. Tôi đã không nói điều đó. Tôi sẽ không quay lại tất cả vấn đề đó – vô ích. Bạn thấy rằng bạn không đối diện cái thực sự, “cái gì là”! Bạn muốn sống trong những ý tưởng, và tôi không muốn sống trong những ý tưởng, vì Thượng đế: tình yêu không là một ý tưởng. Và bởi vì bạn không có tình yêu, bạn sống trong những ý tưởng. (Và tất cả các bạn đều lác đàu và đồng ý rồi tiếp tục những thói quen của các bạn.) Vì vậy tại sao bạn lắng nghe, tại sao bạn đến đây, bởi vì khi chúng ta nói về những sự việc thực sự này bạn lắng tránh – bỗng nhiên bạn ra khỏi mấu chốt đang bàn luận! Bất hạnh, hay may mắn, người nói đã nói trong suốt bốn mươi hai năm. Và khi nó đến điểm mấu chốt – mà là sống không ganh tị – bạn không còn ở đó nữa!

Người hỏi: Sự thật là chúng tôi không muốn bị xáo trộn.

Krishnamurti: Vậy thì đừng bị xáo trộn. Hãy đi đi! Tại sao bạn đến đây? Bạn không nhận được bất kỳ “poonyum” nào từ nói chuyện này, poonyum là phần thưởng. Đây là một nghi vấn căn bản, và làm ơn hãy lắng nghe. Nó là một vấn đề căn bản – sống không còn xung đột, nhưng không ngủ quên. Sống không ý tưởng cần có thông minh lạ thường và nhiều năng lượng. Và tôi nói rằng khi bạn sống trong những ý tưởng bạn đang lãng phí năng lượng. Và bạn nói rằng, “Ồ, đó là một ý tưởng rất hay”, và bạn vẫn còn sống ở đó trong những ý tưởng. Bạn nói rằng, “Tôi là một người Cộng sản, tôi tin tưởng Thượng đế, tôi không tin tưởng Thượng đế và vân vân.” Và vì vậy tôi tự hỏi chính mình, “Điều gì sai trái vậy?”

Người hỏi: Có một thói thúc muốn biết nhiều hơn nữa.

Krishnamurti: Vậy thì hãy nhặt một bộ sách bách khoa hay một quyển từ điển và bạn sẽ biết nhiều hơn. Biết trung thực

hiều hơn, có nghĩa rằng biết nhiều hơn nữa về chính mình. Nếu không chỉ có sự dốt nát. Bạn có lẽ nổi bật thuộc công nghệ, nhưng nếu bạn không biết về *chính mình* bạn là một con người dốt nát. Tôi đây nè, và tôi nói rằng, “Tôi *phải* biết tại sao tôi *sống* trong những ý tưởng. Tôi muốn phân tích nó, muốn hiểu rõ nó.” Không phải rằng tôi phải hay tôi không được sống trong những ý tưởng, nhưng tôi muốn biết *tại sao*. Và khi tôi *thấy* tôi *biết* tại sao. Bởi vì sống của tôi quá tầm thường, nhàm chán, nhỏ nhen, và để tẩu thoát khỏi sống đó tôi lang thang vào những ý tưởng – và tôi có những ý tưởng tuyệt vời, những ý tưởng sáng chói, những ý tưởng được sáng chế bởi Lenin, hay Trotsky hay Neru hay Gandhi, không đặt thành vấn đề của ai. Tôi tẩu thoát vào những ý tưởng đó nhưng tôi vẫn còn tức giận, tôi vẫn còn ganh tị, tôi vẫn còn buồn chán. Vì vậy, tại sao tôi phải sống trong những ý tưởng? Vì vậy tôi nói rằng, “Tôi sẽ không sống như thế nữa, bởi vì sống như thế là dốt nát.” Tôi sẽ *không* sống như thế! Nhưng bạn không nói điều đó.

Người hỏi: Chúng ta có *liều* rõ ý nghĩa của từ ngữ hay không?

Krishnamurti: Tôi e rằng chúng ta không hiểu rõ bất kỳ điều gì cả. Vì vậy chúng ta sẽ phải bắt đầu lại. Thật quá chán!

Người hỏi: Nó là điều gì đó cần được thâm nhập và chúng tôi phải suy nghĩ kỹ càng về nó.

Krishnamurti: Thực sự à! Nếu tôi đánh bạn, bạn sẽ *biết* việc đó! Nếu bạn bị sỉ nhục, hay đau đớn, bạn không nói rằng bạn sẽ suy nghĩ về nó. Việc này quá hiển nhiên, nhưng bạn nhai lại một câu nói và nghĩ rằng bạn đã hiểu rõ điều đó. Vì vậy chúng ta *nứt* đi sự hiệp thông cùng nhau khi chúng ta *không* đang nói về những ý tưởng. Khi chúng ta nói về những ý

tương, chúng ta có sự hiệp thông. Khi chúng ta nói về Thượng đế (nếu tôi đủ dốt nát để nói về Thượng đế), vậy thì cả hai chúng ta hiệp thông. Nhưng khi bạn bàn về một *sự kiện* thực sự – về tham lam, ganh tị – vậy thì chúng ta không còn hiệp thông cùng nhau nữa. Bạn biết không, thưa các bạn, điều gì đang xảy ra trong thế giới? Thế giới cũng là nước Ấn độ nữa. Làm thế nào Ấn độ đang bị thoái hóa, bạn không biết điều đó hay sao? Không chỉ ở đây, mà còn trong thế giới. Và có thể bạn không thể làm bất kỳ điều gì về nó. Ít nhất, có thể có một ít người sẽ giữ ngọn đèn cháy sáng. Đó là tất cả. Nhưng điều đó tùy các bạn, thưa các bạn.

MADRAS

Ngày 02 tháng giêng năm 1968

THEO ĐUỔI VUI THÚ

Quan tâm đến mình và hy sinh vì mình. Cần sự thỏa mãn. Những mức độ của sự thỏa mãn. Sự thỏa mãn tâm lý có bất kỳ ý nghĩa nào không? “Một vũng xoáy của sự tổn thương và đau khổ bên trong.” Sự hung hăng. Theo đuổi vui thú. “Không có gốc rễ của thiên đàng trong vui thú – chỉ có gốc rễ của sự đứng đưng và đau khổ.” Quan sát là kỷ luật riêng của nó.

Krishnamurti: Chúng ta sẽ cùng nhau nói gì sáng nay đây? (Khoảng ngừng).

Người hỏi: Chúng ta được phép theo đuổi điều gì chúng ta đã nói lần trước chúng ta đã gặp nhau ở đây, liên quan đến những ý tưởng? Liệu chúng ta có thể sống mà không có những ý tưởng, những niềm tin?

Krishnamurti: Bạn không nghĩ rằng trước khi chúng ta có thể thâm nhập vấn đề đó hay bất kỳ vấn đề nào khác liệu không quan trọng, khi phải suy xét, suy xét kỹ càng, không phải một ai khác, nhưng, điều gì quan trọng hơn là, nhận biết rõ ràng được *chính mình*. Dường như đối với tôi rất quan trọng phải suy xét những động cơ riêng của người ta, những thái độ, những niềm tin, những cách sống, những thói quen, những truyền thống của người ta, cách người ta suy nghĩ và tại sao người ta suy nghĩ theo cách đó. Bởi vì tôi không thấy làm thế nào chúng ta có thể có sự thông minh nếu chúng ta

không nhận biết được sự lý luận và không-lý luận riêng của chúng ta, nếu chúng ta không nhận biết được những thái độ xúc cảm riêng của chúng ta và những niềm tin khoáng đạt hay nhỏ nhen của chúng ta. Tôi không thấy làm thế nào chúng ta có thể sáng tạo bất kỳ loại thông minh nào trong sống của chúng ta (thông minh là một cách sống chân thật và lành mạnh) nếu chúng ta không nhận biết được điều gì chúng ta đang nói và vì vậy suy xét mọi thứ, không chấp nhận một sự việc về chính chúng ta hay những người khác. Tôi nghĩ rằng nếu chúng ta khởi sự từ đó – mà không có nghĩa chúng ta phải nghi ngờ mọi thứ vì việc này sẽ là một hình thức khác của không thông minh. Nhưng nếu chúng ta có thể suy xét, vậy thì tôi nghĩ rằng sáng nay trong khi đang cùng nhau nói chuyện về vấn đề đó, điều gì chúng ta sẽ khám phá, sẽ có được chút giá trị nào đó.

Người hỏi: Chúng ta có thể tiếp tục về điều gì anh vừa nói hay không?

Người hỏi: Anh sẽ tiếp tục chủ đề không gian và thời gian chứ?

Người hỏi: Anh sẽ giải thích về vị bác sĩ sử dụng thuốc L.S.D. và xóa sạch không gian bên trong chính anh ấy, liên quan đến người quan sát và điều được quan sát?

Người hỏi: Chúng ta có thể bàn luận về sự ganh tị và những hoạt động của nó hay không?

Krishnamurti: Thưa bạn nếu tôi được phép đặt ra cho bạn một câu hỏi – sự quan tâm gắn bó, căn bản, sâu thẳm của bạn trong sống là gì?

Người hỏi: (Không nghe được)

Krishnamurti: Đó là sự quan tâm căn bản sâu thẳm của bạn, phải không, thưa bạn? Khá mơ hồ, đúng chứ? Nếu bạn bỏ qua tất cả những vấn đề quanh co, gián tiếp, hai nghĩa loanh quanh vấn đề mấu chốt và nếu bạn giải quyết một vấn đề trực tiếp và chân thật, bạn sẽ biết được điều gì là sự quan tâm toàn bộ, gắn bó, căn bản của bạn chứ?

Người hỏi: Được tự do.

Người hỏi: Chúng tôi muốn được hạnh phúc.

Người hỏi: Tôi thực sự quan tâm đến chính mình . . .

Krishnamurti: . . . như hầu hết mọi người chúng ta đều như thế, quan tâm đến sự tiến bộ của tôi, quan tâm đến công việc của tôi, quan tâm đến gia đình nhỏ xíu của tôi, có một vị trí tốt hơn, nhiều thanh danh hơn, nhiều quyền hành hơn, chi phối những người khác, và vân vân và vân vân. Tôi nghĩ rằng sẽ hợp lý, đúng chứ, tự thú nhận với chính mình rằng đó là điều gì hầu hết chúng ta quan tâm – tôi trước, và mọi người khác là thứ yếu.

Người hỏi: Và điều đó rất sai trái.

Krishnamurti: Tôi không nghĩ nó sai trái. Có gì sai trái về nó đâu? Bạn thấy không, thưa bạn, đó là điều gì chúng ta luôn luôn làm. Lúc này chúng ta hãy nắm lấy sự kiện đó. Hầu hết chúng ta đều quan tâm, trong cái góc nhỏ xíu mà chúng ta sống, không chỉ phía bên ngoài mà còn cả phía bên trong. Chúng ta quan tâm đến nó, nhưng chúng ta không bao giờ, khiêm tốn, chân thật, tự thú nhận điều đó. Nếu chúng ta làm như vậy chúng ta hơi xấu hổ về nó và vì vậy chúng ta đưa ra những lời bình phẩm như thế này: “Tôi không nghĩ rằng điều đó là đúng”, “Đầu đó là sai trái”, “Điều đó không giúp đỡ

được nhân loại”, và tất cả mọi chuyện. Vì vậy nó ở đó. Từ căn bản người ta quan tâm đến chính người ta và người ta nghĩ rằng điều đó là sai trái (vì những lý do khác nhau, thuộc học thuyết, thuộc truyền thống, và vân vân). Cái sự kiện hàng ngày thực tế là rằng người ta quan tâm đến chính người ta, và bạn nghĩ rằng điều đó là *sai trái*. Nhưng điều gì bạn suy nghĩ là không thích đáng, nó không có giá trị gì cả. Tại sao lại đưa ra nhận xét đó? Tại sao lại nói “Điều đó là sai trái”? Nó là một *ý tưởng*, đúng chứ? – nó là một quan niệm? *Cái gì là cái sự kiện*, đó là sự kiện người ta quan tâm đến chính người ta.

Người hỏi: *Tôi không hiểu liệu có đúng khi đặt ra một câu hỏi hay không?*

Krishnamurti: Đúng chứ. Đặt câu hỏi đi, thưa bạn.

Người hỏi: *Khi tôi làm một điều gì đó cho những người khác tôi cảm thấy thỏa mãn hơn. Tôi thấy rằng quan tâm đến chính mình không gây thỏa mãn, nhưng làm việc cho một trường học hay giúp đỡ một người khác mang lại thỏa mãn hơn là nghĩ về chính mình, mà hoàn toàn không gây thỏa mãn.*

Krishnamurti: Sự khác biệt là gì? Bạn muốn sự thỏa mãn – đó là quan tâm đến chính mình. Hãy theo sát điều này, thưa bạn, cho chính bạn. Nếu bạn đang tìm kiếm sự thỏa mãn khi giúp đỡ những người khác và vì vậy việc đó cho sự thỏa mãn nhiều hơn, bạn vẫn còn quan tâm đến bạn, về điều gì sẽ cho bạn sự thỏa mãn nhiều hơn. Tại sao lại mang bất kỳ ý tưởng học thuyết nào vào nó? Người ta muốn tự do bởi vì nó gây thỏa mãn nhiều hơn và sống một sống nhỏ nhen tầm thường không gây thỏa mãn. Vì vậy tại sao lại có suy nghĩ ha i mặt này? Tại sao lại nói một phía gây thỏa mãn và phía kia không. Bạn hiểu chứ, thưa bạn? Tại sao không nói rằng – tôi thực sự

muốn *sự thỏa mãn* dù nó ở trong ái ân, trong tự do, hay trong giúp đỡ những người khác, trong trở thành một vị thánh vĩ đại, hay một người chính trị, hay kỹ sư, hay luật sư. Tất cả nó cùng là một qui trình, đúng chứ? Sự thỏa mãn trong nhiều cách, cả tiềm ẩn lẫn hiển lộ, đó là điều gì chúng ta muốn. Đúng chứ? Khi chúng ta nói rằng chúng ta muốn tự do chúng ta muốn nó bởi vì chúng ta nghĩ rằng có lẽ nó gây thỏa mãn khủng khiếp; và sự thỏa mãn tốt độ, dĩ nhiên, là ý tưởng kỳ lạ của đáp ứng cho mình này.

Người hỏi: Vậy là chúng ta phải loại bỏ sự tìm kiếm thỏa mãn này.

Krishnamurti: À, không thưa ạ. Hãy chờ đó thưa bạn. Loại bỏ sự thỏa mãn không là tự do. Tự do là cái gì đó hoàn toàn khác hẳn; không là cái gì đó có được từ cái gì khác. Nếu tôi loại bỏ hay làm tự do chính tôi khỏi sự thỏa mãn, tôi đang làm tự do chính tôi khỏi nó bởi vì tôi tìm kiếm một sự thỏa mãn lớn lao hơn nhiều. Không à? Vì vậy tại sao không khám phá lý do chúng ta muốn thỏa mãn? Không phải “chúng ta không nên” đó, nó chỉ là một ý tưởng, một công thức, và vì vậy có mâu thuẫn, và vì vậy có xung đột. Vì vậy chúng ta hãy thâm nhập một nghi vấn duy nhất. Hầu hết chúng ta ao ước, ham muốn, tìm kiếm, khao khát sự thỏa mãn. Đúng chứ?

Người hỏi: Tôi không nghĩ như thế.

Krishnamurti: Bạn không nghĩ như thế. Tại sao không, thưa bạn?

Người hỏi: Tôi không quan tâm đặc biệt đến sự thỏa mãn, nhưng tôi muốn biết tại sao tôi lại không thỏa mãn?

Krishnamurti: (Ồ! Chúa ơi!) Làm thế nào bạn biết rằng bạn không thỏa mãn. Bởi vì bạn đã biết sự thỏa mãn! (*Tiếng cười*) Đừng cười thừa các bạn, vì Chúa, đừng cười. Làm ơn, đây không là sự luồn lách khôn khéo của tranh luận. Tại sao tôi lại không thỏa mãn? Bởi vì tôi đã lập gia đình và việc đó không làm tôi thỏa mãn; bởi vì tôi đi đến đền chùa và việc đó không cho tôi sự thỏa mãn; (hãy theo sát tất cả điều này). Tôi đến những buổi họp mặt và việc đó chẳng có ý nghĩa gì cả; tôi nhìn cây cỏ và không cảm thấy gì cả; và thế là dần dần tôi không còn thỏa mãn với mọi thứ tôi nhìn, hay có được hay đã cảm thấy. Điều đó có nghĩa gì? Tôi đang tìm kiếm một thỏa mãn mà trong đó không có sự không thỏa mãn! Không à? Đây không là một câu nói khôn khéo; nó là điều hiển nhiên, đúng chứ? Không à, thưa bạn? Hãy nhìn kia, mỗi người chúng ta đang tìm kiếm sự thỏa mãn mặc dù anh ấy không thỏa mãn. Đúng chứ? Lúc này, tại sao chúng ta tìm kiếm sự thỏa mãn? – Không phải rằng nó đúng hay nó sai, nhưng cái hệ thống máy móc của sự tìm kiếm này là gì? (*Khoảng ngừng lâu*). Bạn chờ đợi tôi phân tích nó giúp bạn?

Người hỏi: Trong vài lãnh vực chúng ta phải tìm kiếm sự thỏa mãn để sống.

Krishnamurti: Vâng thưa bạn, dĩ nhiên có những nhu cầu thiết yếu; nhưng hãy đợi đó, thưa bạn, trước khi chúng ta đến điều đó, liệu chúng ta có thể khám phá tại sao chúng ta tìm kiếm sự thỏa mãn? Hãy thâm nhập nó, thưa bạn. Thỏa mãn là gì?

Người hỏi: Tôi nghĩ chúng tôi cần một số nhận thức về vấn đề anh trình bày đó với mục đích để phân biệt rõ ràng cho chính chúng tôi cái gì sẽ cho chúng tôi sự hạnh phúc vĩnh cửu.

Krishnamurti: Đừng chỉ sử dụng những từ ngữ, nhưng hãy suy nghĩ nó một chút nữa, chỉ suy nghĩ nó thôi. Tôi không biết bất kỳ điều gì về nhận thức – nó không có ở đây, nếu tôi được phép đề nghị. Chúng ta không đang bàn luận việc đó, thưa bạn, và chúng ta cũng không đang nói về vĩnh cửu hay không vĩnh cửu. Chúng ta muốn khám phá tại sao chúng ta, những con người luôn luôn đang tìm kiếm sự thỏa mãn.

Người hỏi: (Khán giả gợi ý nhiều lý do nhưng hầu như không thể nghe được.) Chúng tôi tìm kiếm sự thỏa mãn bởi vì chúng tôi muốn thay đổi.

Krishnamurti: Hãy chờ một tí, thưa các bạn, chỉ một tí thôi, thưa các bạn. Thức ăn gây thỏa mãn cho bạn, đúng chứ – có một bữa ăn ngon? Tại sao vậy? Bởi vì tôi đói, và thật là tốt khi loại bỏ cái cảm giác bụng bị trống rỗng. Hãy thâm nhập một chút nữa, thẳng đến tình dục. Gây rất thỏa mãn, điều đó rõ ràng. Tất cả các bạn đều im lặng! Tiếp theo, khi có một vị trí mà trong đó bạn thống trị những người khác, điều đó cũng gây rất thỏa mãn, đúng chứ? Bạn cảm thấy có quyền hành, bạn cảm thấy bạn ở trong một vị trí để ra lệnh cho những người khác làm mọi việc, và vì thế việc đó gây rất thỏa mãn. Người ta tìm kiếm những phương pháp khác nhau để kiếm được sự thỏa mãn – qua thức ăn, qua tình dục, vị trí, qua những đức hạnh khác nhau, và vân vân. Tại sao vậy? Người ta có thể hiểu rõ khi bạn thêm muốn thức ăn để cho bạn cảm thấy thỏa mãn khi bạn ăn nó, nhưng tại sao chuyển đến mức độ khác cho sự thỏa mãn; và có một sự việc như thế hay sao? Tôi cảm thấy được thỏa mãn với thức ăn, tôi muốn nhiều loại thức ăn, và, nếu tôi có tiền và ăn nó ngon miệng, tôi kiếm nó. Tôi cũng muốn một vị trí tốt trong xã hội, một vị trí rất được kính trọng, mà gây thỏa mãn nhiều bởi vì ở đó tôi cảm thấy an toàn, với một ngôi nhà to lớn, một người cảnh sát đứng canh ở cổng, và mọi chuyện như thế. Sau đó tôi muốn có thêm nữa

về nó – một ngôi nhà lớn hơn và hai người cảnh sát, và vân vân. Lúc này, sự thèm khát thỏa mãn này là gì? Các bạn hiểu rõ không, thưa các bạn, sự thèm khát, nó là cái gì? Tôi có một thèm khát thức ăn và tôi ăn nó – nếu tôi có thể có nó. Nhưng thèm khát vị trí – chúng ta hãy xem xét khía cạnh đó. Hầu hết chúng ta đều ham muốn vị trí – như người kỹ sư giỏi nhất, hay vị luật sư giỏi nhất, hay vị chủ tịch của một tổ chức nào đó, hay điều này hay điều kia. Tại sao? Ngoại trừ tiền bạc nó mang lại, ngoại trừ sự thoải mái, tại sao lại có sự thèm khát này?

Người hỏi: Tôi muốn thể hiện cho những người khác việc gì tôi có thể làm.

Krishnamurti: Mà là, làm cho ~~những~~ người gần bên cảm thấy ganh tị.

Người hỏi: (Nhiều câu bình phẩm ngắt ngang, không nghe rõ)

Krishnamurti: (Đó là như thế à? Hãy chờ đó thưa bạn – bạn đã không nghe quý ông kia, ~~thưa bạn.~~) Nếu bạn không có vị trí của bạn, bạn sẽ không là ai cả. Cởi bỏ những cái áo choàng của vị Giáo hoàng, hay những vị Khất sĩ không còn đi lang thang nữa và ông ấy sẽ chẳng còn là ai cả. Đó là như thế phải không? Vì vậy chúng ta sợ hãi không là ai cả, và đó là lý do tại sao chúng ta muốn có vị trí, đúng chứ? Để được đánh giá là một học giả vĩ đại, một người triết lý, một giáo viên? Nếu bạn thấy mình ở trong vị trí đó nó gây rất thỏa mãn – có tên của bạn được in trên tờ báo, và người ta đến với bạn và mọi chuyện như vậy. Đó là lý do tại sao chúng ta làm tất cả việc này? Đó là, phía bên trong chúng ta ~~chỉ~~ là những con người tầm thường với những đau khổ đang dày xéo, xung đột, cãi cọ trong gia đình, cay đắng, lo âu và sợ hãi liên tục ở đó. Và có

một vị trí phía bên ngoài nơi tôi được coi như một công dân rất được kính trọng, điều đó gây *rất* thỏa mãn. Đúng chứ? Tại sao chúng ta muốn vị trí bên ngoài này, tôi hỏi, và bạn đáp lại rằng “Tôi muốn nó bởi vì trong sống hàng ngày của tôi, tôi chỉ là một con người nhỏ nhen tội nghiệp.” Đúng chứ? Đó là như thế? (*Khoảng chừng lâu*).

Người hỏi: (Nhiều câu gợi ý không nghe được).

Krishnamurti: Điều gì thực sự đang xảy ra? Chúng ta đã đến được một mấu chốt nào đó, thưa bạn, chúng ta hãy bám sát nó; mấu chốt này là người ta phát giác rằng người ta muốn một vị trí mà sẽ gây thỏa mãn bởi vì bên trong người ta . . . chỉ là một người nhỏ nhen tầm thường. Nhưng có một người cảnh sát đứng canh ở cổng cho tôi một quan trọng khủng khiếp. Đúng chứ? Điều này rõ ràng, phải không? Chúng ta không phải thâm nhập tất cả điều đó, phải không?

Người hỏi: Chúng ta phải phơi bày chính mình, thưa ông.

Krishnamurti: Tôi đang phơi bày **bạn** lúc này! **Bạn** có lẽ không muốn được phơi bày nhưng đó là sự thật! – tôi là một thực thể đau khổ nhỏ nhen bên trong, với tất cả mọi loại giáo điều, những niềm tin trong Thượng đế, những nghi lễ và tất cả việc đó – một vũng xoáy của những ranh mãnh và đau khổ bên trong, và phía bên ngoài tôi **mình** có một người cảnh sát đứng canh ở cổng! Lúc này tại sao tôi phải có sự thèm khát vị trí bên ngoài này? **Bạn** hiểu rõ không? Tại sao vậy?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

Krishnamurti: Không thưa **bạn**. Làm ơn hãy thâm nhập nó. Tại sao chúng ta muốn? Lý do gì? Đừng rút gọn nó đến từ ngữ “ích kỷ”, thưa bạn.

Người hỏi: (Đóng góp dài không nghe rõ)

Krishnamurti: Thưa bạn, thưa bạn. Hãy nhìn, thưa bạn! Bạn không có một thèm khát cho vị trí, cho quyền hành, cho thanh danh, để được công nhận như một con người vĩ đại, có sự nổi tiếng, sự tai tiếng, và vân vân, hay sao? Bạn không có ham muốn này à?

Người hỏi: (Bình phẩm không nghe rõ)

Krishnamurti: Bạn thấy cách bạn đang tẩu thoát khỏi điều này! Bạn không có ham muốn này à, thưa bạn?

Người hỏi: Vâng.

Krishnamurti: Cuối cùng chúng ta cũng đến điểm mấu chốt! Lúc này tại sao? Hãy thâm nhập nó, thưa bạn. Tại sao? Tại sao bạn thèm khát một vị trí? Đừng nói do bởi những hoàn cảnh nên tôi đã bị đặt trong vị trí đó bởi xã hội, nên tôi đã bị quy định theo lối đó.

Người hỏi: Tôi ham muốn trong cùng cách như khi tôi bị đòi tôi thèm muốn thức ăn.

Krishnamurti: Ồ không thưa bạn! Ồ không! Bạn thấy rằng chúng ta không thể đòi diện điểm mấu chốt này gì cả!

Người hỏi: Những gợi ý thêm nữa. (Không nghe được)

Krishnamurti: Chúng ta hãy nghiêm túc. Buông thả trong tất cả những từ ngữ này là điều quá xuẩn ngốc. Bạn thực sự không đang suy nghĩ gì cả. Thưa bạn, đây là một câu hỏi rất đơn giản. Mọi người khắp thế giới đều muốn một vị trí – dù trong xã hội, trong gia đình, hay ngồi cạnh Thượng đế, “phía

bên phải của Cha”. Mọi người đều muốn một vị trí, có một thềm khát đối với nó. Tại sao vậy?

Người hỏi: (không nghe rõ)

Krishnamurti: Không thưa bạn ! Đừng tuôn ra những từ ngữ. Hãy phân tích nó, thưa bạn, đừng chỉ trả lời! Tại sao bạn muốn có nó?

Người hỏi: Đó là điều tự nhiên.

Krishnamurti: Tự nhiên à? Ồ thưa bạn! Bạn nói một điều rồi sau đó chuyển sang một điều khác. Bạn có khi nào để ý những con thú không, thưa bạn? Bạn có một sân nuôi gà; bạn có khi nào nhận thấy rằng luôn luôn có một con gà đang mổ một con khác? Có trật tự của hành động mổ. Vì vậy có lẽ chúng ta đã thừa hưởng sự việc này – muốn thống trị, muốn gây chiến, muốn tìm kiếm một vị trí là một hình thức của hung hăng. Không phải sao? Dĩ nhiên có chứ. Tôi có ý nói một vị thánh mà muốn tìm kiếm một vị trí liên quan đến sự thánh thiện của ông ấy cũng hung hăng như một con gà đang mổ con gà khác trong sân! Tôi không hiểu liệu bạn có theo kịp tất cả điều này. Bạn không à? Có lẽ chúng ta đã thừa hưởng sự thôi thúc hung hăng để thống trị này, đó là, để có một vị trí. Đúng chứ? Và điều này liên quan đến cái gì, sự hung hăng này, để có một vị trí trong xã hội (một vị trí mà phải được công nhận bởi những người khác, nếu không nó không là vị trí gì cả)? Tôi phải luôn luôn ngồi trên cái bục. Tại sao vậy? (*Khoảng ngừng*) Làm ơn hãy tiếp tục suy nghĩ điều này đi, thưa các bạn. Tôi đang phải trình bày mọi vấn đề. Tại sao bạn có sự hung hăng này? (*Khán giả gọi ý điều gì đó.*) Không thưa bạn. Nó không phải một vấn đề của cái gì đó đang thiếu sót. Ồ, làm thế nào chúng ta sẽ bàn luận cùng một nhóm người mà không bao giờ muốn thâm nhập bất kỳ điều gì.

Người hỏi: (Không nghe rõ).

Krishnamurti: Đó là **ột** trong những lý do, thưa bạn. Nhưng, chúng ta hãy quan sát điều này, thưa bạn. Có sự hung hăng. Đúng chứ? Khi tôi muốn có một vị trí trong xã hội, mà được công nhận bởi xã hội, đó là **ột** hình thức của hung hăng. Lúc này, tại sao tôi lại hung hăng?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

Krishnamurti: Bạn thấy không, bạn không vận dụng điều đó cho chính bạn. Bạn không khám phá, trong chính bạn, tại sao bạn lại hung hăng. Hãy quên đi “vị trí trong xã hội” chúng ta đã phân tích điều đó lúc nãy. Tại sao chúng ta hung hăng?

Người hỏi: Để đạt đến điều gì chúng ta muốn, điều gì chúng ta nhắm đến.

Krishnamurti: Và bạn nhắm đến cái gì? (Chúng ta đã nói điều đó rồi, thưa bạn. Chúng ta đã rời khỏi điều đó rồi.) Câu hỏi lúc này là, “Tại sao chúng ta hung hăng? Làm ơn hãy thâm nhập nó, thưa bạn. Người chính khách hung hăng, một quan chức quan trọng hung hăng, dù trong kinh doanh hay trong tôn giáo họ đều hung hăng – tại sao vậy?”

Người hỏi:: Trạng thái hung hăng bắt nguồn từ sợ hãi.

Krishnamurti: Đó là như thế à? Có lẽ! Hãy khám phá cho chính bạn, thưa bạn. Bạn hung hăng trong gia đình. Tại sao vậy? Trong văn phòng, trên xe buýt, và vân vân. Tại sao bạn hung hăng? Đừng giải thích nó, thưa bạn. Chỉ khám phá tại sao bạn là như thế.

Người hỏi: Tại sao tôi lại sợ hãi không là ai cả?

Krishnamurti: Hãy quan sát! Ntr người đàn ông kia vừa nói, sợ hãi có lẽ là nguyên nhân của sự hung hăng này bởi vì xã hội được cấu trúc để cho một công dân mà có một vị trí được tôn trọng, được đối xử bằng một lễ phép lớn lao, trái lại một con người không có vị trí gì cả bị quăng vào một xô – đưa vào quân đội và đến Việt nam, để bị giết chết. Vì vậy tại sao chúng ta hung hăng? Đó là bởi vì chúng ta sợ hãi không là ai cả phải không? Đừng trả lời nó, thưa các bạn, hãy thâm nhập nó! Thâm nhập nó trong chính bạn! Hay là, chúng ta sợ hãi bởi vì nó đã trở thành một thói quen. Tìm kiếm một vị trí đã trở thành một thói quen. Chúng ta thực sự không sợ hãi, nhưng nó đã trở thành một thói quen. Tôi không hiểu liệu bạn theo kịp điều này? Nếu do bởi sợ hãi khiến cho chúng ta hung hăng, đó là một sự việc. Nhưng có lẽ nó là động lực của xã hội mới đang khiến cho bạn sợ hãi. Bạn biết không thưa các bạn, họ đã làm một cuộc thí nghiệm, đặt những con chuột, hàng ngàn con chuột, trong một căn phòng rất nhỏ. Và khi chúng ở đó chúng mất đi mọi ý thức của sự cân đối. Con mẹ mà sắp sửa có con nhỏ, con chuột mẹ, không thêm quan tâm nữa, bởi vì áp lực của không gian, bởi vì không gian chật chội, sự kiện rằng có quá nhiều chuột đang sống cùng nhau làm cho chúng điên ~~đi~~. Hãy theo sát điều này. Trong cùng cách như vậy, nếu con người sống trong một thành phố rất, rất đông đúc và không có nhiều không gian, nó làm cho họ cũng rất hung hăng, làm cho họ thô bạo. Những con thú cần không gian để kiếm ăn; chúng có quyền về lãnh thổ, giống như những con chim. Chúng thiết lập lãnh thổ của chúng và chúng săn bắt những con thú khác bèn mẫn vào lãnh thổ đó. Vì vậy chúng có những quyền về lãnh thổ, và quyền về tình dục – tất cả những con thú đều có những quyền này. Và quyền về tình dục không có sự quan trọng lớn lao như quyền về lãnh thổ. Đúng chứ? Dĩ nhiên một số các bạn có lẽ biết tất cả điều này. Vậy là chúng ta có lẽ hung hăng bởi vì chúng ta không có đủ

không gian quanh chúng ta về phần vật chất . Bạn đang theo sát tất cả điều này chứ? Và điều này có lẽ là một trong những lý do vì sao chúng ta hung hăng. Một gia đình đang sống trong một căn phòng nhỏ, hay trong một ngôi nhà nhỏ cùng mười người các bạn trong đó, bạn bùng nổ, bị tức giận chẳng vì lý do gì cả. Vì vậy con người phải có không gian, và bởi vì anh ấy không có đủ không gian về phần vật chất , đó có lẽ là một trong những lý do gây ra sự hung hăng. Và người ta có lẽ hung hăng bởi vì người ta sợ hãi. Lúc này bạn lệ thuộc vào loại nào? Bạn hung hăng bởi vì bạn bị sợ hãi phải không?

Người hỏi: (Gợi ý không nghe rõ.)

Krishnamurti: Vậy là, bạn đang nói rằng, hãy bảo đảm được sự an toàn vật chất của tôi rồi sau đó tôi sẽ không hung hăng. Nhưng liệu có một điều như sự an toàn được bảo đảm trong sống hay sao? Và vì thế đó là lý do căn bản tại sao chúng ta sợ hãi – khi biết rằng không có sự an toàn vĩnh cửu nào như thế. Ở Việt nam không có an toàn. Ở đây bạn có lẽ có một chút an toàn nhưng nơi nào có chiến tranh không có an toàn gì cả và, khi một trận động đất xảy ra, nó hủy diệt mọi thứ – và vân vân. Vì vậy, hãy thâm nhập điều này cho chính các bạn, thưa các bạn, và khám phá liệu sự hung hăng của bạn được sinh ra từ sợ hãi, hay từ sự kiện rằng bạn bị vây bủa một cách chặt chẽ, cả bên ngoài lẫn bên trong. Phía bên trong bạn không có tự do – thuộc trí năng bạn *không* có tự do, bạn lặp lại điều gì những người khác đã nói. Những sáng chế về công nghệ, xã hội, cộng đồng, tất cả điều đó được cảm thấy liên tục như một áp lực vào bạn khiến bạn không còn khả năng gặp gỡ và vì vậy bạn nổ tung, bạn cảm thấy vô vọng. Lúc này, nó là loại nào – bạn lệ thuộc vào loại nào? Hãy khám phá, thưa các bạn. (*Khoảng ngừng lâu.*) Nếu bạn bị sợ hãi, và vì vậy bạn hung hăng, làm thế nào bạn sẽ giải quyết được sự sợ hãi này? Và nếu bạn được tự do khỏi sợ hãi bạn sẽ mất đi sự vui thú

của hung hăng, bạn không bận tâm khi bị sợ hãi chứ? Và vì biết rằng bạn sẽ mất đi sự vui thú của hung hăng, bạn không màng nếu bị sợ hãi phải không? Đúng chứ? Bạn có theo sát điều này không? (*Khoảng ngừng*) Sợ hãi gây khó chịu lắm nhưng hung hăng lại dễ chịu hơn. Đúng chứ? Và vậy là tôi không bị bận tâm khi bị sợ hãi chút chút bởi vì sự hung hăng cùng vui thú của nó cân bằng sự sợ hãi.

Người hỏi: Tôi nhận biết những khó khăn của tình huống.

Krishnamurti: A, tôi không hiểu bạn nhận biết điều gì, thưa bạn. Hãy thâm nhập nó. Tôi chỉ đang hỏi bạn. Vì vậy bạn có lẽ thích hung hăng hơn, nhưng cùng lúc lại bị sợ hãi. Vì vậy bạn thực sự không quan tâm đến sợ hãi hay hung hăng.

Người hỏi: (Không nghe rõ.)

Krishnamurti: Thưa các bạn, đây là một vấn đề rất khó khăn bởi vì mỗi người sẽ giải thích sự hung hăng theo cách riêng của anh ấy. Nhưng nếu bạn có thể đối diện vấn đề của sợ hãi này và xem thử liệu chúng ta có thể hiểu rõ sợ hãi đồng thời xem thử liệu có một khả năng được tự do khỏi sợ hãi, và khi điều đó được thông suốt, vậy thì liệu sẽ còn có sự hung hăng – loại của bạn, loại của tôi, loại của anh ấy hay của cô ấy nữa hay không? Bạn theo sát điều này chứ, thưa bạn? Vì vậy chúng ta hãy nắm lấy yếu tố này. Sợ hãi gây ra hung hăng phải không? Dĩ nhiên như thế. Tôi sợ hãi khi không có bất kỳ niềm tin nào và thế là tôi hung hăng vì niềm tin tôi có. Vì vậy sợ hãi đã sinh ra sự hung hăng liên quan đến niềm tin! Điều đó đơn giản. Đúng chứ? (Tất cả các bạn đang hưởng một giấc ngủ sáng sớm phải không, hay cái gì!) Vậy là, liệu có thể được tự do khỏi sợ hãi hay không? (Cuối cùng chúng ta đã đến được điểm mấu chốt!) Người ta chỉ đặt ra câu hỏi đó khi người ta thực sự muốn được tự do khỏi sợ hãi. Liệu có thể

sống không sợ hãi? Nó là một vấn đề rất phức tạp. Nó không là nói rằng, “Vâng, chúng ta phải sống không sợ hãi” và nhai lại những câu nói về nó. Nhưng liệu người ta có thể sống không sợ hãi? Nó có *nghĩa* gì? Theo vật chất, nó có nghĩa gì? Chúng ta sẽ thâm nhập từng bước một. Theo vật chất, sống không sợ hãi có nghĩa gì? Liệu có thể được, trong xã hội này như nó được cấu trúc, trong một văn hóa theo loại này, dù là văn hóa Cộng sản hay văn hóa hiện đại, hay một văn hóa cổ xưa, liệu có thể sống trong một xã hội mà không có sợ hãi?

Người hỏi: Không thể được.

Krishnamurti: Tại sao vậy? Là lòng quá, thưa các bạn! Khi người ta đến được những nghi vấn mấu chốt thì tất cả các bạn lại rất im lặng.

Người hỏi: Tôi chỉ suy nghĩ về điều gì sẽ xảy ra cho sống của tôi.

Krishnamurti: Liệu bạn sợ rằng nếu bạn có sự an toàn vĩnh cửu trong một xã hội ổn định, bạn sẽ không có sợ hãi phải không? (*Không nghe rõ*) (Vâng thưa bạn. Điều đó được hiểu, thưa bạn.) Vì thế, bạn sẽ không sợ hãi nếu bạn có một bảo đảm rằng sống, sự hiện diện hàng ngày mà bạn quen thuộc sẽ không bị lay động khỏi cái khuôn mẫu bạn đã quen thuộc. Đúng không? Và trên nền tảng đó chúng ta xây dựng xã hội. Rõ ràng là như thế. Đó là điều gì người Cộng sản đã làm. Vì vậy bạn nói rằng không thể sống trong một xã hội mà không có sợ hãi. Đó là như thế phải không? Không à?

Người hỏi: Tôi nghĩ rằng phải có thể được nhưng tôi không biết làm thế nào để thực hiện nó.

Krishnamurti: À! Nếu bạn nghĩ rằng nó có thể thực hiện được, đó chỉ là một ý tưởng. Sự kiện là người ta sợ hãi sống trong một xã hội như nó là, mà không có sợ hãi. Đúng chứ?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

Krishnamurti: (Chúng ta đang làm điều đó, thưa bạn. Đó là điều gì chúng ta đang nói chuyện, thưa bạn.) Một trong những sợ hãi của chúng ta là rằng muốn sống trong một xã hội người ta phải hung hăng. Chúng ta hãy chấp nhận điều đó trong chốc lát rằng – muốn sống trong một xã hội thuộc bất kỳ loại nào, Cộng sản, Tư bản, hay Ấn giáo, hay Hồi giáo bạn phải hung hăng và vì vậy bị sợ hãi với mục đích để sống sót. Hãy để nó ở đó. Lúc này chúng ta sợ hãi ở mức độ nào của sự hiện diện của chúng ta? Tôi có thể hiểu rõ rằng tôi sợ hãi vì tôi có lẽ không đủ lương thực cho ngày mai và vì vậy tôi sắp xếp để tàng trữ nó trong một tháng hay hai ngày và tôi sẽ bảo vệ nó và thấy rằng không ai ăn cắp được nó. Và tôi sợ rằng Chính phủ sẽ xuất hiện và làm điều này hay điều kia, và vì vậy tôi sợ hãi. Tôi có thể hiểu rõ điều đó. Lúc này liệu chúng ta chỉ hung hăng ở đó, tại mức độ đó? Chúng ta chỉ sợ hãi tại mức độ đó phải không?

Người hỏi: Phía bên trong chúng ta cũng giống như thế.

Krishnamurti: Chúng ta có ý nói gì qua từ ngữ “phía bên trong”? Từ ngữ đó có nghĩa gì, thưa bạn?

Người hỏi: (Không nghe rõ. Nhiều lời bình phẩm.)

Krishnamurti: Vậy là có sợ hãi tại mức độ khác. Nó được gọi ý rằng có sợ hãi trong liên hệ, và vì vậy chúng ta hung hăng trong liên hệ. Lúc này tại sao chúng ta sợ hãi trong liên hệ? (Tôi không hiểu từ ngữ “chân thật” có nghĩa gì, thưa bạn.)

Tại sao chúng ta sợ hãi trong liên hệ? Bạn sợ hãi người vợ của bạn hay người chồng của bạn, hay người hàng xóm của bạn hay ông chủ của bạn phải không? Tôi biết đó là một sự việc khá khủng khiếp khi thú nhận rằng bạn sợ hãi người vợ của bạn! Người ta sợ hãi mọi liên hệ. Tại sao vậy?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

Krishnamurti: Tại sao tôi sợ hãi? Làm ơn hãy đơn giản về nó bởi vì lát nữa nó sẽ trở nên rất phức tạp và nếu chúng ta không đơn giản ngay từ đầu chúng ta sẽ không hiểu được *bất kỳ điều gì* cả. Tại sao tôi sợ hãi người vợ của tôi hay người hàng xóm của tôi, hay ông chủ của tôi (mà là sự liên hệ) – tại sao?

Người hỏi: (Nhiều lời bình phẩm, không nghe rõ.)

Krishnamurti: Người bạn thân mến của tôi, bạn chưa lập gia đình! Vì vậy hãy để đó trong chốc lát. Tai ương của bạn sẽ đến mau thôi!

Người hỏi: Có sợ hãi trong liên hệ bởi vì “anh ấy” hay “cô ấy” hay “ông chủ của tôi” có thể khước từ tôi cái gì đó. (Lời bình phẩm thêm nữa nghe không rõ.)

Krishnamurti: Làm thế nào bạn nói chuyện về điều này khi bạn sẽ không đi từng bước một! Đừng nhảy vọt, đừng kết luận. Bạn sợ hãi người hàng xóm của bạn, ông chủ của bạn phải không? *Sợ hãi* – bạn biết rồi. Ông ấy có lẽ đuổi việc bạn. Ông ấy có lẽ không cho bạn lên lương, ông ấy có lẽ không khuyến khích bạn. Và cũng vậy bạn có lẽ sợ hãi người vợ của bạn vì cô ấy thông trị, cô ấy cầu nài, cô ấy bắt nạt, cô ấy không xinh đẹp. Vì vậy người ta sợ hãi. Tại sao vậy? Bởi vì người ta thèm khát sự tiếp tục. Chúng ta thâm nhập chậm

chậm hơn vào điều đó. Tôi xin đi khi quả quyết rằng phải thâm nhập chậm chậm, từng bước một. Tôi sợ hãi người vợ của tôi, vì sao vậy? Tôi sợ hãi bởi vì – nó rất đơn giản – cô ấy bắt nạt tôi và tôi không muốn bị bắt nạt. Tôi khá nhạy cảm và cô ấy hung hăng, và tôi bị trói buộc với cô ấy qua nghi lễ, qua hôn nhân, qua con cái. Và vì vậy tôi sợ hãi. Cô ấy thống trị tôi và tôi không thích điều đó. Đúng chứ, thưa các bạn? Tôi sợ hãi vì lý do đó, bởi vì tôi khá nhạy cảm và tôi thích làm những công việc khác hẳn. Tôi muốn nhìn ngắm cây cối, tôi muốn vui đùa với con cái, tôi muốn đi làm muộn, hay làm việc này việc kia, và cô ấy bắt nạt tôi và tôi không thích bị bắt nạt. Vậy là tôi bắt đầu sợ hãi cô ấy. Đúng chứ? Và cũng vậy, nếu tôi chống lại và nói rằng “Đừng bắt nạt tôi” cô ấy sẽ kiếm chế vui thú ái ân của cô ấy, vui thú của tôi với cô ấy. Vậy là tôi sợ hãi điều đó. Đúng chứ, thưa các bạn? Các bạn vẫn rất im lặng về điều này! Các bạn là một thế hệ rất lạ lùng! Tôi sợ hãi bởi vì cô ấy muốn gây ra một cuộc cãi cọ với tôi, và vân vân. Vậy thì tôi sẽ phải làm gì đây? Tôi sợ hãi và tôi bắt buộc phải liên hệ với cô ấy. Cô ấy thống trị tôi, cô ấy bắt nạt tôi, cô ấy ra lệnh cho tôi mọi việc, cô ấy khinh miệt tôi. Và, nếu tôi là một người đàn ông mạnh mẽ, tôi có sự khinh miệt đối với cô ấy. Bạn biết đó! Vì vậy tôi sẽ làm gì đây? Tôi sợ hãi. Tôi thừa nhận sự kiện đó, hay tôi lại che giấu nó đi và nói rằng “Nó là cái nghiệp của tôi”, “Nó là tình trạng bị quy định của tôi”, bạn biết không – bạn phản nản chống lại xã hội và môi trường sống quanh bạn.

Người hỏi: Tôi nghĩ rằng người ta phải chịu đựng trong im lặng.

Krishnamurti: Chịu đựng trong im lặng! Dù sao đi nữa bạn cũng đã làm việc đó.

Người hỏi: Ly dị cô ấy!

Krishnamurti: Ly dị quá tốn kém và mất quá nhiều thời gian, vì vậy bạn sẽ làm gì đây?

Người hỏi: Chịu đựng nó.

Krishnamurti: Lúc này điều gì xảy ra? Hãy theo sát nó, thưa các bạn. Điều gì xảy ra? Bạn bị sợ hãi và bạn chịu đựng nó. Vì vậy điều gì đang xảy ra cho bạn? Bạn bị sợ hãi và bạn quen thuộc sự sợ hãi này. Bạn quen thuộc sự bất nạt này, quen thuộc môi trường sống, vì vậy dần dần bạn trở nên dờ dẫm hơn và dờ dẫm hơn. Dần dần bạn mất đi mọi nhạy cảm. Bạn không còn nhìn ngắm cây cối mà bạn đã nhìn ngắm trước kia nữa, bạn không bao giờ nở nụ cười. Thế là dần dần bạn trở nên dờ dẫm. Chính xác đó là điều gì đã xảy ra với các bạn, thưa quý bạn và thưa quý cô. Bởi vì các bạn đã quen thuộc nó. Các bạn đã quen thuộc cái xã hội thối tha này, những đường sá bẩn thỉu này. Bạn không nhìn ngắm những con đường bẩn thỉu và bầu trời đáng yêu của một buổi chiều tối. Vì vậy sợ hãi (sự không hiểu rõ nó của bạn) kéo bạn đến tình trạng dờ dẫm. Các bạn sẽ làm gì đây, thưa các bạn! Đừng chỉ nói rằng “Vâng, ông hoàn toàn đúng”. Người bác sĩ đã chẩn đoán căn bệnh của bạn và ông ấy hỏi bạn sẽ làm gì đây? Bạn đã quen thuộc kinh Upanishads, kinh Gita, sự bẩn thỉu, khu nhà tồi tàn, sự bất nạt của người vợ, sự dọa nạt của những người chính trị, bạn đã hoàn toàn vô cảm, dờ dẫm. Bạn có lẽ đưa ra những bài giảng thuyết khôn ngoan, đọc sách báo và trích dẫn và tất cả việc đó, nhưng phía bên trong bạn dờ dẫm. Vì vậy bạn sẽ làm gì đây? (*Khoảng ngừng*) Không trả lời à.

Người hỏi: Loại bỏ tất cả việc đó đi.

Krishnamurti: Làm thế nào? Bằng một cử chỉ đáng yêu?

Người hỏi: Loại bỏ sự liên hệ.

Krishnamurti: Bước ra khỏi sống cô ấy, và sống con cái hay sao? Rồi rơi vào một cái bẫy khác? Vậy thì bạn sẽ *làm* gì đây thưa bạn?

Người hỏi: Khám phá tại sao cô ấy bắt nạt tôi.

Krishnamurti: Cô ấy sẽ không nói cho tôi biết. Cô ấy có những đau khổ riêng của cô ấy. Cô ấy có . . . Thượng đế biết những vấn đề gì. Có lẽ, cô ấy không thỏa mãn về ái ân. Có lẽ cô ấy bị bệnh tật – Ô, có lẽ có hàng tá sự việc. Bạn biết, cô ấy cảm thấy rằng cô ấy phải được nghỉ ngơi, có một ngày nghỉ, trải qua một thời gian nào đó mà không có người chồng của cô ấy, tách rời anh ấy, đi nghỉ ngơi. Vì vậy từ cô ấy tôi phải khám phá tại sao cô ấy bắt nạt tôi. Trước tiên, tôi phải giải quyết chính tôi. Thượng đế ơi. Các bạn, những con người thật là quá quắt . . . Vì vậy tôi sẽ làm gì đây?

Người hỏi: Kháng cự lại cô ấy.

Krishnamurti: Tôi không thể làm việc đó.

Người hỏi: Cố gắng thỏa hiệp.

Krishnamurti: Ô, Thượng đế ơi! Cô ấy giữ cá tánh của cô ấy và tôi giữ cá tánh của tôi. Vì vậy tôi sẽ làm gì đây?

Người hỏi: Anh trở nên dừng dừng.

Krishnamurti: Đó là điều gì bạn đã làm rồi. Bạn đã hoàn toàn dừng dừng với *mọi thứ* – với cây cối, với vẻ đẹp, với cơn mưa, với những đám mây, với sự bản thủ, với người vợ, với con cái. Bạn hoàn toàn dừng dừng.

Người hỏi: Có lẽ chúng ta phải nghi vấn mọi thứ mà chúng ta chấp nhận từ trước đến nay.

Krishnamurti: Hãy nhìn thưa bạn, nó là một vấn đề nghiêm trọng nhiều hơn là chỉ những trao đổi bằng từ ngữ này. Bởi vì bạn đã trở nên dửng dưng, lãnh đạm – qua sợ hãi, qua sự dọa nạt bởi những Thần thánh, kinh Upanishads, kinh Gita, bởi những người chính tị, bởi người vợ. Bạn đã trở nên dờ dẩn, đúng chứ? Vì vậy làm thế nào bạn đánh thức sự dờ dẩn này và quăng nó đi? Bạn hiểu rõ câu hỏi của tôi chứ? Tôi đã bị khiến cho dờ dẩn bởi người vợ của tôi, bởi những lặp lại của những quyển sách thiêng liêng đáng sợ, bởi xã hội tôi sống, tôi đã trở nên hoàn toàn vô cảm. Tôi không quan tâm đến điều gì xảy ra cho tôi hay điều gì xảy ra cho những người khác. Tôi đã trở nên lãnh đạm, khô khan. Tôi công nhận điều đó. Đó là một sự kiện. Bạn có lẽ không công nhận nó. Bạn có lẽ nói, “Ồ lúc này hay lúc khác tôi có trải qua những thời điểm kha khá nhạy cảm”. Những lúc này hay lúc khác đó chẳng có giá trị gì cả khi toàn thời gian bị dờ dẩn. Vì vậy, tôi phải làm gì đây? Tôi công nhận việc đó như một sự kiện. Và vấn đề là không phải làm thế nào xóa sạch nó! Tôi không chỉ trích nó. Tôi nói, “Đó là một sự kiện.” Thế là tôi sẽ làm gì đây? Ồ, thưa các bạn. Tôi sẽ làm gì đây?

Người hỏi: Tôi cảm thấy tuyệt vọng.

Krishnamurti: Vậy là bạn không thể làm gì cả, rồi sau đó bạn có nguyên một chính thể Ấn độ như nó là lúc này! Lúc này tôi muốn làm một việc gì đó; tôi thực sự làm. Bạn, những Thượng đế của bạn, những quyển sách tôn giáo của bạn, xã hội, văn hóa mà trong đó bạn đã lớn lên, tất cả những điều này đã khiến cho tôi trở thành vô cảm và dờ dẩn không thể tin nổi. Vì vậy tôi sẽ làm gì? Ồ, thưa các bạn. Tôi sẽ làm gì đây?

Người hỏi: Kết thúc toàn bộ sự việc.

Krishnamurti: Kết thúc à? Tôi sợ hãi phải kết thúc, đúng chứ? Trước hết liệu tôi có nhận biết, tôi có hiểu rõ rằng tôi dừng dừng? Các bạn có hiểu rõ không, thưa các bạn? (Các bạn thật là một thế hệ kỳ lạ!) (*Khoảng ngừng lâu.*) Được rồi, thưa các bạn, tôi sẽ nói hết việc này. Tôi trở nên vô cảm, và tôi thấy những lý do cho việc này trong người vợ của tôi, trong gia đình tôi, di thừa dân số, trọng tải khủng khiếp của mười ngàn năm truyền thống, những nghi lễ vô tận, những bản thiêu bên trong ngôi nhà và bên ngoài ngôi nhà, và vân vân. Tôi thấy những lý do tại sao cái trí bị làm mờ dần, qua giáo dục và vân vân. Đó là sự *kiện*. Lúc này tôi sẽ làm gì đây? Trước hết tôi không muốn sống theo lối đó. Đúng chứ? Tôi không thể sống theo lối đó. Nó còn tồi tệ hơn một con thú. (Ồ! Các bạn không hứng thú à.)

Người hỏi: Làm ơn hãy tiếp tục.

Krishnamurti: Vì vậy trước hết tôi thấy nguyên nhân, và kết quả, và tôi thấy không thể sống theo lối đó được nữa. Lúc này điều gì khiến cho tôi nói rằng, “Không thể sống theo lối đó được nữa”? Làm ơn hãy theo sát tất cả điều này. (Thưa các bạn. Làm ơn đừng ho.) Điều này đòi hỏi chú ý nhiều lắm. Điều gì khiến tôi nói rằng, “Tôi không được sống theo lối đó nữa”? (*Khoảng ngừng lâu*) Tôi bị vô cảm. Nếu nó gây đau khổ và tôi muốn thay đổi, lúc đó tôi đang thay đổi bởi vì tôi nghĩ rằng một cái gì đó sẽ cho tôi sự vui thú lớn lao hơn. (Ồ, các bạn không thấy tất cả điều này!) Tôi muốn thay đổi bởi vì tôi thấy rằng một cái trí mà quá mờ dần thực sự không đang sống và phải có thay đổi. Nếu tôi thay đổi bởi vì nó gây đau khổ – hãy theo sát điều này, làm ơn – nếu tôi thay đổi bởi vì nó gây đau khổ vậy thì tôi đang theo đuổi vui thú. Đúng chứ? Và sự theo đuổi vui thú là nguyên nhân của tình trạng vô cảm

này. Vô cảm này đã bị gây ra bởi vì tôi đã tìm kiếm vui thú – vui thú trong gia đình, trong những Thượng đế, trong kinh Upanishads, kinh Koran, kinh Bible, trong Giáo hội. Và tất cả điều đó đã dẫn tôi đến tình trạng này – *đờ đẫn*. Nguồn gốc của chuyên động đã là vui thú, và nếu tôi chống lại việc này lại nữa nó sẽ là sự theo đuổi của vui thú!

Liệu bạn đang theo sát tất cả điều này? Tôi đã nhận ra cái gì đó! Tôi đã nhận ra rằng nếu tôi thay đổi bởi động cơ của vui thú tôi sẽ quay lại cùng vòng luân quần cũ. Làm ơn, thưa các bạn, hãy hiểu rõ điều này – bằng những quả tim của bạn, không phải bằng những cái trí nhỏ nhen dốt nát của bạn. Hiểu rõ điều này bằng những quả tim của các bạn – rằng khi bạn đã bắt đầu tìm kiếm vui thú bạn phải kết thúc trong tai họa, mà là tình trạng *đờ đẫn*. Nếu bạn phá vỡ được *đờ đẫn* đó bởi vì bạn muốn một loại vui thú khác *vậy* thì bạn quay lại cùng vòng *lun* quần. Vì vậy tôi đang nói rằng, “Hãy nhìn điều gì tôi đang làm!” Vì vậy tôi phải rất cảnh giác về vui thú. Tôi sẽ không phủ nhận nó, bởi vì nếu tôi phủ nhận nó tôi đang tìm kiếm một vui thú khác, vui thú lớn lao hơn. Vì vậy tôi thấy rằng vui thú dẫn cái trí đến những thói quen mà tạo ra *đờ đẫn* hoàn toàn. Tôi treo bức tranh đó trên tường vì nó cho tôi vui thú lớn lao. Tôi đã ngắm nghía nó trong viện bảo tàng hay trong phòng trưng bày tranh và tôi *no*ang, “Ồ đó là bức tranh đẹp làm sao!” Tôi mua nó, nếu tôi có tiền, và treo nó trong phòng của tôi. Tôi ngắm nghía nó hàng ngày – và nói rằng “Đẹp quá”. Vậy là tôi đã quen thuộc nó. Bạn hiểu rõ chứ? Vì vậy vui thú ngắm nghía nó mỗi ngày đã tạo ra một thói quen mà lúc này ngăn cản tôi không thấy được nữa. Tôi không biết liệu bạn có hiểu rõ điều này. Giống như ái ân! Cái thói quen như *tiế*, quen thuộc đến một điều gì đó, là sự bắt đầu của *dùng* *dung*. Bạn đang theo sát tất cả điều này chứ? Bạn quen thuộc sự *bản* *thi*u của ngôi làng kể bên khi bạn đi ngang qua nó hàng ngày. Những cậu bé và những cô bé đan g làm *bản* *con* *đườ*ng – sự *bản* *thi*u, *tồi* *tàn*, *bụi* *bặm*. Bạn quen

thuộc nó, và sau đó bạn *đã* quen thuộc nó. Cùng cách như vậy bạn đã quen thuộc vẻ đẹp của cây cối, đơn giản bạn không nhìn nó nữa. Vậy là tôi đã khám phá rằng nơi nào tôi theo đuổi vui thú phải có, sâu *thẳm* bên trong nó, gốc rễ của a đời dẫn. Ồ! Làm ơn hãy thấy điều này! Không có gốc rễ thiên đàng trong vui thú, chỉ có gốc rễ của dửng dưng và đau khổ.

Vậy là tôi sẽ làm gì nếu tôi thấy điều đó rất rõ ràng? Vui thú là một *cám dỗ*! Bạn hiểu rõ chứ? Tôi nhìn ngắm một cái cây: nó là một vui thú lớn lao. Nhìn ngắm một đám mây đen đầy nước mưa và cái cầu vồng, và điều này dường như là một sự việc lạ thường. Đó là một vui thú, đó là một hài lòng, đó là một tận hưởng kỳ diệu. Tại sao tôi không thể để nó lại ở đó. Bạn hiểu rõ chứ? Tại sao tôi phải nói rằng, “Tôi phải cất giữ nó lại”? (Tôi không hiểu liệu bạn đang theo sát tất cả điều này.) Sau đó vào ngày kế tiếp tôi thấy đám mây đen khác, đầy nước mưa, và những chiếc lá đang nhảy múa trong gió, ký ức của ngày hôm qua đã làm hồng cảnh đang thấy này. Tôi đã trở nên vô cảm. Vì vậy tôi sẽ phải làm gì đây? Tôi không thể phủ nhận vui thú, nhưng điều này không có nghĩa tôi nuông chiều vui thú. Vì vậy lúc này tôi hiểu rõ rằng chắc chắn vui thú nuôi dưỡng sự dửng dưng. Tôi thấy được nó. Tôi thấy nó như một sự kiện giống như tôi thấy cái micrô – không phải như một ý tưởng, không phải như một lý thuyết, không phải như một suy nghĩ, nhưng như một sự kiện thực sự. Đúng chứ? Vậy là tôi đang nhìn ngắm sự vận hành của vui thú. Bạn theo kịp chứ? Qui trình của vui thú là cái gì tôi đang nhìn ngắm. Như, “Tôi thích bạn” và “Tôi không thích một ai khác nữa”, mà lại nữa trong cùng khuôn mẫu. Tất cả những đánh giá của tôi đều dựa vào thích và không thích. Tôi thích bạn bởi vì bạn được kính trọng. Tôi không thích bạn bởi vì bạn *không* được kính trọng. Bạn là một người Hồi giáo, hay một người Ấn giáo, hay bạn có những thỏa mãn ái ân này và tôi thích những thỏa mãn ái ân khác – và vân vân. Bạn theo kịp chứ? Thích và không thích. Vì vậy tôi nhìn ngắm nó. Và lại nữa thích và không

thích là một thói quen, mà tôi đã vun quén qua vui thú. Lúc này cái trí đang nhìn ngắm toàn chuyển động của vui thú, và bạn không thể nhìn ngắm nó nếu bạn chỉ trích nó. Các bạn đang theo sát điều này? Vậy là điều gì đã xảy ra cho cái trí của tôi? Hãy nhìn ngắm nó, thưa bạn. Điều gì đã xảy ra cho cái trí của tôi? (Ồ! Bạn chỉ tuôn ra *những từ ngữ*. Bạn không biết bạn đang nói gì.) (Điều đó đúng, thưa bạn.) Nó đã trở nên nhạy cảm hơn nhiều. Đúng chứ? Vì vậy thông minh hơn nhiều. Lúc này thông minh đó đang hành, không phải thông minh của tôi hay thông minh của bạn, chỉ là thông minh. Tôi không hiểu liệu bạn đang theo sát điều này. Trước kia, đã có tình trạng dừng dưng và tôi không thêm quan tâm. Cái trí không thêm quan tâm liệu tôi có sống giống như một con heo hay không. Và tôi nhận ra rằng tôi phải thay đổi. Và tôi thấy muốn thay đổi đến một vui thú lớn hơn vẫn là quay lại cùng một hỗn loạn. Vậy là cái trí đã nhận ra cái gì đó, đã thấy cái gì đó. Không phải bởi vì ai đó đã nói về nó – nhưng nó đã thấy cái gì đó rất rõ ràng – rằng nơi nào có sự theo đuổi vui thú, việc này chắc chắn nuôi dưỡng sự dừng dưng. Vì vậy cái trí đã được mài bén. Và nó đang quan sát vui thú trong từng chuyển động. Và bạn chỉ có thể quan sát bất kỳ thứ gì đó một cách tự do, nếu không kèm hãm, chỉ trích hay đánh giá. Vì vậy cái trí đang quan sát. Và nó nói rằng “Điều gì là sai trái với tôi, tại sao tôi không thể nhìn ngắm một cái cây, tại sao tôi không thể nhìn ngắm khuôn mặt đẹp đẽ của một em bé hay của người phụ nữ?” Tôi không thể nhắm mắt lại – mà quáng chạy trốn đến dãy Himalayas. Nó ở đó. Đúng chứ? Vì vậy tôi sẽ làm gì? Không nhìn à. Quay đầu đi khi tôi đi ngang qua một người phụ nữ hay sao? (Mà điều gì những vị khất sĩ làm, họ biết được tất cả những ranh mãnh cũ kỹ và tất cả việc đó.) Vì vậy tôi sẽ phải làm gì đây? Vì vậy tôi nhìn. Bạn hiểu không? Tôi nhìn. Tôi ngắm cái cây đó, vẻ đẹp của cành cây, vẻ đẹp uốn lượn của cái cây. Tôi nhìn khuôn mặt đẹp đó, thật cân đối, nụ cười, hai mắt. Tôi nhìn. Hãy theo sát điều này.

Khi tôi *nhìn*, không có vui thú. Liệu bạn nhận biết nó? Liệu bạn nắm bắt nó? Bạn hiểu rõ điều gì chúng ta đang nói chứ? Khi tôi nhìn, còn có *điều* dành cho vui thú không? Tôi không nhìn bằng sự sợ hãi, nói rằng, “Thượng đế ơi! Tôi đang vướng vào cái bẫy của vui thú!” Nhưng tôi nhìn, cho dù nó là cái cây, cái *đài* vòng, đường bay của con chim, hay một người phụ nữ đẹp, hay một người đàn ông. Tôi nhìn. Trong nhìn đó không có vui thú. Vui thú *chảy* ra khi suy nghĩ chen vào.

Lúc này nếu không hiểu rõ toàn tiến hành này – những vị thánh, những con người xấu xa không chín chắn được gọi là những vị thánh, những vị Rishi, những người biên soạn những quyển sách thiêng liêng, họ đều chỉ trích việc này. *Đừng* nhìn, họ nói. Và thế là – *nhìn*. Và khi bạn thấy rất rõ ràng rằng cũng không có vui thú hoặc không vui thú. Nó ở đó. Vẻ đẹp của khuôn mặt, dáng đi, cái áo, vẻ đẹp của cái cây. Một giây sau suy nghĩ chen vào và nói rằng, “Đó là một phụ nữ đẹp”. Và tất cả sự tưởng tượng, ái ân, những gợi ý, những ly kỳ, bắt đầu. Liệu các bạn theo sát tất cả điều này, thưa các bạn, và các bạn sẽ làm gì về nó đây? Điều gì xảy ra? Suy nghĩ chen vào, và điều gì quan trọng lúc này không là vui thú, bởi vì điều đó đã được hiểu rồi, không có gì phải giải thích thêm về nó. Hãy nhìn điều gì đã xảy ra. Cái trí đã trở nên nhạy cảm lạ thường, và vì vậy có kỷ luật cực kỳ, kỷ luật cực kỳ nhưng không qua một kỷ luật bị áp đặt. Bằng cách nhìn ngắm rằng tôi chờ đợi, vô cảm – nhìn *ngắm* nó, và nhìn *ngắm* nó – cái trí đã trở nên nhạy cảm. Nhìn *ngắm* là kỷ luật. Tôi tự hỏi liệu bạn nắm bắt điều này! Không có sự trấn áp trong loại kỷ luật mà cần thiết cho mục đích *thấy*. Vậy là cái trí đã trở nên nhạy cảm cực kỳ, kỷ luật cao độ, và vậy là mọt mọt – không phải sự mọt mọt liên quan đến quần áo hay thức ăn, tất cả việc đó đều quá không chín chắn và trẻ con. Và lúc này cái trí nói rằng nó đang nhìn *ngắm* vui thú và nó thấy rằng sự tiếp tục của vui thú được tạo tác bởi suy nghĩ. Đúng chứ? Vậy là tôi

đã thâm nhập vào một kích thước hoàn toàn khác hẳn. Bạn hiểu rõ chứ? Một kích thước mà trong đó tôi phải làm việc rất cần cù và không một ai sẽ nói cho tôi về nó. Tôi có thể nói cho bạn, nhưng bạn phải làm việc đó cho chính bạn. Vì vậy tôi hỏi – “Tại sao suy nghĩ lại chen vào tất cả việc này?” Tôi nhìn cái cây đó, tôi nhìn người phụ nữ đó, tôi nhìn người đàn ông đi ngang qua trong chiếc xe sang trọng, một chiếc xe đẹp được lái bởi một người tài xế, và tôi nói rằng “Được rồi”. Nhưng tại sao suy nghĩ lại chen vào? Tại sao vậy? (*Khoảng ngừng lâu*) (*Khán giả đưa ra một gợi ý*) Không thừa bạn, không thừa bạn. Tôi đã không học nghệ thuật của *nhìn ngắm*. Hãy lắng nghe điều này. Tôi đã không học nó. Khi tôi đã nói “Tôi thấy được sự đờ đẫn, vô cảm” tôi thực sự đã không thấy nó. Hãy thấy nó – đừng thay đổi sự vô cảm, nhưng chỉ thấy nó. Vì vậy lúc này, tôi đang hỏi chính mình, “Tại sao suy nghĩ lại chen vào bức tranh đó?” Tại sao tôi không thể chỉ nhìn cái cây đó, hay người phụ nữ đó, hay chiếc xe hơi đó? Tại sao? Tại sao suy nghĩ lại chen vào việc này?

Người hỏi: Ký ức xuất hiện như một rào chắn.

Krishnamurti: Hãy tự đặt ra *cho chính bạn* câu hỏi đó, thưa bạn, và đừng nói rằng “Ký ức xuất hiện như một rào chắn”. Bạn vừa nghe ai khác nói điều đó. Bạn đã nghe *tôi* nói điều đó hàng tá lần, và bạn lặp lại và quăng lại như ng từ ngữ đó vào tôi. Chúng không có ý nghĩa gì đối với tôi cả. Tôi đang đưa ra một câu hỏi hoàn toàn khác hẳn. Tôi đang hỏi tại sao suy nghĩ cứ chen vào nó. (*Lời gợi ý từ khán giả*) Hãy tự hỏi chính bạn, thưa bạn, và khám phá câu trả lời. Tại sao có sự ngăn cản liên tục này của suy nghĩ? Bạn hiểu rõ chứ thưa bạn? Rất lý thú nếu bạn tự thâm nhập nó cho chính bạn. Lúc này bạn không thể nhìn vào *bất kỳ việc gì* mà không có suy nghĩ, mà không có một hình ảnh, mà không có một biểu tượng. Tại sao? (*Khoảng ngừng lâu*) Bạn muốn *tôi* trả lời nó phải không? Một

quý ông ngồi rất thoải mái và nói rằng “Vâng”. “Làm ơn trả lời nó đi, được chứ thưa ông?” Và nó sẽ chẳng tạo ra sự khác biệt gì cho quý ông đó. (Điều đó đúng, và nó đã trở thành một thói quen. Suốt năm mươi năm qua, bất kỳ điều gì bạn đã thực hiện) Nếu nó là một thói quen, vậy thì tôi sẽ làm gì đây? Tôi có thấy thói quen như một ý tưởng hay *thực sự* như một thói quen – bạn thấy sự khác biệt chứ? Nếu bạn thấy vậy thì bạn phải tìm cho ra.

MADRAS

Ngày 05 tháng giêng năm 1968

THỜI GIAN, KHÔNG GIAN VÀ CÁI TRUNG TÂM

Lý tưởng, ý tưởng, và “cái gì là”. Cần hiểu rõ sự cam chịu đau khổ: phiền muộn, cô độc, sợ hãi, ganh tị. Cái trung tâm vị kỷ. Không gian và thời gian của cái trung tâm. Liệu có thể không có một trung tâm của cái tôi và vẫn sống trong thế giới này? “Chúng ta sống trong nhà tù của suy nghĩ riêng của chúng ta.” Thấy cấu trúc của cái trung tâm. Nhìn không có cái trung tâm.

KRISHNAMURTI: Sáng nay chúng ta sẽ cùng nhau thâm nhập điều gì đây?

Người hỏi: Ký ức tâm lý là gì, và làm thế nào nó được khắc sâu vào bộ não?

Người hỏi: Anh sẽ thâm nhập vấn đề của vui thú và suy nghĩ được chứ?

Người hỏi: Ý tưởng về sống, và về thế giới này là gì?

KRISHNAMURTI: Các bạn muốn nói chuyện về vấn đề đó à? “Ý tưởng về sống và về thế giới này là gì?” Và cũng vậy, người suy nghĩ là gì, và suy nghĩ . . . Bạn nói gì đây, thưa các bạn, tôi rất vui lòng về bất kỳ điều gì chúng ta nói chuyện.

Người hỏi: Chúng ta có thể tiếp tục nói về suy nghĩ? Buổi nói chuyện vừa qua đã kết thúc bằng vấn đề của thời gian và không gian.

Người hỏi: Chúng ta có thể nói thêm một chút, giải thích thêm một chút, về thời gian, không gian và cái trung tâm, mà chúng ta đang nói ngày hôm trước?

Người hỏi: Tại sao chúng ta lại muốn nói chuyện về điều gì đó từ “ngày hôm trước”? Nó đã qua rồi kia mà.

KRISHNAMURTI: Có lẽ nếu chúng ta nói chuyện về vấn đề một ý tưởng về sống, và đang sống này, chúng ta sẽ bắt chợt bắt gặp vấn đề của thời gian, không gian và cái trung tâm. Tôi nghĩ tất cả những vấn đề khác đều sẽ được bao gồm trong đó. Ý tưởng về sống là gì? Chúng ta có ý gì qua từ ngữ ý tưởng, cái từ ngữ? Áp ụ, tưởng tượng, tạo tác. Một thế giới thuộc ý tưởng là một thế giới của những ý tưởng, những công thức, một thế giới của những lý thuyết, một thế giới của sự hình thành thuộc học thuyết tưởng tượng. Đó là điều gì chúng ta muốn nói đến, đúng chứ, khi chúng ta nói về những ý tưởng? Một thế giới thuộc ý tưởng, một thế giới thuộc học thuyết. Trước hết, vị trí của nó trong những liên hệ của chúng ta với những người khác, trong bối cảnh đang sống, là gì? Sự liên hệ giữa thế giới thuộc ý tưởng là gì, mà trong chừng mực nào đó chúng ta đã diễn tả hay giải thích bằng từ ngữ, sự liên hệ giữa thế giới ý tưởng đó và đang ở hàng ngày thực sự là gì? Liệu có bất kỳ liên hệ gì? Tôi bị đau răng; đó là một sự kiện rõ ràng. Và ý tưởng về không bị đau răng là một không thực sự. Sự kiện là, tôi bị đau răng. Cái còn lại là một tưởng tượng, một ý tưởng. Lúc này sự kiện, “cái gì là”, đang sống hàng ngày thực sự, có liên hệ gì với công thức, ý tưởng? Nó có bất kỳ sự liên hệ gì không? Bạn tin tưởng, ít ra một số trong các bạn, những người Ấn giáo tin tưởng rằng có Đại ngã. (Chúng ta đang bàn về một chủ đề nhạy cảm.) Rằng có cái gì đó vĩnh cửu. Đó là một ý tưởng, một học thuyết, một giả thuyết, đúng chứ? Không à? Shankara hay Vedanta hay con chim nào đó đã nói rằng có Đại ngã này, hay nó là gì

chăng nữa, một thực thể tinh thần. Đó chỉ là một ý tưởng, phải không?

Người hỏi: Còn nhiều hơn điều đó.

KRISHNAMURTI: Nhiều hơn nữa sao?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: Người ta nói rằng có cái gì đó vĩnh cửu .

..

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: (Tôi không giả sử, thưa bạn.) Có lý thuyết này, thưa bạn, ý tưởng rằng có một tình trạng vĩnh cửu, một sự thật bên trong mỗi người, Thượng đế, hay bất kỳ từ ngữ nào bạn thích gọi nó. Tất cả những người Thiên chúa giáo, những người Hồi giáo đều nói như vậy, và những người khác sử dụng những từ ngữ khác. Ở đây bạn sử dụng một loạt những từ ngữ. Lúc này, đó không là một ý tưởng mà không có thực tế gì cả hay sao?

Người hỏi: Lúc này nó là một ý tưởng, nhưng trong dòng thời gian chúng ta hy vọng khám phá sự việc đó cho chính chúng ta.

KRISHNAMURTI: Khi bạn giả sử rằng có một sự việc nào đó, một cái gì đó, vậy thì chắc chắn bạn sẽ không khám phá ra nó! Theo tâm lý, qui trình này ắt đơn giản. Nhưng tại sao lại giả sử bất kỳ điều gì?

Người hỏi: Tôi thương yêu một người phụ nữ đẹp nhất trên thế giới, nhưng tôi không bao giờ thấy cô ấy. Mặc dù tôi đã không thấy cô ấy nhưng nó là một sự kiện rằng cô ấy đẹp.

KRISHNAMURTI: Ô, hãy ngừng nói điều đó đi, thưa bạn. Nó hơi hơi không ổn thế đâu. Điều này sẽ dẫn đến tình trạng điên khùng mà thôi. Chúng ta có ~~nh~~ học thuyết, những ý tưởng – lý tưởng của con người hoàn hảo, lý tưởng của điều gì nên làm, một con người tự do nên hành động, suy nghĩ, cảm thấy, sống như thế nào và vân vân. Nhưng đây là tất cả những ý tưởng, đúng chứ?

Người hỏi: Chắc chắn rằng điều gì anh gọi là “cái gì là” cũng là một ý tưởng!

KRISHNAMURTI: Vậy à? Khi bạn bị đau răng thực sự, đó là một ý tưởng à: khi bạn bị đau khô thực sự bởi vì bạn không có việc làm, không có lương thực, đó là một ý tưởng hay sao? Khi một người nào đó mà bạn thương yêu bị chết và bạn đau khổ vô cùng, đó là một ý tưởng à?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: Cái gì! Một cơn đau răng không là thực tế sao? Tất cả các bạn đang sống ở đâu vậy? Khi chết đến vì tuổi già hay trong một tai nạn bạn gãy một chân, hoặc là việc gì chẳng nữa – nó thuộc lý thuyết, khó hiểu sao? Nó là một ý tưởng à? Thưa bạn, lúc này chúng ta đang bàn về những ý tưởng. Một ý tưởng về sống. Tại sao bạn muốn những ý tưởng?

Người hỏi: Để làm cho sống có một chất lượng.

KRISHNAMURTI: Tại sao tôi phải làm cho sống có một chất lượng? Tôi *sống*, tôi chịu đựng đau khổ.

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: Đó chỉ là như thế. “Làm thế nào bạn chặn đứng việc này, hình thành một ý tưởng về sống?” Tại sao bạn muốn hình thành một ý tưởng về sống; những sự việc nên giống như cái gì? Thực tế về sống là gì, bạn hỏi. Thực tế của sống là đó kia, nó là đau khổ. Có đau khổ, có vui thú, có thất vọng, có phiền muộn.

Người hỏi: Chúng chỉ có vẻ thực tế.

KRISHNAMURTI: Bạn có ý gì, “chỉ có vẻ thực tế”?Ồ, bạn có ý nó là một ảo tưởng! Bạn có ý không có gì như vui thú, đau khổ, chiến tranh? Rằng đây là một thế giới đáng yêu? (*Tiếng cười*). Khi họ tước mất việc làm của bạn bạn nói rằng không có sự việc như thế, phải không! Khi bạn không có lương thực, bạn nói rằng đó là một ảo tưởng, đúng chứ? Không à? Vậy thì bạn đang nói về điều gì? Bạn nói rằng nó không là thực tế à? Bạn có ý gì?

Bạn nói rằng một ý tưởng là một phương tiện dẫn đến một kết thúc? Đây thực sự là một thế giới lạ lùng quá. Tất cả chúng ta đang nói về điều gì đây! Chúng ta đã phân tích rất cẩn thận từ ngữ “ý tưởng” đó, nó có nghĩa gì? Đúng chứ? Quý ông kia nói rằng nhiều người cần ý tưởng.Ồ, hãy giữ lấy điều đó, thưa bạn, hãy giữ lấy điều đó.

Người hỏi: Tôi đã không nói điều đó. Tôi đã nói rằng nhiều người cần hiểu rõ từ ngữ “ý tưởng”.

KRISHNAMURTI: Chúng ta đã vừa giải thích nó. Vì vậy chúng ta hãy tiếp tục với nó. Chúng ta đã hỏi ý tưởng có liên

quan gì với đang sống hàng ngày. Đang sống hàng ngày là sự quần quai hàng ngày của đi đến văn phòng, sự quần quai hàng ngày của bị hành hạ bởi cô độc, đau khổ và vùn vụt. *Cái đó*, mà là cái thực sự, mà là cái gì là, mà là điều gì đang xảy ra hàng ngày trong *ông* của chúng ta, có liên hệ gì, *cái đó* có liên quan gì với ý tưởng?

Người hỏi: Tôi có thể nói một điều gì đó được không?

KRISHNAMURTI: Rất hài lòng, thưa bạn. Bạn có quyền tham gia.

Người hỏi: (Một câu nói dài. Không nghe rõ.)

KRISHNAMURTI: À! Bạn ấy nói rằng nếu chúng ta thực sự hiểu rõ ý tưởng, sống sẽ khác đi, và bạn ấy trích dẫn vài quý ông khác, tôi không biết họ. Tại sao tôi phải hiểu rõ những ý tưởng? Khi tôi đầy đau khổ, khi tôi không có lương thực, khi đưa con trai tôi chết, khi tôi bị điếc, câm, dốt nát – ý tưởng có liên quan gì với tất cả cái đó? Ý tưởng là từ ngữ, khái niệm, lý thuyết. Liệu nó có một ảnh hưởng quan trọng gì cho sự cô độc dần vật của tôi?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: Cái gì *tra* bạn, cái gì *th* bạn! Tôi nghĩ chúng ta phải tiếp tục với nó, nếu không chúng ta sẽ chẳng đi đến đâu cả. Chúng ta không sẵn lòng đối diện những sự kiện và chúng ta loanh quanh cùng những từ ngữ. Thực tế không là một ý tưởng; thực tế là sống hàng ngày của tôi, đúng chứ? Thực tế rằng tôi đang bị hành hạ, và đau khổ không là một lý thuyết, không là một khái niệm, nó là một qui trình thực tế trong sống. Vì vậy tôi tự bảo chính mình – tại sao tôi có những ý tưởng về đau khổ? Nó là một lãng phí khi có

những ý tưởng về đau khổ. Vậy là tôi không muốn những ý tưởng, tôi muốn hiểu rõ sự đau khổ. Đúng chứ?

Vậy thì vấn đề là – đau khổ là gì? Có đau khổ thuộc cơ thể, như đau răng, đau dạ dày, đau đầu, và bệnh tật, và cũng có đau khổ ở một mức độ khác hẳn, ở mức độ thuộc tâm lý. Lúc này, làm thế nào tôi có thể được tự do khỏi việc đó. Tự do khỏi sự đau khổ bên trong. Tôi có thể đến bác sĩ để điều trị đau đớn thuộc cơ thể. Nhưng có đau khổ thuộc tâm lý trong ý nghĩa mà tôi phải chịu đựng. Tôi chịu đựng cái gì? Người ta có đau khổ về cái gì, thưa bạn?

Người hỏi: Cô độc và sợ hãi.

KRISHNAMURTI: Đúng rồi! Cô độc và sợ hãi. Và tôi muốn được tự do khỏi nó, bởi vì cô độc và sợ hãi này luôn luôn là một gánh nặng, chúng làm tối tăm suy nghĩ của tôi, tầm nhìn của tôi, cách tiếp cận của tôi, cách hành động của tôi. Vì vậy, vấn đề của tôi là làm thế nào được tự do khỏi sợ hãi, không phải từ bất kỳ lý thuyết nào; các bạn đã quá phản kích và say mê khiến dẫn những lý thuyết. Tôi không chấp nhận bất kỳ lý thuyết nào về bất kỳ điều gì cả. Vì vậy làm thế nào tôi xóa sạch sợ hãi. Một ý tưởng sẽ giúp tôi xóa sạch sợ hãi hay sao? Đó là điều gì bạn đang nói lúc này, thưa bạn; nhưng liệu có một ý tưởng về sợ hãi sẽ giúp tôi xóa sạch sợ hãi đó? Bạn nói “Có”, bạn nói rằng “nó là một suy nghĩ khoa học”, “nó là một nền tảng cho thực tế”, nó là một “kết luận hợp lý”. Hãy dùng một ví dụ đơn giản, thưa bạn, và tự khám phá câu trả lời cho chính bạn. Đừng đưa vào những dữ kiện sinh học, lý luận và khoa học. Có sợ hãi; liệu một ý tưởng của không-sợ hãi sẽ giúp bạn xóa sạch sợ hãi? Thưa bạn, đừng lý thuyết về nó. Bạn có một sợ hãi, đúng chứ? Không à? Đừng chỉ loanh quanh bằng những từ ngữ. Bạn có sợ hãi, phải không? Liệu một ý tưởng sẽ giúp bạn xóa sạch sợ hãi đó hay sao? Hãy suy nghĩ ra đi, thưa bạn; hãy thâm nhập

nó. Đừng quay lại lý thuyết nào đó, thưa bạn. Làm ơn bám chặt một vấn đề. Có sợ hãi. Bạn sợ hãi người vợ của bạn; bạn sợ hãi chết, sợ hãi bạn có lẽ mất việc làm của bạn. Liệu bất kỳ lý thuyết, ý tưởng nào, sẽ giúp bạn xóa sạch những sợ hãi đó hay sao? Bạn có thể tẩu thoát chúng. Nếu bạn sợ hãi chết bạn có thể tẩu thoát sợ hãi đó bằng cách tin tưởng vào luân hồi, nhưng sợ hãi vẫn còn đó. Bạn không muốn chết, mặc dù bạn có lẽ tin tưởng vào tất cả những loại vớ vẩn kia, sự thật là sợ hãi vẫn còn đó. Những ý tưởng không giúp bạn xóa sạch sợ hãi.

Người hỏi: Chúng có lẽ dần dần giúp chúng tôi được tự do.

KRISHNAMURTI: Dần dần à? Bạn sẽ bị chết trước thời gian đó. Thưa các bạn, đừng ng lý thuyết, vì Thượng đế. Những bộ não vô dụng thích lý thuyết này!

Người hỏi: Không phải đang tẩu thoát cũng là cố gắng và xóa sạch sợ hãi hay sao?

KRISHNAMURTI: Ô, chúng ta thật trẻ con! Bạn có thể tẩu thoát người vợ của bạn, nhưng người vợ của bạn vẫn còn ở nhà.

Người hỏi: Anh có thể thay đổi cách sống của anh.

KRISHNAMURTI: Thưa các bạn, chúng ta hãy đơn giản điều này đi, bạn biết sợ hãi là gì, đúng chứ? Bạn biết bạo lực là gì, đúng chứ? Liệu một lý thuyết của không-bạo lực sẽ giúp bạn xóa sạch bạo lực, hay sao? Hãy dùng một sự kiện đơn giản đó. Bạn bạo lực; đó là một thực tế. Trong sống hàng ngày của bạn bạn bạo lực, và liệu bạo lực đó sẽ được hiểu rõ qua một ý tưởng, ý tưởng của không-bạo lực, hay sao? (Khoảng ngừng lâu)

Người hỏi: (Câu nói dài nghe không rõ.)

KRISHNAMURTI: Bạn đang nói gì vậy, thưa bạn! Chúng ta đang nói tiếng Anh! Bạn có hiểu tiếng Anh không, thưa bạn? Chúng ta đang nói về bạo lực. Bạn có khi nào bạo lực chưa, thưa bạn?

Người hỏi: Thỉnh thoảng.

KRISHNAMURTI: Tốt. Lúc này bạn đã xóa sạch bạo lực bởi một ý tưởng à?

Người hỏi: Vì thấy rằng người ta bạo lực người ta tự bảo mình phải bình tĩnh.

KRISHNAMURTI: Tôi tự hỏi liệu chúng ta có đang nói cùng ngôn ngữ hay không? Tôi đầu hàng vấn đề đó! Bạn tiếp tục đi, thưa bạn.

Người hỏi: (Tiếp tục câu nói không nghe rõ.)

KRISHNAMURTI: Được rồi, thưa bạn. Bạn thắng rồi.

Người hỏi: (Câu nói không nghe rõ nữa.)

KRISHNAMURTI: Cảm ơn Thượng đế, thưa bạn, bạn không cai trị thế giới. Bạn đang làm mất thời gian. Bạn đang lãng phí thời gian. Bạn đang sống trong một thế giới rất không thực tế.

Người hỏi: (Tiếp tục cãi cọ. Không nghe rõ.)

KRISHNAMURTI: Đó là điều gì chúng ta đang nói, thưa bạn. Hãy đối diện chính sự kiện đó. Và bạn chỉ có thể đối diện

sự kiện nếu bạn không có những lý thuyết về sự kiện. Đúng chứ? Và rõ ràng các bạn, các quý ông của thế hệ già hơn không muốn đổi diện sự kiện. Các bạn thích sống trong một thế giới của những ý tưởng. Làm ơn hãy sống ở đó, thưa các bạn. Lúc này chúng ta hãy tiếp tục. Câu hỏi là, liệu cái trí có thể được tự do khỏi sợ hãi? Lúc này sợ hãi là gì? Chúng ta cảm thấy sợ hãi. (Chúng ta đang quay lại câu hỏi của bạn, thưa bạn.) (Không phải *câu hỏi* của bạn, thưa bạn. Bạn muốn sống trong một thế giới của những lý thuyết; hãy sống ở đó. Tôi đang trả lời quý ông kia.) Bạn hỏi rằng ai là thực thể hay cái con người mà nói rằng “Tôi sợ hãi”? Bạn đã ghen t uông, phải không, ganh tị? Và ai là cái con người mà nói rằng “Tôi ganh tị”?

Người hỏi: Cái tôi. Có một ý thức của cái tôi.

KRISHNAMURTI: Lúc này ai là cái tôi? Thưa bạn, làm ơn hãy phân tích nó. Bạn biết phân tích là gì không? Thâm nhập nó, từng bước một. Cái tôi là ai? Hãy suy nghĩ ra nó thưa bạn, và đừng trích dẫn Shankara, Buddha, hay X, Y, Z! Khi bạn nói rằng “Tôi bị sợ hãi”, ai là “cái tôi”?

Người hỏi: (Nhiều gợi ý không nghe rõ.)

KRISHNAMURTI: Đừng trích dẫn. Làm ơn hãy suy nghĩ ra nó, thưa các bạn.

Người hỏi: Có phải là suy nghĩ tự hình thành về chính nó như một vĩnh cửu ở khoảnh khắc có ganh tị?

KRISHNAMURTI: Lúc này khoảnh khắc đó là gì khi suy nghĩ đó tự coi chính nó như vĩnh cửu? Tôi ganh tị. Tôi nhận biết rằng tôi ganh tị. Lúc này ai là thực thể đó, suy nghĩ đó mà nói “Tôi ganh tị”?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: Ô làm ơn, thưa bạn! Bạn không phân tích nó; bạn chỉ đưa ra một câu phát biểu! Làm ơn hãy thâm nhập nó, thưa bạn. Bạn nói rằng tại khoảnh khắc đó, khi suy nghĩ đó đưa ra câu phát biểu “Tôi ganh tị”, suy nghĩ đó, trong thời điểm đó, tự suy nghĩ rằng chính nó là vĩnh cửu. Đúng chứ? Lúc này, tại sao suy nghĩ đó suy nghĩ rằng chính nó là vĩnh cửu? Không phải rằng suy nghĩ đã công nhận một cảm thấy tương tự mà nó đã có trước kia, hay sao? Hãy thâm nhập chậm chậm, từng bước một. Tôi ganh tị. Bạn biết ganh tị là gì – tôi trở nên nhận biết rằng tôi ganh tị, lúc này tôi đang hỏi – “Ai là cái thực thể mà đã trở nên nhận biết? Và làm thế nào thực thể đó hay suy nghĩ đó biết rằng nó là “ganh tị?” Suy nghĩ đó biết rằng nó là ganh tị bởi vì nó đã cảm thấy ganh tị. Ký ức của ganh tị trước kia xuất hiện và cái con người mà cảm thấy nó nói rằng, “Đây lại là nó.” Đúng chứ? Đây là ganh tị mà tôi đã có trước kia. Nếu không bạn sẽ nghĩ về nó hoàn toàn khác hẳn. Bởi vì suy nghĩ đã có thể công nhận cảm thấy đó, suy nghĩ đã có thể gọi nó là “ganh tị”. Nó đã trải nghiệm cùng cảm thấy đó trước kia. Vì vậy nó nói rằng (“nó” là suy nghĩ) . . . (*Ngắt ngang từ khán giả.*) Thưa các bạn, tôi biết điều này rất phức tạp vì thế chúng ta phải thâm nhập chậm chậm từng bước một. (Thưa các bạn, các bạn làm ơn đừng ho nữa – ngay lập tức tắt cả các bạn.) (*Tiếng cười*) Đây là một vấn đề rất khó khăn khi thâm nhập và nếu bạn không trao toàn chú ý của bạn, bạn không thể nào hiểu rõ bản chất rất tinh tế và phức tạp của nó. Chúng ta nói rằng – trước hết có sự ganh tị; người ta nhận biết ganh tị đó; rồi sau đó suy nghĩ nói, “Trước kia tôi đã có cảm thấy đó.” Trái lại bạn sẽ không thể nhận ra cảm thấy đó mà bạn đã gọi là “ganh tị”. Điều gì người ta đã có như một trải nghiệm trước kia được trao cho sự vĩnh cửu, sự tiếp tục qua công nhận điều gì đang xảy ra lúc này. Vì vậy, suy nghĩ có sự tiếp tục bởi vì suy nghĩ là sự phản hồi của

ký ức. Đúng chứ? Suy nghĩ đó, mà là kết quả của ký ức ngày hôm qua nói rằng, “Đây lại là nó, nó là ganh tị; bằng cách gọi nó là ganh tị và công nhận nó, suy nghĩ đã cho nó một sức sống mạnh mẽ hơn. Suy nghĩ là sự phản hồi của một cái bọc của những kỷ niệm mà cấu thành truyền thống, hiểu biết, kinh nghiệm và vân vân, và suy nghĩ đó công nhận cái cảm thấy, mà nó có lúc này, “ganh tị”. Vì vậy, suy nghĩ là cái *trung tâm*, hay ký ức là cái *trung tâm*! Đúng chứ? (*Khoảng chừng*) Thưa các bạn, cái *trung tâm* của bạn nói, “Nó là ngôi nhà của tôi, tôi sống ở đó, nó thuộc về tôi theo luật pháp” và vân vân. Bạn có những kỷ niệm nào đó, những kỷ niệm vui thú và đau khổ. Toàn cái bọc của chúng là cái *trung tâm* đó, đúng chứ? Cái *trung tâm* là bạo lực, dốt nát, tham vọng và tham lam – nó có đau khổ, thất vọng và vân vân. Cái *trung tâm* đó tạo ra không gian quanh chính nó. Không như thế sao? Không à? (*Lời ngắt ngang*). (Thâm nhập chậm chậm, thưa các bạn . . . Một khoảng trống? . . . À, quý ông kia muốn tôi lặp lại điều gì tôi vừa nói. Xin lỗi, thưa bạn, tôi không thể lặp lại nó, tôi không thể nhớ điều gì tôi đã nói.)

Chúng ta sẽ trình bày nó cách khác. Có cái micrô này. Quanh nó có không gian. Đó là cái *trung tâm*, và nó có không gian quanh nó, và nó *hiện diện trong* không gian; như căn phòng này có không gian bên trong nó. Nhưng cũng vậy căn phòng này có không gian bên ngoài nó. Vì vậy cái *trung tâm* có một không gian nhỏ xíu trong chính nó, và cũng có không gian bên ngoài nó. (Tôi không đang nó về sự sáng tạo. Chỉ yên lặng lắng nghe.) Làm ơn hãy quan sát điều này, thưa bạn, làm ơn thâm nhập nó, làm ơn quan sát nó thấu đáo, không chỉ thuộc trí năng. Nó vui lắm nếu bạn thực sự thâm nhập nó. Nhưng nếu bạn tạo ra lý thuyết về nó vậy thì nói chuyện này có thể tiếp tục vô tận và nó chẳng dẫn đến đâu cả. Đây là cái *trung tâm*, và cái *trung tâm* là một cái bọc của những kỷ niệm. (Nó lý thú lắm, thưa các bạn. Làm ơn thâm nhập nó.) Cái *trung tâm* là một cái bọc của những kỷ niệm, một cái bọc của

những truyền thống, và cái trung tâm đã được tạo ra bởi căng thẳng, qua áp lực, qua ảnh hưởng. Cái trung tâm là kết quả của thời gian, bên trong cánh đồng của văn hóa – văn hóa Ấn giáo, văn hóa Hồi giáo, và văn vân. Vì vậy đó là cái trung tâm. Lúc này cái trung tâm đó, bởi vì nó là một trung tâm, có không gian bên ngoài nó, rõ ràng thế. Và bởi vì sự chuyển động, nó có không gian trong chính nó. Nếu nó không chuyển động nó sẽ không có không gian. Nó sẽ không-hiện diện. Bất kỳ cái gì có thể chuyển động phải có không gian. Vì vậy có không gian, bên ngoài cái trung tâm và bên trong nó. Và cái trung tâm luôn luôn đang tìm kiếm không gian rộng lớn hơn, để chuyển động rộng rãi hơn. Nói khác đi, cái trung tâm là ý thức. Đó là, cái trung tâm có những biên giới mà nó công nhận như “cái tôi”. Chừng nào còn có một trung tâm, nó phải có một chu vi. Dĩ nhiên. Và nó cố gắng mở rộng phạm vi của cái chu vi – bằng thuốc men, mà lúc này được gọi là “sự lan rộng ảo giác của cái trí” – qua tham thiền, qua vô vàn hình thức của ý muốn, và vân vân. Nó cố gắng mở rộng cái không gian mà nó bắt được như là “ý thức”, để làm cho nó lan ra rộng hơn và rộng hơn và rộng hơn. Nhưng, chừng nào nó còn là một trung tâm, không gian của nó phải luôn luôn bị giới hạn. Đúng chứ? Vì vậy chừng nào còn có một trung tâm, không gian phải luôn luôn bị giam hãm – giống như một tù nhân đang sống trong nhà tù. Anh ấy tự do đi bộ trong sân nhưng anh ấy luôn luôn là một tù nhân. Anh ấy có lẽ có một cái sân lớn hơn, anh ấy có lẽ có một tòa nhà tốt hơn, những căn phòng tiện nghi hơn, với những phòng tắm và mọi chuyện như thế, nhưng anh vẫn còn bị giam hãm. Chừng nào còn có một trung tâm, phải có sự giới hạn của không gian, và vì vậy cái trung tâm không bao giờ được tự do! Nó giống như một tù nhân nói rằng “Tôi được tự do”, ở bên trong những bức tường của nhà tù. Anh ấy không được tự do. Nhiều người có lẽ vô tình nhận ra rằng không có cái sự việc như tự do bên trong cánh đồng của ý thức, với một trung tâm, và vì vậy họ hỏi liệu

có thể mở rộng ý thức, lan rộng ý thức – bằng văn chương, bằng âm nhạc, bằng nghệ thuật, bằng thuốc men, bằng những tiến hành khác nhau. Nhưng chừng nào còn có một trung tâm, người quan sát, người suy nghĩ, người nhìn ngắm, dù anh ấy làm gì sẽ còn ở trong những bức tường của nhà tù. Đúng chứ thưa bạn? Làm ơn đừng nói “Vâng”. Bởi vì có khoảng cách giữa biên giới và cái trung tâm, thời gian chen vào, bởi vì anh ấy muốn vượt khỏi nó, thắng hoa nó, đẩy nó lan rộng thêm nữa. Tôi không hiểu liệu bạn theo sát điều này? Thưa bạn, chúng ta không đang nói chuyện về những lý thuyết, nhưng nếu bạn làm điều này thực sự trong chính bạn bạn sẽ thấy vẻ đẹp của sự việc này.

Người hỏi: Anh làm ơn giải thích về khuynh hướng lan rộng.

KRISHNAMURTI: Bạn biết nó có nghĩa gì, lan rộng. Một sợi dây thun, bạn có thể kéo căng nó, nhưng nếu bạn kéo nó vượt quá một giới hạn nào đó, nó bị đứt. (Vâng thưa bạn, nó sẽ bị đứt khi vượt quá một giới hạn nào đó). Đang sống trong một căn nhà nhỏ ở Madras, tôi cảm thấy rằng không có không gian ở đó. Với gia đình của tôi, với những lo âu của tôi, với văn phòng của tôi, những tru yền thống của tôi – nó quá nhỏ nhen, và tôi muốn phá vỡ nó. Lại nữa có ham muốn để lan rộng. Và khi xã hội nhồi nhét tôi, dồn ép tôi vào một cái góc nào đó, tôi rở tung – mà lại nữa là một phản kháng với mục đích lan rộng. Và khi người ta sống trong một căn hộ nhỏ ở một con đường rất đông đúc và không có vùng quêthoáng đáng để hít thở và không có cơ hội đến đó, tôi trở nên bạo lực. Những con thú làm việc này. Chúng có những quyền thuộc lãnh thổ bởi vì chúng muốn có không gian để săn mồi trong đó, và chúng ngăn cản bất kỳ con vật nào khác xâm phạm vào khu vực đó. Đúng chứ, thưa bạn? Vì vậy, mọi thứ cần sự lan rộng – thương mại, côn trùng, thú vật và con người, tất cả đều phải có không gian. Không chỉ bên ngoài, nhưng cả bên trong.

Và cái trung tâm nói rằng, “Tôi có thể lan rộng bằng cách uống một viên thuốc.” Nhưng bạn không phải uống một viên thuốc để có một trải nghiệm thuộc loại lan rộng này. Tôi không phải uống rượu để biết say xỉn là gì! Tôi biết say xỉn là gì, tôi thấy nó! Tôi không phải uống rượu!

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: Không thưa bạn, làm ơn thưa bạn, đừng mang vào những sự việc khác. Điều này rất phức tạp thưa bạn. Nếu bạn thâm nhập nó từ từ, bạn sẽ hiểu rõ nó. Cái trung tâm, là tù nhân của sự giới hạn riêng của nó, muốn lan rộng. Nó tìm kiếm sự lan rộng qua sự đồng hóa – cùng Thượng đế, cùng một ý tưởng, cùng một lý tưởng, cùng một công thức, cùng một ý niệm. Làm ơn theo sát điều này, thưa bạn! Và nó nghĩ rằng nó có thể sống khác hẳn, ở một mức độ khác hẳn, mặc dù nó đang sống trong một nhà tù khôn khéo. Vì vậy những ý tưởng trở thành quan trọng lạ lùng đối với một tù nhân, bởi vì anh ấy biết rằng anh ấy không thể trốn thoát. Và cái trung tâm là suy nghĩ – chúng ta đã thâm nhập điều đó – vậy thì suy nghĩ cố gắng lan rộng bằng cách đồng hóa cùng *cái gì đó* – cùng quốc gia, cùng gia đình, cùng phe nhóm, cùng văn hóa – bạn biết rồi, lan rộng, lan rộng. Nhưng nó vẫn đang sống trong nhà tù! Chẳng nào còn có một trung tâm, không có tự do: đúng chứ? (Đừng đồng ý thưa bạn. Với tất cả các bạn nó chỉ là một lý thuyết, và một lý thuyết cũng ngang bằng một lý thuyết khác mà thôi.) Vì vậy, hãy thấy nó làm gì! Nó sáng chế ra *thời gian* như một phương tiện tẩu thoát. Tôi sẽ từ tẩu thoát khỏi cái nhà tù này. Đúng chứ? Tôi sẽ luyện tập, tôi sẽ tham thiền, tôi sẽ làm điều này và sẽ không làm điều kia. Dần dần, ngày mai, ngày mai, sống kế tiếp, tương lai. Nó không những đã tạo ra không gian bị giới hạn, nhưng nó cũng đã tạo ra thời gian! Và nó đã trở thành một nô lệ cho

một không gian và một thời gian của riêng nó. A ! Bạn hiểu rõ điều này chứ, thưa các bạn?

Người hỏi: Làm thế nào mà ký ức . . . (không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: Nó rất đơn giản, thưa bạn. Lúc này bạn đã đặt ra câu hỏi đó rồi. Nó rất đơn giản nếu bạn tự nhìn nó cho chính bạn. Một ai đó đánh bạn, lăng mạ bạn, và bạn có một ký ức của việc đó. Tôi đánh bạn, và bạn bị tổn thương, bạn bị lăng mạ, bạn bị biến thành *nhỏ xíu* và bạn không thích điều đó, và điều đó vẫn còn trong bộ não của bạn, trong ý thức của bạn, ký ức về tôi đã lăng mạ bạn hay đã nịnh nọt bạn. Vì vậy ký ức đó vẫn còn và lần tới khi bạn gặp tôi và bạn nói với chính mình, “Người đó đã lăng mạ tôi”. “Người đó đã nịnh nọt tôi”. *Cái ký ức* đáp trả khi bạn gặp lại tôi. Đó là tất cả, nó rất đơn giản. Đừng lãng phí thời gian với nó.

Người hỏi: Chúng ta ở đâu, sau những bàn luận và nói chuyện này?

KRISHNAMURTI: Tôi e rằng tôi không thể nói cho bạn được. Nếu bạn hiểu rõ điều gì đang được nói và *sống* cùng nó vậy thì bạn sẽ ở trong một thế giới hoàn toàn khác hẳn. Nhưng nếu bạn không sống cùng nó, hàng ngày, vậy thì bạn sẽ chỉ đang sống như bạn là. Đó là tất cả.

Vì vậy trước hết vấn đề là chừng nào còn có một trung tâm, và chúng ta bắt chúng ta có ý gì qua từ ngữ “cái trung tâm”, phải có thời gian và không gian bị giới hạn. Đó là một sự kiện, khi bạn quan sát nó trong sống hàng ngày của bạn. Bạn bị trói buộc vào ngôi nhà của bạn, vào gia đình của bạn, vào người vợ của bạn, và sau đó vào cộng đồng, vào xã hội, và sau đó vào văn hóa của bạn và vân vân và vân vân. Vì vậy toàn sự việc này là cái trung tâm – văn hóa, gia đình, quốc gia – nó đã tạo ra một biên giới, mà là ý thức, mà luôn luôn bị

giới hạn. Và nó cố gắng lan rộng cái biên giới này, mở rộng những bức tường, nhưng cái tổng thể vẫn còn bên trong nhà tù. Vì vậy đó là việc đầu tiên, đó là điều gì đang xảy ra thực sự, trong sống hàng ngày của chúng ta. Vậy thì câu hỏi này sinh (làm ơn lắng nghe, đừng trả lời theo lý thuyết bởi vì điều đó không có giá trị gì cả), liệu có thể không có cái trung tâm và sống trong thế giới này? Đó là vấn đề thực sự. Liệu không có một trung tâm và vẫn sống trọn vẹn, đầy đủ, trong thế giới này? Bạn nói gì đây?

Người hỏi: Người ta có thể chỉ là một chấm.

KRISHNAMURTI: Nhưng một chấm vẫn còn là trung tâm! Không, thưa bạn, đừng trả lời câu hỏi này. Nếu bạn chỉ trả lời điều đó có nghĩa bạn đã không thâm nhập nó.

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: Đó là như vậy. Tôi đã biết bạn đã nói điều đó, thưa bạn; nhưng bạn vẫn còn bên trong cái chu vi. Bạn không . . . Bạn tiếp tục . . . thưa bạn, bạn có khi nào đến một nhà tù chưa? Không phải bạn, thưa bạn, theo cá nhân. Bạn có khi nào viếng thăm một nhà tù chưa? Nếu bạn đã viếng thăm một nhà tù bạn sẽ thấy rằng họ đang mở rộng những bức tường ra. Những căn phòng lớn hơn, những nhà tù lớn hơn, nhiều hơn và nhiều hơn. Nhưng bạn vẫn còn bên trong một nhà tù. Chúng ta giống như thế. Chúng ta sống bên trong nhà tù của suy nghĩ riêng của chúng ta. Với đau khổ của chúng ta, văn hóa của chúng ta, nói rằng “Tôi là một người Brahmin, một người không-Brahmin, tôi ghét điều này, tôi thích điều này và tôi không thích điều kia, tôi thương yêu điều này và không thương yêu điều kia”, và vân vân. Chúng ta sống trong nhà tù này, tôi có lẽ mở rộng nó thêm một chút nữa nhưng nó vẫn còn là một nhà tù. Vì vậy câu hỏi này nảy

sinh (làm ơn đừng trả lời, bởi vì đây là một câu hỏi rất căn bản mà bạn không thể trả lời loáng thoáng bằng vài từ ngữ) bạn phải khám phá nó trong sống, trong đang sống hàng ngày. Vì vậy chúng ta đang hỏi: “Liệu có thể sống trong thế giới này, làm hoàn toàn công việc của bạn, làm *mọi thứ* bằng sức sống mãnh liệt, mà không có một trung tâm, biết cái trung tâm là gì, và *bết* rằng muốn sống trong thế giới bạn cần ký ức?” Bạn hiểu rõ điều này không, thưa bạn? Bạn cần ký ức để đi đến văn phòng, để vận hành ở đó. Nếu bạn là một lái buôn bạn cần một ký ức để lường gạt những người khác hoặc không lường gạt, dù bạn làm gì chẳng nữa. Bạn cần ký ức, và tuy nhiên phải được tự do khỏi ký ức mà tạo ra cái trung tâm. Liệu bạn thấy sự khó khăn? . . . Vì vậy bạn sẽ làm gì đây? (*Ngắt ngang*) Thưa bạn, làm ơn đừng trả lời, bạn đã quay lại những lý thuyết. Khi tôi bị đau răng, đau bao tử, hay tôi bị đói và tôi đến nhà bạn, bạn cho tôi cái gì? Những lý thuyết à? Hay bạn đưa tôi ra ngoài? Đây là một vấn đề to lớn. Nó không chỉ dành cho nước Ấn độ. Nó là vấn đề khắp thế giới, một vấn đề của mọi con người.

Lúc này, liệu có một phương pháp để xóa sạch cái trung tâm? Bạn theo kịp chứ? Một phương pháp? Có hay không? Phương pháp lệ thuộc thời gian, rõ ràng là như thế, và vì vậy một phương pháp là không đúng đắn, dù nó là phương pháp của Shankara, Buddha, hay đạo sư thân thuộc của bạn, hay không đạo sư, hay bạn sáng chế ra nó. Thời gian không có giá trị, và tuy nhiên, nếu bạn không được tự do khỏi cái trung tâm đó bạn *không* tự do. Vì vậy bạn phải luôn luôn đau khổ. Vì vậy một người mà nói rằng, “Liệu có một kết thúc cho đau khổ hay không?” phải khám phá đáp án cho điều này – không phải trong một quyển sách, không phải trong lý thuyết nào đó. Người ta phải khám phá, *thấy* nó. Đúng chứ? Vì vậy nếu không phương pháp, không hệ thống, không người lãnh đạo, không đạo sư, không đáng cứu rỗi – tất cả điều này đều mở đầu cho thời gian – vậy thì, điều gì sẽ xảy ra, điều gì

bạn sẽ làm? Đã đến được mấu chốt này, điều gì đã xảy ra cho cái trí của bạn? Điều gì đã xảy ra cho cái trí của bạn mà đã thâm nhập điều này, rất cẩn thận, đã không vội vã nhảy đến những kết luận, những lý thuyết, cũng không nói “Nó rất tuyệt vời”; nhưng khi nó đã làm việc này, *thực sự*, từng bước một, đã đến được mấu chốt này, đã đặt ra nghi vấn này, điều gì đã xảy ra cho một cái trí như thế?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: *Ồ không. Làm ơn thưa bạn. Điều gì đã xảy ra cho cái trí của bạn, nếu bạn đã thực hiện việc này? Không, không. Nó đã là cái gì đó mà đã xảy ra cho nó. Không bạn chỉ đang phỏng đoán, thưa bạn. Đừng phỏng đoán. Nó không là một trò chơi phỏng đoán. Cái trí của bạn đã trở nên rất năng động, đúng chứ? Bởi vì muốn phân tích rất cẩn thận, không bao giờ bỏ sót một vấn đề, một cách hợp lý, từng bước một, bạn phải vận dụng bộ não của bạn, bạn phải vận dụng lý luận, bạn phải vận dụng kỷ luật. Vì vậy cái trí đã trở nên nhạy cảm lạ thường, đúng chứ? Cái trí, bằng cách đang quan sát điều gì nó đang làm, điều gì nó đã làm, mà đang xây dựng cái trung tâm, bằng cách chỉ đang quan sát, cái trí đã trở nên nhận biết lạ thường. Đúng không? Bạn đã không làm điều gì để khiến cho nó trở thành nhận biết, nhưng chỉ bằng cách đang thấy chuyển động của suy nghĩ, từng bước một, nó đã trở nên rõ ràng kinh ngạc. Vì vậy, khi rõ ràng rồi, nó đặt ra câu hỏi, “Làm thế nào cái trung tâm này biến mất được?” Khi nó đã đặt ra câu hỏi đó nó đang thấy sẵn rồi toàn cấu trúc của cái trung tâm. Đang thấy, thực sự bằng mắt, như tôi thấy cái cây đó, tôi cũng thấy cái này.*

Người hỏi: Cái thực thể mà thấy cái hành động là gì?

KRISHNAMURTI: Thưa bạn, tôi đã nói rằng cái trí . . . Bạn quay lại cái gì đó, thưa bạn, tôi rất xin lỗi nhưng chúng ta không thể quay lại. Không tốt gì cả khi quay lại cái gì đó mà bạn đã không thực sự *sống* khi chúng ta đi theo cùng nhau. Bạn thụ động nhưng lại nghĩ rằng bạn đã trở nên năng động bằng cách đặt ra một câu hỏi như thế này: “Cái thực thể mà thấy là ai?” Nhưng bạn đã thực sự không hiểu rõ, không quan sát, cái trung tâm được hình thành như thế nào – qua ký ức, qua truyền thống, qua văn hóa người ta sống trong đó, gồm cả tôn giáo và mọi chuyện như thế. Cái trung tâm đã được hình thành qua những áp lực về kinh tế, và vân vân. Cái trung tâm đó tạo ra không gian, ý thức, và nó cố gắng lan rộng. Cái trung tâm đó đang nói với *chính nó* (không một ai khác đang yêu cầu nó) “Tôi nhận ra rằng tôi đang sống trong một nhà tù, và rõ ràng môn được tự do khỏi đau khô, sâu muộn, phải không còn cái trung tâm.” Nó *thấy* việc này. Chính cái trung tâm thấy nó – không phải một ai khác nữa ở trên hay ở dưới đang bảo cái trung tâm. Vì vậy cái trung tâm nói rằng, khi đang thấy chính nó, “Liệu tôi có thể không hiện diện?” (*Khoảng chừng lâu*) Điều đó có nghĩa chúng ta phải quay lại câu hỏi của *thấy* này. Nếu bạn không hiểu rõ điều đó, bạn không thể đến được nó.

Người hỏi: (Câu gợi ý không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: À, không, không. *Thấy*, không có cảm xúc, cảm tính, thích và không thích. Mà không có nghĩa rằng bạn thấy cái gì đó mà không có cảm giác.

Người hỏi: (Câu ngắt ngang không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: Đó là điều gì tất cả các bạn đều làm, thưa bạn. Bạn thấy bản thủ đó trên con đường mỗi ngày – và tôi đã ở đây trong suốt hai mươi hay ba mươi năm qua, và tôi

thấy sự bản thiu đó mỗi ngày. Dĩ nhiên bạn thấy nó mà không có cảm giác. Nếu bạn cảm giác được, bạn sẽ làm một việc gì đó về nó. Nếu bạn cảm giác sự thối nát của tham nhũng trong quốc gia này bạn sẽ làm một việc gì đó. Nhưng bạn không làm. Nếu bạn thấy sự vô hiệu quả của Chính phủ, nếu bạn thấy được tất cả những phân chia ngôn ngữ đang hủy hoại quốc gia này, nếu bạn cảm giác nó, nếu bạn đam mê về nó, bạn sẽ làm một việc gì đó. Bạn không làm. Mà có nghĩa bạn không thấy nó gì cả.

Người hỏi: (Ngắt ngang không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: À, không, không. “Bạn thấy sống lớn hơn” – “sống lớn hơn là gì”? Bạn thấy làm thế nào bạn muốn thay đổi mọi thứ đến cái gì đó khác nữa! Bạn không thể nhìn bất kỳ cái gì trong một lối ngay thẳng, đơn giản, chân thật. Vì vậy, nếu bạn không làm nó, chúng ta có thể ngồi đây và nói chuyện cho đến ngày Tận thế. Thấy là gì, nó là cái này, nó là cái kia hay sao? Nhưng bạn thực sự thấy cái cây, mà không có không gian và thời gian, và vì vậy không có cái trung tâm, vậy thì, khi không có cái trung tâm và bạn nhìn cái cây, có không gian vô định, không gian không thể đo lường được. Nhưng trước tiên, người ta phải học hành, hay quan sát, hay nghe *thấy như thế nào*. Nhưng bạn sẽ không làm nó. Bạn sẽ không bắt đầu cái sự việc rất phức tạp được gọi là sống, một cách rất đơn giản. Tánh đơn giản của bạn được đặt vào một cái vỏ và đi lại bằng phương tiện hạng bét, và thực hiện cái được gọi là tham thiền, hay bất kỳ điều gì bạn làm. Nhưng đó không là đơn giản. Đơn giản là nhìn những sự việc như chúng là – thấy. Thấy cái cây, mà không có cái trung tâm.

MADRAS

Ngày 09 tháng giêng năm 1968

MỘT NGHI VẤN CƠ BẢN

Suy nghĩ rõ ràng có liên quan gì với sống hàng ngày? Gặp gỡ hiện tại bằng quá khứ. Làm thế nào sống cùng ký ức và hiểu biết công nghệ nhưng vẫn được tự do khỏi quá khứ? Sống hai mặt: đền chùa, văn phòng. Làm thế nào sống không tách rời? – trả lời từ một ý tưởng là tách rời thêm nữa. Im lặng trước sự vô hạn của một nghi vấn căn bản. “Bạn có thể sống trọn vẹn đến độ chỉ có hiện tại năng động ngay lúc này?”

KRISHNAMURTI: Sáng nay chúng ta sẽ cùng nhau nói chuyện về điều gì đây?

Người hỏi: Tình yêu không là một phương pháp hay sao?

Người hỏi: Thưa ông, liệu tôi có đúng khi nghĩ rằng thời gian và không gian là một trong những vấn đề của chúng ta?

Người hỏi: Sự liên quan giữa ký ức và suy nghĩ là gì?

Người hỏi: Chúng ta phải có ký ức để vận hành trong sự hiện diện hằng ngày, những phát triển về công nghệ và văn văn, nhưng ký ức cũng không là một trở ngại hay sao?

KRISHNAMURTI: Tôi không hiểu liệu bạn đã nghe những câu hỏi trước? – tôi nên lặp lại chúng. Trước hết, tình yêu có là một phương pháp hay không?

Người hỏi: Tình yêu không là một phương pháp hay sao?

KRISHNAMURTI: Tình yêu không là một phương pháp hay sao? – một ý tưởng hay, đúng chứ? Câu hỏi còn lại là gì?

Người hỏi: Sự liên quan giữa suy nghĩ và ký ức.

KRISHNAMURTI: Và câu hỏi của bạn, thưa bạn, là – ký ức cần thiết trong sự hiện diện hàng ngày, trong sự phát triển công nghệ và vân vân, nhưng ký ức cũng không là một trở ngại hay sao? Bạn muốn đưa thêm những câu hỏi nào nữa hay không?

Người hỏi: Chúng ta muốn nhận biết mọi suy nghĩ, cảm thấy và hành động, nhưng suy nghĩ, cảm thấy và hành động liên tục bị tô màu và sau đó được xóa sạch khi cái trí bất động. Làm thế nào điều đó có thể xảy ra được?

KRISHNAMURTI: Liệu đó thực sự là điều gì tất cả các bạn đều quan tâm?

Người hỏi: Chúng ta có vô trật tự trong sống hàng ngày của chúng ta – làm thế nào chúng ta có thể khởi sự sáng tạo trật tự được?

KRISHNAMURTI: Chúng ta có vô trật tự trong sống hàng ngày, làm thế nào chúng ta có thể khởi sự sáng tạo trật tự? Câu hỏi đó đúng như thế phải không, thưa bạn?

Người hỏi: Hay chúng ta phải chờ đợi một sự thay đổi đến từ sự thỏa hiệp riêng của nó?

Người hỏi: Suy nghĩ rõ ràng là gì?

KRISHNAMURTI: Được rồi. Chúng ta hãy chấp nhận câu hỏi đó – được chứ? Và chúng ta có thể trả lời những câu hỏi của các bạn rồi đồng thời mang tất cả chúng vào câu hỏi này. Việc đó được không?

Suy nghĩ rõ ràng là gì? Chúng ta sẽ nói chuyện về câu hỏi đó được chứ? Và nếu chúng ta có thể, liên quan nó với đang sống hàng ngày của chúng ta. Suy nghĩ rõ ràng là gì? Suy nghĩ có khi nào rõ ràng được không? Chúng ta không nên thâm nhập quá vội vàng. Trước hết, chúng ta hãy khám phá chúng ta có ý gì qua từ ngữ rõ ràng, và chúng ta có ý gì qua từ ngữ suy nghĩ. Chúng ta có ý gì qua từ ngữ rõ ràng? Rõ ràng – khi bạn nhìn qua dòng nước trên một cái hồ và thấy được đáy cái hồ đó bạn thấy mọi thứ rất rõ ràng, những viên đá cuội, những con cá, những gợn sóng trên dòng nước và vân vân. Và bạn thấy rất rõ ràng, trong ánh sáng rục rịch, hình thể của cái cây, chẻ lá, cành cây, bông hoa – chúng ta có ý gì qua từ ngữ rõ ràng?

Người hỏi: Một ấn tượng trực tiếp.

KRISHNAMURTI: Ô! Không. Một ấn tượng đường nét chính xác, đó là nó à?

Người hỏi: Hiểu rõ hoàn toàn.

KRISHNAMURTI: Rõ ràng có nghĩa hiểu rõ hoàn toàn. Chúng ta vẫn chưa đến mức độ đó. Chúng ta đang nói về từ ngữ “rõ ràng” có nghĩa gì?

Người hỏi: Tự do khỏi bất kỳ rào chắn nào.

Người hỏi: Thấy những sự việc như chúng là, thực sự thấy những sự việc như chúng là.

Người hỏi: Thấy không có không gian.

Người hỏi: Thưa ông, thỉnh thoảng chúng tôi không được rõ ràng nếu chúng tôi cùng lúc nhìn mặt trăng và một đám mây chúng tôi thấy mặt trăng đang chuyển động và không phải những đám mây.

KRISHNAMURTI: Thưa bạn, chúng ta đang nói về một từ ngữ, ý nghĩa của từ ngữ đó, ý nghĩa gốc của nó.

Người hỏi: Nhiều chi tiết hơn.

Người hỏi: Tôi nghĩ nó có một liên quan nào đó với ánh sáng, thưa ông, thấy.

KRISHNAMURTI: Làm ơn chỉ chờ một tí thôi trước khi chúng ta nói bất kỳ điều gì khác. Chúng ta có ý gì qua từ ngữ “rõ ràng”? Tôi thấy bạn rõ ràng, tôi thấy cây cối, những vì sao của một buổi tối, rất rõ ràng.

Người hỏi: Mà không có chương ngại.

KRISHNAMURTI: Không có chương ngại. Khi hai mắt có thể thấy mọi thứ rất, rất rõ ràng. Thấy, đó là điều gì chúng ta có ý nói, khi không có ~~ch~~ ngại, không có rào cản, không có bức màn, không có sương mù, và nếu mắt của bạn bị cận thị bạn đeo kính vào để nhìn rõ ràng hơn khoảng cách xa và vân vân. Rõ ràng – đúng chứ – điều đó rõ ràng phải không? Tôi nghĩ rằng chúng ta đã rõ ràng về ý nghĩa của từ ngữ đó.

Kế tiếp, chúng ta có ý gì qua từ ngữ suy nghĩ?

Người hỏi: Lý luận.

KRISHNAMURTI: Suy nghĩ thừa bạn, nó có nghĩa gì?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: Thừa bạn, hãy nhìn kìa. Người nói đang đặt ra một câu hỏi cho bạn. Suy nghĩ là gì?
(Ngắt ngang từ khán giả)

KRISHNAMURTI: Người nói đang đặt ra một câu hỏi cho bạn: Suy nghĩ là gì?
(Nhiều lời ngắt ngang hơn)

KRISHNAMURTI: Người nói đang hỏi bạn: suy nghĩ là gì? Và thậm chí bạn không thêm giành ra không gian và thời gian để khám phá suy nghĩ là gì. Một câu hỏi đang đặt ra cho bạn, nó là một thách thức cho bạn. Và bạn làm bầm qua chuyện khác! Bạn không nói: “Lúc này làm thế nào tôi khám phá được suy nghĩ là gì? Suy nghĩ xảy ra như thế nào? Khở nguồn hay sự bắt đầu của suy nghĩ là gì?” Nó là một thách thức và bạn phải đáp lại nó. Và muốn đáp lại nó bạn phải (nếu bạn muốn đáp lại nó trọn vẹn) bạn phải thâm nhập suy nghĩ là gì, làm thế nào nó xảy ra được. Người nói hỏi bạn – suy nghĩ là gì? Và cái trí làm gì khi nó nhận được thách thức này? Bạn có tìm kiếm không?

Người hỏi: Chúng ta đang làm gì lúc này.

KRISHNAMURTI: Làm ơn hãy lắng nghe một tí. Bạn sẽ có cơ hội của bạn, thừa bạn. Hãy cho người nói tội nghiệp này một cơ hội. Khi câu hỏi đó được đặt ra cho bạn sự vận hành mà cái trí của bạn trả i qua là gì? Bạn tìm đáp án cho câu hỏi đó ở đâu?

Người hỏi: Cái trí.

KRISHNAMURTI: Thưa bạn, hãy quan sát nó, hãy nghĩ ra nó, hãy thâm nhập nó – tôi hỏi bạn nơi bạn sống hay tên của bạn là gì – câu trả lời của bạn là ngay lập tức, đúng chứ? Tại sao nó là ngay lập tức? Bởi vì bạn đã lặp lại tên của bạn đến hàng trăm lần, hàng ngàn lần, và bạn biết bạn sống ở đâu. Vì vậy giữa câu hỏi và câu trả lời không có không gian ở khoảng giữa – đúng chứ? Nó là ngay tức khắc. Tôi hỏi bạn khoảng cách giữa Madras và Delhi hay New York là bao nhiêu, và có một khoảng ngần ngừ – đúng chứ? Lúc đó bạn lúng lúng trong ký ức, trong cái gì bạn đã học hay bạn đã đọc và bạn nói rằng, “Ồ khoảng cách nhiều dặm lắm”. Vì vậy bạn đã mất thời gian giữa câu hỏi và câu trả lời, có một khoảng trống của thời gian – đúng chứ, thưa các bạn?

Lúc này điều gì xảy ra khi có câu hỏi, “Suy nghĩ là gì?” Làm thế nào bạn khám phá được điều đó?

Người hỏi: Cái trí của người ta phải vận dụng để mang ra tất cả những câu trả lời.

KRISHNAMURTI: Bạn làm gì, thưa bạn?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: Bạn lục lọi vào ký ức và bạn nhận được cái gì từ nó? Câu trả lời là gì?

Người hỏi: Chúng ta lục lọi nó thêm tí nữa và thêm tí nữa và rồi cố gắng tập hợp những trả lời này vào cùng nhau.

KRISHNAMURTI: Thưa bạn hãy nhìn. Tôi đang hỏi bạn lúc này, sáng hôm nay, đang chờ đến ngày mốt cho đến khi bạn và tôi đã đi rồi hay đã chết rồi, nhưng tôi đang hỏi bạn lúc này – suy nghĩ là gì? Và bạn – hoặc bạn khám phá hoặc bạn không biết – đúng chứ? Nó là gì?

Người hỏi: Nó là qui trình của một cái trí đang cho một câu trả lời.

KRISHNAMURTI: Bạn có ý gì qua từ ngữ qui trình của cái trí?

Người hỏi: Thưa ông, ông đang nhằm vào điều gì? – tôi không hiểu?

KRISHNAMURTI: Tôi đang nhằm vào điều gì? Hãy chờ một tí thưa bạn, bạn đã đặt ra một câu hỏi. Tôi đang nhằm vào điều gì? Điều gì tôi đang nhằm vào rất đơn giản. Tôi muốn biết, khi câu hỏi đó được đặt ra, “Suy nghĩ là gì?”, tôi muốn khám phá nó là gì (*Những lời ngắt ngang từ khán giả.*) Thưa bạn hãy cho người khác một cơ hội, đừng trả lời vội như thế. Tôi muốn khám phá suy nghĩ là gì – làm thế nào nó xảy ra được, sự bắt đầu của nó là gì? Đúng chứ? Rất đơn giản, thưa bạn. Lúc này nó là gì, làm thế nào nó xảy ra được? Đó là, bạn đã đặt ra một câu hỏi cho tôi – nói rằng, “Suy nghĩ là gì?” – và tôi thực sự không biết – đúng chứ? Hay tôi biết, tôi biết toàn qui trình của nó – nó vận hành như thế nào, nó bắt đầu như thế nào, hệ thống máy móc của nó là gì – đúng chứ? Không à?

Người hỏi: Người ta cảm thấy nó vận hành như thế nào nhưng tôi không thể giải thích được.

KRISHNAMURTI: Người ta cảm thấy nó vận hành như thế nào nhưng người ta không thể giải thích được. Nhìn, hãy sử dụng một sự việc rất đơn giản, thưa bạn. Tôi hỏi bạn tên bạn là gì. Bạn nghe những từ ngữ và sau đó điều gì xảy ra?

*Người hỏi: Thật ra ông chỉ trả lời.
(Nhiều lời bình phẩm khác – không nghe rõ.)*

KRISHNAMURTI: Bạn trả lời, đúng chứ? Nói tên của bạn là như thế và như thế. Điều gì đã xảy ra ở đó?

Người hỏi: Tôi dựa dẫm vào ký ức của tôi và ký ức của tôi phản hồi.

KRISHNAMURTI: Điều đó đúng, thưa bạn, đó là tất cả. Cái câu hỏi – đối với câu hỏi đó ký ức của bạn phản hồi và trả lời – đúng chứ? Lúc này tôi hỏi bạn – suy nghĩ là gì? – và tại sao ký ức của bạn không phản hồi?

Người hỏi: Bởi vì . . . (không nghe rõ).

KRISHNAMURTI: Nó có Ế, thưa bạn, hãy thâm nhập nó, hãy khám phá – tại sao bạn không trả lời suy nghĩ là gì? Dù bạn biết hay bạn không biết. Nếu bạn biết, bạn sẽ nói, nếu bạn không biết bạn sẽ nói rằng, “Xin lỗi tôi không biết”. Nó là gì vậy?

Người hỏi: Tôi không biết.

KRISHNAMURTI: Quý bạn này không biết. Chúng ta đang cố gắng trả lời câu hỏi, “Suy nghĩ rõ ràng là gì?” Trong chừng mực nào đó chúng ta đã hiểu rõ ý nghĩa của những từ ngữ tách mình ạch, trạng thái rõ ràng, không còn ngờ vực. Và chúng ta đang phát giác ằng khá khó khăn để khám phá suy nghĩ là gì. Chúng ta nói nó là ự phản hồi của ký ức với một thách thức – đúng chứ? Và phản hồi đó đến từ những ký ức, hiểu biết, trải nghiệm được tích lũy. Điều này rất đơn giản, thưa bạn. Bạn học một ngôn ngữ sau khi đã nghe nó từ thời niên thiếu, bạn có thể lặp lại nó bởi vì bạn đã lưu trữ những từ ngữ, ý nghĩa của từ ngữ đó, từ ngữ đó liên hệ đến sự việc sự vật và vân vân, và bạn có thể nói được bởi vì bạn đã lưu trữ từ vựng, những từ ngữ, cấu trúc và vân vân. Ký ức phản hồi và

sự phản hồi của ký ức là suy nghĩ. Lúc này nguồn gốc của suy nghĩ, bắt đầu của suy nghĩ là gì? Chúng ta hầu như sau khi tích lũy ký ức, chúng ta phản hồi và sự phản hồi là suy nghĩ. Lúc này tôi cũng muốn khám phá – đó là, với mục đích để khám phá suy nghĩ rõ ràng là gì – tôi muốn khám phá sự bắt đầu của ký ức là gì? Điều đó khó khăn quá hay không, trừu tượng quá hay không?

Người hỏi: Nó là tình trạng bị quy định của chúng ta.

KRISHNAMURTI: Không, tôi e rằng tôi đang trình bày quá nhanh. Xin đi. Được rồi, thưa các bạn. Tôi sẽ không thâm nhập nó. Suy nghĩ là gì – chúng ta biết ngay lúc này đây! Vậy là khi bạn đáp lại, khi suy nghĩ là sự phản hồi của ký ức và ký ức là quá khứ (trải nghiệm, hiểu biết, truyền thống được tích lũy, và vân vân) đáp lại đó là điều gì mà chúng ta gọi là suy nghĩ, dù nó hợp lý, không hợp lý, cân bằng, không cân bằng, sáng suốt, lành mạnh, nó vẫn còn là suy nghĩ. Lúc này làm ơn theo sát điều kế tiếp, liệu suy nghĩ có thể được rõ ràng?

Người hỏi: Không, nó luôn luôn bị quy định.

KRISHNAMURTI: Không, làm ơn hãy khám phá. Liệu suy nghĩ có thể được rõ ràng?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: Bạn thấy rằng bạn chỉ đang giả thuyết. Bạn sống dựa vào sự trừu tượng và đó là lý do tại sao bạn không thể thực tế được. Bạn sống dựa vào những khái niệm, những ý tưởng, những lý thuyết và khi bạn chuyển động khỏi cánh đồng đó bạn hoàn toàn bị mất phương hướng: khi bạn phải trả lời một điều gì đó trực tiếp, của chính bạn, bạn bị rối loạn. Chúng ta đã hỏi, “Liệu suy nghĩ, mà là kết quả của ký

ức (ký ức luôn luôn là quá khứ, không có ký ức đang sống) liệu suy nghĩ, mà là của quá khứ, có thể được rõ ràng hay không?” Đây là một câu hỏi rất lý thú, thưa các bạn. Quá khứ có thể sinh ra hành động rõ ràng hay không? Bởi vì hành động là suy nghĩ – đúng chứ?

Người hỏi: Vâng, đó là một sự kiện.

KRISHNAMURTI: Thưa các bạn, chúng ta đã hiểu rõ câu hỏi hay chưa? Trong chừng mực nào đó chúng ta đã phân tích từ ngữ “rõ ràng”, và trong chừng mực nào đó chúng ta đã phân tích suy nghĩ là gì? Vì vậy việc kế tiếp chúng ta đang hỏi là, liệu quá khứ có thể (mà là kết quả của một quá khứ lâu dài, mà không là đang sống, và vì vậy luôn luôn cũ kỹ) liệu sự việc cũ kỹ đó, quá khứ, có thể được rõ ràng? Bạn hiểu chứ, thưa bạn? Nếu tôi làm bất kỳ điều gì từ truyền thống, (mà là quá khứ, dù cao quý, đê tiện, hay đốt nát đến chừng nào) – nếu tôi làm bất kỳ điều gì từ truyền thống, hành động đó có thể được rõ ràng hay không?

Người hỏi: Nó không thể bởi vì ký ức và truyền thống lệ thuộc vào quá khứ . . .

KRISHNAMURTI: Tôi đang hỏi, thưa bạn, liệu hành động được sinh ra từ quá khứ, việc đang làm, mà luôn ở trong hiện tại, việc đang làm, không phải “đã làm” hay “tôi sẽ làm”, nhưng việc đang làm thực sự – nó có thể được rõ ràng hay không.

Người hỏi: Từ ngữ hành động và từ ngữ rõ ràng không liên quan gì với nhau. “Rõ ràng” ứng dụng vào thấy mọi thứ.

KRISHNAMURTI: Được rồi. Liệu hành động đó có thể được trong sáng, mới mẻ, trực tiếp, trực tiếp như khi bạn gặp

ngọn lửa và bạn tránh ngay. Vì vậy tôi đang hỏi, “Khi chúng ta sống và vận hành trong hình bóng của quá khứ, liệu có bất kỳ sự rõ ràng nào hay không?” Hãy **l** hành động đi bởi vì điều đó gây bối rối cho bạn – tôi biết tại sao nó gây bối rối cho bạn – bởi vì bạn không bao giờ quen thuộc với hành động, bạn quen thuộc với suy nghĩ thuộc ý tưởng. Và khi bạn bị đối diện với hành động, bạn bị rối loạn, bởi vì sống của bạn bị rối loạn, và đó là công việc của bạn.

Vì vậy, khi bạn hành động từ quá khứ, từ truyền thống, liệu nó là hành động, nó là cái gì đó đang sống?

Người hỏi: Tại sao phải có bất kỳ sự khác biệt nào giữa rõ ràng và hành động?

KRISHNAMURTI: Ô! Chúng ta có thể nói chuyện về điều này đến khi nào chán nản. Nhưng tôi chỉ đang hỏi, thưa bạn. Tất cả các bạn đều chất đầy truyền thống, đúng chứ? – những người theo chủ nghĩa truyền thống. Bạn nói điều này hay điều kia là thiêng liêng, hay **l** lại một câu thần chú nào đó, hay, nếu bạn không làm bất kỳ điều gì như thế, bạn có truyền thống riêng của bạn, trải nghiệm riêng của bạn, mà bạn liên tục lặp lại. Lúc này liệu sự lặp lại này tạo ra hiểu rõ, minh bạch, trong sáng, mới mẻ?

Người hỏi: Nó là một trợ giúp cho sự hiểu rõ hoàn cảnh hiện tại.

KRISHNAMURTI: Quá khứ là một trợ giúp cho sự hiểu rõ hiện tại hay sao?

Người hỏi: Những sự việc tách rời.

KRISHNAMURTI: Hãy chờ tí thừa bạn, hãy chờ tí thừa bạn. Hãy quan sát nó. Quá khứ giúp đỡ bạn hiểu rõ hiện tại hay sao?

Người hỏi: Quá khứ là . . .

KRISHNAMURTI: Chỉ lắng nghe, thừa bạn, điều gì bạn ấy đã nói. Bạn có hàng ngàn và hàng ngàn chiến tranh, nó giúp bạn ngăn ngừa tất cả những chiến tranh hay sao? Bạn có sự phân chia giai cấp – người Brahmin hay không-Brahmin và tất cả hận thù liên quan – hiện nay quá khứ giúp bạn được tự do khỏi tất cả mọi giai cấp à?

Người hỏi: Nó nên.

KRISHNAMURTI: Nó nên như vậy – vậy thì chúng ta bị lạc lối rồi! Khi bạn nói, “Nó nên” nó là một ý tưởng, nó không là một hành động. Bạn sẽ vẫn còn là người Brahmin, bạn sẽ vẫn còn mê tín, bạn sẽ vẫn còn bạo lực.

Người hỏi: Người ta không muốn được tự do khỏi quá khứ.

KRISHNAMURTI: Không thành vấn đề liệu bạn được tự do hay không – đừng được tự do khỏi nó, hãy sống trong đau khổ của bạn. Nhưng nếu bạn muốn hiểu rõ vấn đề được gọi là suy nghĩ rõ ràng này và vượt khỏi nó, bạn phải đối diện những sự việc nào đó. Nếu bạn nói rằng, “Ồ, tôi không muốn thay đổi những truyền thống của tôi.” . . .

Người hỏi: Ông không thể giúp đỡ chúng tôi để ít ra tạo ra một...?

KRISHNAMURTI: Chúng ta đang làm việc đó , thừa bạn, chúng ta đang làm việc đó. Hãy nhìn thừa bạn, nếu quá khứ là

một trợ giúp, nếu truyền thống là một trợ giúp, nếu văn hóa là một trợ giúp, để sống ngay lúc này, trọn vẹn, rõ ràng, hạnh phúc, thông minh và nở hoa trong tốt lành, vậy thì có một gì á trị – nhưng liệu có hay sao? Bạn, cùng tất cả truyền thống của bạn, có sống hạnh phúc hay không?

Người hỏi: Quá khứ giống như đang quan sát qua một miếng kính bị ám khói.

KRISHNAMURTI: Đúng rồi. Vậy là quá khứ không thực sự giúp đỡ bạn.

Người hỏi: Một chút xíu.

KRISHNAMURTI: Đừng nói “Không”, bởi vì bạn chỉ đang nói về một ý tưởng khác; nếu bạn không làm nó, tự cắt đứt chính bạn khỏi quá khứ, bạn không thể nói, “Vâng, điều đó không tốt”.

Người hỏi: Chúng tôi có cơ hội hiểu rõ ông bởi vì chúng tôi đã lắng nghe ông trong nhiều năm. Một đứa trẻ không có cơ hội như thế.

KRISHNAMURTI: “Chúng tôi có cơ hội hiểu rõ ông bởi vì chúng tôi đã lắng nghe ông trong bốn mươi năm – một đứa trẻ không có cơ hội – và mọi chuyện như thế!” Tại sao bạn bận tâm về việc lắng nghe người nói? Thậm chí trong một ngày hay, tồi tệ hơn, trong suốt bốn mươi năm? Tất cả điều đó là một thảm kịch! Tôi không hiểu bạn, con người sống ở đâu.

Và vì vậy chúng ta hãy quay lại vấn đề. Khi tôi luôn luôn đang bận tâm đến quá khứ, tôi không thấy bất kỳ điều gì rõ ràng trong hiện tại, chắc chắn như thế. Tôi cần hai mắt để thấy, nhưng nếu tôi luôn luôn đang bận tâm đến quá khứ, tôi không thể thấy hiện tại. Điều gì tôi cần làm là thấy hiện tại, và

tôi không thể thấy hiện tại bởi vì tôi bị chất đầy quá khứ, chất đầy truyền thống của tôi. Truyền thống nói với tôi “Thật khủng khiếp khi có một người vợ đã ly dị”; hay tách kính trọng của tôi nói với tôi rằng “Con người đó hư đốn lắm bởi vì anh ấy không có đạo đức”, (dù việc đó có nghĩa gì chẳng nữa). Tất cả chúng ta làm việc này. Vì vậy điều gì xảy ra cho tình cảm của tôi, cho sự tử tế của tôi với con người đó? Thành kiến của tôi, mà là truyền thống, ngăn cản tôi không tử tế hay thương yêu con người đó?

Quá khứ có lẽ giúp đỡ trong cánh đồng công nghệ, nhưng nó không giúp **Đ** trong cánh đồng của sống. Tôi biết hiện nay điều này là lý thuyết, và bạn sẽ lặp lại điều này mãi không chán rồi tưởng rằng bạn đã hiểu rõ nó. Vậy là câu hỏi nảy sinh: vì suy nghĩ thuộc quá khứ và tôi phải sống trọn vẹn trong hiện tại để hiểu rõ hiện tại, bằng cách nào quá khứ được xóa sạch và tuy nhiên vẫn hữu dụng? Đó là ý nghĩa của câu hỏi của bạn. Bạn đã hiểu câu hỏi của tôi chứ? Tôi phải sống, phải sống trong thế giới này, và tôi cần hiểu biết công nghệ để đi làm việc – bạn biết tất cả mọi việc được bao hàm trong nó, khoa học, hệ thống văn phòng; đây là trường hợp nếu bạn là một giáo sư hay thậm chí nếu bạn là một lao công. Và tôi cũng thấy – tôi đã hiểu rõ cái gì đó sáng nay – rằng muốn sống trọn vẹn, tổng thể, quá khứ không được chen vào; vậy là tôi tự nói với mình, “Làm thế nào điều này có thể được? Làm sao tôi có thể sống trong thế giới công nghệ đầy hiệu quả, hợp lý, với càng lúc càng nhiều công nghệ, và tuy nhiên sống ở một mức độ khác, hay thậm chí ở cùng mức độ, mà không có sự can thiệp của quá khứ?” Trong cánh đồng công nghệ tôi phải có quá khứ, trong cánh đồng khác của sống – không quá khứ. Liệu chúng ta hiểu rõ điều này?

Người hỏi: Vâng, lúc này chúng tôi có một hiểu rõ.

KRISHNAMURTI: A, tốt! Và tôi tự hỏi mình (đừng cười, thưa bạn) – lúc này tôi tự hỏi mình làm thế nào có thể thực hiện được điều này?

Người hỏi: Sống hai mặt có thể được hay sao?

KRISHNAMURTI: Không, bạn thấy, điều gì bạn đang sống là “sống hai mặt”. Bạn đi đến đền chùa, mặc vào những miếng vải thô, bạn biết cách thực hiện nghi lễ, tiếng reng của những cái chuông và tất cả tiếng leng keng. Và cùng lúc bạn sống tại mức độ công nghệ. Bạn đang theo một sống hai mặt, và bạn nói rằng, “Có thể được hay không?” Dĩ nhiên nó có thể được vì bạn đang sống với nó. Chúng ta đang nói về sống hai mặt. Hãy thâm nhập sự phức tạp của vấn đề này, rằng một người phải có hiểu biết công nghệ và rằng phải có sự tự do khỏi hiểu biết, khỏi quá khứ. Lúc này, làm thế nào điều này có thể xảy ra được? Sống hai mặt mà bạn đang sống lúc này đang hiện diện, và vì vậy bạn đang tạo ra một đồng hỗn loạn của sống, bạn đi đến đền chùa và cùng lúc vận hành một cái máy. Bạn mặc vào những miếng vải thô khi này, hay bất kỳ việc gì bạn làm, và đi đến văn phòng khi khác. Đó là một hình thức của không thông minh. Lúc này, làm thế nào điều này có thể xảy ra được? Các bạn đã hiểu rõ câu hỏi của tôi chứ, thưa các bạn? Các bạn bảo cho tôi biết làm thế nào nó có thể được? Các bạn nói nó không là một sống hai mặt hay sao?

Người hỏi: Sử dụng hiểu biết công nghệ chỉ khi nào nó cần thiết và không sử dụng trong những phương hướng khác.

KRISHNAMURTI: Nhưng bạn phải luôn luôn sử dụng hiểu biết như thế – đi đến nơi làm việc, đi đến ngôi nhà của bạn, đi theo con đường, khi bạn nhìn một cái cây, khi bạn thực hiện những công việc văn phòng, và vân vân; qui trình thuộc trí năng luôn luôn đang vận hành. Người ta không thấy điều này.

Bạn không thể tách rời nó, đúng chứ? Hãy thâm nhập chậm chậm, hãy thâm nhập chậm chậm. Bạn không thể phân chia sống thành sống công nghệ và sống không-công nghệ. Đó là điều gì bạn đã làm và vì vậy bạn đang sống một sống hai mặt. Vậy là chúng ta đang hỏi, “Liệu có thể sống trọn vẹn đến mức độ mảnh được bao gồm trong tổng thể, hay không? Đúng chứ? Bạn đang nắm được điều này chứ? Hiện nay chúng ta sống một sống hai mặt, từng mảnh, chúng ta giữ nó tách rời, đi đến văn phòng, học một công nghệ, tất cả việc đó, và đi đến nhà thờ hay đền chùa và rung những cái chuông. Vì vậy bạn đã phân chia sống và vì vậy có xung đột trong sống của bạn giữa mảnh vỡ và tổng thể. Và chúng ta đang yêu cầu một sự việc hoàn toàn khác hẳn, sống để cho không còn phân chia nào cả. Tôi không hiểu liệu bạn thấy điều này?

Người hỏi: Ông muốn chúng tôi . . .

KRISHNAMURTI: Không, không, tôi không muốn bạn làm bất kỳ việc gì cả.

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: Ồ không, thưa bạn. Bạn không đang gặp gỡ câu hỏi này – làm ơn hầu rõ điều gì người nói đang cố gắng chuyển tải. Đừng quay lại điều gì đó ông ta đã nói về ký ức tâm lý và những sự việc như thế. Đó là một bộ của những từ ngữ mà bạn đã học hành. Hãy khám phá điều gì người nói đang cố gắng giải thích ngay lúc này. Liệu tôi có thể sống một sống trong đó không có phân chia gì cả (ái ân, Thượng đế , công nghệ, tức giận) – bạn theo kịp chứ? Một sống trong đó không tách rời, không những mảnh vỡ?

Người hỏi: Khoảnh khắc có một kết thúc đến những sự việc này . . .

KRISHNAMURTI: Thưa bạn – làm ơn thưa bạn, đừng chỉ tuôn ra những từ ngữ. Lúc này hãy tiếp tục: Làm thế nào tôi, mà sống trong những mảnh vỡ, nhiều mảnh vỡ chứ không chỉ là hai (toàn sông của tôi như tôi sống hiện nay là sự hiện diện theo mảnh vỡ, mà là kết quả của quá khứ, mà là kết quả của câu nói của tôi, “Điều này đúng, điều kia sai”, “Đây là thiêng liêng, đó không là thiêng liêng” hay “Công nghệ và tất cả mọi chuyện như thế không đặt thành vấn đề, người ta phải kiếm sống, nhưng đi đến một đền chùa nào đó lại quan trọng vô cùng”) – làm thế nào tôi có thể sống không còn tách rời? Bạn hiểu rõ câu hỏi của tôi chứ, thưa bạn, ngay lúc này?

Làm thế nào? (Không phải “theo phương pháp gì”, bởi vì khoảnh khắc bạn đưa ra một phương pháp bạn đã giới thiệu sự phân chia). “Làm thế nào tôi sẽ thực hiện được nó?” là câu hỏi, nhưng ngay lập tức bạn nói rằng, “Hãy chỉ cho tôi phương pháp” và “phương pháp” có nghĩa rằng: một phương pháp bạn luyện tập bị phản kháng với cái gì khác và vì vậy toàn sự việc này lại quay về nơi chúng ta đã bắt đầu. Vì vậy không có phương pháp. Nhưng câu hỏi “Làm thế nào” chỉ là đang hỏi, đang khám phá, không phải đang tìm kiếm một phương pháp. Lúc này, làm thế nào sống đến độ không còn phân chia gì cả? Bạn hiểu rõ câu hỏi của tôi không, thưa bạn? Điều đó có nghĩa không phân chia gì cả ở bất kỳ mức độ nào của thân tâm của tôi, của sự hiện diện của tôi.

Người hỏi: Thân tâm là gì, thưa ông?

KRISHNAMURTI: Thân tâm là gì à? – tôi xin để chúng ta không đang nói chuyện về điều đó, thưa bạn. Bạn thấy rằng thậm chí bạn chẳng chú ý gì cả. Bạn nhận ra một từ ngữ như “thân tâm” hay một cụm từ như “mục đích của sống là gì”, và thế là bạn trôi giạt theo từ ngữ đó. Nhưng đó không là điều gì chúng ta đang nói. Hãy nhìn kìa, thưa bạn, làm thế nào tôi sống để cho không có sự phân chia gì cả? Tôi không nói rằng,

“Ồ, tôi sẽ tham thiên” – mà trở thành một phân chia khác, hay “Tôi không được tức giận”, “tôi phải là cái này hay cái kia”; tất cả những câu nói này đều bao hàm sự phân chia. Liệu tôi có thể sống không còn bất kỳ mảnh vỡ nào, không bị xé nát ra? Đúng chứ, thưa bạn? Bạn đã hiểu rõ câu hỏi chưa?

Lúc này, ai sẽ trả lời cho bạn? Bạn sẽ quay lại với ký ức à? Điều gì kinh Gitadã nói, điều gì kinh Upanishads đã nói, điều gì Freud đã nói, hay người nào khác đã nói? Nếu bạn quay lại và cố gắng khám phá điều gì họ đã nói về cách sống không phân chia, ấy thì việc đó sẽ là một phân chia khác, đúng chứ?

Người hỏi: Tại sao lại quan trọng nếu con người không tìm kiếm sự trợ giúp của những thứ như thế?

KRISHNAMURTI: Nếu bạn không tìm kiếm sự trợ giúp của những thứ như thế, vậy thì bạn ở đâu? Làm thế nào bạn khám phá điều này? Làm thế nào bạn khám phá phương cách sống đến độ không còn tách rời gì cả?Ồ, thưa các bạn, các bạn không thấy được vẻ đẹp của điều này.

Người hỏi: Bằng sự hiệp thông.

KRISHNAMURTI: Tôi đã biết bạn đưa ra câu trả lời đó. (Tiếng cười) Người hỏi nói rằng, “Bằng sự hiệp thông” – hiệp thông cùng cái gì? Hiệp thông cùng tất cả những mảnh vỡ? Hay xếp đặt tất cả những mảnh vỡ lại cùng nhau? Và cái thực thể mà đang xếp đặt tất cả những mảnh vỡ lại cùng nhau là ai? Nó là Đại ngã hay Vũ trụ hay Thượng đế hay Linh hồn hay Jesus Christ hay Krishna? Tất cả điều đó là phân chia – bạn theo kịp chứ? Vì vậy bạn có thách thức này, và làm thế nào bạn đáp lại nó, đó là quan trọng nhất – bạn hiểu rõ không? Bạn bị thách thức, làm thế nào bạn đáp lại nó?

Người hỏi: Anh vận dụng nó trong sống để cho anh trở nên hiệp thông.

KRISHNAMURTI: A, đáng yêu ấth Khi nào? (*Tiếng cười*).

Người hỏi: Mỗi ngày.

KRISHNAMURTI: Không có ngày, mỗi ngày.

Người hỏi: Mỗi buổi sáng.

KRISHNAMURTI: Lúc này, hãy thấy điều gì bạn đang làm. Bạn chỉ đang điều chỉnh chính bạn đến thách thức đó. Bạn không đang trả lời nó. (*Tiếng cười*) Bạn đáp lại điều này như thế nào, thưa bạn?

Người hỏi: Nó không là vấn đề của đáp lại gì cả bởi vì chúng tôi đang cố gắng gặp gỡ ông bằng từ ngữ.

KRISHNAMURTI: Hãy khám phá, thưa bạn, bạn đang làm gì. Hãy khám phá. Đây là một thách thức và bạn không thể quay lại bất kỳ quyển sách nào – đúng chứ? Bạn không thể quay lại uy quyền của bạn, kinh Gita và tất cả rác rưởi đó. Vì vậy bạn sẽ làm gì đây? Bạn thấy rằng tôi có thể tiếp tục giải thích, thưa bạn, nhưng bạn sẽ c hỉ chấp nhận nó, vì bạn đã chấp nhận quá nhiều sự việc, và tiếp tục. Vì vậy chúng ta hãy quan sát nó.

Đây là một thách thức mới. Thách thức là tôi đã sống trong những mảnh vỡ suốt sống của tôi (quá khứ, hiện tại và tương lai, Thượng đế và quỷ dữ, xấu xa và tốt lành, hạnh phúc và không hạnh phúc, tham vọng và không tham vọng, bạo lực và không bạo lực, hận thù, tình yêu và ghenị) đây là tất cả những mảnh vỡ; tất cả sống của tôi, tôi đã sống theo lối đó.

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: Chúng ta đã trải qua tất cả việc đó, thưa bạn. Hãy dành cho người nói hai phút nữa, bạn sẽ vui lòng chứ?

Lúc này câu trả lời là gì? Tôi đã sống một sống phân chia, hủy hoại, vỡ vụn và lúc này tôi phải sống – lúc này thách thức được đưa ra cho tôi là: “Làm thế nào tôi có thể sống mà không còn bất kỳ phân chia nào?” Đó là thách thức của tôi. Lúc này làm thế nào tôi đáp lại nó? Tôi đáp lại nó bằng cách nói rằng, “Tôi thực sự không biết” – đúng chứ? Tôi thực sự không biết. Tôi không giả vờ biết. Tôi không giả vờ nói “Vâng, đây là câu trả lời”. Khi một thách thức được đưa ra cho bạn, một thách thức mới, đáp lại theo bản năng – tôi không có ý nói bản năng – sự đáp lại *đúng đắn* là khiêm tốn: “Tôi không biết.” Đúng chứ? Nhưng bạn không nói điều đó. Bạn không thể chân thật nói rằng bạn không biết? Bạn có thể, tốt. Vậy thì bạn có ý gì qua cảm giác đó, “Tôi không biết”?

Người hỏi: (Nghe không rõ)

KRISHNAMURTI: Đừng trả lời nó vội vàng quá, hãy khám phá. Hãy vận dụng những tế bào não của bạn.

Người hỏi: Sự công nhận sự kiện, thưa ông.

KRISHNAMURTI: Tôi đã công nhận sự kiện, nếu không thậm chí tôi sẽ không trả lời nó.

Người hỏi: Tôi không có phương tiện để khám phá. Tôi không biết và tôi không biết phương tiện để khám phá.

KRISHNAMURTI: Lúc này hãy đợi. Tôi không biết – đúng chứ? Lúc này trạng thái của cái trí là gì – làm ơn theo sát nó,

lắng nghe thật yên lặng – trạng thái của cái trí mà nói “tôi thực sự không biết là gì”?

Người hỏi: Không có . . . ?

KRISHNAMURTI:Ồ, Chúng ta đó kìa! Các bạn, con người quá khờ khạo.

*Người hỏi: Tôi không biết.
(Những lời nhận xét khác – không nghe rõ)*

KRISHNAMURTI:Ồ, các bạn quá thiếu chín chắn, giống như trẻ em trong lớp học! Đây là một nghi vấn rất nghiêm túc mà chúng ta đang đặt ra và bạn chỉ tuôn ra nhiều từ ngữ, thậm chí các bạn không có sự khiêm tốn để lắng nghe và khám phá cho chính mình.

Người hỏi: Nó không dễ dàng, tôi không biết.

KRISHNAMURTI:Khi chúng ta nói, khi bạn nói, khi người đàn ông đó vừa nói lúc nãy, anh ấy không biết, trạng thái của cái trí là gì mà đã trả lời “Tôi không biết”?

Người hỏi: Đang chờ đợi.

KRISHNAMURTI:Bạn đang chờ đợi à – thưa bạn, bạn bao nhiêu tuổi rồi?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI:Ồ, thưa bạn. Khi tôi nói “Tôi không biết”, tôi thực sự không biết. Nhưng có phải tôi đang chờ đợi để khám phá, hay mong đợi một ai đó nói cho tôi biết – đúng chứ? Tôi đang chờ đợi. Vì vậy khi tôi nói “Tôi không biết”,

nó không là một sự kiện thực sự rằng tôi không biết, bởi vì tôi hy vọng một ai đó bảo cho tôi biết, hay tôi sẽ khám phá. Bạn có theo sát điều này không? Đúng chứ. Vậy là, bạn đang chờ đợi, đúng chứ? Tại sao bạn đang chờ đợi? Ai sẽ bảo cho bạn? Ký ức của bạn à? Nếu ký ức của bạn sẽ bảo cho bạn, bạn quay lại trong cái khe rãnh cũ kỹ. Vậy là bạn đang chờ đợi cái gì? Vậy là bạn nói rằng “Tôi sẽ không chờ đợi” – bạn theo kịp chứ, thưa bạn? – không có chờ đợi. Không “trong khi chờ đợi” – bạn theo sát điều này chứ? Tôi không hiểu liệu bạn có theo sát không. Vì vậy khi bạn nói rằng “Tôi không biết”, nó có nghĩa là không một ai biết – đúng chứ? Bởi vì nêu bất kỳ ai bảo cho tôi, anh ấy sẽ bảo cho tôi từ sự phân chia – không à? Vì vậy tôi không biết, vì vậy không có đang chờ đợi, không có câu trả lời – đúng chứ? Vì vậy tôi không biết. Vậy thì tôi khám phá cái gì là **tạng** thái của cái trí mà nói rằng “Tôi không biết” – bạn đang theo sát nó chứ? Nó *không* đang chờ, *không* đang mong đợi một câu trả lời, *không* đang hướng về một ký ức, một uy quyền nào đó, nó ngừng lại – tất cả việc đó đã kết thúc. Đúng chứ? Vì vậy cái trí – hãy theo sát điều này từng bước một – vì vậy cái trí bất động trong đang đối diện một thách thức mới. Nó bất động bởi vì nó không thể đáp lại thách thức mới. Tôi không hiểu liệu bạn có đang gặp gỡ mấu chốt này không; đúng **ah**, thưa các bạn? (Không. Không. Bạn không hiểu à?)

Liệu bạn biết rằng khi bạn thấy một hòn núi tuyết vời, vẻ đẹp, chiều cao của nó, sự cao quý, sự tinh khiết của nó, nó bắt buộc bạn phải yên lặng, phải bật tắt? – điều này có lẽ kéo dài một giây nhưng vẻ đẹp hùng vĩ của nó làm cho bạn bật tắt. Và một giây sau tất cả phản ứng bắt đầu. Lúc này nếu bạn thấy sự thách thức trong cùng cách như vậy – nhưng bạn không thấy bởi vì cái trí của bạn đang huyền thuyên – vì vậy bạn không thấy được sự quan trọng hay vô hạn của câu hỏi này, đó là: **liệu** tôi có thể sống (sống có nghĩa *ngay lúc này*, không phải ngày mai hay ngày hôm qua, hay một giây sau,

hay một giây trước) liệu tôi có thể sống mà không có phân chia? Nó là một nghi vấn vô hạn – đúng chứ? Tại sao bạn không yên lặng?

Người hỏi: Bởi vì tôi muốn sống không có phân chia.

KRISHNAMURTI: À – mà có nghĩa gì?

Người hỏi: Tôi muốn thoát khỏi nó.

KRISHNAMURTI: Mà có nghĩa gì? Hãy thâm nhập nó. Bạn không thấy được sự vô hạn của nghi vấn. Tất cả mọi điều mà bạn muốn làm là vào một trạng thái khác, vì vậy bạn không thấy được mấu chốt của nghi vấn. Tại sao bạn không? Bám theo nó đi. Bạn có thấy nó, khi bạn thấy hòn núi tuyết vời, lấp lánh tuyết trong bầu trời xanh trong sáng cùng những cái bóng sâu, to lớn, và sự tĩnh lặng tuyệt đối. Tại sao bạn không thấy điều này trong cùng cách như vậy? Bởi vì bạn muốn sống trong lối cũ kỹ. Bạn không quan tâm đến thấy trọn vẹn ý nghĩa của nghi vấn đó, nhưng bạn lại nói, “Vì Thượng đế, hãy mau lẹ bảo cho tôi làm thế nào đến được đó”.

Người hỏi: Tôi đang tìm kiếm giải pháp làm thế nào đến được đó rồi.

KRISHNAMURTI: Điều đó đúng. Vì vậy bạn càng quan tâm với giải pháp hơn là với nghi vấn. Mà có nghĩa gì?

Người hỏi: Tôi sẽ không nhận được nó.

KRISHNAMURTI: Không. Mà có nghĩa gì? Hãy thấy nó, thấy nó, đừng trả lời vội – mà có nghĩa gì?

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: Không, thưa bạn, hãy bám chặt nó.

Người hỏi: (Không nghe rõ)

KRISHNAMURTI: Bạn đã hiểu rõ nghi vấn chưa? Bạn không thấy được sự vô hạn của nghi vấn này bởi vì bạn muốn đạt được nó, đến được nó, bạn quá tham lam. Vì vậy sự tham lam của bạn ngăn cản bạn không thấy được sự vô hạn của nó. Vì vậy điều gì là quan trọng? (Hãy theo sát nó từng bước một.) Không phải sự vô hạn nhưng sự tham lam của bạn. Tại sao bạn tham lam – về điều gì đó mà bạn không hiểu rõ gì cả? (Thưa bạn, nếu bạn không phiền, sự theo đuổi của tôi giống như theo đuổi điều gì người con gái của bạn nói?)

Người hỏi: Sự thỏa mãn!

KRISHNAMURTI: Lúc này, hãy thấy tại sao. Tại sao bạn tham lam, khi thậm chí bạn không hiểu rõ điều gì được bao hàm trong nó? Vì vậy bạn nói, “Tôi dốt nát làm sao khi tham lam cái gì đó mà tôi không biết nó có nghĩa gì” – đúng chứ? Vì vậy điều gì tôi phải làm là không, không tham lam nhưng khám phá những hàm ý, vẻ đẹp, sự thật, mỹ miều của sự việc đó. Tại sao bạn không làm điều đó, thay vì nói rằng “Tôi phải đạt được nó”?

Vì vậy bạn đáp lại một câu hỏi mới, một thách thức mới, luôn luôn từ cái cũ kỹ. Tham lam là từ cái cũ kỹ. Vì vậy liệu không thể cắt đứt trọn vẹn quá khứ hay sao? Bạn hiểu rõ chứ? Chính quá khứ mà gây tách rời, mà tạo ra sự phân chia, làm vỡ vụn sống. Vì vậy câu hỏi của tôi là: liệu có thể được tự do trọn vẹn khỏi quá khứ, để cho tôi có thể sống một cách công nghệ hay không? Tôi không hiểu liệu bạn theo sát điều này? Liệu tôi có thể được tự do khỏi quá khứ, liệu tôi có thể được tự do khỏi là một người Ấn giáo, người Phật giáo, người Hồi giáo, người Thiên chúa giáo, hay bất kỳ điều gì khác?

Không phải là “liệu tôi có thể”; tôi phải như vậy. Thật dốt nát cho tôi khi lệ thuộc vào bất kỳ giai cấp nào, bất kỳ tôn giáo nào, bất kỳ phe nhóm nào. Nó đi khỏi rồi. Không có thời gian để suy nghĩ về nó như bạn đã gợi ý. Nó đã đi mất rồi – bạn theo kịp chứ? Vậy là liệu có thể cắt đứt trọn vẹn khỏi quá khứ; nếu bạn có thể thực hiện được điều đó trong một phương hướng bạn có thể thực hiện nó tổng thể. Đúng chứ? (Ồ, không, bạn không thấy.)

Liệu bạn có thể, từ khoảnh khắc này, được tự do trọn vẹn khỏi quốc tịch của bạn, truyền thống của bạn, văn hóa của bạn, quá khứ của bạn? Nếu bạn không thể, bạn sống trong phân chia, và thế là mãi mãi sống trở thành một bãi chiến trường. Và không ai sẽ giúp đỡ bạn trong điều này. Không đạo sư, không người Cộng sản, không bất kỳ ai sẽ giúp đỡ bạn thực hiện nó. Và trong tâm điểm của những quả tim của các bạn, các bạn biết điều này rất rõ.Ồ, thưa các bạn? Vì vậy suy nghĩ luôn luôn cũ kỹ – đúng chứ? Hãy khám phá điều này cho chính mình, đừng lặp lại theo tôi – hãy tự khám phá nó. Và bạn thấy rằng bạn đã khám phá một sự việc lạ lùng như thế nào. Vậy là nếu bạn khám phá ra điều này – rằng suy nghĩ thực sự là cũ kỹ – vậy là tất cả quá khứ – những Shankara, những Buddha, Christ, toàn bộ quá khứ đều biến mất. Không à? Nhưng bạn không khám phá nó mà. Bạn sẽ không cố gắng khám phá nó; bạn không muốn khám phá nó.

Người hỏi: Không thưa ông, có sự sợ hãi của bị lạc lối.

KRISHNAMURTI:Ồ, bị lạc lối, dù sao chẳng nữa bạn cũng bị lạc lối rồi!

Người hỏi: Không bị lạc lối hoàn toàn.

KRISHNAMURTI: Nhưng bạn đã bị lạc lối, thưa các bạn. Bạn đang nói gì vậy? Bạn đã bị lạc lối quá rõ ràng. Chỉ một

con người bị lạc lối mới mãi mãi ở trong xung đột. Bạn bị lạc lối nhưng bạn không công nhận rằng bạn bị lạc lối. Vì vậy suy nghĩ luôn luôn cũ kỹ; vậy thì, nó là gì – điều đó quá khó khăn để thâm nhập lúc này – tôi chỉ đặt nó ra trước cho bạn và các bạn sẽ thấy cho chính các bạn – vậy thì cái gì mà thấy điều gì đó mới mẻ? Các bạn hiểu không, thưa các bạn? Suy nghĩ luôn luôn cũ kỹ – hãy theo sát điều này cẩn thận – khi Adi Shankara, con chim ồ x ư ra đó, đã nói một điều gì đó, suy nghĩ của ông ấy đã cũ kỹ rồi – bạn hiểu rõ chứ? Vì vậy điều gì ông ấy đã nói đã không bao giờ mới mẻ, trong hệ thống từ ngữ được sáng chế riêng của ông ấy, ông ấy đã lặp lại điều gì đó mà ông ấy đã nghe lúc trước, rồi bạn nhai lại những suy nghĩ của ông ấy. Vì vậy suy nghĩ không bao giờ mới mẻ và có thể không bao giờ mới mẻ, và đang sống lúc này, hàng ngày, là cái gì đó hiện tại năng động; nó luôn luôn năng động, trong hiện tại. Vì vậy khi bạn cố gắng hiểu rõ hoạt động trong hiện tại, bằng quá khứ, mà là suy nghĩ, vậy thì bạn không hiểu gì cả; vậy thì có sự phân chia, và sống trở thành một xung đột. Vì vậy liệu bạn có thể sống *trọn vẹn* đến độ chỉ có hiện tại năng động ngay lúc này hay không? Và bạn không thể sống theo lối đó nếu bạn không hiểu rõ và do đó tự cắt đứt trọn vẹn chính bạn khỏi quá khứ, bởi vì chính bạn là quá khứ. Bạn thấy rằng, bất hạnh thay bạn sẽ tiếp tục chỉ lắng nghe – nếu tôi tỉnh cờ đến đây năm tới bạn sẽ lặp lại cùng một mớ từ ngữ cũ kỹ.

Người hỏi: Thưa ông, nếu chúng ta không ở trong quá khứ, nhưng ở trong hiện tại, việc đó cũng không trở thành quá khứ và tương lai – làm thế nào chúng ta biết rằng chúng ta đúng?

KRISHNAMURTI: Bạn không phải chắc chắn rằng bạn đúng – sai lầm! Tại sao bạn lại sợ hãi về đúng hay sai? Nhưng câu hỏi của bạn không có giá trị gì cả bởi vì bạn chỉ đang nói chuyện, bạn chỉ đang lý thuyết hóa. Bạn đang nói, “Nếu điều này xảy ra, điều kia sẽ xảy ra”. Nhưng nếu bạn đưa nó vào

hành động, lúc đó bạn sẽ biết rằng không có sự việc như là “đi lạc lối”.

Người hỏi: Thưa ông, khi chúng tôi trở về nhà chúng tôi thấy con cái của chúng ta và cái quá khứ chen vào.

Người hỏi: Shankara có lẽ không còn nữa.

KRISHNAMURTI: Tôi hy vọng điều đó đã qua rồi. Shankara có lẽ không còn hiện diện nhưng những đứa trẻ vẫn còn. (*Tiếng cười*) Những đứa trẻ là quá khứ hay sao? Các em là quá khứ trong một ý nghĩa. Và bởi vì các em là những con người đang sống, liệu bạn có thể giáo dục các em sống trọn vẹn, trong cách chúng ta đang nói?

Người hỏi: Được thôi thưa ông, ông đã trả lời nó, xin lỗi.

KRISHNAMURTI: Điều đó có nghĩa tôi phải giúp chúng thông minh, tôi phải giúp chúng nhạy cảm, bởi vì nhạy cảm, nhạy cảm cao độ là thông minh tột đỉnh. Vì vậy nếu không có những trường học quanh bạn, bạn phải giúp đỡ các em ở nhà để nhạy cảm, để nhìn ngắm cây cối, nhìn ngắm những bông hoa, lắng nghe chim chóc, trồng một cái cây nếu bạn có một cái vườn nhỏ – hay nếu bạn không có vườn, hãy trồng một cái cây trong chậu và nhìn ngắm nó, ấp ủ nó, tưới nước nó, không xé những chiếc lá của nó. Và bởi vì những trường học không muốn các em được nhạy cảm, được giáo dục, được thông minh (những trường học chỉ hiện diện để đậu những kỳ thi và kiếm được một việc làm) bạn phải giúp đỡ các em ở nhà, giúp đỡ các em bàn luận cùng bạn, tại sao bạn đến một đền chùa, tại sao bạn thực hiện nghi lễ này, tại sao bạn đọc kinh Bible, kinh Gita – bạn theo kịp chứ? – để cho các em luôn luôn đang bày tỏ sự nghi ngờ về bạn, để cho bạn hay bất kỳ người nào khác không trở thành một uy quyền. Nhưng tôi sợ rằng bạn sẽ

không làm bất kỳ việc này bởi vì khí hậu, lương thực, truyền thống quá đè nặng bạn, vì vậy bạn luôn lách đi và sống một sống xấu xa khủng khiếp. Nhưng tôi nghĩ, nếu bạn có năng lượng, động cơ, đam mê, đó là cách duy nhất để sống.

MADRAS

Ngày 12 tháng giêng năm 1968

Dịch xong 2009

Sửa xong: 14:00 ngày 17 tháng 2 năm 2013

Đã dịch: [www.jkrishnamurtiongkhong.com]

- 1 – Sổ tay của Krishnamurti (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Krishnamurti's Notebook
- 2 – Ghi chép của Krishnamurti (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Krishnamurti's Journal
- 3 – Krishnamurti độc thoại (Dịch 2006 - Sửa 3-2013)
Krishnamurti to Himself
- 4 – Ngắm nghĩ hàng ngày cùng Krishnamurti
Dịch 2005 - Sửa 3-2013
Daily Meditation with Krishnamurti
- 5 – Thiền định 1969 (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Meditation 1969
- 6 – Thư gửi trường học (Dịch 7-2008 – Sửa 3-2013)
Letters to Schools
- 7 – Nói chuyện cuối cùng 1985 tại Saanen
Dịch 2007 - Sửa 2012
Last Talks at Saanen 1985
- 8 – Nghĩ về những điều này (Dịch 2006 - Sửa 3-2013)
Think on these things
- 9 – Tương lai là ngay lúc này (Dịch 9-2008)
The Future is now
- 10 – Bàn về Thượng đế (Dịch 10-2008)
On God
- 11 – Bàn về liên hệ (Dịch 2008)
On Relationship
- 12 – Bàn về giáo dục (Dịch 2007 - Sửa 10-2012)
On Education
- 13 – Bàn về sống và chết (Dịch 2-2009)
On living and dying
- 14 – Bàn về tình yêu và sự cô độc (Dịch 2-2009)
On Love and Loneliness

- 15 – Sự thức dậy của thông minh- Tập I/II
 Dịch 2009 - Sửa 2-2013
The Awakening of Intelligence
- 16 – Bàn về xung đột (Dịch 4-2009)
On Conflict
- 17 – Bàn về sợ hãi (Dịch 7-2009)
On Fear
- 18 – Vượt khỏi bạo lực (Dịch 6-2009)
Beyond Violence
- 19 – Bàn về học hành và hiểu biết (Dịch 8-2009)
On Learning and Knowledge
- 20 – Sự thức dậy của thông minh-Tập II/II
 Dịch 2009 – Sửa 2-2013
The Awakening of Intelligence
- 21 – Nghi vấn không đáp án (Dịch 2009)
The Impossible Question
- 22 – Tự do đầu tiên và cuối cùng (Dịch 4-2010 - sửa 2013)
The First and Last Freedom
- 23 – Bàn về kiếm sống đúng đắn
 Dịch 1-2010 - sửa 3-2013
On Right Livelihood
- 24– Bàn về thiên nhiên và môi trường (Dịch 5-2010)
On Nature and The Environment
- 25– Tương lai của nhân loại (Dịch 5-2010)
The Future of Humanity
- 26– Sự kết thúc của thời gian (Dịch 5-2010)
The Ending of Time
- 27– Sống chết của Krishnamurti (Dịch 2009)
The Life and Death of Krishnamurti
A Biography by Mary Lutyens
- 28–Trách nhiệm với xã hội (Dịch 6-2010)
Social Responsibility
- 29– Cá thể và xã hội (Dịch 7-2010)
Individual & society

- 30- Cái gương của sự liên hệ (Dịch 11-2010)
The Mirror of Relationship
- 31- Bàn về cái trí và suy nghĩ (Dịch 8-2010)
On mind & thought
- 32- Tại sao bạn đang được giáo dục? (Dịch 2-2011)
Why are you being educated?
- 33- Bàn về Sự thật (Dịch 3-2011)
On Truth
- 34- Tiểu sử của Krishnamurti – Tập I/II (Dịch 5-2011)
Krishnamurti's biography by Pupul Jayakar
- 35- Tiểu sử của Krishnamurti – Tập II/II (Dịch 6-2011)
Krishnamurti's biography by Pupul Jayakar
- 36- Truyền thống và Cách mạng (Dịch 7-2011)
Tradition & Revolution
- 37- Khởi đầu của học hành (Dịch 8-2011)
Beginnings of Learning
- 38- Giáo dục và ý nghĩa của sống (Dịch 9-2011)
Education and Significance of Life
- 39- Cuộc đời trước mặt (Dịch 10-2011)
Life Ahead
- 40- Gặp gỡ sự sống (Dịch 11-2011)
Meeting Life
- 41- Giới hạn của suy nghĩ (Dịch 12-2011)
The Limits of Thought
- 42- Lửa trong cái trí (Dịch 2-2012)
Fire in the mind
- 43- Nói chuyện tại Nhà bếp (Dịch 2011)
1001 Bữa trưa cùng J. Krishnamurti
The Kitchen Chronicles
1001 Lunches with J. Krishnamurti
- 44- Nói chuyện cùng sống Tập I/III (Dịch 2012)
Commentaries on living-First Series
- 45- Bàn về tự do (Dịch 12-2012)
On Freedom

46-Thâm nhập Thấu triết (Dịch 3-2013)

Exploration Into Insight

47- Nói chuyện cùng sống Tập II/III (Dịch 3-2013)

Commentaries on living - Second Series

48- Nói chuyện cùng sống Tập III/III (Dịch 4-2013)

Commentaries on Living-Third Series